

Περίοδος Β' , τεύχος 216,

Παρασκευή 15 Οκτωβρίου 1982

Δρχ 40

Ο ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΟΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ-ΤΟΥΣ

ΖΟΥΡΑΡΙΣ-ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ:
Χριστιανομαρξιστικά

Και οι περιπέτειες του σταυρού

Ο εκδοτικός οίκος που σας γνώρισε τον μεγάλο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες και τα «Εκατό χρόνια μοναξιάς» έκανε ένα ακόμη σημαντικό βήμα: Εξασφάλισε για την Ελλάδα τα αποκλειστικά δικαιώματα των έργων-του.

Έτσι τώρα σε υπεύθυνες μεταφράσεις απ' ευθείας απ' τα Ισπανικά πρόκειται να κυκλοφορήσουν από τα «Νέα Σύνορα» πέντε βιβλία του Μάρκες:

- **Κακιά Ώρα**
- **Φιλορόισμα**
- **Ο συνταγματάρχης δεν περιμένει γράμμα από πουθενά**
- **Το Χρονικό ενός προαναγγελθέντος θανάτου**
- **Το φθινόπωρο του Πατριάρχη**

Φυσικά κυκλοφορούν πάντα από τον εκδοτικό-μας οίκο τα «Εκατό χρόνια μοναξιάς», μόνιμο πια «μπέστ-σέλλερ», στην προτίμηση του κοινού.

Ο Εκδοτικός Οίκος που έφερε στην Ελλάδα το έργο του Μάρκες, το συνεχίζει υπεύθυνα σε υπεύθυνες μεταφράσεις της Ισπανομαθούς **Καίτης Σωτηριάδου-Μπαρέχες**

Περίοδος Β'
Χρόνος 9ος
Τεύχος 216

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601

Τηλ: 7232.713 - 7232.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

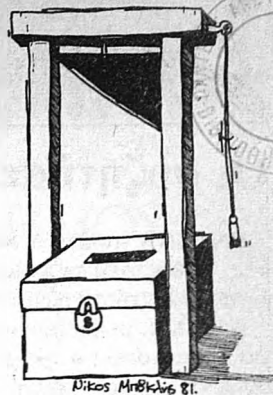
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΙΝΩΡ: Οι συζητήσεις για τις βάσεις, την παραμονή του «ΟΧΙ»...	4
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	6
ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ	10
ΗΛ. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ: Μικρά και εμπαθή σχόλια για το περιβάλλον.	11
ΕΡΕΥΝΑ:	
ΕΚ. ΛΟΓΙΚΟΥ: Δημοτικές εκλογές '82 — η σημασία των μεταβολών στον εκλογικό χάρτη.	12
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος.	19
Γ. ΦΛΩΡΟΥ: Η πολιτική αναμέτρηση των δημοτικών εκλογών και η λειτουργία των κομμάτων	20
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ:	
Ο δήμος έχει δήμαρχο.	23
Γ. ΦΛΩΡΟΥ:	
Η αντιπαράθεση μέσα από τον κοινοτικό Τύπο της Αριστεράς.	24
ΔΗΜ. ΔΩΔΟΥ: Κατάργηση του σταυρού — ρήξη με το σύστημα ή εξωραϊσμός-του;	27

ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΜΝΗΝΟΥ: Η κατάργηση του σταυρού προτίμησης.	30
ΚΩΣΤΑ ΖΟΥΡΑΡΙ:	
Η θρησκευτική πλευρά του επιστημονικού σοσιαλισμού.	34
Γ. ΚΑΤΗΦΟΡΗ: Τάς κεφαλές ήμών τῶ Κυρίῳ κλίνωμεν.	38
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Β. ΠΕΤΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ: Αλλαγή στον εκλογικό χάρτη της Ισπανίας.	41
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ:	
Η κρίση στον Τύπο.	42
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
Γ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ: Η μέθοδος διδασκαλίας στα σχολεία.	45
Μ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ (συνέντευξη): Πορνογραφία είναι το υποκατάστατο της επικοινωνίας.	46
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

ΕΞΟΦΥΛΛΟ: Νίκου Σιδέρη

Nikos Mithakis 81.

ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΔΕΝ ΘΑ επιμείνουμε σε πράγματα που έχουν ειπωθεί σε όλους τους τόνους ως προς την πολιτική, δηλαδή, σημασία, των δημοτικών εκλογών. Θα αναφερθούμε μάλλον σε εκείνες τις πολιτικές πλευρές, που αν και σημαντικές, παραμένουν στη σκιά, ίσως γιατί αντιστρατεύονται τους όρους «της αγοράς» που διαμορφώνουν οι εκλογικές μάχες περί την κατάκτηση των δήμων και κοινοτήτων.

ΕΙΝΑΙ κοινή παραδοχή και περίπου αυτονόητο, ότι παρ' όλες τις διακηρύξεις περί «ανεξαρτητών» δημοτικών αρχόντων, η συντριπτική πλειοψηφία των υποψηφίων συνδυασμών δεν είναι παρά η, σε δημοτικό επίπεδο, χαρτογράφηση της πολιτικής διάταξης δυνάμεων στο κοινοβούλιο ή έστω στην ευρύτερη πολιτική κόνιστρα. Όπου, εν πάση περιπτώσει, υπάρχουν ανεξάρτητοι συνδυασμοί και υποψήφιοι, πρόκειται μάλλον περί των αζητήτων υπολοίπων των διαπραγματεύσεων, παρά περί διαφορετικής λογικής που παρήγαγε μια κοινωνική και πολιτική συσπείρωση γύρω-της.

ΑΝ ΟΜΩΣ όλα αυτά ήταν μια ταιριαστή κατάσταση σε όσα μέχρι τώρα ισχυαν, αποτελούν σήμερα μια βασική και κρίσιμη αντινομία σε σχέση με την διακηρυγμένη —και ήδη εφαρμοζόμενη— πολιτική του ΠΑΣΟΚ για την Αυτοδιοίκηση.

ΔΙΟΤΙ πράγματι όσα μέχρι σήμερα νομοθετήθηκαν και όσα εξαγγέλλθηκαν ότι σταδιακά θα ισχύσουν, δημιουργούν τις προϋποθέσεις και τους όρους μιας ποιοτικής τομής σε σχέση με το καθεστώς της τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΩΣ ΕΝΑ βαθμό μπορεί κανείς να διακρίνει μια προσπάθεια μεταφοράς εξουσιών, μια υλοποίηση της τόσο αναγκαίας αποκέντρωσης, μια θεσμοποίηση της λαϊκής συμμετοχής στο σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων, σε μια κλίμακα, που υπερβαίνει τη διακοσμητική παραχώρηση ψιχίων δύναμης του κράτους-Μολώχ προς τα παραρτήματά-του.

ΕΝΩ ΟΜΩΣ, λοιπόν, έχουμε πράγματι αυτές τις θετικές αλλαγές στο επίπεδο των θεσμών, δεν έχουμε τις αντίστοιχες προσαρμογές των πολιτικών τακτικών, ακόμα και των κομμάτων που διακριπτικά ταυτίζονται με τη δυναμική του νέου θεσμικού πλαισίου.

ΕΤΣΙ, η αποκέντρωση στην περιφέρεια, εγκλωβίζεται στο συγκεντρωτισμό του πολιτικού κέντρου, η λαϊκή συμμετοχή «φιλτράρει» τα όριά-της από την κοινοτική συμμετοχή, η ανεξαρτησία των δήμων υποτάσσεται στις εξαρτημένες συγκρούσεις των πολιτικών σχηματισμών που μεταφέρουν στις δημοτικές εκλογές τις πάγιες αντιπαράθεσες-τους.

ΘΑ ΗΤΑΝ περισσή αφέλεια, βέβαια, να φανταζόταν κανείς ότι σε ελάχιστους μήνες θα άλλαζαν οι κοινωνικές και πολιτικές δομές, τα ήθη και οι ριζωμένες πρακτικές που κυριαρχούν σ' αυτή τη χώρα εδώ και πολλές —πέρα πολλές— δεκαετίες.

ΟΥΤΕ πάλι δικαιούται να πιστεύει κάποιος, ότι ένας νόμος μπορεί να υποκαταστήσει τις κοινωνικές, πολιτικές, ακόμα και ηθικές προϋποθέσεις εφαρμογής-του.

ΑΥΤΟ που δικαιούται όμως είναι να ελπίζει ότι κάποιος, κάπου, κάπως, θα επιχειρήσουν, τις διακηρύξεις, τις προθέσεις, την πολιτική και άλλη «βούληση» να τη μετατρέψουν σε συγκεκριμένη πρακτική. Και αυτό σ' αυτές τις εκλογές δεν έγινε ή δεν μπόρεσε να γίνει.

ΑΣ ΨΗΦΙΣΟΥΜΕ τουλάχιστον εκείνες τις δυνάμεις που αφήνουν ανοιχτό ένα τέτοιο δρόμο...

αντι

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Οι συζητήσεις για τις βάσεις, την παραμονή του «ΟΧΙ»...

ΕΝΤΟΝΑ πολιτική διαγράφεται η αναμέτρηση της Κυριακής, καθώς όλα τα κόμματα προσέδωσαν στις εκλογές αυτές έντονο πολιτικό χρωματισμό.

ΦΥΣΙΚΑ, οι επεξεργασίες, τα προγράμματα, τα συνθήματα για την αυτοτέλεια του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν έλειψαν. Εκ των πραγμάτων όμως, η μάχη των δημοτικών εκλογών συνδέθηκε με την πορεία της Αλλαγής. Για τη Δεξιά λ.χ., το πρόβλημα ήταν η «φθορά του ΠΑΣΟΚ»... Μια «φθορά» που «έπρεπε ν' αποδειχθεί και καταμετρηθεί», μέσω των δημοτικών εκλογών. Γι' αυτό και ο αρχηγός κ. Ευ. Αβέρωφ, δεν δίστασε να ταυτισθεί, στον Πειραιά, με τη χούντα, ενώ σε άλλους δήμους, όπως στην Κοκκινιά ή στο Ηράκλειο Κρήτης, δεν είχε αντιπερισπασμούς εθνικοφροσύνης, προκειμένου να ταυτισθεί με τους υποψήφιους του ΚΚΕ.

ΑΛΛΑ και για την ηγεσία του ΚΚΕ, η μάχη των δημοτικών εκλογών ήταν —και είναι— μια ευκαιρία, για να υπενθυμίσει πως «Αλλαγή δεν γίνεται χωρίς το ΚΚΕ». Πως στον κόσμο αυτόν, όλα πληρώνονται, συνεπώς και «οι παλινωδίες, οι υπαναχωρήσεις και η ασυνέπεια του ΠΑΣΟΚ». Πως η ηγεσία του ΚΚΕ δεν πιστεύει «σ' ένα δόγμα ξεπερασμένο και σκουριασμένο», όπως είπε ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου στο «Σπόρτινγκ», αλλά παραμένει μια ικανή και ζώσα ηγεσία, ικανή ν' αναμετρηθεί με τους συνδυασμούς της δημοκρατικής συνεργασίας (ΠΑΣΟΚ + ΚΚΕ εσωτ. + άλλες δημοκρατικές δυνάμεις) και ν' αποσπάσει δήμους και κοινότητες. Αποτέλεσμα: Οι σχέσεις ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ ολοένα και περισσότερο να οξύνονται. Ενώ σε μια σειρά δήμους, η σύγκρουση ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ να πάρει διάσταση ανοικτού πολέμου.

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ με το ΚΚΕ, το ΚΚΕ εσωτ. αποφάσισε, τη φορά αυτή, να μην κατεβάσει αυτοτελείς συνδυασμούς, αλλά να συνεργασθεί με το ΠΑΣΟΚ και άλλες δημοκρατικές δυνάμεις. Είναι κοινό μυστικό, βέβαια, πως η απόφαση αυτή (ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την υποστήριξη του Δ. Μπέη στην Αθήνα), προσέκρουσε στην αντίδραση ορισμένων διανοουμένων και επιστημόνων του κόμματος. Όμως η άποψη που τελικά επικράτησε στην Κεντρική Επιτροπή, είναι πως η συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στην ανάπτυξη του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και ν' ανοίξει τον δρόμο «για την ανάπτυξη του κινήματος των μαζών» και —σε μια άλλη φάση— «για μια πολιτική συνεργασία κομμουνιστών της ανανέωσης και σοσιαλιστών». Άλλωστε —είπε ο Γιάννης Μπανιάς, στο Φεστιβάλ της «ΑΥΓΗΣ»— μια συνεργασία στις δημοτικές εκλογές «δεν σημαίνει γενική πολιτική συμμαχία, ούτε εξισώνεται με αυτήν».

Η κατακόρυφη πτώση της «ΝΔ» και ο κ. Αβέρωφ

ΚΑΤΩ από αυτή τη διάταξη δυνάμεων, η κυβέρνηση πιστεύει πως το ΠΑΣΟΚ και οι συνεργαζόμενες δυνάμεις θα σημειώσουν «περιφανή νίκη» σε 150 δήμους και 5.000 κοινότητες και πως η νίκη αυτή θα καλύψει και όλες τις μεγάλες πόλεις

—Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, κ.ά.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πως την πρόβλεψη αυτή δεν αμφισβητεί ούτε η Δεξιά, οι μετοχές της οποίας εμφανίζονται εξαιρετικά πεσμένες. Οι εμπειρογνώμονες των αριθμών, μάλιστα, επιμένουν πως ο υποψήφιος της «Νέας Δημοκρατίας» στην Αθήνα, κ. Τζ. Τζαννετάκης —όπου κρίνεται και η «μάχη των εντυπώσεων»— δεν θα συγκεντρώσει ποσοστά πάνω από το 28-29%, σε φοβερή απόσταση, δηλαδή, από το 42,75% που είχε συγκεντρώσει ο κ. Γ. Πλυτάς στις δημοτικές εκλογές του 1978 ή το 34,4% που είχε συγκεντρώσει η «Νέα Δημοκρατία» στις βουλευτικές εκλογές του 1981.

ΟΜΩΣ ΜΙΑ τέτοια κατακόρυφη πτώση δεν μπορεί παρά να έχει αναπόδραστους κραδασμούς. Αν όχι στη συνοχή του κόμματος (σχετικά λέγεται πως ο ιδρυτής της Νέας Δημοκρατίας «συμβουλευεί» ν' αποφευχθεί, πάση θυσία, η διάσπαση), οπωσδήποτε, όμως, στη θέση του σημερινού αρχηγού. Ήδη, η «αντικατάσταση Αβέρωφ» —αμέσως μετά τις δημοτικές εκλογές— θεωρείται περίπου δεδομένη και ήδη οι «ζυμώσεις», ανάμεσα στα κορυφαία στελέχη του κόμματος, για τον διάδοχο του σημερινού αρχηγού, βρίσκονται σε πλήρη ανάπτυξη. Όσο για τον «δελφίνο», αναφέρονται και πάλι τα ονόματα των Κ. Στεφανόπουλου, Κ. Μητσοτάκη και Ι. Μπούτου. Χαρακτηριστική, από την πλευρά αυτή, είναι η δήλωση βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας στο «ΑΝΤΙ»: «Δεν ξέρω ποιος θα είναι ο νέος αρχηγός. Ξέρω όμως πως, μετά τις δημοτικές εκλογές, αρχηγός του κόμματος δεν θα είναι ο Αβέρωφ».

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά, ο σημερινός αρχηγός της «Νέας Δημοκρατίας», απτόητος, υποστηρίζει πως τα μηνύματα από την προεκλογική εκστρατεία είναι νικηφόρα, πως η ενότητα του κόμματος παραμένει ακλόνητη και πως «οι ραγδαίες και επικίνδυνες εξελίξεις στην εθνική οικονομία, θα μας οδηγήσουν, τον προσεχή χειμώνα, σε μεγάλη συμφορά». Συμφορές από παντού, δηλαδή...

Οι βάσεις και η επέτειος του «ΟΧΙ»

ΜΕΣΑ ΣΤΟ κλίμα αυτό, και αμέσως μετά το δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών (επιπικία, κτλ.), η κυβέρνηση ανοίγει το φάκελο των βάσεων. Η έναρξη των σχετικών διαπραγματεύσεων, σε επίπεδο Καψή-Μπαρτόλομου, ορίστηκε για τις 27 Οκτωβρίου, την παραμονή, δηλαδή της επετείου του «ΟΧΙ»...

ΟΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ, αν θα πιστέψουμε τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Δημ. Μαρούδα, θα είναι εξαιρετικά κρίσιμες, καθώς η κυβέρνηση δεν θα ανεχθεί την «επ' αόριστο» παράταση των διαπραγματεύσεων —όπως γινόταν στο παρελθόν— αλλά ορίσει τακτική προθεσμία, για τον τερματισμό και των δύο φάσεων των διαπραγματεύσεων. Ωστόσο, και παρά τους δραματικούς αυτούς τόνους, οι Αμερικανοί δεν φαίνεται ν' ανησυχούν ιδιαίτερα. «Οι ΗΠΑ —δήλωσε σχετικά ο Φρεντ Ίλκε, ένας από τους Αμερικανούς υφυπουργούς Άμυνας— προσβλέπουν με εμπιστοσύνη στο πνεύμα των καλών σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στην Ελλάδα και τις ΗΠΑ και προσδοκούν ότι οι διαπραγματεύσεις θα είναι εποικοδομητικές». Όσο για τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, ο Φρεντ Ίλκε προσπάθησε να είναι εξαιρετικά διπλωματικός: «Ασφαλώς, είπε, δεν μπορούμε να προβλέψουμε πόσο θα διαρκέσουν οι διαπραγματεύσεις και αν θα περιλάβουν και άλλα θέματα, εκτός από τα αναφερόμενα. Πάντως, από μέρους των ΗΠΑ δεν υπάρχει ιδιαίτερη ανησυχία».

Εξόρμηση

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΙΑ ΘΑ είναι τα «άλλα, εκτός από τα αναφερόμενα, θέματα», τα οποία ενδέχεται να περιληφθούν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τις βάσεις, δεν τα προσδιόρισε ο Ίλκε. Τη δουλιά αυτή ανέλαβαν δύο άλλοι συνάδελφοί-του, επίσης υφυπουργοί Άμυνας των ΗΠΑ, ο Καρλούτσι, που ήρθε στην Αθήνα και είχε ιδιαίτερη συνομιλία με τον πρωθυπουργό Α. Πα-

πανδρέου, και ο Περλ, που πήγε στην Άγκυρα.

ΓΙΑ ΤΗΝ επίσκεψη Καρλούτσι στην Αθήνα, γράφθηκε πως κύριος σκοπός-του ήταν να προωθήσει την πώληση αμερικανικών μαχητικών F-16 και F-18 και, φυσικά, να ματαιώσει ενδεχόμενη πρόκριση των γαλλικών «Μιράζ-2000»... Φαίνεται όμως, πως το πλαίσιο της αποστολής-του ήταν πολύ ευρύτερο: Να αναπτύξει στους Έλληνες συνομιλητές-του τη «διεθνή συγκυρία» και να υπενθυμίσει πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της νότιας πτέρυγας του ΝΑΤΟ. Κατά συνέπεια, όχι μόνο πρέπει ν' απομακρυνθούν —«δι' αμοιβαίων υποχωρήσεων»— τα σημεία τριβής ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία, αλλά και να «διευρυνθεί η περιοχή ευθύνης του ΝΑΤΟ». Διεύρυνση όμως, της περιοχής ευθύνης του ΝΑΤΟ, σημαίνει και διεύρυνση του ρόλου των εδώ αμερικανικών βάσεων, που είναι ένα από τα βασικά, προς συζήτηση, θέματα των διαπραγματεύσεων.

ΚΑΤΑ τα άλλα, ο Καρλούτσι, κινήθηκε στην ίδια γραμμή που κινήθηκαν και ο ναύαρχος Κρόου, διοικητής της νότιας πτέρυγας του ΝΑΤΟ, και ο στρατηγός Μάγιερ, αρχηγός του αμερικανικού επιτελείου στρατού, που μας επισκέφτηκαν λίγες μέρες προηγουμένα: Πρέπει το ταχύτερο να συγκροτηθεί το στρατηγείο της Λάρισας... Πρέπει το ταχύτερο να ρυθμιστεί η εκκρεμότητα γύρω από τον επιχειρησιακό έλεγχο του Αιγαίου... Πρέπει το καλό πνεύμα του ελληνοτουρκικού μορατόριουμ να καλύψει ολόκληρο το πλέγμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Πρέπει...

Όχι αποχώρηση, αλλά διατήρηση

ΜΕ ΒΑΣΗ τα όσα δήλωσε ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου στην πρόσφατη ομιλία-του στο «Σπόρτινγκ», οι διαπραγματεύσεις Καψή-Μπαρτόλομυ, θα πρέπει να καθορίσουν: α) το χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των βάσεων, β) τη διάρκεια της (προσωρινής) παρουσίας-τους, γ) την κατοχύρωση της εθνικής-μας ασφάλειας, καθώς και «τον μέγιστο δυνατό βαθμό ελέγχου των δραστηριοτήτων από τις βάσεις». Όμως, κατά την κυβερνητική φιλοσοφία, άλλο πράγμα είναι η απώτερη στόχευση και άλλο η ρέουσα πραγματικότητα, η συγκυρία, ο συσχετισμός δυνάμεων, η ένταση στη γύρω περιοχή, με κύριο χαρακτηριστικό «την εντυπωσιακή απουσία της ΕΣΣΔ από τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή»...

ΤΟΥΤΩΝ ΔΟΘΕΝΤΩΝ, είναι κοινός τόπος πως οι ελληνοαμερικανικές διαπραγματεύσεις δεν αποβλέπουν πια στην αποχώρηση, αλλά στη διατήρηση των βάσεων. Όσο για τη διάρκεια της (προσωρινής) παρουσίας-τους, οι μεν Αμερικανοί ζητούν συμφωνία για μια... εικοσαετία (διαφορετικά —λένε— δεν μπορεί να υπάρξει «μακροχρόνιος προγραμματισμός»...), η δε ελληνική πλευρά ταλαντεύεται ανάμεσα σε δυο λύσεις: Είτε ν' αντιπροτείνει τη δωδεκαετία, πράγμα μάλλον απίθανο, είτε την πενταετή συμφωνία, που θα αναθεωρείται και θ' ανανεώνεται όμως, ανά πενταετία. Αλλά για τις διαπραγματεύσεις, θα έχουμε την ευχέρεια να επανέλθουμε...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Βιβλία του ΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΥ

σέ όριστική τυποποιημένη έκδοση

1 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Φιλοσοφία. Τέταρτη έκδοση, αναθεωρημένη

2 ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΓΑΤΩΝ

Ποίηση - Τρίτη έκδοση

3 ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΑΠΑΝΤΑ

Σάτιρα. Τέταρτη έκδοση, συμπληρωμένη

4 ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ

Πεζά. Πρώτη έκδοση

5 ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Φιλοσοφία. Τρίτη έκδοση, αναθεωρημένη

6 ΠΡΟΣΕΠΤΙΣΕΙΣ

Δοκίμια. Δεύτερη έκδοση

7 Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ

Σάτιρα. Δωδέκατη έκδοση

8 ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Φιλοσοφία. Τέταρτη έκδοση

9 ΠΟΙΗΜΑΤΑ 1950-1980

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9. Τηλ. 3607.744

ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ

ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ...

Σε νέα εσωκομματική κρίση οδήγησε το ΠΑΣΟΚ η κατάθεση του νόμου για την κατάργηση του σταυρού, με πιο εμφανή της εκδήλωση τη διαγραφή του βουλευτή Μεσσηνίας κ. Άρη Μπουλούκου.

Η διαδικασία της διαγραφής φαίνεται ότι είναι πανομοιότυπη με εκείνες που προηγήθηκαν των κ. Πέτσου και Παναγιώλη δηλαδή. Ο κ. Μπουλούκος συνάντησε τον κ. Παπανδρέου, του ενεχείρησε επιστολή με τις θέσεις του το πρωί, το απόγευμα συνεκλήθη το πειθαρχικό και διέγραψε τον βουλευτή, ο οποίος την ίδια μέρα έκανε τις πρώτες απαντητικές του δηλώσεις στις αιτιάσεις του κινήματος.

Είναι πραγματικά δύσκολο στις εσωκομματικές κρίσεις του ΠΑΣΟΚ να τοποθετηθεί με την μια ή την άλλη πλευρά. Διότι καθώς λείπει ένα αντικειμενικό πλαίσιο εσωκομματικών λειτουργιών, καθώς απουσιάζει η εσωκομματική δημοκρατία, η δραστηριότητα ανθρώπων και οργάνων διαθλάται από τόσες σκοπιμότητες, που η έλλειψη συζήτησης δεν επιτρέπει να κατανοηθούν ούτε κίνητρα, ούτε αντιλήψεις ούτε «γραμμές».

Γι' αυτό άλλωστε το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται ως «μαγική πολιτική εικόνα» όπου πολύ «δεξιές» θέσεις μπορεί να τις υπερασπίζονται αριστεροί άνθρωποι, πολύ «αριστερές» θέσεις να τις στηρίζουν συντηρητικοί άνθρωποι, που όμως στεγάζονται στο ΠΑΣΟΚ ανεόχλητα... μέχρι να διαφωνήσουν.

Έχουμε επανειλημμένα επισημάνει από αυτές τις στήλες ότι το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται σε ένα οριακό σημείο αντοχής ως προς τη δυνατότητα παράτασης ενός εσωκομματικού καθεστώτος που ακυρώνει τη δυναμική των οραμάτων του και υπονομεύει την υποκειμενική εμπέδισή του, ως φορέα της Αλλαγής.

Και έχουμε τονίσει ότι αν οι εσωκομματικές κρίσεις του ΠΑΣΟΚ στη διάρκεια της πορείας προς την εξουσία δεν εμφάνιζαν (παρόλο που είχαν) κάποιο πολιτικό κόστος, τώρα, που το ΠΑΣΟΚ είναι στην κυβέρνηση αποκτούν δυσανάλογες διαστάσεις και φθείρουν την κυβερνητική εγκυρότητα και πειθώ. Είναι ανάγκη λοιπόν, να υπάρξει ένας αναπροσανατολισμός της κομματικής πρακτικής του ΠΑΣΟΚ, στην κατεύθυνση της υλοποίησης

των αρχών και διαδικασιών που εξαγγέλθηκαν ιδρυτικά αλλά δεν εφαρμόστηκαν στα οχτώ χρόνια της παρουσίας του.

Ίσως μάλιστα, η τελική έκβαση του εγχειρήματος της Αλλαγής, να μην κριθεί τόσο από την κυβερνητική πολιτική, αλλά από τους εσωκομματικούς χειρισμούς, μια και το κόμμα από τα πράγματα, είναι ο κύριος βηματοδότης της κυβερνητικής πρακτικής.

Αν δεν κάνουμε λάθος, το 1983 έχει οριστεί σαν το έτος του πρώτου συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ. Ας γίνει λοιπόν το συνέδριο, η πράξη συνέπειας του ΠΑΣΟΚ με τον εαυτό του.

Διότι αλλιώς δεν θα χρειάζεται να αναζητούνται κερκόπορτες, μια και αντί κομματικό οικοδόμημα θα υπάρχει μια άμορφη απροσάτευτη και αναποτελεσματική συσπείρωση ετερογενών παραγόντων, που δεν θα μπορούν να συμφωνήσουν παρά μόνο για τις διαφωνίες τους.

Η «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» ΕΚΤΟΣ ΝΟΜΟΥ

Το εργατικό συνδικάτο «Αλληλεγγύη» με νόμο που ψήφισε η Πολωνική Βουλή διαλύεται και τυπικά. Ο σχετικός νόμος περιλαμβάνει, σύμφωνα με τις κυβερνητικές εφημερίδες, τα «θετικά στοιχεία» των συμφωνιών που υπογράφησαν στο Γκντανσκ, τον Αύγουστο του 1980, «προσαρμοσμένα στα σοσιαλιστικά ιδεώδη». Μια ολόκληρη περίοδος φαίνεται να έκλεισε. Και αυτή που αρχίζει δεν μπορεί εύκολα να προδιαγραφεί καθώς τίποτα δεν επιτρέπει να εικάσουμε την τελική στάση και τα μέσα πάλης των μελών του συνδικάτου και όλου του πολωνικού λαού απέναντι στο στρατιωτικό καθεστώς Γιαρουζέλσκι.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ...

Δεν γνωρίζουμε σε ποιά στοιχεία στηρίχτηκαν οι φιλοκυβερνητικές εφημερίδες για να αποφανθούν ότι η συνάντηση Χαραλαμπίδου - Τουρκμάν «στέφθηκε από επιτυχία για την ελληνική πλευρά». Απ' όσα διαβάσαμε σ' αυτές τις ίδιες εφημερίδες πάντως ούτε για επιτυχία ούτε για αποτυχία μπορεί να μιλήσει κανείς, μια και η τουρκική πλευρά σχεδόν απέφυγε τη συνάντηση, και όταν έγινε, την υποβάθμισε μέχρις εκμηδενίσεως οποιουδήποτε περιεχομένου της.

Αυτό όμως που αρχίζουμε —εμείς τουλάχιστον— να καταλαβαίνουμε πολύ καλά, είναι πως η κυβέρνηση όλο και περισσότερο αποπέμπει τις παλιές της εκτιμήσεις για τα ελληνοτουρκικά και όλο και ταχύτερα ανακαλύπτει τις «θετικές πλευρές» της τακτικής της «Νέας Δημοκρατίας».

Έτσι, ενώ είναι η παράταξη του ΠΑΣΟΚ που έντονα και συνεχώς επισήμανε —και σωστά— ότι η αποδοχή και μόνον της έννοιας του «διαλόγου» με την Τουρκία «νομιμοποιεί» διεθνώς τις τουρκικές διεκδικήσεις, είναι το ίδιο το ΠΑΣΟΚ τώρα που αναζητά το «πλαίσιο διαλόγου» με την Τουρκία και μάλιστα μοιάζει να επιζητεί

το «διάλογο» ενώ η Τουρκία παίζει τώρα τον «σκληρό» και «αδιάφορο».

Θα μιλήσουμε καθαρά —και απορούμε γιατί οι μέχρι τώρα κυβερνήσεις δεν έχουν κάνει το ίδιο: η επιδίωξη του διαλόγου με την Τουρκία επιτάσσεται από τις ακόλουθες σταθερές παραμέτρους των ελληνοτουρκικών:

- ότι η Τουρκία δείχνει με κάθε τρόπο και με σαφήνεια ότι τις επιδιώξεις της στο Αιγαίο θα τις διεκδικήσει με όλα τα μέσα, δηλαδή επισείει την απειλή πολέμου·
- ότι στη στάση της έχει ως άμεσο αρωγό τις ΗΠΑ·
- ότι τα ελληνοτουρκικά αντιμετωπίζονται με ουδετερότητα και αδιαφορία από την Ευρώπη·
- ότι η Σοβ. Ένωση δεν διακυβεύει τα στενά και την έξοδό της στη Μεσόγειο για κανένα λόγο —και προφανώς όχι για τα δίκαια της Ελλάδας·

• ότι έναντι όλων αυτών η Ελλάδα έχει δυο επιλογές: ή να ανοίξει κι αυτή απ' τη μεριά της τη «θύρα του φρενοκομείου» όπως εύστοχα είχε πει κάποτε ο Γεώργιος Παπανδρέου ή να παρατείνει τις εκκρεμότητες, αναμένοντας ευνοϊκότερο στρατιωτικό συσχετισμό και επιδιώκοντας ευμενέ-

στερο διπλωματικό κλίμα.

Υποτίθεται ότι αυτό το δεύτερο έκανε η «Νέα Δημοκρατία» και δεν το έκανε σωστά. Τουλάχιστον μιας και εκεί καταλήγει και το ΠΑΣΟΚ, ας το κάνει σωστά:

Και εξηγήμαστε. Παρα τους εξοπλισμούς —που βρίσκονται σε καλό δρόμο—, πολλά απομένουν στο θέμα της βελτίωσης της στρατιωτικής μηχανής της χώρας. Πρωταρχικό είναι αυτό που κατέσχην παραμέλησε η «Νέα Δημοκρατία», δηλαδή η ολόπλευρη αξιοποίηση του έμφυλου δυναμικού των ενόπλων Δυνάμεων. Ο ουσιαστικός εκδημοκρατισμός, η στρόφη του στρατού στο αποκλειστικά πολεμικό του έργο, η αναδιάρθρωση της καθημερινότητάς του, είναι στην πρώτη γραμμή των καθηκόντων της νέας κυβέρνησης. Ο διοικητής, που δεν εκπαιδεύει την μονάδα του αλλά την «καφονάρει», δεν είναι μόνον ανίκανος, αλλά και εθνικά ανάξιος. Ο διοικητής που βάζει τους στρατιώτες και κάνουν «αποψίλωση» και έργα «καλωπισμού» αντί για εκπαίδευση είναι «παράξενο φρούτο», που έχει θέση σε στρατούς οπερέτας αλλά όχι το στράτευμα αυτής εδώ της χώρας. Η διοίκηση που δεν εμπνέει σεβασμό γιατί δεν σέβεται τον ένστολο πολίτη, έχει χάσει το κύριο στήριγμα για τα βαριά καθήκοντα που αναμένουν τις ένοπλες δυνάμεις.

Οι κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες, πρωτόγνωρες για τα καθεστώτα των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού, με την εμφάνιση του κινήματος των εργατών, τις συμφωνίες του Γκντανσκ και την ίδρυση και λειτουργία της «Αλληλεγγύης» δημιούργησαν μια ριζικά νέα κατάσταση για τα σοσιαλιστικά και κομμουνιστικά κόμματα. Κυρίως όμως τοποθέτησαν με νέους όρους και ανοιχτά όσο ποτέ πριν, προβλήματα και αναζητήσεις του εργατικού κινήματος που ήδη κυοφορούσαν οι προηγούμενες εξελίξεις.

Η λειτουργία της «Αλληλεγγύης» είναι γεγονός που δεν αφορά μόνο το κομμουνιστικό κίνημα και τα καθεστώτα των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού. «Σφράγισε» τη δεκαετία του '80 και αποτελεί σταθμό για την όλη λειτουργία και οργάνωση των κοινωνιών αυτών των χωρών, με άμεσες συνέπειες στην προβληματική της Αριστεράς στη Δυτική Ευρώπη. Οι συνέπειες των γεγονότων στην Πολωνία και η επίδρασή-τους στις αναζητήσεις και τους προβληματισμούς στο χώρο της Ευρω-αριστεράς και σε πολιτικές αναζητήσεις στις κοινωνίες των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού είναι τώρα δυσδιάκριτες. Τα γεγονότα πάντως στην Πολωνία δεν ήταν μόνο ένα «πείραμα», ούτε μόνο «προσπάθεια ανανέωσης».

Γι' αυτό η Πολωνία θα μας εκπλήξει και πάλι, παρά τους νόμους του Γιαρουζέλσκι και τα σοσιαλιστικά τανκς και στρατόπεδα.

ΗΘΗ ΣΤΑΥΡΟΙ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Είναι σωστό να γνωρίζουμε τους υποψήφιους δημοτικούς άρχοντες, συμβούλους και παρέδρους. Και συνηθίζεται οι υποψήφιοι να μοιράζουν βιογραφικά, για να προβάλλουν εκτός από τις θέσεις του συνδυασμού και την ιδιαίτερη άποψή-τους και βέβαια, την προσωπικότητά-τους. Στις δημοτικές εκλογές άλλωστε, ισχύει ο σταυρός και έτσι οι ψηφοφόροι πρέπει να επιλέξουν και πρόσωπα, πέρα από θέσεις.

Ένας από τους στόχους υποτίθεται της κατάργησης του σταυρού στις βουλευτικές εκλογές είναι και η δημιουργία νέων πολιτικών ηθών. Αρκετά όμως από τα βιογραφικά που μοιράζονται στις δημοτικές εκλογές δεν δείχνουν αυτό το «νέο» πολιτικό ήθος. Γιατί κυρίως ο ψηφοφόρος έπρεπε να κρίνει μέσα από τη θέση, την άποψη και το πρόγραμμα του συνδυασμού, που ψηφίζει και την ιδιαίτερη προσωπικότητα του υποψήφιου και όχι να κα-

θέλουμε να πιστεύουμε ότι σε αυτή την κατεύθυνση θα αναφέρονται τα μέτρα που επεξεργάζεται ο κ. Δροσογιάννης, όπως «διέρρευσαν» σε ορισμένες εφημερίδες.

Όσο για τον διπλωματικό τομέα, που και εκεί «κάτι γίνεται», η ευθύνη για τις καυτερότητες βαρύνει την κυβέρνηση μόνο στο βαθμό που δεν διαμόρφωσε ακόμα το «εργαλείο» για την άσκηση μιας διαφορετικής —και αποτελεσματικότερης— εξωτερικής πολιτικής. Αναφερόμαστε δηλαδή στους διαταγμούς για την ριζική αναμόρφωση της διπλωματικής υπηρεσίας, που, όπως είναι, αδυνατεί να παρακολουθήσει τους χειρισμούς και τις κατευθύνσεις της κυβερνητικής πολιτικής.

Μόνον εάν και στους δύο κρίσιμους αυτούς τομείς υπάρξουν ταχείες και ουσιαστικές τομές, θα μπορεί να ελπίζει κανείς ότι η παράταση των εκκρεμοτήτων μέσω του «διαλόγου» λειτουργεί και υπέρ της ελληνικής πλευράς, γιατί ούτως ή άλλως, υπέρ της τουρκικής ήδη λειτουργεί...

Εάν το «τρένο» αυτό χαθεί, θα διακυβευτούν πολλά. Γι' αυτό λοιπόν δεν χρειάζεται καμιά θριαμβολογία αλλά πολύ, σιωπηλό και επίπονο έργο. Ούτως ή άλλως τέτοιου είδους μάχες δεν κερδίζονται ούτε στα λόγια, ούτε στο χαρτί...

λείται να επιλέξει μέσα από παραθέσεις τίτλων, συμμετοχών σε Δ.Σ., συμβουλίων και συλλόγων από το '74 μέχρι το '82, χρόνου ένταξης στην οργάνωση ή το κόμμα κτλ. Η απλότητα, η σεμνότητα, στα βιογραφικά, θα αποτελούσε και ένα πρακτικό δείγμα των νέων πολιτικών ηθών —που δυστυχώς δεν θα έλθουν μόνο με την κατάργηση του σταυρού— όσο θα έδινε μια απάντηση για ορισμένα επιχειρήματα της Δεξιάς, τα «φαύλα πολιτικά ήθη» της οποίας υποτίθεται ότι επιθυμούμε να μεταβάλλουμε.

ΑΡΧΕΣ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ «ΠΡΟΣΟΝΤΑ»

Στην παλιά, κακή εποχή της ΝΔ υπήρχε μια συγκεκριμένη αντιμετώπιση του Τύπου, ιδιαίτερα του περιοδικού, και έτσι ορισμένα —και συγκεκριμένα περιοδικά— διέθεταν τα «προσόντα» της ενημέρωσης και πληροφόρησης των Ελλήνων πολιτών και ε-καλούντο πάντα στις συνεντεύξεις ή τις επισκέψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και πρωθυπουργού στο εξωτερικό ή σε συμμετοχές σε συνόδους του ΝΑΤΟ ή της ΕΟΚ. Το ΑΝΤΙ για τους τότε ιθύνοντες ήταν αναρμόδιο και εστερείτο των —τυπικών και μη— «προσόντων». Κακή εποχή ήταν, Δεξιά υπήρχε, διακρίσεις έκανε, μεγάλο αναγνωστικό κοινό δεν είχαμε, πολλές και καλές φωτογραφίες μας λείπανε ε! τι να κάνουμε. Διαμαρτυρηθήκαμε, προσπαθήσαμε να μην έχουμε κενά και ελπίζαμε σε αλλαγή νοοτροπίας.

Στην καινούρια, καλή εποχή του ΠΑΣΟΚ μια δυο φορές κάλεσαν και το ΑΝΤΙ. Σκεφθήκαμε λοιπόν, παρά το γεγονός ότι οι φωτογραφίες-μας εξακολουθούν και είναι κακές, ότι άλλαξαν τα κριτήρια, δεν υπάρχουν διακρίσεις και οι αρμόδιοι έχουν άλλη αντίληψη και σκέφτονται διαφορετικά από τους προκατόχους-τους. Η προεδρία της Δημοκρατίας βέβαια έχει τις αρχές-της και τις τηρεί όπως πριν.

Ενώ λοιπόν αναθάρησαμε με την ιδέα ότι κάτι αλλάζει οι αρμόδιοι είχαν άλλη γνώμη και το ΑΝΤΙ θεωρείται πάλι ή άνευ «προσόντων» ή άνευ αναγνώστων. Και επειδή θα θέλαμε να πληροφρηθούμε ποιά «προσόντα» δεν έχει το ΑΝΤΙ και τα διαθέτουν άλλοι, και ποιές αρχές και κριτήρια ισχύουν για να θεωρείται ικανό ένα περιοδικό να πληροφρεί και να ενημερώνει τους αναγνώστες-του, θα παρακαλούσαμε τον υφυπουργό Τύπου κ. Δ. Μαρούδα και τον Γ.Γ. Τύπου και πληροφοριών κ. Σ. Κωστόπουλο να μας ενημερώσουν σχετικώς.

Εκτός εάν ούτε γι' αυτήν την ενημέρωση δεν έχουμε τα «προσόντα»:

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ (2)

Είναι σαφείς οι ενδείξεις λοιπόν, ότι η κυβέρνηση προσεγγίζει με «διαφορετικό» τρόπο, τρόπο που πολύ υπενθυμίζει τις «προσεγγίσεις» της ΝΔ.

Αλλά, όπως είναι γνωστό, στην πολιτική, οι ίδιες τακτικές, οι ίδιες λογικές, οδηγούν στα ίδια αποτελέσματα, ανεξαρτήτως των προθέσεων και των διαφορετικών πολιτικών «βουλήσεων».

Έτσι, η διαλλακτικότητα προς την Τουρκία, η προσπάθεια εξευμενισμού της επιθετικότητας της γειτονικής χώρας, η φροντίδα να αποφευχθούν ενέργειες που θα εκλαμβάνονταν ως πρόσχημα οξύνσεων, δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να δημιουργεί τα εντελώς αντίθετα αποτελέσματα. Και την Τουρκία αποθρασύνει και την ελληνική πλευρά την τραυματίζει ποικιλότροπα: διαπραγματευτικά, ηθικά και πολιτικά.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των επιπτώσεων μιας τέτοιας λογικής είναι η πρόσφατη ιστορία των πέντε Τούρκων φυγάδων, που η κυβέρνηση αρνήθηκε να τους παράσχει πολιτικό άσυλο. Από καμιά πλευρά τα επιχειρήματα που επιστράτευσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος δεν «στέκουν». Π.χ. το ότι είχαν πλαστά διαβατήρια, όχι απλώς δεν είναι επιβάρυνση αλλά

η καλύτερη απόδειξη της ιδιότητάς-των ως διωκομένων. Ο κ. Καψής τους μόνους Έλληνες που γνωρίζει να αναχώρησαν επι χούντας από την Ελλάδα, είναι όσοι διώκονταν και είχαν γνήσια διαβατήρια:

Αλλά και τα περι «κατασκόπων» είναι ανάξια σχολιασμού. Νομίζουμε ότι είναι απλώς η αστυνομική «σάλτσα» σε μια καθαρά πολιτική απόφαση.

Βέβαια, οι πέντε Τούρκοι που στάλθηκαν πίσω στη Συρία θα εκδοθούν μάλλον στον Εβρέν για τα «παιριτέρω». Δεν θέλουμε να φορτίσουμε με συγκίνηση το γραπτό-μας, αλλά κάπου είναι δύσκολο να δεχτείς ότι οποιαδήποτε σκοπιμότητα παίζεται τόσο ανοιχτά με ανθρώπινες ζωές.

Το πρόβλημα είναι όμως, ότι ούτε καν αυτή η σκοπιμότητα δεν υπηρετείται με τέτοιες χειρονομίες. Με λίγα λόγια, πόσο απέχει η ενέργεια αυτή του Υπ. Εξωτερικών από την παράδοση των άλλων Τούρκων φυγάδων από τον κ. Μητσοτάκη;

Και μια τελευταία σημείωση: η επιτροπή για την υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων των λαών της Τουρκίας, που στο προεδρείο-της υπήρχε και ο Μανώλης Γλέζος γιατί σιωπά; Επειδή μήπως συμφωνεί; Περιμένουμε μια απάντηση...

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ντ. Στ. Κλαρκ

Τι είπε
πραγματικά
ο Φρόυντ

Φράνσις Τζ. Γουίκς

Ο εσωτερικός
κόσμος της
παιδικής ηλικίας

Μισέλ Καρτιέρ

Τι είπε
Πραγματικά
ο Ράιχ

Φρίντα Φόρνταμ

Τι είπε
πραγματικά
ο Γιούνγκ

Εκδόσεις Γλάρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ 36 18 457

ΚΑΙ ΠΑΛΙ Ο ΚΑΒΑΦΗΣ...

Το σχόλιο του ΑΝΤΙ στο περασμένο τεύχος για τον Καβάφη και τη λογοκρισία-του σε σχολικό βιβλίο είχε και μια άλλη πλευρά.

Τα «έγκριτα» «Νέα», στη γνωστή στήλη «Αθηναϊκά», ανακάλυψαν και αυτά, τον Καβάφη, την «Ιθάκη», και τους «Καβαφιστές» της κυβέρνησης. Έχουμε την υποψία ότι ο καλός δημοσιογράφος κάπου πήρε την «αμπάριζά-του» για το θέμα απ' το ΑΝΤΙ, και έκανε έτσι την καβαφική «γυροβολιά»-του στην κυβέρνηση.

Δεν θα ήταν όμως δείγμα δημοσιογραφικής οξυδέρκειας και τόλμης, —τουλάχιστον— αντι να ερωτηθούν οι υπουργοί-μας για τη σχέση-τους με τον Καβάφη να ρωτιόντουσαν και για τη στάση-τους στο θέμα της λογοκρισίας-του;

Ωστε να μάθουμε όλοι αν κατάλαβαν —και πώς— οι Ιθάκες τι σημαίνουν; Αλλά για τον καλό-μας δημοσιογράφο, φαίνεται, είναι μακρύς ο δρόμος...

Η ΑΙΔΩΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟ...

Στο προηγούμενο ΑΝΤΙ (τ. 215) νομίζαμε, οι αφελείς, ότι είχαμε, με ένα σχόλιο, για μια περίπτωση, εξαντλήσει ένα θέμα.

Δύο φίλοι εκπαιδευτικοί μας ενημερώνουν όμως, πως δεν είναι μόνο ο Καβάφης που δέχτηκε τις ηθικοπλαστικές περικοπές, αλλά πως μέγα μέρος νεοελλήνων δημιουργών πέρασαν από την προκρούστεια κλίνη μιας μικρονοϊκής «παιδαγωγικής» αντίληψης, εκείνης ακριβώς που έχει αφυδατώσει την εκπαίδευση από κάθε παιδευτική λειτουργία.

Θα θέλαμε να ελπίζουμε λοιπόν, πως το Υπουργείο Παιδείας απαξίωσε να μας απαντήσει, επειδή έχει ήδη αντιμετωπίσει το θέμα, και μάλιστα με θετικό τρόπο. Θέλουμε να πιστεύουμε δηλαδή πως ήδη έχουν γίνει αναθέσεις για νέα διδακτικά εγχειρίδια, που όχι μόνο δεν θα λογοκρίνουν την πνευματική δημιουργία αλλά θα διαπνέονται από μια ριζικά διαφορετική αντίληψη εύρους ύλης, ποιότητας και διδακτικής σκοπιμότητας.

Και κυρίως πρέπει να καταλάβει το Υπουργείο Παιδείας, πως με τη σημερινή νέα γενιά, υπάρχει μια και μόνη οδός επαφής και επικοινωνίας: εκείνη της αλήθειας, της ελευθερίας και της εμπιστοσύνης.

Αν λοιπόν διαωνιστούν τέτοια φαινόμενα, αν η τέχνη γίνεται «ακατάλληλη δι' ανηλικούς», τότε η ενηλικίωση των νέων, δεν θα συμπαρασύρει μόνο το ψευδές οικοδόμημα των υποκριτικών αξιών που τους παρέχεται στο σχολείο, αλλά και όσους το συντηρούν έξω απ' αυτό...

Ας δούμε όμως το λιβάδι με τους μαργαρίτες των παιδαγωγικών εγκεφάλων των «Νεοελληνικών Αναγνώσμάτων»:

Αγαπητό Αντί,

Νιώθει κανείς έκπληξη διαβάζοντας το σημειώμά-σου σχετικά με τη λογοκρισία του Καβάφη στο ελληνικό σχολείο, όχι τόσο για το «μέγεθος» της «ιεροσυλίας» όσο για το ότι τα κρούσματα λογοκρισίας στα βιβλία του ΟΕΔΒ είναι τόσο συχνά ώστε να έχουν καταντήσει «κοινός τόπος» και να θεωρούνται σχεδόν «αυτονόητα» γι' αυτούς που διδάσκουν.

Προς εμπλουτισμόν λοιπόν της σχετικής φιλολογίας, σου στέλνουμε ορισμένα δείγματα της Προκρούστειας τακτικής των κατά καιρούς αρμοδίων. Κανένας δε γλυτώνει:

ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Στα Νεοελληνικά Αναγνώσματα της Γ' Λυκείου (σελ. 292) το «Θα-

λερό» του Σικελιανού στερείται τους εξής στίχους:
 που η όψη-της, σαν της βραδιάς το λάμπος, έδειχνε διάφωτη
 της παρθενιάς τη φλόγα,
 κι απ' τη σφιχτή-της ντυμασιά στα στήθια-της τ' αμάλαγα
 χωρίς' ολόρτη η ρώγα'
 που ομπρός από το μέτωπο σε δύο πλεξούδες τα μαλλιά
 πλεγμένα είχε σηκώσει,
 σαν τα σκονιά του καρβιού που δε θα μπορεί' η φούχτα-μου
 ναν της τα χερσάκωσει.

Σημείωση: Είναι προς τιμήν του βιβλίου ότι βάζει αποσιωπητικά.
ΚΑΒΑΦΗΣ

Η περίπτωση της λογοκρισίας ενός ήδη λογοκριμένου (από τον ίδιο) ποιήματος του Καβάφη στα Νεοελληνικά αναγνώσματα της Γ' Γυμνασίου είναι πιο εντυπωσιακή. Πρόκειται για το ποίημα «27 Ιουνίου 1906, 2 μ.μ.». Ο Τσίρκας στον «Πολιτικό Καβάφη»-του μας πληροφορεί ότι αναφέρεται σ' ένα πραγματικό γεγονός, τον απαγχονισμό τεσσάρων φελλάχων του χωριού Ντενσουαούι από τους Εγγλέζους.

Για ευνόητους λόγους ο Καβάφης αντικαθιστά το στίχο της πρώτης γραφής του ποιήματος:

«Όταν οι Εγγλέζοι έφεραν για να κρεμάσουν...»

με το στίχο: «Σαν τό 'φεραν οι Χριστιανοί να το κρεμάσουν...»

και ο κύκλος κλείνει με τη συμβολή του βιβλίου του ΟΕΔΒ:

«Σαν το 'φεραν να το κρεμάσουν

το δεκαεφτά χρονώ αθώο παιδί...» (σελ. 172)

Ο ακρωτηριασμός είναι προφανής.

Σημείωση: Αποσιωπητικά δεν υπάρχουν. Στο εισαγωγικό σημείωμα αναφέρεται απλώς ότι το ποίημα γράφτηκε για πραγματικό γεγονός.

ΣΑΠΦΩ

Μια άλλη περίπτωση πιο εξοργιστική (γιατί δεν γίνεται απλώς παρασιώπηση, αλλά επέμβαση στο κείμενο) είναι της ωδής της Σαπφώς στην Αφροδίτη, απ' το Ανθολόγιο Λυρικής Ποίησης της Γ' Γυμνασίου. Στο στίχο 18 η μετάφραση του Π. Λεκατσά την οποία χρησιμοποιεί και το σχολικό βιβλίο γράφει:

...Ποιά και πάλι

θες η Πειθώ να φέρει στην αγάπη-σου

Σαπφώ, ποιά σ' αδικάει;

Για ν' αποφύγει την κακοτοπία των Λεσβιακών ερώτων της Σαπφώς το βιβλίο του Οργανισμού επεμβαίνει και αλλάζει τις σεξουαλικές προτιμήσεις-της:

...Ποιόν και πάλι

θες η Πειθώ να φέρει στην αγάπη-σου;

Σαπφώ, ποιός σ' αδικάει;

Αλλά υπάρχει βέβαια και το είδος της λογοκρισίας που επιβάλλεται από τα πριν, κατά τη διάρκεια της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου. Είναι χαρακτηριστική η παρατήρηση του Ηλία Σκυρόπουλου:

Ιδιαίτερα επέμενε η Ομάδα να μην «κοπούν» από το «Ανθολόγιο» η Ναννώ του Μίμνερμου, το 'Ω παί, τέλος μεν... του Σιμωνίδη και το Ανθρώπων ολίγον μεν κάρτος... του Σιμωνίδη, αλλά κρίθηκε ότι η μελαγχολική και απαισιόδοξη διάθεσή-τους δεν αποτελεί μορφωτικό αγαθό κατάλληλο για την ηλικία των μαθητών της Γ' Γυμνασίου. Έτσι όμως η λυρική ποίηση παρουσιάζεται ακρωτηριασμένη ακόμα μια φο-

ρά, καθώς δεν ακούγεται μια τόσο χαρακτηριστική και ειλικρινής χορδή της λύρας-της» (Περ. «Φιλολόγος» τευχ. 15).

Αυτά τα λίγα (γιατί υπάρχουν κι άλλα πολλά) δεν τα σημειώνουμε επειδή είμαστε υπέρ μιας άκριτης έγκρισης οποιουδήποτε κειμένου, αλλά επειδή θεωρούμε πως απ' τη στιγμή που έχει εγκριθεί το κείμενο, δεν πρέπει να κατακρεουργείται και πως δεν πρέπει παράλληλα να υποτιμάται η ωριμότητα των μαθητών και εν μέρει και των διδασκόντων.

Εκπαιδευτικοί

ΥΣ. Τέλος, ένας ακόμα καημός: Στο βιβλίο των Νεοελληνικών της Γ' Γυμνασίου παρά τις επανειλημμένες εκδόσεις-του, εξακολουθεί να υπάρχει στο ποίημα του Καρυωτάκη «Το τελευταίο ταξίδι», ένα λάθος που μας κάθεται στο στομάχι:

«να μου λικνίζεις την αιώνια θλίψη-μου, καράβι» λέει ο Καρυωτάκης, «να μου λιανίζεις την αιώνια θλίψη-μου, καράβι» επιμένει το βιβλίο του ΟΕΔΒ. Είναι τόσο οδυνηρό να σου λιανίζουν τη θλίψη-σου, και γίνεται τόσο συχνά στους χαλεπούς καιρούς που ζούμε, που καλό θα είναι να τ' αλλάξουμε για χάρη-μας. Φιλολογικοί καημοί θα πείτε...

Ας το κάμουν για την ψυχή του Καρυωτάκη...

ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Αλλά εκτός από το γράμμα των εκπαιδευτικών που δημοσιεύουμε «στις στήλες» αυτές πήραμε ακόμη μια υπόμνηση αυτή τη φορά για το παρελθόν της λογοκρισίας του Καβάφη στο βιβλίο της Γ' Γυμνασίου:

Ήταν μαθητής ο φίλος-συνεργάτης-μας Β.Δ. όταν επισήμανε την έλλειψη των δύο στίχων της «Ιθάκης» του Καβάφη στο αναγνωστικό του και έστειλε γράμμα στη στήλη της «Νέας Γενιάς» του Μηνά Παπάζογλου στα ΝΕΑ στα τέλη του '63!

Από τότε περάσαν δεκαεννιά χρόνια και το φαινόμενο επαναλαμβάνεται. Κάποιοι θεωρούν «ανώριμους» τους μαθητές και έχουν τάξει για τον εαυτό-τους τη θέση του «φύλακα της ηθικής» και του «προστάτη» των νέων και δεν τον εγκαταλείπουν. Οι κυβερνήσεις πέφτουνε και οι «φύλακες-άγγελου» εκεί.

Τα προηγούμενα όμως δεν είναι τίποτε άλλο, παρά ένα δείγμα των μηχανισμών που λειτουργούν και έχουν βαθύτατες ρίζες από το παρελθόν, στην εκπαίδευση. Και απόδειξη ότι πολλά πράγματα παραμένουν ως έχουν παρά τις «αλλαγές». Δεν θα 'πρεπε όμως το Υπουργείο Παιδείας να υπενθυμίσει σε όσους είναι υπεύθυνοι με αυτά τα θέματα να ασχοληθούν κάπως πιο σοβαρά; Ή μήπως θα συμβεί να ξαναδιαβάσουμε την ίδια ιστορία για τον Καβάφη π.χ. σε κάποιο έντυπο ή εφημερίδα μετά από μια δεκαετία; Και τότε κάποιοι με μνήμη θα ανασύρουν από το αρχείο-τους το δημοσίευμα των ΝΕΩΝ του 1963, εκείνο του ΑΝΤΙ του 1982 και πάει λέγοντας...

Όχι, δηλαδή, αλλά κάποιοι αισιόδοξοι ισχυρίζονται ότι κάτι κινείται σ' αυτόν τον τόπο: Ακόμα και το ΚΕΜΕ χασμουριέται...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
 από τις εκδόσεις
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
 το βιβλίο του

ΔΗΜΗΤΡΗ ΨΥΧΟΓΙΟΥ
 ●
ΜΕΡΟΛΗΠΤΙΚΗ
ΚΑΤΑΘΕΣΗ

Κριτικά-αυτοβιογραφικά δοκίμια για θεσμούς, γεγονότα και καταστάσεις. Το οδοιπορικό των αποτυχιών και απογοητεύσεων της μεταπολιτευτικής περιόδου.

- Στρατιωτική θητεία
- Δημοσιογραφία
- Κομματική ένταξη
- Επάγγελμα: Ερευνητής
- Καταλήψεις
- Ήταν ο Νέρων αριστερός;
- Διακοπές
- Επιμύθια, ψιμύθια, παραμυθιές.

ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές.

Εκλογικά κέντρα. Του Τζαννή Τζαννετάκη στο ψηφοδωκιτικότερο κομμάτι της Πανεπιστημίου. Ο Τζαννής Τζαννετάκης δεν είναι προληπτικός. Σίγουρα. Διαφορετικά δεν θα πλησίαζε μια περιοχή που —πέρσι— γρουσουζέψε ένα ΚΚΕ εσωτερικού, έναν υποναύαρχο Κουσουρή, έναν αρχιτέκτονα Δωρή, έναν μηχανικό Μπιδιμίρη. Πλησιάζω και θυμάμαι: Μια χρεοκωπημένη «χορτοφαγία» καταφύγιο —στον καιρό— της— κυνηγημένων διαδηλωτών. Όσοι είχαν —τότε— την κακορίζικη έμπνευση να τρυπώσουν απέναντι από την «χορτοφαγία» λαχταρούσαν. Απέναντι ήταν το υπόγειο «μπάρ Φρολιξ». Οι διαδηλωτές γλύτωναν από το μηχανοκίνητο του Μπιτούνη αλλά άνοιγαν αναπάντεχες παρτίδες με τον κύρ-Τάσο Ριζά ή «Πεθαμένο» —σεσηπός και όζον φρούτο του παρακράτους— ιδιοκτήτη του μπαρ. Πολυκατοικία βρίσκεται εδώ και χρόνια στη θέση του μπαρ. Αναστολή προσωρινή από την κατεδάφιση έδωσε πρόσφατα στην άλλοτε «χορτοφαγία» η μεταποίησή-της στο εκλογικό κέντρο Τζαννή Τζαννετάκη. Εισέρχομαι παρέα με την Μαρία. Από τις ισομεγέθης φωτογραφίες των υποψηφίων συμβούλων —δεξιά στον τοίχο— πιάνει το μάτι-μου αλησμόνητες δόξες. Έναν χαφ της φοιτητικής-μου εποχής. Έναν σέντερ μπακ της γυμνασιακής. Μια αηδό της νηπιακής. Το μάτι-μου ύστερα σταματά σε μια άλλη φωτογραφία. Πολιτικού μηχανικού. Πού τον ξέρω; Πού τον ξέρω; Μα από τις περασμένες δημοτικές εκλογές. Υποψήφιος και τότε —του κ. Πλυτά φυσικά— είχε γεμίσει με την ίδια φωτογραφία όλη την εξωτερική τζαμαρία ενός —μακαρίτηκου τώρα— μπορδελοξενοδοχείου στη γωνία Σωκράτους και Καποδιστρίου. Η φωτογραφία ύστερα του κ. Λάμπρου Κωνσταντάρα —έχουμε ξαναγράψει— του παλαιοπώλη που «σταυρώνεται» σαν ηθοποιός...

— Δεν ξέρετε ποιόν να σταυρώσετε;

Η ερώτηση είναι για μας. Ένας νεαρός μας χαμογελά, μας δίνει ένα δίπτυχο —με τη φωτογραφία τα βιογραφικά και τη θεωρία ενός υποψηφίου συμβούλου— και συνεχίζει: — Έχετε δικιο. Πώς να διαλέξετε μέσα σε τόσο συρφετό. Να σταυρώσετε αυτόν. Είναι ο πατέρας-μου.

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές.

Τυπωμένα προγράμματα. Μελέτησα με προσοχή του Βασίλη Εφραιμίδη. Και με περιέργεια. Θα διατηρούσε ή όχι την συγκλονιστικότερη ιδέα του Μίκη Θεοδωράκη στην τελευταία πενταετία. Ο Μίκης προκάτοχος —το 1978— του Βασίλη στο Αθηναϊκό ψηφοδέλτιο του ΚΚΕ είχε προγραμματίσει —τότε— την μετατροπή των Ανακτόρων της Ηρώδου Αττικού σε Μέγαρο Πολιτισμού. Μελέτησα με προσοχή το τωρινό πρόγραμμα. Ο Βασίλης Εφραιμίδης δεν λείει κουβέντα για το ζήτημα. Με έφαγε η περιέργεια. Ζήτησα την ερμηνεία βετεράνου ειδικού:

— Το 1978 το ζήτημα δεν μπήκε σωστά. Ο Μίκης έβαλε πρώτα την εκλογή του δημάρχου κι ύστερα την κατάληψη των Χειμερινών Ανακτόρων, ενώ η ιστορική πείρα έχει αποδείξει πως πρώτα κυριεύεις τα Χειμερινά Ανάκτορα κι ύστερα διορίζεις δήμαρχο.

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές.

Ψηφοσυλλεκτική αξιοποίηση παλαιών φωτογραφιών. Ένας μεθοδικός πολитеυόμενος έχει από χρόνια δημιουργήσει τη συλλογή-του. Στην κατάλληλη ώρα ανασύρει τα κατάλληλα ντοκουμέντα. Στην ακατάλληλη ενταφιάζει τις ακατάλληλες μαρτυρίες. Ποιός μέσος νουνεχής άνθρωπος θα απαιτούσε λόγου χάριν από τον κύριο Στέλιο (αυστηρά Στυλιανό μέχρι το καλοκαίρι του 1974) Βλαχόπουλο να κυκλοφορήσει στις μέρες του 1982 φωτογραφίες με συνΕΚΟΦίτες, με ασφαλίτες ή με υπουργούς της Χούντας;

Δεν είναι λογικό που ο υποψήφιος αυτός δήμαρχος του συνδυασμού «Φαληρική Ενότης» καμαρώνει —από τις σελίδες της ομώνυμης τετρασελίδης κυανόλευκης έκδοσής-του— πλάι στον Σοφοκλή Βενιζέλο, στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και στον Πατριάρχη Αθηνών; Σε βαθύ ύπνο και οι τρεις. Ποιός μπορεί πια να τους ρωτήσει αν την ώρα εκείνη της φωτογράφισης είχαν συνείδηση της ταυτότητας ή και της ύπαρξης ακόμη του καθ' ενός που πλασαριζόταν στο οπτικό πεδίο του φακού;

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές.

Γιγαντοαφίσες υποψηφίων. Συχνά οι γιγαντοαφίσες κακοποιούνται. Οφθαλμοί εξορράσσονται. Οδόντες εξάγονται. Μύστακες τοποθετούνται. Η

πιο κακοποιημένη γιγαντοαφίσα αυτής της εποχής είναι του Βασίλη Εφραιμίδη. Όπου τα δύο άνω τεταρτημόρια της γιγαντοαφίσας επικαλύπτονται μερικώς από τα δύο κάτω, η απόσταση ανάμεσα στη μύτη και στο πηγούνι είναι μειωμένη.

Το θέαμα που προσφέρεται είναι από αστείο μέχρι αποκρουστικό. Το θέαμα προσφέρεται σε πολλά μέρη της Αθήνας. Προχειρότητα; Αβλεψία; Σαμποτάζ; Ποιός αλλάζει λοιπόν τη φάτσα του Βασίλη Εφραιμίδη; Έμαθα πως την απάντηση την έδωσε ο Βασίλης Τσουκαλίδης.

— Την αλλαγή στη φάτσα του Εφραιμίδη την κάνει το ίδιο το κόμμα.

— Είναι δυνατόν; Πού το ξέρεις;

— Γιατί «αλλαγή δεν γίνεται χωρίς το ΚουΚουέ».

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές.

Βιογραφικά και εξαγγελίες υποψηφίων δημοτικών συμβούλων. Βιογραφικά και εξαγγελίες του υποψηφίου δημοτικού συμβούλου Παλαιού Φαλήρου κ. Κωνσταντίνου Κουβαράκη. Ως έχει:

ΚΟΥΒΑΡΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Πιστευοντας εις τον χαρακτήρα μου και εις την ικανότητα μου ως τεχνικού ολας χαρα. απεφασισα να προσφερω και εγω σαν Φαληριωτης απο το 1955. οτι μου ειναι δυνατον δια την προσδον του Δημου μας Ελπιζω σαν Πολιτικός Υπομηχος αωφα ηγασθη στο Υπουργείο Δημ. Εργων επι 32 ετη με την πειραν οπου απεκτησα δια της επιβλεψωσ ολοκληρου σχεδον του οδικου δικτυου Πελοποννησου και με την αγαπη οπου δειχνω δια αριστην εκτελεσι καθε εργου οπου μου ανατιθεται να βοηθησω και να συμβαλω κατα πολυ εις την προσδον του δημου μας δια της εκτελεσεωσ εργων

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές.

Βιογραφικά και εξαγγελίες υποψηφίων δημοτικών συμβούλων. Ανθολόγηση:

● «Από ιδεολογική τοποθέτηση απεχθάνομε κάθε μαρξιστική ιδέα που

Μικρά κι εμπαθή σχόλια του Ηλία Ευθυμόπουλου ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οσμής συνέχεια

— Εσείς την αντιληφθήκατε την οσμή;
— Να σας πως εμείς μένουμε στην Καλλιθέα, η αδελφή όμως του γαμπρού-μου που μένει στο Αιγάλεω, μας τηλεφώνησε το πρωί: «ελάτε, μας είπε, πνιγόμαστε, τα παιδιά-μας πεθαίνουν από ασφυξία. Γι' αυτό βρισκόμαστε εδώ να διαμαρτυρηθούμε».

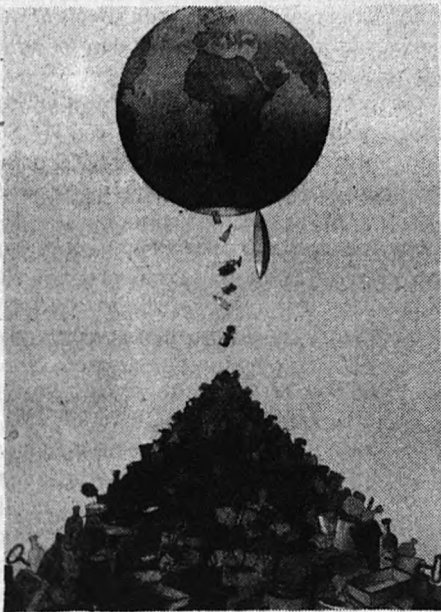
Υπάρχει μάθαμε πλάνο, να γίνουν 3.500 τηλεφωνήματα προς το ΥΧΟΠ, εκ μέρους αγανακτισμένων κατοίκων, γιατί αυτή η κατάσταση δεν μπορεί πλέον να συνεχιστεί: «Στείλτε αμέσως συνεργείο, η δυσοσμία είναι αφόρητη». Μόλις το συνεργείο καταφθάνει η οσμή γίνεται άφαντη, καθότι άκρως υποκειμενική.

Οι εμπλεκόμενοι δήμαρχοι συγκαλούν λαϊκές συνελεύσεις. Ακούν με προσοχή και συγκατατίθενται στα δίκαια αιτήματα της δημοτικής βάσης. Τελευταία μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες εγκύρων κύκλων, η οσμή άρχισε να εντοπίζεται και σε μακρυνότερους δήμους, προς επικουρίαν των συνεπών δυνάμεων και των εκλογικών-τους ποσοστών.

Όσο δε για το ΥΧΟΠ, έχει επιστρατεύσει όλο το προσωπικό του ΠΕΡΠΑ, με βάρδιες εικοσιτετράωρης βάσης, στα πιο επίκαιρα σημεία των πληττομένων περιοχών. Ρόλος-τους: Να μυρίζουν συνεχώς και να καταγράφουν την ένταση που τους προκαλεί το ερέθισμα. Λέγεται πως για την ώρα είναι η πιο τελειοποιημένη και διεθνώς παραδεκτή μέθοδος, για την ανίχνευση και την εν συνεχεία καταπολέμηση παρομοίων φαινομένων.

Υπό το φως των προβολών

Πάντα μ' εντυπωσίαζαν τα μεγάλα έργα. Ο Μόρνος ας πούμε ή η λεωφόρος Συγγρού. Όμως το νέο Ολυμπιακό Στάδιο ξεπερνάει κάθε προηγούμενο, σε τεχνολογία και μεγαλοπρέπεια. Μόνο οι προβολείς-του να σκεφτείτε έχουν ισχύ πάνω από 800 κιλοβάτ. Στην αιχμή της λειτουργίας-τους θα απαιτούν ένα εγκατεστημένο σύστημα ισοδύναμο με την ηλεκτροπαραγωγή μονάδα ενός μικρού νησιού ή αλλιώς ένα σταθμό δεκαπέντε φορές μεγαλύτερο απ' αυτόν που εγκαινιάστηκε πρόσφατα, με φωτοβολταϊκά στοιχεία, στην Αγία Ρουμέλη της Κρήτης. Αλλά μια και

του Granger

διανύουμε την περίοδο που τη χαρακτηρίζουν οι αιματηρές προσπάθειες για εξοικονόμηση ενέργειας, γιατί δεν απευθυνόμαστε κατευθείαν στην πρωταθλήτρια Βερούλη. Τais πρεσβείας αυτές θα μπορούσε να μας φωτίζει η Παναγία. Και μας και το Στάδιο.

H Alliburton LTD

Δεν ξέρω γιατί το όνομα αυτής της εταιρείας μου θυμίζει τον Έλλιοτ. Όμως πρόκειται για τελείως άλλο πράγμα. Είναι μια ακόμα υπερεθνική που ευθύνεται για την παράνομη αποθήκευση 80 τόνων της τοξικής ουσίας ξυλόλης στο λιμάνι της Καβάλας.

Η θραύση των σωληνώσεων κατά τη μετάγγιση της ουσίας αυτής σε ρυμουλκά, προκάλεσε, όπως ήταν άλλωστε φυσικό, διαρροή σημαντικής ποσότητας στη θάλασσα. Το «ατύχημα» επανηλήφθη τις επόμενες μέρες δύο ακόμα φορές. Όμως μην ανησυχείται. Υπεβλήθησαν πρόστιμα 1.300.000 δρχ. συνολικά και το Λιμεναρχείο «δια κατακλιση νερού και χημικών ουσιών καταπολέμησε ικανοποιητικά την ρύπανση». Φαίνεται πως τα ψάρια του Κόλπου της Καβάλας συνήθισαν πια να τρώνε τα πάντα. Από πετρέλαιο μέχρι ξυλόλη και χημικά απορρυπαντικά. Αλλιώς το «ικανοποιητικά» του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας δεν εξηγείται.

Αιδώς και τώρα

«Δείγμα γραφής του νέου τρόπου αντιμετώπισης των λαϊκών προβλημάτων, μας έρχεται από τη Λέσβο (sic). Ο αρθρογράφος απογευματινής εφημερίδας αναφέρεται σε «λαϊκή συνέλευση για το θέμα της λειτουργίας του βυρσοδεψείου Σουρλάγκα που συγκαλέσε ο νομάρχης και που πήρθηκαν αποφάσεις με συμμετοχή όλων των κατοίκων της περιοχής». Πρόκειται στην πραγματικότητα για συνέλευση όπου ανακοινώθηκαν οι αποφάσεις για την επαναλειτουργία του εργοστασίου υπό τη γενική αποδοκιμασία της πλειοψηφίας των παρευρισκομένων. Και ο «συνάδελφος» καταλήγει συμπερασματολογώντας ότι ο λαός βήμα βήμα πλέον πραγματώνει το όραμά-του περί συμμετοχής στην εξουσία αφού «οι τοπικές οργανώσεις των κομμάτων υπέδειξαν από έναν επιστήμονα, ώστε μια πραγματικά λαϊκή και ταυτόχρονα επιστημονική επιτροπή, να επαγρυπνεί για την προστασία του πανέμορφου κόλπου της Γέρας». Η νύχτα εναλλάσσεται με νύχτα, που λέει κι ο Σαββόπουλος.

Το ξέφραγο αμπέλι

«Σε μαρσασμό οδηγείται η βιομηχανία της Αττικής με την απαγόρευση των κτιριακών επεκτάσεων. Η εκδοθείσα απόφαση του ΥΧΟΠ βρiσκειται σε πλήρη αντίφαση και αντινομία με το νέο πλαίσιο αναπτυξιακών κινήτρων». Αυτά φρονούν ο ΣΕΒ και ο ΣΒΑΠ και αυτά ανακοίνωσαν στον Υπουργό Χωροταξίας σε δύο αλληλεπάλθελες συσκέψεις. Στα πλαίσια των ίδιων συσκέψεων οι παραπάνω συνδικαλιστικοί φορείς διατύπωσαν και τις προϋποθέσεις που θεωρούν απαραίτητες για τη μεταφορά 60 περίπου βιομηχανικών μονάδων εκτός Αττικής. Μεταξύ των άλλων ζητούν ολοκληρωμένο χωροταξικό σχέδιο, τεχνοοικονομικές μελέτες, ειδικές διευκολύνσεις, επίλυση των κοινωνικών παραμέτρων (!), cost-benefit analysis, επιστημονική τεκμηρίωση της φύσης του νέφους και της κατανομής της ρύπανσης κτλ. Δεν μας είπαν όμως τίποτε για την εποχή όπου όχι μόνο η Αττική αλλά και ολόκληρη η Ελλάδα ήταν ξέφραγο αμπέλι έρμαιο στις ορέξεις των «επενδυτικών φορέων», των κλεπταποδόχων δηλαδή του Εθνικού πλούτου και του κοινωνικού πλεονάσματος. Τότε που τον επιστημονικό σχεδιασμό τον έκαναν οι χωροφύλακες.

από τη φτιάση-της υπονομεύει κάθε τι εθνικό και αληθινό»
(Γεράσιμος Καββαδίας του συνδυασμού Τζαννετάκη)

● «Της αρέσει να ασχολείται με την πολιτική»
(Ειρήνη-Ρένα Μαρουλίδου του συνδυασμού «Φαληρική Ενότητα»)

● «Το 1954 εν συνεχεία διαγωνισμού προσελήφθη στις διοικητικές υπηρεσίες του ΟΤΕ. Το 1960 ανεχώρησε δια Λος Άντζελες και Αγγλιαν.....

Επίσης ως Γραμματέας έδρασε στον εξωραϊστικό σύλλογο Δηλεσιού»
(Ευστ. (Τούλα) Σουλτανάκη-Κομίλη υποψήφια Του διαμερίσματος Αθηνών-Τζαννετάκη)

● «Μουσικός-Λυρικός Καλλιτέχνης. Σχολάρχης Καλλιτεχνικών Σχολών ΥΔΡΑΥΛΟΣ. Πρόεδρος των ΦΕΚΕΜ (Φίλοι Ελληνικής Κλασικής και Εκκλησιαστικής Μουσικής)..... Ψηφίστε-με, με πείσμα»
(Ονούφριος Σώχος του συνδυασμού Παναγόπουλου)

δακτυλιδοστομος

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ '82

Η σημασία των μεταβολών στον εκλογικό χάρτη

του Ε. Κ. Λογικού

Ένα χρόνο ακριβώς μετά από τη θριαμβευτική επικράτηση του ΠΑΣΟΚ στις βουλευτικές εκλογές, οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές έρχονται ν' αποτελέσουν μια καθοριστική αναμέτρηση και ταυτόχρονα μια πολλαπλά σημαντική σφυγμομέτρηση του συσχετισμού των πολιτικών δυνάμεων.

Δεν θα ήταν λάθος όμως αν υποστήριζε κανείς ότι το κρίσιμότερο θέμα των δημοτικών εκλογών είναι η συναγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά τη σημερινή εκλογική απήχηση του ΠΑΣΟΚ. Και σε σχέση με αυτό το μέγεθος θα κριθούν οι κομματικές τακτικές και επιτυχίες ή αποτυχίες.

Σε επίπεδο εντυπώσεων —η μάχη γοήτρου— θα δοθεί κυρίως στους τρεις μεγάλους δήμους: στην Αθήνα, στον Πειραιά και στη Θεσσαλονίκη.

Όμως, η σημασία των δημοτικών εκλογών δεν εξαντλείται εκεί. Γιατί το ΠΑΣΟΚ, πέρα από την επαναβεβαίωση της εκλογικής-του απήχησης (ή έστω της περιορισμένης έκτασης της φθοράς-του) έχει κι έναν άλλο, εξαιρετικά σημαντικό στόχο: ξεκινώντας από τη διαπίστωση ότι η παρουσία-του στους διάφορους δήμους της χώρας είναι δυσανάλογα μικρή σε σχέση με την εκλογική-του δύναμη, θα επιδιώξει τη μετατροπή της κοινοβουλευτικής-του πλειοψηφίας σε δημοτική πλειοψηφία.

Θα επιδιώξει δηλαδή να ανατρέψει το συσχετισμό δυνάμεων που είχε προκύψει από τις δημοτικές εκλογές του 1978 και ο ο-

ποίος στην μεν επαρχία ήταν ευνοϊκός για τη ΝΔ, ενώ στην περιοχή της πρωτεύουσας και στη Θεσσαλονίκη ήταν ευνοϊκός για το ΚΚΕ.

Οι τρεις αυτοί άξονες —η μάχη γοήτρου στους τρεις μεγάλους δήμους, η αντιπαράθεση του ΠΑΣΟΚ με τη ΝΔ στους επαρχιακούς δήμους και με το ΚΚΕ στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και στη Θεσσαλονίκη— περιγράφουν το βασικό πολιτικό πλαίσιο των δημοτικών εκλογών.

Οι πίνακες που ακολουθούν —με τις σύντομες παρατηρήσεις και τα συμπληρωματικά στοιχεία που τους συνοδεύουν— προσφέρουν τα απαραίτητα δεδομένα ώστε να μπορεί καθένας να κρίνει μόνος-του τα αποτελέσματα των εκλογών, άσχετα από τις όποιες τοπικές ιδιομορφίες, που, όπως είναι φυσικό, επηρεάζουν ορισμένες φορές σημαντικά τα δημοτικά πράγματα.

Σ' αυτές τις ιδιομορφίες αναφέρονται εξάλλου τα πέντε τελευταία παραδείγματα τα οποία αφορούν δύο επιμέρους θέματα, που ενδέχεται μελλοντικά να αποδειχθούν σημαντικά:

- τις εσωτερικές διενέξεις του ΠΑΣΟΚ, και
- την αυτόνομη κάθοδο (σε ορισμένους δήμους) του ΚΚΕ εσ.

Συνολικά παρατίθενται είκοσι παραδείγματα —από την περιοχή της πρωτεύουσας και από την επαρχία— επιλεγμένα έτσι ώστε από την έκβαση των αντιστοιχών αναμετρήσεων να μπορούν να συναχθούν κάποια συμπεράσματα, ενδεικτικά για τις κύριες τάσεις του εκλογικού αποτελέσματος.

Η μάχη γοήτρου: Αθήνα, Πειραιάς, Θεσσαλονίκη

Η μάχη των εντυπώσεων, αλλά και η κύρια πολιτική μάχη θα δοθεί, όπως είναι φυσικό, πρώτα απ' όλα στους τρεις μεγάλους δήμους, στην Αθήνα στον Πειραιά και στη Θεσσαλονίκη. Σ' αυτή τη μάχη γοήτρου στόχος του ΠΑΣΟΚ είναι να επαναβεβαιώσει την εκλογική επιρροή-του, ενώ επιδίωξη της ΝΔ, είναι να αποδείξει ότι το ΠΑΣΟΚ έχει υποστεί σημαντική πολιτική και εκλογική φθορά. Ποιό «μέγεθος» όμως μιας ενδεχόμενης φθοράς μπορεί να θεωρηθεί «σημαντικό»;

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της «Καθημερινής» (άρθρο του Σταμ. Ζούλα στις 19.9.82), η ενδεχόμενη πτώση του ΠΑΣΟΚ θα θεωρηθεί «σημαντική» μόνο αν είναι της τάξεως του 10% σε σχέση με τις βουλευτικές εκλογές. Στην αντίθετη περίπτωση, το αποτέλεσμα θα πρέπει να θεωρηθεί ως επικύρωση της εκλογικής δύναμης του ΠΑΣΟΚ (του οποίου εξάλλου η δύναμη στις ευρωπαϊκές εκλογές ήταν ήδη 8% μικρότερη απ' ό,τι στις βουλευτικές) και επομένως θα έχει, εξ αντανακλάσεως, επιπτώσεις στη συνοχή, τη φυσιγνωμία και την ηγεσία της ΝΔ.

Ως προς ποιό σημείο αναφοράς θα κριθεί όμως η φθορά ή η άνοδος του ΠΑΣΟΚ —αλλά και των υποψηφίων των άλλων κομμάτων; Η σύγκριση με τις προηγούμενες δημοτικές εκλογές φαίνεται η προσφορότερη και επιστημονικά η πιο «νόμιμη». Δεν προσφέρει όμως απάντηση στο βασικό ερώτημα, αν υπήρξε δηλαδή φθορά ή άνοδος του ΠΑΣΟΚ, τον τελευταίο χρόνο.

Από την άλλη μεριά, οι περσινές βουλευτικές εκλογές αποτελούν το πιο πρόσφατο τεκμήριο, η σύγκριση όμως βουλευτικών και δημοτικών εκλογών εμπεριέχει πάντα ένα βαθμό αυθαιρεσίας, γιατί πρόκειται για σύγκριση ανόμοιων πραγμάτων.

Ένα ενδιάμεσο κριτήριο, που ελέγχεται πάντως και αυτό από τη σκοπιά της ανομοιότητας, αποτελούν οι ευρωπαϊκές εκλογές. Στις εκλογές για το Ευρωκοινοβούλιο λειτουργούσαν

ΑΘΗΝΑ		18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α'	Β'	
Παναγόπουλος Τ.	ΚΠ (και ΚΕΜΕ)	2,12	2,94	Πλυτάς	42,15%	42,78	
Τζανετάκης Τζ.	ΝΔ	34,41	27,91				
Τσουδερού Β.	ΚΟΔΗΣΟ	2,01	9,75	Μπέης	40,83%	57,22	
Μπέης Δ. (νυν δήμαρχος)	ΠΑΣΟΚ	44,19	31,92				
	ΚΚΕ εσ.	3,28	10,91				
	ΕΔΗΚ	0,48	0,83				
	ΚΦ	0,15	0,61				
Εφραιμίδης Β.	ΚΚΕ	12,65	14,27	Θεοδωράκης Μ.	16,31%		
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ		18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α'	Β'	
Κούβελας Σ.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	2,00	2,45	Τσίρος Κ.	47,86		
		35,62	28,58				
Θεοδωρίδης Τ.	ΚΟΔΗΣΟ	1,42	8,77	Παπαδόπουλος Π.	52,14		
Μαναβής Θ.	ΠΑΣΟΚ	46,09	33,47				
	ΚΚΕ εσ.	2,39	8,50				
Γιαννούσης Α. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ	11,20	15,02				
	ΕΔΗΚ	0,37	0,97				
ΠΕΙΡΑΙΑΣ		18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α'	Β'	
Σκυλίτσης Α.	ΚΠ	1,17	2,16	Σκυλίτσης Α. Μιχαήλ	48,70	48,57	
	ΝΔ	31,13	28,68				
Παπασπύρου Γ.	ΠΑΣΟΚ	49,26	37,68	Κυριακάκος Γ.	45,87	53,43	
	ΚΚΕ εσ.	2,17	8,87				
	ΕΔΗΚ	0,79	1,22				
	ΚΟΔΗΣΟ	0,90	5,72				
Σαλπείας Δ.	ΚΚΕ	13,77	15,87				

λιγότερο εκβιαστικά οι περιορισμοί της «χρήσιμης ψήφου» —κάτι που τις προσομοιάζει με τον πρώτο γύρο των δημοτικών εκλογών.

Οπωσδήποτε πάντως το συμπέρασμα δεν μπορεί να προκύψει από μια μονοσήμαντη σύγκριση, αλλά ως συνισταμένη της τριπλής αυτής σύγκρισης, που αναφέρεται στις τρεις προηγούμενες εκλογικές στιγμές:

- τις βουλευτικές εκλογές της 18.10.81,
- τις ευρωπαϊκές εκλογές που πραγματοποιήθηκαν ταυτόχρονα, και
- τις δημοτικές εκλογές του 1978.

Βέβαια στην Αθήνα, η απόσταση ανάμεσα στα τρία αυτά σημεία αναφοράς δεν είναι εξαιρετικά μεγάλη, όπως συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις. Γιατί ο Δ. Μπέης είχε συγκεντρώσει στις προηγούμενες δημοτικές εκλογές ένα ποσοστό που λίγο απείχε από τη δύναμη που παρουσίασε το ΠΑΣΟΚ τρία χρόνια αργότερα, στις βουλευτικές εκλογές (και ήταν πολύ ανώτερο από το ποσοστό του ΠΑΣΟΚ στις ευρωπαϊκές εκλογές).

Τα παραπάνω περιγράφουν τα όρια επιτυχίας ή αποτυχίας του ΠΑΣΟΚ. Ένα ποσοστό μικρότερο από 40% θα είναι σημαντική αποτυχία. Αντίθετα, ένα ποσοστό της τάξης του 45% θα αποτελεί την καλύτερη επιβεβαίωση της λαϊκής επιρροής του ΠΑΣΟΚ και θα παρουσιαστεί ως πραγματικός θρίαμβος.

Αντίστροφα τώρα, επιτυχία για τον κ. Τζαννετάκη σημαίνει ότι θα καλύψει την πτώση της ΝΔ, σε σχέση με το ποσοστό του Πλυτά, και θα συγκεντρώσει τουλάχιστον 40% στον πρώτο γύρο, και, ει δυνατόν, την πρώτη θέση.

Όσον αφορά τον υποψήφιο του ΚΚΕ Βασ. Εφραιμίδη, η δύναμή του «φυσιολογικά» πρέπει να κυμανθεί μεταξύ του 12,6% των βουλευτικών εκλογών και του 16,3% των δημοτικών εκλογών. Οποιαδήποτε απόκλιση από τα όρια αυτά —είτε προς τα πάνω, είτε προς τα κάτω— θα καταγραφεί αντίστοιχα ως επιτυχία ή αποτυχία του ΚΚΕ.

Τέλος, ο στόχος της κ. Τσουδερού, δεν μπορεί, παρά να είναι ένα ποσοστό αντίστοιχο με αυτό του ΚΟΔΗΣΟ στις ευρωπαϊκές εκλογές (9,7%). Μόνον έτσι άλλωστε θα μπορέσει να τεκμηριωθεί η δυνατότητα αυτόνομης ύπαρξης του πολιτικού χώρου που το ΚΟΔΗΣΟ επιδιώκει να εκφράσει.

Πολλές ομοιότητες, και αντίστοιχα πολιτική καθαρότητα με τη μάχη της Αθήνας παρουσιάζει και η αναμέτρηση στη Θεσσαλονίκη, με μία σημαντική όμως διαφοροποίηση: ότι η δημαρχία ανήκει σήμερα στο ΚΚΕ, το οποίο για πρώτη φορά μεταπολιτευτικά παρουσιάζει αμιγή συνδυασμό, σε δημοτικές εκλογές. Λείπουν έτσι τα αντίστοιχα στοιχεία για πληρέστερες συγκρίσεις. Στόχος του ΚΚΕ, είναι βέβαια να δείξει ότι (όπως και σε άλλες πόλεις, Λάρισα πχ.) η δημοτική επιρροή του (και έμμεσα φυσικά η πολιτική) είναι πολύ ευρύτερη απ' αυτή των ποσοστών των βουλευτικών εκλογών. Γι' αυτό ένα, ποσοστό της τάξης του 15% δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί αποτυχία.

Πάντως αυτό που θα βαρύνει καθοριστικά στην αναμέτρηση της Θεσσαλονίκης δεν είναι τα ποσοστά των κομμάτων αλλά το πώς θα κερδίσει τελικά τη δημαρχία.

Το ίδιο κριτήριο θα ισχύσει εξάλλου και για την περίπτωση του Πειραιά. Γι' αυτό κύριο σημείο σύγκρισης κι εδώ θα πρέπει να αποτελέσουν οι προηγούμενες δημοτικές εκλογές και ειδικότερα το 48,7% που είχε συγκεντρώσει ο Σκυλίτσης στον Α' γύρο. Μια μείωση της δύναμης του Σκυλίτση (ακόμα κι αν αυτός συγκεντρώσει μεγαλύτερο ποσοστό απ' ό,τι η ΝΔ, στις βουλευτικές εκλογές) θα αποτελέσει αναμφισβήτητη καταδίκη των πολιτικών επιλογών του κ. Αβέρωφ. Αντίθετα, μια ενδεχόμενη επικράτηση του Σκυλίτση δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως πολύ επικίνδυνο μήνυμα με προεκτάσεις που δεν μπορούν να προσμετρηθούν ακριβώς.

Η αντιπαράθεση με τη ΝΔ

Η πολιτική μάχη των δημοτικών εκλογών δεν εξαντλείται όμως στους τρεις μεγάλους δήμους. Μιά εξίσου σημαντική όψη της θα αποτελέσει και η αναμέτρηση στις μεγάλες επαρχιακές πόλεις, όπου σήμερα η ΝΔ διαθέτει ακόμα σημαντικότερα ερείσματα —ελέγχει περίπου τους μισούς επαρχιακούς δήμους μεταξύ των οποίων πολλές σημαντικές πόλεις (βλ. χάρτη). Η κατάκτηση των δήμων αυτών αποτελεί έναν από τους κυριότερους στόχους του ΠΑΣΟΚ στις φετινές δημοτικές εκλογές. Προϋπόθεση βέβαια για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι να μπορέσουν οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ να συγκεντρώσουν μια δύναμη αντίστοιχη μ' αυτή που παρουσίασε το κόμμα τους στις βουλευτικές (ή έστω τις ευρωπαϊκές) εκλογές. Δηλαδή:

• η επιρροή της τοπικής εκπροσώπησης να μην υστερήσει από την ακτινοβολία της εθνικής ηγεσίας·

• να μην «πληρώσουν» οι τοπικοί υποψήφιοι μια ενδεχόμενη γενικότερη κυβερνητική φθορά.

Κρίνεται δηλαδή η αποτελεσματικότητα, και η αυτοδύναμη

ΡΟΔΟΣ Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978	
		Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Βενετοκλής Δ. (νυν δήμαρχος)	Ακρ. Δεξ.	0,49	1,38	Βενετοκλής Δ.	29,80 57,40
	ΝΔ	33,10	29,90	Τσιμπιδάκης Β.	26,60 42,60
Καραγιάννης Σάββας	ΕΔΗΚ	5,65	6,16	Αυγουστάκης Στ. Χ' κωνσταντίνος Κ.	22,90 18,00
	ΚΟΔΗΣΟ	—	3,30		
	ΠΑΣΟΚ	55,17	48,18		
	ΚΚΕ εσ.	0,94	3,04		
	ΚΚΕ	4,66	5,71		

Καγκάκης Σταμ. Ανεξ.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978	
		Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Γεωργιάδης Θ. (νυν δήμαρχος)	Ακρ. Δεξ.	1,02	2,61	Φρόντζος Κ.	56,53
	ΝΔ	38,03	31,08		
Κατσαδής Σπύρος	ΠΑΣΟΚ	43,99	34,77	Τόλης Χαρ.	43,47
	ΚΚΕ εσ.	2,12	7,54		
	ΚΟΔΗΣΟ	—	5,10		
Φίλιος Φίλλιπας	ΚΚΕ	13,86	16,05		

ΚΑΒΑΛΑ Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978	
		Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Ευαγγέλου Ε.	Ακρ. Δεξ.	0,79	1,70	Κυρκοῦδης Παρ. Λοιδής Δημ.	14,18 37,93
	ΝΔ	31,29	26,53		
Αθανασιάδης Λευτέρης	ΠΑΣΟΚ	50,91	38,72	Παπαδόπουλος Ηλίας	21,85
	ΚΚΕ εσ.	1,95	7,88		
Μπαχάρης Γρ.	ΚΚΕ	13,20	15,88	Μπαχάρης Γρ.	22,77 44,29

ΣΕΡΡΕΣ Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978	
		Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Ανδρέου Ανδ. (νυν δήμαρχος)	Ακρ. Δεξ.	0,87	2,08	Ανδρέου Ανδ.	59,61
	ΝΔ	38,83	31,06		
Γεωργούλας Γ.	ΠΑΣΟΚ	45,73	32,16	Γεωργούλας Γ.	40,39
	ΚΚΕ εσ.	1,52	6,05		
Πισώκας Β.	ΚΟΔΗΣΟ	0,93	10,10		
Σιδέρης Γ.	ΚΚΕ	10,94	14,49		

ΚΑΛΑΜΑΤΑ Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978	
		Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Βέκκος Εμμαν.	Ακρ. Δεξ.	2,35	3,61	Βέκκος Εμμαν. Κουτουμάνος Κ.	32,79 32,96
	ΝΔ	41,2	35,28		
Δημόπουλος Γ.	ΚΟΔΗΣΟ	—	4,71	Μπένος Στ.	34,24 52,95
	ΠΑΣΟΚ	41,52	31,93		
Μπένος Στ. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ εσ.	1,43	6,07		
	ΚΚΕ	12,84	15,26		

παρουσία, και κύρος της τοπικής οργάνωσης και ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ.

Τα τέσσερα παραδείγματα που ακολουθούν, σημαντικών δήμων, οι οποίοι σήμερα ελέγχονται από τη ΝΔ — Γιάννενα, Σέρρες, Καβάλα, Ρόδος — μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ενδεικτικά για την έκβαση που θα έχει αυτή η αντιπαράθεση.

Από τις τέσσερις αυτές περιπτώσεις, σε μία —Ρόδος— οι δημοκρατικές δυνάμεις αντιμετωπίζουν το σημερινό δεξιό δήμαρχο ενωμένες —έχοντας μάλιστα επικεφαλής πολίτευτή του ΚΟΔΗΣΟ. Η ενιαία αυτή εμφάνιση των αντιδεξιών δυνάμεων δεν αποτελεί εξαίρεση αλλά επιτεύχθηκε στους μισούς περίπου δήμους που ελέγχονται σήμερα από τη ΝΔ (Χαλκίδα, Λαμία, Αμφισσα, Κορίνθος, Αιγίο, Αργος, Ναύπλιο, Σπάρτη, Καστοριά, Φλώρινα, Γιαννιτσά, Αλεξάνδρεια, Πολύγυρος, Ξάνθη,

Κομοτηνή, Ορεστιάδα, Σάμος, Ερμούπολη, Ρόδος, Ρέθυμνο, Αγ. Νικόλαος). Επιτεύχθηκε όμως κατά κανόνα μόνο σε μικρές πόλεις και μόνον εκεί όπου το ΚΚΕ ήταν εξαιρετικά αδύναμο και επομένως δεν μπορούσε να υπάρξει αμφιβολία για το συσχετισμό δυνάμεων.

Αντίθετα, στις μεγάλες πόλεις, και ιδιαίτερα εκεί όπου το ΚΚΕ ελπίζει σε μια ικανοποιητική παρουσία —με στόχο μια επιρροή ευρύτερη απ' αυτή των βουλευτικών και των ευρωπαϊκών εκλογών, οι αντιδεξιές δυνάμεις εμφανίζονται στις εκλογές με χαριστούς υποψήφιους.

Αυτό συμβαίνει π.χ. στα Γιάννενα, στην Καβάλα και στις Σέρρες. Εκλογές, και οι τρεις, ιδιαίτερα κρίσιμες όχι μόνο γιατί πρόκειται για μεγάλες πόλεις αλλά και στο συμβολικό επίπεδο: στα Γιάννενα μια ήττα του σημερινού δημάρχου θα κατα-

γραφεί και ως ήττα του άμεσου πολιτικού προστάτη-του, δηλαδή του αρχηγού της ΝΔ· στις Σέρρες ο σημερινός δήμαρχος θεωρείται από τους πιο πετυχημένους της ΝΔ· τέλος στην Καβάλα η μάχη είναι άμεσα πολιτική γιατί υποψήφιος της δεξιάς είναι ο τοπικός Σκυλίτσης (φαίνεται πως οι «ειδικές συνθήκες» είναι αρκετά γενικευμένες).

Βέβαια, το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ σήμερα, με τεκμήριο τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών, επιδιώκει να διευρύνει και να εμπεδώσει την επιρροή-του στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σε βάρος της ΝΔ, δεν σημαίνει ότι και η ΝΔ δεν θα επιδιώξει να του αποσπάσει ορισμένους δήμους. Κυριότερο παράδειγμα ο δήμος της Καλαμάτας (βλ. πίνακα) τον οποίο ο συν-

ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ	Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος
			Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α' Β'	
Τουλουμτζής Γιάννης	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	0,57 17,82	1,24 15,33	Τουλουμτζής Γιάννης	36,30	46,10	
Χατζόπουλος Νίκος	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ.	54,22 2,14	42,77 8,78	Χατζόπουλος Νίκος	28,47		
Κοσκινάς Μ. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ	23,02	26,48	Κοσκινάς Μ.	33,76	53,89	

ΧΑΪΔΑΡΙ	Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος
			Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α' Β'	
Αδρακτάς Π.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	1,27 26,69	1,90 24,28	Ξανθάκος Β. Κωνσταντέλος Γ.	24,85 12,32	43,40	
Ντηνιακός Κυρ.	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ.	50,34 2,01	39,49 7,51	Ντηνιακός Κυρ. Γιαχνής Δ.	24,56 12,86		
Σκαμπάς Δ. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ	17,91	20,43	Σκαμπάς Δ.	25,38	56,60	

ΚΑΛΛΙΘΕΑ	Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος
			Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α' Β'	
Πιερρουτσάκος Σταύρος	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	1,64 27,85	2,18 23,05	Πιερρουτσάκος Σταύρος Παυλόπουλος Χ.	22,13 13,37		
Κονταγεώργης Πάνος	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ. ΕΔΗΚ	48,04 3,10 0,49	37,20 9,89 0,76	Γάλλος Ι.	54,27		
Γάλλος Ι. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ ΚΟΔΗΣΟ	16,09 1,67	17,74 7,58				

ΥΜΗΤΤΟΣ	Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος
			Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α' Β'	
Τσαμπρούνης Ν.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	1,18 25,43	1,91 21,63	Τσαμπρούνης Ν.	29,20		
Λεντάκης Α. (νυν δήμαρχος)	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ. ΚΟΔΗΣΟ	49,64 2,48 0,95	37,82 9,74 5,53	Λεντάκης Α.	31,10	51,60	
Σάκκος Κ.	ΚΚΕ	18,66	20,79	Σάκκος Κ.	39,63	48,40	
Ιγγλέσης Β.	Ανεξ.						

ΜΥΤΙΛΗΝΗ	Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος
			Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α' Β'	
Πεσματζόγλου Αλέξανδρος	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	0,82 33,21	1,68 28,47	Πεσματζόγλου Αλέξανδρος	46,65		
Κιοσκλής Λ.	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ.	37,90 1,77	27,90 6,43	Αποστόλου Α.	53,35		
Πάλλης Στρατής	ΚΚΕ	25,73	26,90				

ΛΑΡΙΣΑ	Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	18.10.1981		15/22.10.1978		Γύρος
			Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Α' Β'	
Γέμπος Αναστ.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	1,49 31,19	4,34 25,58	Μεσσήνης Αθαν.	38,59	43,92	
Βλιτσάκης Απ.	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ.	46,38 1,46	36,18 6,34	Μπλάνας Αγαμ.	22,05		
Λαμπρούλης Αρ. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ ΚΟΔΗΣΟ	17,97 0,61	20,49 4,20	Χονδρονάσιος Α.	39,36	56,08	

Συνοπτική ίστορία μαθηματικών Dirk J. Struik

«Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ»
Σύγχρονη φιλοσοφική βιβλιοθήκη

Η έπιστήμη στήν ίστορία John D. Bernal

«Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ»
Σύγχρονη φιλοσοφική βιβλιοθήκη

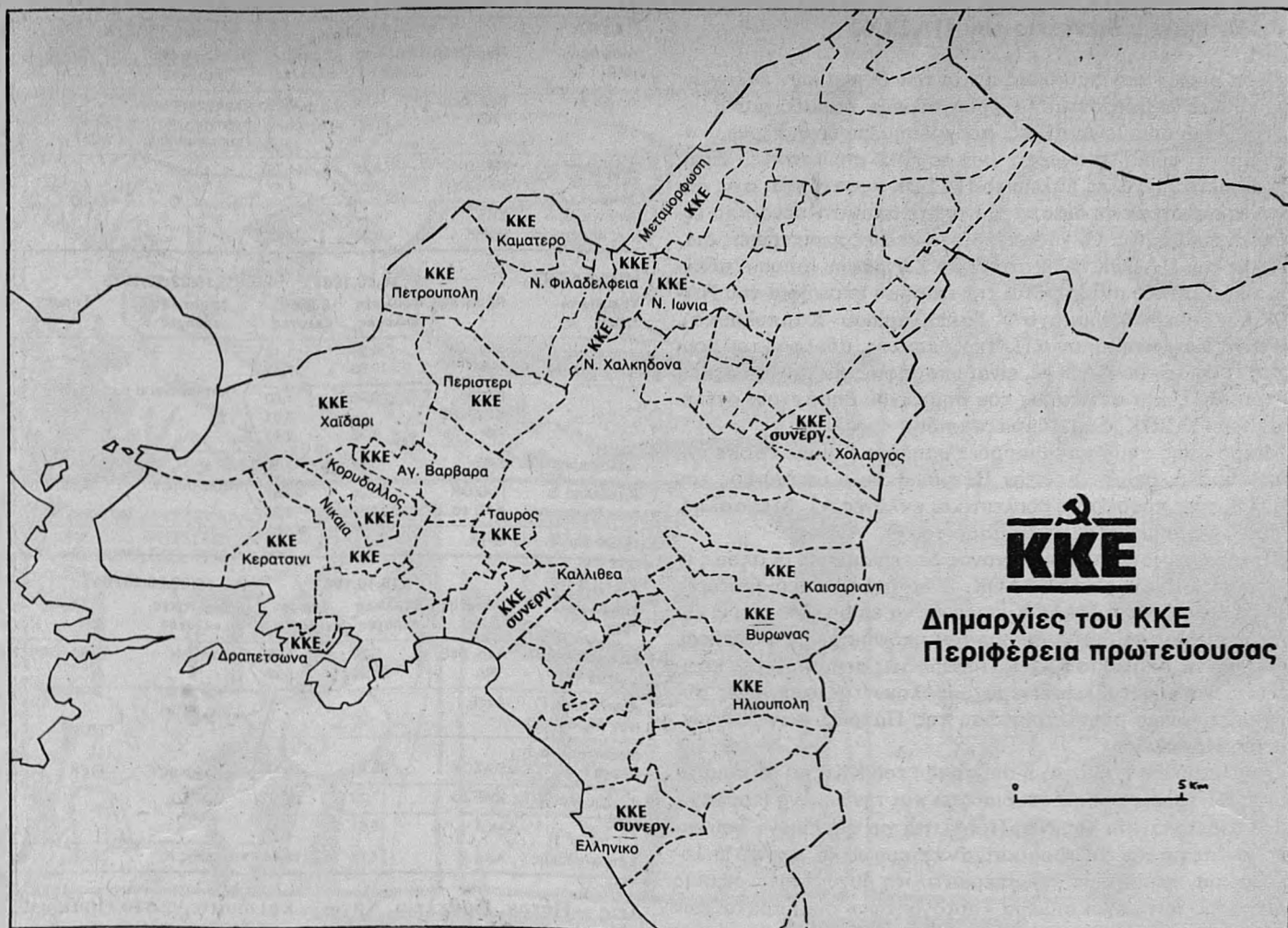
δυσασμός «Δημοκρατικής Συνεργασίας» κέρδισε στις προηγούμενες εκλογές χάρη στη διάσπαση που εκδηλώθηκε στο χώρο της Δεξιάς. Διάσπαση όμως που υπάρχει και σήμερα μ' έναν ακροδεξιό υποψήφιο που υποστηρίζει η ΝΔ κι έναν κεντροδεξιό υποψήφιο που υποστηρίζεται από το ΚΟΔΗΣΟ και τον Ι. Μπούτο.

Η αντιπαράθεση ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ

Η επιδίωξη του ΠΑΣΟΚ να μετατρέψει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία σε δημοτική πλειοψηφία δεν έχει όμως ως μοναδικό στόχο τη ΝΔ. Εξίσου σημαντικό, για το ΠΑΣΟΚ, αντιπαλο αποτελεί και το ΚΚΕ, το οποίο σήμερα ελέγχει 40 περίπου δήμους — με ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία-του στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και στη Θεσσαλονίκη (βλ. χάρτες).

Το ΠΑΣΟΚ (και τα συνεργαζόμενα μ' αυτό κόμματα ΚΚΕ εσ, ΕΔΑ κτλ.) διεκδικούν σήμερα με δικούς-τους χωριστούς συνδυασμούς και τους 40 αυτούς δήμους. Τις ελπίδες-του το ΠΑΣΟΚ τις στηρίζει κυρίως στο γεγονός ότι τους περισσότερους δήμους που ελέγχει σήμερα το ΚΚΕ τους κέρδισε το 1978 ή στα πλαίσια μιας ευρύτερης δημοκρατικής συνεργασίας, που σήμερα έχει διαλυθεί, ή χάρη στη συγκεκριμένη εκλογική συγκυρία, δηλαδή στο γεγονός ότι ο συνδυασμός του ΠΑΣΟΚ αποκλείστηκε από το Β' γύρο, όπου βρέθηκαν αντιμέτωποι το ΚΚΕ με τη Δεξιά.

Στη δεύτερη αυτή περίπτωση ανήκουν οι 10 από τους 20 δήμους που κέρδισε το ΚΚΕ στην περιφέρεια της πρωτεύουσας. (Ηλιούπολη, Καματερό, Περιστέρι, Μεταμόρφωση, Αγ. Βαρβάρα, Κορυδαλλός, Κερατσίνι, Νίκαια, Δραπετσώνα, Χαϊδά-

ρι) και εδώ εντοπίζεται ο κύριος στόχος της επίθεσης του ΠΑΣΟΚ. Τα δύο παραδείγματα περιφερειακών δήμων της πρωτεύουσας που παρατίθενται (Δραπετσώνα, Χαϊδάρη) καθώς και το παράδειγμα της Λάρισας, είναι ενδεικτικά γι'αυτού του είδους την αντιπαράθεση.

Όσον αφορά τη διεκδίκηση των δήμων τους οπείους στις προηγούμενες δημοτικές εκλογές κέρδισε το ΚΚΕ μέσω συνδυασμού «Δημοκρατικής Συνεργασίας», χαρακτηριστική περίπτωση οξυτάτης αντιπαράθεσης είναι ο δήμος της Καλλιθέας, όπου στο συνδυασμό του σημερινού δημάρχου, Ι. Γάλλου (ο οποίος προέρχεται από την ευρύτερη Αριστερά και συνεργάζεται με το ΚΚΕ) το ΠΑΣΟΚ αντιπαράθετε συνδυασμό με επικεφαλής εκλεγμένο βουλευτή-του στη Β' Αθηνών.

Αντίστοιχη, ως ένα βαθμό, περίπτωση, είναι και η Μυτιλήνη, όπου το ΚΚΕ και το ΠΑΣΟΚ διεκδικούν το χώρο τον οποίο άφησε κενό η διαλυμένη «Δημοκρατική Συνεργασία» και η αποχώρηση του Απ. Αποστόλου, που ήταν ο κοινής αποδοχής δήμαρχος, από το 1975-μέχρι σήμερα.

Οπωσδήποτε συνολικά, λόγω της ανόδου του ΠΑΣΟΚ ο συσχετισμός δυνάμεων εμφανίζεται σήμερα πιο δυσμενής για το ΚΚΕ απ' ό,τι ήταν πριν τέσσερα χρόνια. Γεγονός που το εξαναγκάζει κύρια σε μια αμυντική μάχη διασφάλισης των κεκτημένων. Αυτό όμως δεν αποκλείει και μια κάποια προσπάθεια επέκτασης. Ενδεικτική περίπτωση για την αποτελεσματικότητα (ή την αναποτελεσματικότητα) αυτών των προσπαθειών θα αποτελέσει ο δήμος Υμηττού —τον οποίο το ΚΚΕ ήλεγχε από το 1975 έως το 1978 και τον οποίο έχασε στις προηγούμενες εκλογές με μικρή μόνο διαφορά, ψήφων.

Οι εσωτερικές διενέξεις του ΠΑΣΟΚ

Πέρα όμως, από τις κύριες όψεις των δημοτικών εκλογών, στις οποίες αναφέρονται τα προηγούμενα παραδείγματα, υπάρχουν και ορισμένες άλλες, που αν σήμερα είναι περιθωριακές, μπορεί αύριο να αναδειχτούν σε πολύ σημαντικές. Έτσι, σε ορισμένες μεγάλες πόλεις το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται στις δημοτικές εκλογές είτε διασπασμένο είτε απομονωμένο από ευρύτερες συμμαχίες. Οι χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις διάσπασης του ΠΑΣΟΚ είναι στο δήμο Ζωγράφου (όπου ο αδελφός του Δ. Μπέη αντιμάχεται την επίσημη υποψήφια του ΠΑΣΟΚ και σημερινή δήμαρχο Φ. Σακελλαρίδου - Καμπυλαυκά), και στην Κατερίνη (όπου ο Π. Τερζόπουλος, αδελφός του βουλευτή Πιερίας του ΠΑΣΟΚ, είναι υποψήφιος με την υποστήριξη του ΚΚΕ, και αντίπαλος του σημερινού δημάρχου, στελέχους του ΠΑΣΟΚ, Συμ. Χαραλαμπίδη).

Μικρότερης σημασίας διαρροές υπήρξαν βέβαια και σε άλλους δήμους, όπως πχ. στην Πάτρα, όπου ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές Αλ. Μαρασλής, υποστηρίζει σήμερα το συνδυασμό του Θ. Άννινου.

Το σημαντικότερο όμως γεγονός δεν είναι ίσως οι όποιες εσωτερικές διενέξεις του ΠΑΣΟΚ. Είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις όπου ο ΠΑΣΟΚ επιδίωξε να επιβάλλει, χωρίς ευρύτερη συναίνεση, τους δικούς του υποψηφίους, προκάλεσε διενέξεις, τις οποίες το ΚΚΕ κατάφερε στις περισσότερες περιπτώσεις να εκμεταλλευτεί πραγματοποιώντας ευρύτερες συνεργασίες, όπως στην περίπτωση της Πάτρας, των Χανίων, και του Ηρακλείου.

Στο Ηράκλειο μάλιστα, η σύμπραξη του ΚΚΕ με τα κόμματα του Κέντρου φαίνεται ότι διαθέτει και την ευμενή (τουλάχιστον) ουδετερότητα της ΝΔ. Πρόκειται για φαινόμενα που εμφανίζονται για πρώτη φορά και, αν επικυρωθούν από το εκλογικό σώμα, περιέχουν, «εν σπέρματι» τη δυνατότητα ριζικής ανατροπής των μέχρι σήμερα «αυτονόμων» συμπαράταξεων και συμμαχιών.

Γι' αυτό, η έκβαση της εκλογικής μάχης στις τρεις αυτές πό-

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ		18.10.1981		15/22.10.1978	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Ιωαννίδης Θ.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ ΚΟΔΗΣΟ	1,19% 20,99% 0,49%	1,87% 18,10% 3,29%	Μηλιώνης Ε. Καρακάσης Θ.	15,50% 5,30%
Μακρόπουλος Ε.	ΚΚΕ εσ. ΠΑΣΟΚ	5,73% 40,73%	12,90% 30,51%	Μακρόπουλος Ε.	25,08
Μακρής Π.	ΚΚΕ	29,48%	31,23%	Μακρής Π.	54,11%

ΧΟΛΑΡΓΟΣ		18.10.1981		15/22.10.1978	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Αποστολόπουλος Τ.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	2,67 30,08	3,07 24,90	Πολυδωράς Α.	30,50
Σκούρτης Χ.	ΠΑΣΟΚ	47,64	32,36	Παπαγιάννης Π.	31,10 46,64
Παπαγιάννης Π.	ΚΚΕ εσ.	3,10	11,62	Μαντάς Σοφ.	38,38 53,35
Μαντάς Σοφ. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ ΕΔΗΚ	13,15 0,51	17,28 0,79		

ΛΕΥΚΑΔΑ		18.10.1981		15/22.10.1978	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Ζωϊτάς Θ. (νυν δήμαρχος)	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	0,59 39,43	3,55 25,56	Ζωϊτάς Θ.	54,18%
Μαργέλης Γ.	ΠΑΣΟΚ	39,28	21,84		
Κατωπόδης Α.	ΚΟΔΗΣΟ ΚΚΕ εσ.	0,48 3,80	5,19 19,09	Σπυροπάνος Μ.	45,82%
Φερεντίνος Γ.	ΚΚΕ	16,30	20,81		

ΠΑΤΡΑ		18.10.1981		15/22.10.1978	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Φίλιπς Α.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	1,52 27,20	2,09 24,26	Γκολφινόπουλος Κων/νος Παπαγιαβής Γ.	22,13 20,57
Σολωμός Γρηγ.	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ.	53,46 1,87	44,76 7,57	Άννινος Θ.	57,30
Άννινος Θ. (νυν δήμαρχος)	ΚΚΕ ΕΔΗΚ	14,47 0,33	15,95 0,91		

ΗΡΑΚΛΕΙΟ		18.10.1981		15/22.10.1978	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	0,26 19,90	1,18 17,42	Παπαϊωάννου Ε.	43,50
	ΕΔΗΚ ΚΟΔΗΣΟ ΚΦ	0,96 — 1,36	1,80 3,01 2,53		
Καλοκαιρινός Α.	ΚΚΕ	13,42	15,10	Καρέλλης Ε.	56,50
Καρέλλης Ε. (νυν δήμαρχος)	ΠΑΣΟΚ ΚΚΕ εσ.	59,24 1,50	49,87 7,29		
Ιωαννίδης Φ.	Ανεξ.				

ΧΑΝΙΑ		18.10.1981		15/22.10.1978	
Υποψήφιοι 1982	Παράταξη	Βουλ/κές εκλογές	Ευρωπ. εκλογές	Δημοτικές εκλογές	Γύρος Α' Β'
Καλαϊτζάκης Π.	Ακρ. Δεξ. ΝΔ	0,36 27,25	1,06 22,29	Γαλάνης Ν.	35,36 39,57
Κλωνιζάκης Γ. (νυν δήμαρχος)	Ανεξ.				
Μαργογιαννάκη Αλέκα	ΠΑΣΟΚ	49,42	38,43	Κλωνιζάκης Γ.	33,76 60,43
Γκαζής Μανώλης	ΚΚΕ εσ.	1,33	6,57		
	ΚΦ	5,51	9,44		
Κατσανεβάκης Γ. ΚΚΕ		14,77	16,44	Χιωτάκης Κ.	30,87

λεις —Πάτρα, Ηράκλειο, Χανιά— και ιδιαίτερα στο Ηράκλειο, μπορεί να αποτελέσει ένα κρίσιμο πείραμα με σημαντικές, μακροπρόθεσμα, συνέπειες.

Οι επιλογές του ΚΚΕ εσ.

Τέλος ένα άλλο θέμα που «δοκιμάζουν» οι δημοτικές εκλογές είναι η δυνατότητα αυτόνομης ύπαρξης του ΚΚΕ εσ. —σε αντιπαράθεση με την επιλογή της πλήρους συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ.

Πράγματι, ενώ ως πολιτική του το ΚΚΕ εσ. επέλεξε την πανελλαδική σύμπραξη και συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ με μια «λεόντεια» μάλιστα συμφωνία στα πλαίσια της οποίας το ΚΚΕ εσ. διεκδικεί κάποιες λίγες δημαρχίες όπως πχ. την Καισαριανή από το ΚΚΕ, σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσίασε δικούς του υποψηφίους. Οι κυριότερες απ' αυτές είναι τα Χανιά, οι Σέρρες, η Καλαμαριά, (όπου το ΠΑΣΟΚ δεν δέχτηκε να υποστηρίξει το σημερινό δήμαρχο που ανήκει στο ΚΚΕ εσ.), η Λευκάδα, το Ν. Ηράκλειο, το Μοσχάτο και ο Χολαργός.

Στόχος του ΚΚΕ εσ. στους δήμους αυτούς είναι να φτάσει το ποσοστό που συγκέντρωσε στις ευρωπαϊκές εκλογές, αλλά και να διεκδικήσει, σε ορισμένες περιπτώσεις, την πρωτοκαθεδρία, του αντιδεξιού χώρου. Μια τέτοια επιτυχία θα αποδείκνυε ότι τουλάχιστον όπου υπάρχει αξιόλογη τοπική παρουσία και τοπικά στελέχη κύρους, το ΚΚΕ εσ. έχει το πολιτικό βάρος ώστε να αναδειχτεί σε αυτοδύναμο πόλο συσπείρωσης. Σ' αυτή την περίπτωση θα διαψευστεί και η εκτίμηση πως η μελλοντική του προοπτική εξαντλείται στο να γίνει μια δεύτερη ΕΔΑ.

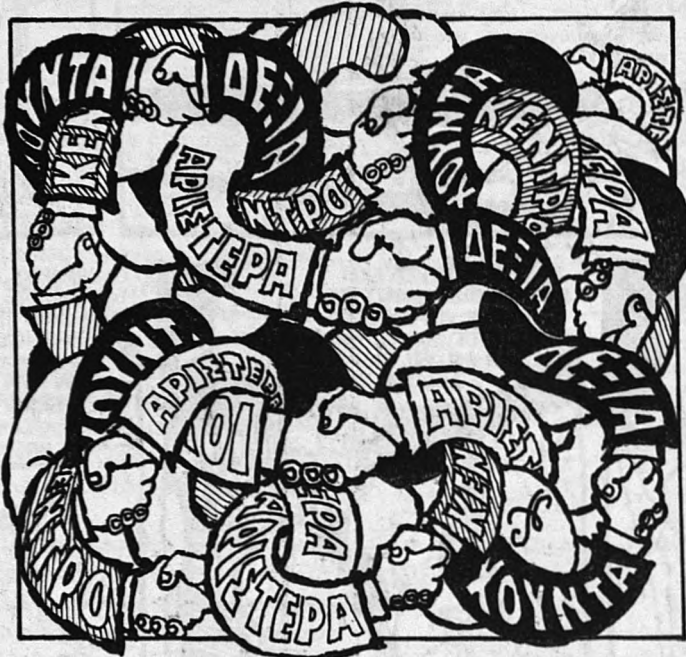
Αυτό είναι, λοιπόν, το σκληρό των διασταυρούμενων τακτικών και των στατιστικών μεγεθών. Ας δούμε τι απ' αυτά θα διακρίνει ή θα διαψεύσει η κάλη την ερχόμενη Κυριακή... □

Η πολιτική αναμέτρηση των δημοτικών εκλογών

και κάποιες απορίες για συνεργασίες, συμπράξεις, υποψηφιότητες και κομματικές λειτουργίες

του Γιάννη Φλώρου

του Νίκου Σιδέρη

τικές παρεμβάσεις, κτλ. που έχουν σημαντικό ρόλο στις πολιτικές διαδικασίες των δημοτικών εκλογών, στις τελικές εκλογές των κομμάτων και στην εκλογική συμπεριφορά των πολιτών.

Επειδή ο πολιτικός χαρακτήρας των δημοτικών εκλογών καθορίστηκε κυρίως, από τις ιδιαίτερες επιδιώξεις των κομμάτων, είναι ενδιαφέρουσα και μια άλλη πλευρά: Πώς θα ψηφίσουν οι εκλογείς. Με πολιτική — κομματική στην προκειμένη περίπτωση — επιλογή ή θα μετρήσουν και άλλοι παράγοντες; Θα αποδεχθούν τελικά οι ψηφοφόροι, το χαρακτήρα και το πλαίσιο, που τα κόμματα κυρίως προσδιόρισαν ή θα εκφραστούν και με άλλους τρόπους;

Οι δήμοι που θα αναφερθούμε στη συνέχεια δεν είναι οι μόνοι που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις συνεργασίες, την εκλογική συμπεριφορά, το ρόλο των προσώπων και τις σχέσεις των κομμάτων με τους οπαδούς τους. Είναι όμως χαρακτηριστικοί ως δείγμα ακραίων περιπτώσεων στις οποίες, αναδεικνύονται αντιφάσεις, τόσο στην πολιτική των κομμάτων, όσο και στο σύνολο των παραγόντων που μετρήσαν τελικά για τις επιλογές τους. Δεν είναι τυχαία συμπτώματα, ούτε αφορούν τα πρόσωπα και μόνο.

αντιλήψεις που διαπερνούν το σύνολο της κοινωνίας και δύσκολα εντάσσονται στην κλασική διάκριση δεξιός - κεντρώος - αριστερός και στο πώς λειτουργεί αυτή.

Όλες αυτές οι αντιφάσεις, που μπορούμε να παρατηρήσουμε στο πανόραμα των δημοτικών εκλογών, δεν οφείλονται μόνο στην ποιότητα της πολιτικής και

κοινωνικής συνείδησης, στην οργάνωση και λειτουργία των κομμάτων, στις συνεργασίες που οικοδομούν τα κόμματα. Βέβαια τα προηγούμενα είναι κυρίως αυτά που καθορίζουν συμπεριφορές και στάσεις. Όμως υπάρχουν πολλοί παράγοντες ακόμη, πολιτικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί, προσωπικοί, σχέσεις, εξαρτήσεις, μικροσυμφέροντα, κομμα-

Η συνεργασία στην Καισαριανή...

Είναι γνωστή η σημασία του δήμου Καισαριανής στην αντιπαράθεση των δύο κομμουνιστικών κομμάτων. Στις προηγούμενες εκλογές είχε εκλεγεί ο κ. Μακρής, σημερινός δήμαρχος και υποψήφιος του ΚΚΕ, τον οποίο όμως είχε υποστηρίξει και το ΠΑΣΟΚ στα πλαίσια της «Δημοκρατικής Συνεργασίας». Το ΠΑΣΟΚ πάλι δεν κατεβάζει δικό του υποψήφιο, αλλά τώρα δεν υποστηρίζει τον κ. Μακρή. Αντίθετα υποστηρίζει τον υποψήφιο του ΚΚΕ ε.σ. κ. Μακρόπουλο, που στις περασμένες εκλογές είχε μόνο την υποστήριξη του κόμματός του. Για να εξασφαλίσει την υπο-

στήριξη του κ. Μακρόπουλου από το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ ε.σ., παρά την αντίθετη απόφαση της οργάνωσής του στο Ηράκλειο Κρήτης, αποφάσισε να υποστηρίξει τον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ κ. Καρέλλη. Χαρακτηριστικό ότι την ίδια μέρα ταυτόχρονα ανακοίνωσαν το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ ε.σ. την αντίστοιχη υποστήριξη των δημάρχων σε Καισαριανή - Ηράκλειο. Για τη συνεργασία δηλαδή ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ ε.σ. στο Ηράκλειο έπαιξε καθοριστικό ρόλο η συνεργασία για την υποστήριξη Μακρόπουλου στην Καισαριανή. Αυτή η επιλογή βέβαια επιτρέπει στο ΠΑΣΟΚ να μην

τοποθετηθεί άμεσα και συγκρουσθεί μετωπικά με το ΚΚΕ στην Καισαριανή και ταυτόχρονα να μην έχει σοβαρό πρόβλημα στην περίπτωση αποτυχίας του Μακρόπουλου. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Καισαριανή, στην οποία έχει ισχυρή παράδοση η κομμουνιστική Αριστερά, το ΠΑΣΟΚ συγκέντρωσε στις βουλευτικές εκλογές το 41% περίπου των ψήφων. Ας δούμε όμως τις αλυσιδωτές αντιδράσεις που προκάλεσε, η συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ ε.σ. στην Καισαριανή, στην Κρήτη και πώς έγιναν οι συνεργασίες και διάφορες συμπράξεις εκεί.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ 16 ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

... οι συμπτώσεις στο Ηράκλειο (ΝΔ + ΚΚΕ + ΕΔΑ) αλλά και (ΠΑΣΟΚ + ΚΚΕ εσ.)...

Στο Ηράκλειο το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ εσ. υποστηρίζουν το συνδυασμό του δημάρχου κ. Καρέλλη, τον οποίο το ΚΚΕ κατηγορεί για «αντικομμουνισμό». Οι διαφωνίες και οι αντιρρήσεις για τον κ. Καρέλλη δεν ήταν όμως μόνο από την πλευρά της τοπικής οργάνωσης του ΚΚΕ εσ. και, η κριτική για την πολιτική-του στη δημαρχία δεν ταυτίζεται με αυτή που ασκεί το ΚΚΕ. Αρκετοί από το δημοκρατικό χώρο (στελέχη του ΠΑΣΟΚ, ΕΔΑ, κ.ά) διαφωνούν με τον τρόπο που ο κ. Καρέλλης διαχειρίστηκε προβλήματα του δήμου και εκφράζουν αντιρρήσεις για την πολιτική-του, ως δημάρχου. Θεωρούν ότι δεν στηρίχθηκε σε μια πολιτική συμμετοχής των δημοτών, έκανε λαθεμένες επιλογές και ο ίδιος λειτούργησε πολιτικά ως δήμαρχος. Από μια μερίδα μάλιστα παραγόντων της πόλης εκφράστηκε η άποψη να υποστηριχθεί από το ΠΑΣΟΚ η υποψηφιότητα του κ. Φ. Ιωαννίδη, τον οποίο υποστήριζε αρχικά το ΚΚΕ

εσ. Ο κ. Ιωαννίδης προέρχεται από το χώρο του κέντρου και είχε ενταχθεί πριν τις εκλογές στο ΠΑΣΟΚ. Τελικά όμως δεν υποστηρίζεται από κανένα κόμμα.

Στη δυσσαρέσκεια για τον κ. Καρέλλη στηρίζονται οι υποστηρικτές του κ. Καλοκαιρινού που εκτιμούν ότι θα υπάρξει διαφορετική συμπεριφορά των ψηφοφόρων.

Τον συνδυασμό του κ. Καλοκαιρινού υποστηρίζουν το ΚΚΕ, η ΕΔΑ (μοναδική περίπτωση πανελλαδικά που δεν υποστηρίζει δήμαρχο του ΠΑΣΟΚ) η ΕΔΗΚ, το ΚΟΔΗΣΟ και το κόμμα των Νεοφιλελευθέρων (Ξυλούρης). Η ΝΔ δεν κατεβάζει δικό-της υποψήφιο. Τόσο όμως από τον τοπικό Τύπο, όσο και με ανακοίνωση της οργάνωσής-της εκεί, τάσσεται έμμεσα, αλλά με σαφήνεια υπέρ του κ. Καλοκαιρινού. Η συμπαρατάξη αυτή του ΚΚΕ με την ΝΔ είναι το κύριο επιχείρημα του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ εσ. για «ανιερ-

συμμαχία ΚΚΕ-ΝΔ», η οποία «υπονομεύει την αλλαγή». Το ΚΚΕ στηρίζεται στο αναμφισβήτητο δημοκρατικό παρελθόν του κ. Καλοκαιρινού, στο ότι ήταν δήμαρχος της ΕΔΑ το '64 - '67 και έτσι παρακάμπει το πολιτικό πρόβλημα της σύμπραξης με τη Δεξιά.

Από τα προηγούμενα φαίνεται ότι αυτό που κυρίως μέτρησε για τις τελικές επιλογές των κομμάτων ήταν το στενό κομματικό συμφέρον και μόνο. Και από την άποψη της πολιτικοποίησης των δημοτικών εκλογών είναι χαρακτηριστικό. Η ΝΔ μαζί με το ΚΚΕ, την ΕΔΑ κτλ. υποστηρίζουν κοινό υποψήφιο, το ΚΚΕ εσ. κρίνει αναγκαία τη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ με κριτήρια, που για τα Χανιά π.χ. δεν ισχύουν, παρακάμπει την ΤΟ και υποστηρίζει τον κ. Καρέλλη με αποτέλεσμα η αντιφατικότητα να χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά των κομμάτων.

... η χωριστή κάθοδος στα Χανιά, οι δημοκρατικές διαδικασίες και οι υπόγειες συμμαχίες...

Αν όμως καταγράφονται στο Ηράκλειο περιέργες συμπτώσεις, αντιφάσεις των κομμάτων, και απουσία πολιτικής αντιπαράθεσης και κριτικής, στα Χανιά η χωριστή κάθοδος όλων των κομμάτων, εκτός της ΝΔ, που και εδώ όπως στους μεγάλους δήμους στην Κρήτη, δεν έχει δικό-της υποψήφιο, είναι ενδιαφέρουσα από άλλες απόψεις: Ορισμένων πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων, τοπικών αντιθέσεων, λειτουργίας των κομμάτων και εκλογικής συμπεριφοράς.

Ο πρώτος συνδυασμός που ανήγγειλε συμμετοχή στις εκλογές ήταν του Π. Καλαϊτζάκη, προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου. Ο Π. Καλαϊτζάκης ανήκει στο κόμμα των Φιλελευθέρων του κ. Νικίτα Βενιζέλου και είναι μάλιστα μέλος της ΚΕ. Ο «Κήρυκας» εφημερίδα του κ. Μητσotάκη, άφησε να εννοηθεί με σαφήνεια η προσυμφωνημένη υποστήριξη από τη ΝΔ του κ. Καλαϊτζάκη, που θεωρείται στα Χανιά «άνθρωπος» του Μητσotάκη.

Αμέσως μετά, ο Γ. Κατσανεβάκης, δήλωσε με διακήρυξη-του ότι κατεβαίνει υποψήφιος δήμαρχος. Την επόμενη μέρα το ΚΚΕ ανακοίνωσε ότι τον υποστηρίζει, ενώ μετά από λίγες μέρες η ΝΕ Χανίων των Φιλελευθέρων δήλωσε ότι υποστηρίζει την υποψηφιότητα Κατσανεβάκη. Η απόφαση αυτή δημιουργήσε προβλήματα μεταξύ των μελών του κόμματος του κ. Βενιζέλου με αποτέλεσμα να πάει ο ίδιος στα Χανιά για να συμβιβάσει την μερίδα, που ήταν υπέρ του κ. Καλαϊτζάκη, με τη μειοψηφία που υποστήριζε τον κ. Κατσανεβάκη στην οποία ανήκε όμως ο γραμματέας της ΝΕ και ένας δημοτικός σύμβουλος. Ο κ. Καλαϊτζάκης μετά τη δήλωση του Ν. Βενιζέλου με την οποία υποστήριζε τον κ. Κατσανεβάκη κατήγγειλε τη στάση του αρχηγού-του και προχώρησε στη συγκρότηση συνδυασμού με την υποστήριξη της ΝΔ.

Το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ εσ. στις μεταξύ-τους συζητήσεις δεν κατέληξαν σε συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Οι ΤΟ του ΠΑΣΟΚ υπέβα-

λαν πρόταση στην Αθήνα, σύμφωνα με την οποία το Εκτελεστικό Γραφείο θα αποφάσιζε τελικά μεταξύ των προτεινόμενων υποψηφίων. Σύμφωνα με την τελική επιλογή, υποψήφια δήμαρχος ορίσθηκε η κ. Αλέκα Μαρκογιαννάκη, δημοτικός σύμβουλος. Απ' ό,τι φάνηκε όμως στην επιλογή αυτή υπήρξαν αντιδράσεις. Συγκεκριμένα στα «Χανιώτικα Νέα» (24.9.82), δημοσιεύτηκαν δηλώσεις των Αντ. Γκαζή, Μ. Σαραβελάκη, Σπ. Λεδάκη, Σ. Καλαϊτζόγλου, Στ. Καλογεράκη, Αν. Καραγιαννάκη, Χρ. Ζεμπεκάκη, Κ. Μουντάκη, Βασ. Λάκκα, Μαρ. Βγενά, Δ. Τσουραπάκη και του δημοτικού συμβούλου, Μ. Κινδελή, σύμφωνα με τις οποίες, διαψεύδουν ότι υπέγραψαν τη διακήρυξη Χανιωτών υπέρ της υποψηφίας δημάρχου Μαρκογιαννάκη, η οποία είχε δημοσιευθεί την προηγούμενη ημέρα στον τοπικό Τύπο. Η επιλογή της κ. Μαρκογιαννάκη προκάλεσε έντονες αντιδράσεις σε μερίδα του ΠΑΣΟΚ, γεγονός που δείχνει ότι η τελική απόφαση του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ δεν πήρε υπόψη τη γνώμη των οργανώσεων στα Χανιά. Υποστηρίζεται μάλιστα από κύκλους του ΠΑΣΟΚ η άποψη ότι στην τελική επιλογή μέτρησε η γνώμη υφυπουργού και βουλευτή του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος κατηγορείται για αναβίωση παλαιοκομματικών μεθόδων και ως συνεχιστή αντιλήψεων που θυμίζουν δραστηριότητες τοπάρχη.

Η εφημερίδα «Αγώνας» πάντως, η οποία έχει δεσμούς με τον κ. Βαλυράκη κατηγορήσε τα «Χανιώτικα Νέα» που υποστηρίζουν τον Κατσανεβάκη, ότι ο διευθυντής-τους που έχει δεσμούς με το συγκρότημα Λαμπράκη ευνοεί «αποστασίες» του ΠΑΣΟΚ στα Χανιά. Οι διαψεύσεις όμως που δημοσιεύθηκαν στον τοπικό Τύπο δείχνουν ότι υπήρχαν διαφορετικές εκτιμήσεις και απόψεις μεταξύ των στελεχών και μελών του ΠΑΣΟΚ.

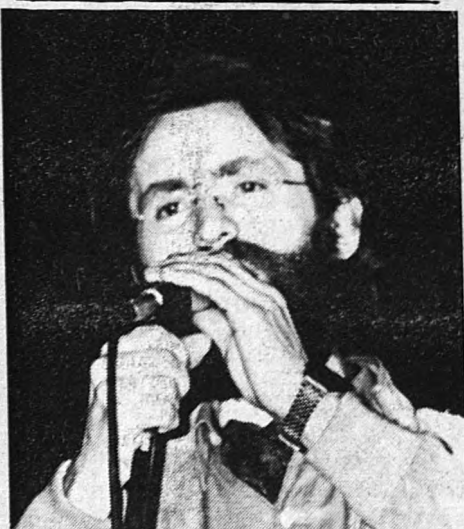
Το ΚΚΕ εσ. μετά την απόφαση του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ, και μετά από συζητήσεις ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει την υποψηφιότητα του

Μ. Γκαζή, δημοτικού συμβούλου. Προχώρησε μάλιστα και σε ανοιχτές συγκεντρώσεις, ποντάροντας στη δυσσαρέσκεια των μελών του ΠΑΣΟΚ, στις οποίες διαμορφώθηκε η διακήρυξη του συνδυασμού.

Τα κριτήρια τώρα σύμφωνα με τα οποία ήταν αναγκαία η κοινή κάθοδος με το ΠΑΣΟΚ στο Ηράκλειο και χωριστή στα Χανιά είναι δύσκολα για τους αμύητους στην ενωτική πολιτική του ΚΚΕ εσ. Όπως δυσδιάκριτες είναι και οι απόψεις του ΠΑΣΟΚ, εκτός από τις γνωστές γενικές θέσεις, που, πώς και με ποιους τρόπους, βλέπει την συνεργασία με την Αριστερά.

Η τελική επιλογή του ΚΚΕ εσ. πάντως στα Χανιά, δεν είναι άσχετη και με τις γνωστές αντιθέσεις ακόμη και ηγετικών στελεχών του κόμματος για τη συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ εσ. η οποία χαρακτηρίζεται ως η «πράσινη Ε-ΑΔΕ».

Πολλά ερωτηματικά προκαλεί όμως η υποψηφιότητα του Γ. Κατσανεβάκη, που τον υποστηρίζει το ΚΚΕ. Ο Γ. Κατσανεβάκης μετά τη μεταπολίτευση εκλέχθηκε πρόεδρος στο ΤΕΕ Δυτ. Κρήτης, με την υποστήριξη ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και ΚΚΕ εσ. Το ΚΚΕ μάλιστα ήταν αντίθετο σε αρκετές περιπτώσεις με την πολιτική, που ακολούθησε στο ΤΕΕ. Ο κ. Κατσανεβάκης στήριξε τις επιλογές της πολεοδομικής μελέτης του κ. Τρίτη, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για την οικιστική πολιτική του κ. Μητσotάκη, όταν ο δεύτερος ανέθετε μια ιδιόζωντας ευνοϊκή σύμβαση στον πρώτο για το πολεοδομικό Χανίων. Φαίνεται λοιπόν έτσι ότι ο κ. Κατσανεβάκης διαθέτει προσβάσεις σε όλα τα κόμματα. Ο ίδιος κατηγορείται ακόμη για το δάνειο που πήρε από τη Χούντα για την κατασκευή ξενοδοχειακής μονάδας, της μεγαλύτερης στα Χανιά, ενώ επί αποστασίας ήταν στην ΕΦΕΕ και ακολούθησε τον Μητσotάκη. Αλλά και τώρα ο κ. Κατσανεβάκης δεν αποκρύπτει και δεν διαψεύδει την υποστήριξη-του από τον παλιό

Ο ΝΙΚΟΣ ΛΟΛΗΣ ένας από τους καινούριους προικισμένους συνθέτες στο χώρο του έντεχνου τραγουδιού χαράζει με ένα εντελώς προσωπικό ύφος μια νέα προοπτική στο ελληνικό τραγούδι. Σύντομα κυκλοφορεί η τελευταία δισκογραφική του δουλειά πάνω σε μουσική, στίχους και ερμηνεία δική-του.

φιλο-του κ. Μητσοτάκη. Ο καιροσκοπισμός του υποψήφιου του ΚΚΕ έχει βυθίσει σε σκεπτικισμό πολλά στελέχη του κόμματος, που φοβούνται ότι υποβάλλουν την άνοδο ενός «Χανιώτη Τσουκαλά». Και επειδή δεν ελέγχουν τον υποψήφιο-τους με αρκετούς συμβούλους, παρατηρούν ότι στην περίπτωση Κατσανεβάκη είναι «καπελωμένοι από οππορτουνιστές και άπιστους συμμάχους».

Τους υποψηφίους δημάρχους για τα Χανιά συμπληρώνει η παρουσία του σημερινού δημάρχου κ. Κλωνιάκη. Τώρα είναι μετέωρος, ενώ στις προηγούμενες εκλογές τον υποστήριζαν όλα τα αντιπολιτευόμενα τη ΝΔ, τότε, κόμματα.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι η ΝΔ αν υπάρξει δεύτερος γύρος θα υποστηρίξει τον κ. Κατσανεβάκη και έτσι θα επαναληφθεί πανομοιότυπα η περίπτωση Ηρακλείου.

Επιδίωξη της ΝΔ και του κ. Μητσοτάκη είναι η αναμέτρηση με την κ. Μακρογιαννάκη στο β' γύρο όχι του κ. Καλαϊτζάκη αλλά του κ. Κατσανεβάκη. Για το λόγο αυτό έγινε γνωστή η «υπόγεια» πρωμοδότηση του τελευταίου από τους στενά ελεγχόμενους οπαδούς του Μητσοτάκη. Ο κ. Καλαϊτζάκης δεν θα είχε ελπίδες να εκλεγεί στο β' γύρο αντιμέτωπος με την κ. Μακρογιαννάκη. Όμως, η τελευταία θεωρείται ότι θα ηττηθεί αν στο δεύτερο γύρο έχει για αντίπαλο τον κ. Κατσανεβάκη.

οι διαγραφές του ΠΑΣΟΚ στο Άργος

Όσα περιγράψαμε προηγούμενα δείχνουν ορισμένες πλευρές των αρχών στις οποίες βασίζονται οι συνεργασίες, του πως οι κομματικοί στόχοι προσδιορίζουν την πολιτική αναμέτρηση των εκλογών.

Στο Άργος πριν από τέσσερις μήνες περίπου οι ΤΟ του ΠΑΣΟΚ πρότειναν ως υποψήφιο δήμαρχο τον κ. Ηλία Κυβεριώτη, γεωπόνο. Η πρόταση αυτή δεν έγινε αποδεκτή και αντί του προτεινόμενου από τις ΤΟ, προτάθηκε ο κ. Κ. Σαραβάνος, πολιτικός μηχανικός, του οποίου την υποψηφιότητα λέγεται, ότι ευνοούσε ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Κουτσογιάννης και τελικά την επέβαλε. Ως ενδιάμεση, τρίτη λύση, προτάθηκε μετά από συνεδριάσεις των τοπικών οργανώσεων, η υποψηφιότητα του κ. Ρήγα Αναγνωστόπουλου. Στις συνεδριάσεις η μειοψηφία των ΤΟ τάχθηκε υπέρ του κ. Σαραβάνου, τον οποίο υποστήριζε όμως η πλειοψηφία από τις επισημονικές οργανώσεις του ΠΑΣΟΚ στην Αργολίδα. Τελικά η τελική απόφαση του ΕΓ ΠΑΣΟΚ όρισε υποψήφιο του Κινήματος στο Άργος τον κ. Σαραβάνο. Οι διαφωνούντες όμως, δεν πειθαρχήσαν στην απόφαση με αποτέλεσμα να εκδηλωθεί ανοικτή διάσταση στο ΠΑΣΟΚ, να διαγραφούν 11 μέλη μεταξύ των οποίων, 9 της «Συντονιστικής» των ΤΟ και ο υποψήφιος δήμαρχος Ρ. Αναγνωστόπουλος. Επίσης διαγράφηκαν 2 μέλη της Ν.Ε. και παραιτήθηκαν άλλα πέντε. Χαρακτηριστικό είναι ότι το ΠΑΣΟΚ κεντρικά προχώρησε στην ίδρυση νέας ΤΟ με τη μειοψηφία της προηγούμενης της οποίας τα εγκαίρως έγιναν στις 6 Οκτωβρίου με παρουσία βουλευτών και του Α. Χριστοδουλίδη, μέλους του ΕΓ. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι η αποστρόφη στην ομιλία του κ. Α. Παπανδρέου στο Σπόρτινγκ, για τους «νεόκοπους συνεπείς», αφο-

Με τις μεθοδεύσεις αυτές —που τελικά καταλήγουν σε μια αντι-ΠΑΣΟΚ σύμπραξη ΝΔ και ΚΚΕ— τα δυο αυτά κόμματα περιμένουν ότι το κυβερνητικό κόμμα θα χάσει τους δυο μεγαλύτερους δήμευς στο «πράσινο νησί». Πρέπει πάντως να σημειωθεί για την Κρήτη, η ευέλικτη και έξυπνη πολιτική της ΝΔ. Απέφυγε να χρίσει υποψηφίους δικούς-της και υποστηρίζει κεντροδεξιούς, φιλελεύθερους, μέχρι και υποψηφίους με αριστερό παρελθόν, όπως στο Ηράκλειο. Η τακτική αυτή έχει στόχο την προετοιμασία συνθηκών, για να απευθυνθεί η ΝΔ πάλι στους κεντρώας προέλευσης ψηφοφόρους, οι οποίοι ψήφισαν ΠΑΣΟΚ στις βουλευτικές εκλογές. Είναι όμως συνδεδεμένη και με το εσωτερικό μέτωπο στη ΝΔ. Μια πιθανή ήττα στις δημοτικές εκλογές, τέτοια που να μην επιτρέπει στην ηγεσία Αβέρωφ να πείσει για την ορθότητα της πολιτικής-της και τις δυνατότητές-της να αντιμετωπίσει το ΠΑΣΟΚ ή και μια πιθανή μείωση των ψήφων του ΠΑΣΟΚ στην Κρήτη, επιτρέπει στον κ. Μητσοτάκη, έστω και αν δεν κερδίζει δημάρχους, να έχει επιχειρήματα στο εσωτερικό μέτωπο της Δεξιάς. Οπωσδήποτε όμως είναι και ένα άλλοθι «ανεξαρτησίας» για τον κ. Μητσοτάκη που θα τον βοηθήσει να απευθυνθεί με «νέο» πρόσωπο στους ψηφοφόρους του Κέντρου, στις επόμενες εκλογές.

ρά και παρόμοιου χαρακτήρα αντιδράσεις, μπροστά μάλιστα στις διαδικασίες σύγκλισης του Α' συνέδριου του ΠΑΣΟΚ, το 1983.

Τον κ. Σαραβάνο στο Άργος υποστηρίζει το ΚΚΕ εσ., ενώ το ΚΚΕ υποστηρίζει την υποψηφιότητα του κ. Βρεττού. Στην ΤΟ του ΚΚΕ εσ. η απόφαση πάρθηκε με τη σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας, ενώ η μειοψηφία και αρκετοί ανεξάρτητοι διαφωνούσαν με την υποστήριξη του κ. Σαραβάνου.

Χαρακτηριστική είναι και η κατάσταση που επικρατεί στο Άργος στους κόλπους της Δεξιάς. Η ΝΔ με απόφαση της ΤΟ υποστηρίζει τον τωρινό δήμαρχο κ. Πειρουλή, που τον υποστηρίζει και ο βουλευτής Μουτζουρίδης, ενώ στο ψηφοδέλτιο του κ. Μπόνη, που δεν το κάλυψε η ΝΔ συμμετέχουν οι παράγοντες της ακροδεξιάς στην πόλη.

Οι αντιδράσεις στο χώρο του ΠΑΣΟΚ για την τελική επιλογή, δεν πρέπει να ερμηνευθούν βέβαια ως φαινόμενο, που θα έχει προεκτάσεις και συνολικές επιπτώσεις στο ΠΑΣΟΚ. Πρόκειται για περίπτωση στην οποία έχουν ρόλο οι ανταγωνισμοί, οι υπάρχουσες σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με τα μέλη και τους οπαδούς-του εκεί, και η λειτουργία των οργανώσεων-του. Είναι όμως ίσως από τις χαρακτηριστικές περιπτώσεις προβλημάτων, αντιθέσεων και τάσεων που διαμορφώνονται. Όσον αφορά τις εκλογές πολλοί παράγοντες του ΠΑΣΟΚ, χωρίς να εξετάσουμε τη χρησιμοποιούμενη επιχειρηματολογία σε σχέση με τα γεγονότα εκεί, θεωρούν ότι τελικά θα «κρίνει» ο λαός. Που πρακτικά σημαίνει ότι θα φανεί και στις εκλογές, ότι οι διαφωνούντες με την τελική επιλογή του ΠΑΣΟΚ δεν «πείθουν το λαό», και συνεπώς το όλο πρόβλημα είναι, σχεδόν ή περίπου, άνευ σημασίας.

Η κριτική και η αντιπαράθεση μέσα από τον κομματικό Τύπο της Αριστεράς του Γιάννη Φλώρου

Για τις δημοτικές εκλογές της Κυριακής, η κριτική και η αντιπαράθεση των κομμάτων της Αριστεράς παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Όχι τόσο για την «αντιδικία» ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ για τον έλεγχο των μεγάλων δήμων αλλά για το σύνολο των αντιλήψεων και απόψεων των δύο αυτών κομμάτων, (αλλά και του ΚΚΕ εσ. στο βαθμό που και αυτό μπαίνει στο παιχνίδι) για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το πως γίνεται η αντιπαράθεση, τι είδους κριτική ασκείται στους αντιπάλους και πώς προβάλλεται το «θετικό» —πάντα— έργο των υποψηφίων, που είναι δήμαρχοι και κινδυνεύουν τώρα εξαιτίας της χωριστής καθόδου και της διάλυσης της «αντιδεξιάς δημοκρατικής συνεργασίας». Μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις από την παρουσίαση και την κριτική, όπως καταγράφεται στον Τύπο του ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και ΚΚΕ εσ. για δήμους του νομού Αττικής, τη Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Ηράκλειο που δειγματοληπτικά παρουσιάζονται στη συνέχεια είναι ενδεικτικές των επιχειρημάτων κάθε πλευράς και της αντιμετώπισης των αντιπάλων υποψηφίων. Αλλά και χαρακτηριστικές για το είδος της κριτικής προς τη Δεξιά, προς την κυβέρνηση και της αντιπαράθεσης μεταξύ των αντιδεξιών κομμάτων. Είναι όμως και αποκαλυπτικές των ιδιαιτερών απόψεων και αντιλήψεων κάθε κόμματος για τη λειτουργία του δήμου και το ρόλο της ΤΑ καθώς επίσης και του όλου πλαισίου, μέσα στο οποίο διεξάγεται ο πρώτος, μετά την Αλλαγή, εκλογικός αγώνας.

Η αντιμετώπιση αυτή και τα στοιχεία που συνιστούν την κριτική και τις αντιλήψεις για την ΤΑ διαπερνούν —σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα με κακή αντιγραφή— και τον τοπικό επαρχιακό Τύπο. Ανάλογα με το κόμμα στο οποίο πρόσκειται η εφημερίδα έχει και την αντίστοιχη στάση. Η επιχειρηματολογία είναι ίδια ή παραπλήσια με αυτή του κεντρικού οργάνου του κόμματος με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι οποίες επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Αναρωτιέται κανείς σε τι εξυπηρετούνται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τα προβλήματα κάθε δήμου με παρόμοιου χαρακτήρα αντιμετώπιση των δημοτικών εκλογών.

Καλός δήμαρχος μόνον ο δικός-μας

Ας δούμε πρώτα πώς παρουσιάζονται οι «δικοί-μας» δήμοι και η υποψηφιότητα του πετυχημένου, οπωσδήποτε, δημάρχου. Ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» (25.4.82), στην πρώτη παρουσίαση δήμου με αφορμή τις προσεχείς δημοτικές εκλογές παρουσιάζει τον δήμο Καισαριανής. «*Ηρώισσα πόλη... Κάστρο άπαρτο. Μικρό Στάλινγκραντ. Λεύτερη Ελλάδα. Ταμπούρι της λευτεριάς. Απόρθητο φρούριο της Αθήνας*». Έτσι ξεκινάει το δημοσίευμα και αφού αναφερθεί σύντομα στην ιστορία της Καισαριανής από το 1923 μέχρι και την Εθνική Αντίσταση ο μεσοτίτλος είναι χαρακτηριστικός: «*Τριάντα χρόνια βγαίνει κομ-*

μουνιστής δήμαρχος». Στη συνέχεια η ουσία: «*Μετά την μεταπολίτευση ο λαός της Καισαριανής εμπιστεύεται το Δήμο πάλι στους κομμουνιστές. Στις εκλογές του '75 και του '78 επανεκλέγεται ο συνδυασμός του Π. Μακρή. Σε λίγους μήνες ο λαός καλείται πάλι στις κάλπες. Κι έχοντας πάντα βαθιά στη μνήμη του τους αγώνες και τις θυσίες των κομμουνιστών, θα τους στείλει πάλι στη διοίκηση του Δήμου. Θα ξαναβγάλει το δήμαρχό-του τον Παναγιώτη Μακρή*». Η επίκληση των αγώνων του λαού, η Εθνική Αντίσταση, η ταύτιση του τότε ΚΚΕ με το σημερινό και με την παράδοση είναι χαρακτηριστικές, αλλά και ενδεικτικές μιας συγκεκριμένου χαρακτήρα επιχειρηματολογίας.

Στις 1 και 3/8 σε αντίστοιχη παρουσίαση του δήμαρχου Θεσσαλονίκης και υποψηφίου και τώρα κ. Θ. Γιαννούση ο «Ρ» διαπιστώνει: «*Ο λαός της Θεσσαλονίκης έχει μάτια και βλέπει. Και διαπιστώνει πως εδώ και 5 μήνες, από τις 20 Φεβρουαρίου που εκλέχθηκε δήμαρχος ο χαλκέντερος και αικίνητος Θ. Γιαννούσης συντελείται μια πραγματική κοσμογονία στο δεύτερο Δήμο της χώρας. Και γίνονται τόσα, όσα δεν έγιναν δεκαετίες ολόκληρες παρά την οικονομική καχεξία του δήμου... Γι' αυτό, (ο λαός της Θεσσαλονίκης) και θα ανανεώσει με φανατισμό στις προσεχείς εκλογές την εμπιστοσύνη-του, στη «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ» και στον άξιο δήμαρχό-του Θανάση Γιαννούση*».

Τώρα πως σε πέντε μήνες έγιναν τόσα έργα, όσα δεν έγιναν δεκαετίες ολόκληρες —πόσες άραγε;— μόνο ο συντάκτης του «Ρ» το γνωρίζει. Στη συνέντευξη, στη γενική επισκόπηση των προβλημάτων, απαριθμούνται τα προβλήματα της πόλης από τους σεισμούς του '78 μέχρι το κυκλοφοριακό, τις τρύπες στους δρόμους, τις πλατείες, το δημαρχείο, τα στρατόπεδα, την ύδρευση, το οι-

κονομικό, το πράσινο, το νέφος, τις παιδικές χαρές, τα πνευματικά κέντρα κτλ. με επίλογο δήλωση Θεσσαλονικιού γιατρού στον υποψήφιο δήμαρχο:

«*κ. Γιαννούση, είμαι Εθνικόφρων, αντιπαθώ τους κομμουνιστές, αλλά σας δίνω την κάρτα μου και σας δηλώνω ότι τίθεται στην διάθεσή-σας για το καλό αυτής της πόλης...*». «*Είναι νομίζω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα*» τονίζει ο υποψήφιος στο συντάκτη του «Ρ». Στη, διπλής συνέχειας, συνέντευξη δεν υπήρχε ούτε μια φράση που να εξηγεί πώς θα λυθούν όλα αυτά τα προβλήματα. Ούτε βέβαια εξηγείται γιατί ο κ. Γιαννούσης, που ήταν πρόεδρος του ΔΣ του δήμου Θεσ/νίκης δεν κατήγγειλε την αδράνεια του Μιχάλη Παπαδόπουλου ή γιατί δεν συνέβαλε στη βελτίωση της κατάστασης. Τι πιστεύει ο υποψήφιος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ποιά είναι δηλαδή η διαφορά-του από τον αντίπαλο υποψήφιο, που θα 'λεγε τα ίδια για την καταγραφή των προβλημάτων, ίσως και περισσότερα, για να τον ψηφίσουν οι δημότες. Γράφει η «Εξόρμηση», (12.9.82), για το δήμο Ηρακλείου: «*Χαρακτηρίζεται σαν «πράσινος» νομός. Και είναι. Στις βουλευτικές εκλογές του 1982 έδωσε στο Κίνημα της Αλλαγής, το 68% και ταυτόχρονα τη διαβεβαίωση ότι θα σταθεί στο πλευρό-της για να διασφαλίσει την Κοινωνική Δικαιοσύνη και τη Δημοκρατία*». Και αφού αναφερθεί στην «σκόπιμη υποβάθμιση της ΤΑ από το Κράτος της Δεξιάς» τονίζει ότι η κυβέρνηση πιστή στις προεκλογικές υποσχέσεις προχωρεί στην υλοποίηση των στόχων-της, όσον αφορά την ΤΑ. Ο δήμος Ηρακλείου «*υπό την ηγεσία του σημερινού και αυριανού δημάρχου Μ. Καρέλλη, σημείωσε σημαντική επιτυχία*».

Στη συνέχεια στη συνέντευξη του υποψηφίου γίνεται ο απολογισμός. Όσο αφορά το θέμα της συνεργασίας των κομμάτων στα πλαίσια της «δημοκρατικής συνεργασίας», ιδιαιτέρα με το ΚΚΕ, η άποψη του κ. Καρέλλη είναι η ακόλουθη: «*Κάθε συνεργασία έχει τη γοητευτική πλευρά-της, έχει όμως και τα δύσκολα σημεία-της. Με το ΚΚΕ ιδιαίτερα είναι δύσκολη η συνεργασία στα πλαίσια του κάθε δήμου γιατί μια προσπάθεια «επιβολής», μεταφράζω έτσι το γνωστό καπέλλωμα, είναι μέσα στην καθημερινή πρακτική των στελεχών-του*». Αλήθεια, πόσο ευτυχής θα ήταν οι οπαδοί του ΠΑΣΟΚ αν ο υποψήφιος-τους, τους εξηγούσε το «γοητευτικό» της συνεργασίας! Και πόσο πιο συνεπής η «Ε» στους αναγνώστες-της αν εξηγούσε γιατί ο δήμαρχος Ηρακλείου «σημείωσε σημαντική επιτυχία», και απέτυχε π.χ. ο κ. Μακρής.

Η «Ε» πάλι στις 4.9.82 μας πληροφορεί: «*Ένας δήμαρχος γέννημα-θρέμμα του Πειραιά θα βγάλει από το μαρασμό το δεύτερο λιμάνι της Ευρώπης*». Και τα «δύσκολα χρόνια για το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας» τελειώνουν αφού... «*διεκδικεί τη δημαρχία ο υφυπουργός Εμπορίου της πρώτης κυβέρνησης του ΠΑ-*

ΣΟΚ Γιάννης Παπασπύρου, γέννημα-θρέμμα Πειραιώτης και συνεπώς, γνώστης των προβλημάτων, αλλά και των δυνατοτήτων της γενέτειράς-του». Για τον Πειραιά που είναι γνωστή η κατάσταση με τις χωριστές υποψηφιότητες, ο «Ρ» (16.5.82) έγραψε: «σοβαρή ευθύνη έχει και η πρώτη μεταδικτατορική Δημοτική Αρχή, που είχε επικεφαλής τον κ. Βουλόδη, αλλά βασικά και κύρια ο σημερινός δήμαρχος κ. Κυριακάκος»... Πέτυχε, απέτυχε η «Δημοκρατική Συνεργασία»; Τι γίνεται και ποιά είναι η στάση του ΚΚΕ δεν χρειάζεται να εξηγηθεί. Πάντως ο «Ρ» την επόμενη της ανακοίνωσης του υποψηφίου του ΚΚΕ στον Πειραιά, δημοσίευσε ρεπορτάζ και φωτογραφία από την υποδοχή του λαού στον δικό-του υποψήφιο. Θα ήταν φαίνεται μέσα στα πλαίσια της «από τα κάτω» υποστήριξης της υποψηφιότητας και όχι «από τα πάνω» όπως αυτή του κ. Γ. Παπασπύρου. Αν όμως υπάρχει παρόμοιο κίνημα υποστήριξης του υποψηφίου του ΚΚΕ τότε γιατί άραγε κινδυνεύει ο δήμος Πειραιά από τον χουντικό Σκυλίτση;

Σ' αυτά τα πλαίσια γίνεται η παρουσίαση των «δικών-μας» δήμων και υποψηφίων δημάρχων: «Σοβαρές επιτυχίες στο δύσκολο αγώνα» για το δήμο Ηλιούπολης «Ρ» (20.6.82). Ο δήμαρχος κ. Δ. Κιντής ανήκει στο ΚΚΕ.

«Κοκκινιά. 4 χρόνια έργα. Δημοψήφισμα υπέρ του Στ. Λογοθέτη». («Ρ» 29.8.82). Ο δήμαρχος κ. Σ. Λογοθέτης ανήκει στο ΚΚΕ.

«Ταύρος: Παντού έργα... Θετικό το έργο της δημ. αρχής στα 4 χρόνια δράσης-της». (24.6.82) κτλ. κτλ.

Ο «δικός-μας» υποψήφιος, που είναι και δήμαρχος είναι αναμφισβήτητο ο «πετυχημένος», ο «καλός», με «θετικό έργο», με «επιτυχίες». Τα έργα προστίθενται αριθμητικά στον θετικό απολογισμό του δημάρχου. Ο δήμαρχος ταυτίζεται με τα έργα. Το κόμμα, που τον υποστηρίζει τώρα, έστω και αν βγήκε ως υποψήφιος της «Δημοκρατικής Συνεργασίας», με ψήφους δηλαδή και του ΠΑΣΟΚ, και του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσ. και συνεργάστηκε μαζί-τους, είναι αυτό που μπορεί να κάνει έργα αφού ο δήμαρχος «πέτυχε». Η συμμετοχή του λαού, ο ίδιος ο θεσμός της ΤΑ και η λειτουργία-του είναι δευτερεύοντα, μιας και τα έργα είναι το αποτέλεσμα της δουλειάς του «πετυχημένου» δημάρχου και όχι της συγκεκριμένης κρατικής πολιτικής και της ιδιαίτερης πολιτικής που ακολουθεί ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο. Η «επιτυχία» ταυτίζεται μόνο με τα έργα. Και βέβαια η αποκέντρωση, η αφαίρεση αρμοδιοτήτων από την κεντρική εξουσία μετατρέπονται σε δυνατότητα ή αδυναμία ολοκλήρωσης ή κατασκευής νέων έργων. Η λειτουργία της ΤΑ και σαν θεσμού που συμβάλει στη μείωση των δυνατοτήτων της κεντρικής εξουσίας, μεταφέρει αρμοδιότητες και δημιουργεί κέντρα λήψης αποφάσεων έξω και πέρα από το κράτος και την κεντρική εξουσία υποβαθμίζεται ή δεν υπάρχει καθόλου. Γιατι προφανώς αν χρηματοδοτηθεί ένας δήμαρχος —δεξιός, κομμουνιστής ή σοσιαλιστής— έργα θα κάνει. Σημαίνει όμως αυτό και ότι η ΤΑ εκπληρώνει τη λειτουργία-της και ότι ο δήμαρχος είναι ο «πετυχημένος»;

Με αυτό τον τρόπο αποκρύβονται πολιτι-

κά προβλήματα και για την εξουσία και για τον ρόλο της ΤΑ. Και η μεν εξουσία κάνει τη δουλειά-της, η δε ΤΑ ούτε ανεξάρτητη είναι, ούτε σαν θεσμός δημοκρατικής οργάνωσης μπορεί να λειτουργήσει, ούτε θα παίξει ένα ρόλο οργάνωσης της κοινωνίας με διαδικασίες διαφορετικές απ' αυτές που επιβάλλουν οι κυρίαρχες τάξεις και η κεντρική εξουσία. Αλλά έτσι και ο συγκεντρωτισμός διαιωνίζεται και ο κρατισμός αναβιώνει, παρ' όλες τις αντίθετες διακηρύξεις κομμάτων και υποψηφίων δημάρχων.

Η κριτική για τους αντίπαλους

Ας δούμε όμως τώρα και την κριτική. Την αντιπαράθεση απόψεων των υποψηφίων. Την παρουσίαση των υποψηφίων που δεν ήταν δήμαρχοι. Εδώ ο δήμος δεν λειτουργούσε σωστά. Η κάθε εφημερίδα έχει την ιδιαίτερη γνώμη-της. Αγνοήθηκαν πράγματα, δεν έγιναν έργα που σε άλλους δήμους έγιναν εντός πέντε μηνών, δεν τον «θέλει ο λαός», χρειάζεται «ουσιαστική», «πραγματική αλλαγή», «χρεωκόπηση» ο δήμαρχος, λάθη, παραλείψεις κτλ. Κοντολογίες ο «κακός» δήμαρχος, το «καλό κόμμα» που τοποθετεί και «καλό» υποψήφιο δήμαρχο.

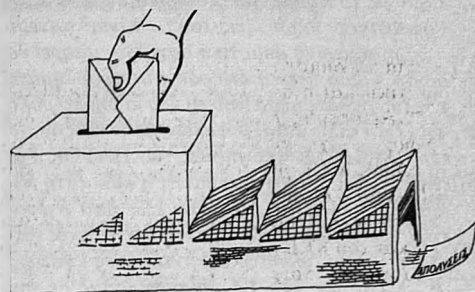
«Εκεί ψηλά στον Υμηττό... η σημερινή δημοτική αρχή αγνόησε το λαό» («Ρ» 25.7.82). Κρατήθηκε ο λαός «στο ρόλο του παθητικού θεατή» μακριά από «κάθε ουσιαστική συμμετοχή και παρέμβαση»... «Αν είχαμε δήμαρχο τον κ. Σάκκο...». «Άλλαξε ριζικά όψη ο Υμηττός από προσφυγοχώρι που ήταν μετατράπηκε σε μια ανθρώπινη πόλη». Αυτά στο «Ρ» για την υποστήριξη του υποψηφίου του ΚΚΕ κ. Σάκκου και κριτική στο σημερινό δήμαρχο Α. Λεντάκη... που φαίνεται ότι έκανε την «ανθρώπινη πόλη» του κ. Σάκκου ξανά «προσφυγοχώρι».

Η κριτική του «Ρ» (9.9.82) για τον κ. Καρέλλη, υποψήφιο στο Ηράκλειο. «Ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ, που αποτελεί τον κύριο εκφραστή της δεξιάς πολιτικής στο δήμο και γενικά στην τοπική αυτοδιοίκηση του νομού και της Κρήτης... «καταγγέλει» το ΚΚΕ, «για συνεργασία με την δεξιά υπό τον κ. Καλοκαιρινό»!!! Και παρακάτω «σαμποτάρισε κάθε ενωτική προσπάθεια του ΚΚΕ στο Δημοτικό Συμβούλιο και (μέσω της εφημερίδας-του) στο μαζικό κίνημα της πόλης... Εξελέχθηκε σε κύριο φορέα του αντικομμουνισμού στο Ηράκλειο...». Αυτά στοιχειοθετούν την κριτική. Πάντως άσχετα από τις απόψεις για τον κ. Καρέλλη το δημοσίευμα του «Ρ» ουσιαστικά, δεν διαφεύγει την συμπαράσταση του συνδικαλισμού, που υποστηρίζει το ΚΚΕ, και υπό τη ΝΔ...

Μια ακόμη κριτική, τυπική περίπτωση και για τις αντιλήψεις πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η «Δημοκρατική Συνεργασία» από το «Ρ» (16.5.82) και αφορά τον Πειραιά: «Η στάση των εκλεγμένων με το ΠΑΣΟΚ δημοτικών συμβούλων είναι στάση υπαναχώρησης σε πολλά ζητήματα που τα πάλευαν από κοινού με τους κομμουνιστές πριν τις εκλογές. Τέτοια είναι το θέμα του δού στοτόλου, των βασεων και του ΝΑΤΟ. Όσο για τους δυο συμβούλους του «Εσ.» προσπαθούσαν να κάνουν αισθητή την ανύπαρκτη στο λαό παρουσίαν τους με αντικομμουνιστικά κηρύγματα». Τώρα πώς με στελέχη του ΠΑΣΟΚ που υπανα-

Εργατική πρωτοπορία

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

**ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ : τα προβλήματα δεν λυ-
νούνται με μια ψήφο * ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ
ΠΑΣΟΚ * ΟΙ ΘΕΔΕΙ... του ΚΚΕ * ΓΥΡ-
ΚΑΛ * ΒΙΑΜΑΣ * το κίνημα των
στρατιωτών * Μικρασιατική *
ΒΙΑΣΜΟΙ * Πολωνία * ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ**

Κεντρική διάθεση: Μενάνδρου 50
Θα τη βρείτε και στα κεντρικά περί-
πτερα και βιβλιοπωλεία.

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1982
τεύχος 53

Άγγελος Ξαράνης, Μπροςά στις δημοτικές εκλογές
Κωστή Ζουράρι, Ο αποστάτης Παναγιώτης
Αναστάσιος Λουλούδης, Ο τύπος της κρίσης του Τύπου
Φωκιάκης Σαλαμίνης, Στην Ελλάδα του χτες του σήμερα
του αύριο
Αριστέλης Μπαλάς, Αναγκαία παρέκταση προεκλογικού
χαρακτήρα, Γιώργος Καρόλ, Λήθη αλαλούου, Γιάννης
Τσιώλης, Η χρησιμοποίηση της ιστορίας, Σταύρος Λυγε-
ρούς, Ο αγώνας του Πολιούργου, Νικήτας Λαυρέτης, κριτική
μιάς αρχαιολογικής μελέτης του κ. Γ. Χουρμούζιου.

**ΤΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ
Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ**

ποίηση
Γιάννης Πατίλης, Γιώργος Σενάριος
Γιάννης Δροσός
πεζά

Γεωργιάς Φλωπέρ, Μπουθάρ και Πέκουρ (απόσπασμα,
μετρ. Χρ. Λιοντάκης)

Δοκίμιο
Γιώργος Γιατρομανωλάκης, Παρέα προς την Όκτανα του
Ανδρέα Εμπειρίκου, Μαρίνα Λήτσου, Η παντάνασσα όρ-
μη της ποίησης

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

πρωτοπτική

Επίθεση κοινωνικής κριτικής και πολιτικής παρέμβασης

Δημοτικές εκλογές - πολιτιστικό - πρόγραμμα
ανακάλυψης «επιστολές» - κριτική - μουσική - τεχνολογία - κ.α.
Τεύχος 7, Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 82, Δοσίες 40

χωρούσαν στα θέματα όπως ΝΑΤΟ κτλ., και με στελέχη του ΚΚΕ εσ. «αντικομμουνιστές» έγινε η «Δημοκρατική συνεργασία» άλλο θέμα.

«Η σημερινή δημοτική αρχή... ταύτισε το Δήμο με το Κόμμα και εξυπηρέτησε τις στενοκομματικές επιδιώξεις-του... Είναι φανερό πως η σημερινή δημοτική αρχή δεν μπορεί να δώσει καμιά θετική διέξοδο στα προβλήματα της πόλης-μας μέσα από το νέο ιστορικό ρόλο της ΤΑ» είπε μεταξύ άλλων στην «Εξόρμηση» (28.8.82) ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ Γρ. Νιώτης. Γι' αυτό συμπεραίνει η «Ε» «στη Νικαία θα εκλέξουν Δήμαρχο έξω από στενοκομματικές και στείρες αντιπολιτευτικές τάσεις». «Οι αντιδραστικές, αντιλαϊκές απόψεις της Δεξιάς για την ΤΑ, σε συνδυασμό με την αδυναμία των προηγούμενων δημοτικών αρχών δημιούργησαν στον Κορυδαλλό χρόνια, άλυτα προβλήματα» τόνισε στην «Ε» (4.9.82) ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ Περ. Βελιούρης. Δηλαδή εγώ που το κόμμα-μου είναι κυβέρνηση μπορώ να ξεπεράσω της «αδυναμίες» και να λύσω τα προβλήματα.

«Την καταδίκασαν σε μαρασμό οι δογματικοί» συμπεραίνει η «Αυγή» (8.8.82) για την Καισαριανή. «Η κομματική γραφειοκρατία μαράζωσε το Δήμο Ν. Ιωνίας» γράφει η «Α» (25.7.82).

Χαρακτηριστική της κριτικής, αυτή τη φορά από νυν δήμαρχο και υποψήφιο του ΚΚΕ τώρα, κοινής αποδοχής στην προηγούμενη τετραετία, είναι η «ανοικτή επιστολή» του δημάρχου Θ. Άννινου, υποψήφιου στην Πάτρα που δημοσίευσε ο «Ρ» (11.9.82) και απευθύνεται στον υπουργό των Εσωτερικών, με αφορμή το συνέδριο της ΤΕΔΚ Αχαΐας. Αναφέρει για την οικονομική ενίσχυση η επιστολή χαρακτηριστικά: «πώς νά 'ναι ένας δήμος; Κόκκινος; Πράσινος; Κίτρινος; Γαλάζιος; ή... ματζουρανάτος; Για να δοθούν λεφτά για έργα». Είναι κρίμα που δεν μπορούμε να αναδημοσιεύσουμε την επιστολή τυπικό δείγμα μιας από τις απόψεις που διεκδικούν τον «άλλο», τον «πραγματικό» ρόλο της ΤΑ για την αλλαγή. Και όχι μόνο για το τι ο κ. δήμαρχος πιστεύει εφ' όλης της ύλης, αλλά και για να δούμε την κοινή σε πολλές περιπτώσεις άποψη ότι αν ο δήμος πάρει χρήματα και κάνει έργα —τι έργα και με ποιά λογική είναι δευτερεύοντα— θα έχει «επιτυχία» κτλ... Αλλά για να δούμε επίσης και την κριτική προς την κυβέρνηση, από θέσεις «πραγματικής» αλλαγής και «πετυχημένου» για το

ΚΚΕ, «αποτυχημένου» για το ΠΑΣΟΚ δημάρχου και ακόμη να εξηγηθεί, για όσους ψηφίσαμε στο δήμο Πατρών, γιατί έγινε και σε ποιές αρχές στηρίχθηκε η «Δημοκρατική Συνεργασία»;

Η ανάγκη κριτικής

Τα προηγούμενα δεν αποτελούν βέβαια επιχείρημα που να στηρίζει τη θέση ότι τα κόμματα της Αριστεράς δεν έχουν άποψη για την ΤΑ στις σημερινές συνθήκες. Αντίθετα μέσα από μια τέτοιου τύπου επιχειρηματολογία, κριτική και αντιπαράθεση, διακρίνεται η άποψη, η πολιτική αλλά και η ιδεολογία τους. Οι γενικότερες κομματικές επιδιώξεις, οι ιδιαίτεροι στόχοι κάθε κόμματος είναι αυτά που καθορίζουν κυρίως τη στάση-τους στις δημοτικές εκλογές. Το ΠΑΣΟΚ μιας και «η κυβέρνηση προχωρεί στην υλοποίηση των στόχων-της» αντιλαμβάνεται το ρόλο της ΤΑ μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, και εκεί πρώτα απ' όλα επιδιώκει να γίνει η αναμέτρηση των εκλογών. Το ΚΚΕ, μιας και η κυβέρνηση «δεν προχωρεί στην πραγματική αλλαγή» αντιλαμβάνεται την όλη εκλογική διαδικασία υποταγμένη στο να υποστηρίξει και να αποδείξει την αποψη-του με τον να κερδίσει ψηφους ή δήμους. Το ΚΚΕ εσ. να διατηρήσει τις κομματικές-του δυνάμεις και να έχει μια ευπρόσωπη παρουσία. Η λειτουργία και ο ρόλος της ΤΑ σήμερα, η ανάγκη της προβολής μιας άποψης για τη δυναμική και το ρόλο ενός θεσμού όπως η ΤΑ σε μια κοινωνία που βαδίζει προς την «αλλαγή και το σοσιαλισμό» υποτιμούνται ή εξαφανίζονται. Και ο δημότης-πολίτης ψηφίζει σαν ψηφοφόρος-οπαδός.

Ο Τύπος της Αριστεράς αυτούς κυρίως τους «ιδιαιτέρους» στόχους κάθε κόμματος προβάλλει. Και με βάση αυτούς ασκεί κριτική στην κυβέρνηση, αντιπαράθετε το έργο των «πετυχημένων» σ' αυτό των «αποτυχημένων», κρίνει και παρουσιάζει. Με επιχειρηματολογία που σε αρκετές περιπτώσεις θυμίζει «πηγαδάκι», παρά κριτική στη βάση των αντιλήψεων και των απόψεων κάθε κόμματος και των υποψηφίων δημοτικών αρχόντων για το ρόλο της ΤΑ και τη λειτουργία του δήμου.

Επειδή μάλιστα τώρα δεν υπάρχει στην κυβέρνηση η ΝΔ αλλά το ΠΑΣΟΚ, και ως εκ τούτου υποβαθμίζεται η χρήση της «αντιδεξιάς πλατφόρμας» η πολιτικοποίηση των δημοτικών εκλογών τείνει να πάρει νέες μορ-

φές. Ορισμένες μάλιστα, οι οποίες καταγράφουν και την αντιπαράθεση «απόψεων», κυρίως μεταξύ ΚΚΕ-ΠΑΣΟΚ είναι ενδεικτικές και των απόψεων για την πολιτικοποίηση των δύο κομμάτων. Η επιχειρηματολογία στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι μόνο εντός των πλαισίων γνωστών κομματικών διακρίσεων. Είναι υποβαθμισμένη και σε αρκετές περιπτώσεις, όχι μόνο εκτός ουσίας, αλλά συνθηματολογική, αόριστη, γενική και ουδέτερη.

Προφανώς η χωριστή κάθοδος ΚΚΕ-ΠΑΣΟΚ θα εντείνει τις προσπάθειες των δύο κομμάτων για επανέλεγχο των δήμων όπου ήδη κυριαρχούν και έλεγχο των δήμων που σήμερα πλειοψηφεί ο «αντίπαλος». Δίνεται η εντύπωση πως είναι μια «μάχη» περισσότερο όμως στενά κομματική, παρά επί της ουσίας.

Δεν διαμορφώνει βέβαια η παρουσίαση των δημοτικών εκλογών από το Τύπο της Αριστεράς τη συμπεριφορά των πολιτών και τα πρότυπα όσον αφορά π.χ. τον «πετυχημένο» δήμαρχο. Ούτε η αντιμετώπιση των δημοτικών εκλογών π.χ. με την «ιδεολογία» του δημάρχου οφείλεται αποκλειστικά στον κομματικό Τύπο των δημοκρατικών κομμάτων. Πλήθος παραγόντων διαμορφώνουν το μοντέλο του «καλού» δημάρχου και συντελούν στην τελική διαμόρφωση της εκλογικής συμπεριφοράς. Οι αντιλήψεις των κομμάτων, η μέχρι σήμερα λειτουργία της ΤΑ, κοινωνικοί και πολιτιστικοί παράγοντες, πολιτικές σκοπιμότητες, μικρά ή μεγάλα συμφέροντα, τοπικές αντιθέσεις, η ιδιαιτερότητα της εκλογικής συμπεριφοράς και φυσικά οι θέσεις και απόψεις του «αστικού» Τύπου δημοκρατικού και δεξιού.

Τι σημαίνει για την Αριστερά όμως, να στηρίζει την κριτική-της σε μια παρόμοια επιχειρηματολογία, να κάνει πολιτική αντιπαράθεση με τέτοιο τρόπο και να καλεί από το δικό-της Τύπο να ψηφίσουμε τον τάδε υποψήφιο με λογική και αντίληψη που ελάχιστα διαφέρει από αυτή, που υποτίθεται, ότι θέλει να αλλάξει; Αν μη τι άλλο σ' αυτό το θέμα ο Τύπος της Αριστεράς θα μπορούσε να έχει μια διαφορετική ποιότητα στην κριτική, μια αντιπαράθεση πολιτικών απόψεων και αντιλήψεων και να μην καλεί τους οπαδούς-της να ψηφίσουν για τα δένδρα τους δρόμους και τις πλατείες. Ή τουλάχιστον όχι μόνο γι' αυτά.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΛΟΧΩ ΔΙΕΥΣΗ 17
3639780

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΑΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΡΓΑΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΕΡΙΣΤΑΣΤΙ-
ΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

αντικείμενο

Δημητρίου Ιδρυαρη 30 Θεσσαλονίκη

σταχυ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

Κατάργηση του σταυρού: ρήξη με το σύστημα ή εξωραϊσμός-του;

του Δημοσθένη Δώδου

Η κατάθεση στη Βουλή του νομοσχεδίου για την κατάργηση του σταυρού προτίμησης έδειξε για μια ακόμα φορά αφ' ενός το πόσο απρογραμμάτιστα ασκείται η πολιτική, αφ' ετέρου το πόσο ανοργάνωτα λειτουργούν οι πολιτικοί φορείς.

Παρ' όλο που είχε αναφερθεί ο πρωθυπουργός στις προγραμματικές δηλώσεις και κατά καιρούς είχαν δημοσιευτεί αρκετά¹ το θέμα αυτό ήταν ως τώρα «εν υπνώσει» ή καλύτερα ανύπαρκτο.

Έτσι στην είδηση της κατάθεσης του νομοσχεδίου η Ν Δ αντέδρασε με συγκρατημένα θετικές δηλώσεις του αρχηγού της, για να ακολουθήσουν αρνητικές τοποθετήσεις των επιτελών-του. Τα άλλα κόμματα το θεώρησαν κατ' αρχήν θετικό και τέλος ο φιλοκυβερνητικός Τύπος αλλά και κυβερνητικοί παράγοντες επιδόθηκαν σε πολεμοχαρείς ιαχές («καταργούνται φέουδα και κομματάρχες» Βήμα της Κυριακής 25.9.82).

Οι δηλώσεις του υπουργού Εσωτερικών για «την καθιέρωση συστήματος απλής αναλογικής» επέτειναν τη σύγχυση.

Αντίθετα το νομοσχέδιο το ίδιο, ξεκαθάρισε ένα σημαντικό ζήτημα: Με το νομοσχέδιο αυτό εφ' όσον δεν θα τροποποιηθεί —εισάγεται στην Ελλάδα το σύστημα του «κλειστού συνδυασμού»². Δηλαδή δεν παρέχεται η ευχέρεια στον εκλογέα να εκφράσει την επιλογή-του προς συγκεκριμένο υποψήφιο και —στη θεωρητική έστω περίπτωση— να ανατρέψει την επιλογή του κόμματος ως προς τη σειρά εκλογής. Έτσι ο «κλειστός συνδυασμός οδηγεί σ' ένα μονοπώλιο των κομμάτων να προτείνουν τους υποψήφιους στο οποίο ο εκλογέας είναι πλήρως υποταγμένος»³.

Το θέμα που δημιουργείται με την κατάθεση του νομοσχεδίου θα πρέπει να ιδωθεί σε δύο επίπεδα. Το πρώτο είναι η πολιτική απόφαση για την κατάθεση του νομοσχεδίου σ' αυτή τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ως προς αυτό έχουν γραφτεί αρκετά στον Τύπο. Πάντως κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει σοβαρά ότι η επιλογή του χρόνου δεν έχει σχέση με τα —διογκωμένα ή όχι— εσωτερικά προβλήματα του ΠΑΣΟΚ.

Το δεύτερο επίπεδο —το σπουδαιότερο— είναι η πολιτική βούληση που εκφράζεται με το νομοσχέδιο αυτό. Παρ' όλο που τα επιχειρήματα για την κατάργηση του σταυρού είναι λίγο-πολύ γνωστά νομίζω ότι είναι χρήσιμο να τα επαναλάβω συνοπτικά. Σύμφωνα με πληροφορίες της εφημερίδας που πρόσκειται στο ΠΑΣΟΚ η εισηγητική έκθεση αναφέρει και τα ακόλουθα⁴.

1. Η κατάργηση του σταυρού θα εμπεδώσει τη δημοκρατική λειτουργία κομμά-

της Σόνιας Μητραλιά

... σταυροφορίες...

Όταν θα κυκλοφορήσει αυτό το τεύχος, θα έχει τελειώσει στην Βουλή η συζήτηση για την κατάργηση του σταυρού προτίμησης⁵ αλλά δεν θα έχει σιγάσει ακόμα ο θόρυβος από την «υπόθεση Μπουλούκου» και η συνολική συζήτηση στα μέσα ενημέρωσης για τη σκοπιμότητα του νέου νόμου. Το ΑΝΤΙ είχε αναφερθεί και στο προηγούμενο τεύχος-του για την κατάργηση του σταυρού προτίμησης.

Σήμερα το ΑΝΤΙ, επειδή θεωρεί ότι το θέμα είναι από πολλές πλευρές σημαντικό και δεν εξαντλείται με μια μονοσήμαντη αναφορά, δημοσιεύει στις στήλες αυτές δύο άρθρα που εξετάζουν από διαφορετικές σκοπιές το πρόβλημα. Ένα του ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΔΩΔΟΥ και ένα της ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΜΝΗΝΟΥ, που φωτίζουν και διερευνούν πτυχές του θέματος, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι εξαντλείται η σχετική συζήτηση.

των αρχών και θα θέσει τέρμα στο θλιβερό φαινόμενο της ρουσφετολογίας και της «μικροκομματικής συναλλαγής».

2. «Η επίλυση των τοπικών προβλημάτων αποτελεί έργο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που... θα είναι σε θέση να τα διεκπεραιώσει κατά τον καλύτερο τρόπο».

3. «Ο βουλευτής γίνεται πραγματικός εκπρόσωπος του Έθνους και υπεύθυνος πολιτικός άνδρας που ενδιαφέρεται για τα μεγάλα προβλήματα που απασχολούν τη χώρα» (οι υπογραμμίσεις δικές-μου).

4. «Το επίπεδο του πολιτικού διαλόγου στο κοινοβούλιο αναβαθμίζεται και όλες οι πολιτικές δυνάμεις απερίσπαστες θα μπορούν να συμβάλλουν στις μεγάλες πολιτικές επιλογές που αφορούν τη χώρα» (οι υπογραμμίσεις δικές-μου).

Στα γενικά αυτά επιχειρήματα θα μπορούσε κανείς να προσθέσει όσα κατά καιρούς έχουν δημοσιευθεί.

α. Μεγάλο ποσοστό ψηφοφόρων δεν γνωρίζει τους υποψήφιους και τελικά επιλέγει επηρεαζόμενο είτε από συστάσεις άλλων είτε από τον όγκο της διαφήμισης.

β. Η συναλλαγή οδηγεί σε διαφθορά τόσο των πολιτικών ηθών όσο και της δημόσιας διοίκησης.

γ. Η προώθηση υποψήφιων από οργανωμένες ομάδες (οικονομικών συμφερόντων, καταγωγής κτλ.).

δ. Η ανάγκη για ψηφοθηρία βάζει σε δεύτερη μοίρα τον αγώνα για τη διάδοση των αρχών του κόμματος.

ε. Η σταυροδοσία μετατρέπει το κομματικό σύστημα των ανταγωνιζόμενων ιδεολογιών σε σύστημα ανταγωνιζόμενων τεχνικών εξυπηρέτησης. Το αποτέλεσμα είναι η ουσιαστική αποπολιτικοποίηση των πολιτών.

στ. Το κυνήγι των σταυρών αποτρέπει ικανούς πολίτες να αναμειχθούν στην πολιτική ζωή.

Εδώ θα πρέπει να τονιστεί —όσο πειστικές κι αν φαίνονται ιδιαίτερα στον απλό άνθρωπο οι αιτιάσεις αυτές— ότι δεν είναι ο σταυρός που επέβαλε την πατρωνεία σαν ένα βασικό δομικό στοιχείο στην πολιτική ζωή των περισσοτέρων περιφερειακών καπιταλιστικών κοινωνιών⁶ ούτε ο σταυρός επέβαλε την ύπαρξη της διογκωμένης γραφειοκρατίας με τις γνωστές συνέπειες που έχει το γεγονός αυτό.

Είναι αναγκαίο να καταγραφούν μερικά χαρακτηριστικά φαινόμενα της πολιτικής ζωής όπως εμφανίζονται στα 8 χρόνια μεταδικτατορικής κοινοβουλευτικής λειτουργίας και ένα χρόνο μετά την κυβερνητική αλλαγή του '81.

1. Η επιβολή ενός δικομματικού στην ουσία συστήματος όπου τα δύο κόμματα θα εναλλάσσονται στην εξουσία και θα είναι σε θέση να συμβάλλουν στον αναγκαίο

εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη του καπιταλισμού στην Ελλάδα και όπου —μεσοπρόθεσμα τουλάχιστον— η αριστερά θα είναι ανίκανη να αποτελέσει το «αντίπαλο δέος».

2. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού μετακινούμενων ψηφοφόρων είναι ένδειξη τόσο της έλλειψης ταξικής συνείδησης όσο και έλλειψης σταθερής πολιτικής ένταξης του εκλογικού σώματος.

3. Ο απόλυτα συγκεντρωτικός τρόπος έλέγχου των κομμάτων από την ηγεσία, η απαγόρευση τάσεων μέσα στα κόμματα και ο διοικητικός αποκλεισμός κάθε κριτικής άποψης, ο τονισμός της αντίληψης ότι μόνο η ηγεσία ξέρει και μπορεί να κρίνει είναι οι βασικές αρχές λειτουργίας των κομμάτων.

4. Η συστηματική, με όλα τα μέσα προβολή και τονισμός της χαρισματικής προσωπικότητας του πρωθυπουργού.

Στη λογική της διαδικασίας του εκσυγχρονισμού που επιχειρεί το ΠΑΣΟΚ είναι αναγκαία προϋπόθεση η αντικατάσταση των ξεπερασμένων και παρηκμασμένων ηγεσιών —που η συντηρητική παράταξη αρνιόταν να ανανεώσει— με πιο λειτουργικές που θα προέρχονται από ανερχόμενα στρώματα και που θα είναι σε θέση να καταστήσουν ακίνδυνες για το σύστημα τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή. Με το στόχο αυτό συμπορεύεται η άποψη ότι στις δυσμενείς συνθήκες υπάρχουν «αντικειμενικές επιταγές» προς τις οποίες πρέπει να προσαρμοσθεί και να προσαρμοσθεί η πολιτική πρακτική. Από μια τέτοια αντίληψη προκύπτουν τρεις προϋποθέσεις για την επιλογή των πολιτικών ηγεσιών.

1. Ικανότητα για την ανακάλυψη τέτοιων «επιταγών».

2. Ικανότητα για συνεργασία με εκείνους που αποφασίζουν ποιές πρέπει να είναι οι επιταγές αυτές.

3. Ικανότητα να εξασφαλίζουν τη λαϊκή συναίνεση ή έστω τη λαϊκή ανοχή⁸.

Και επειδή υπάρχει πάντα ο «κίνδυνος»

ότι από αυτούς που θα επιλεγούν με τις παραπάνω προϋποθέσεις δεν θα είναι πάντα όλοι σε θέση ή δεν θα θελήσουν να συμβάλλουν στη διατήρηση και σταθεροποίηση του υπάρχοντος στάτους είναι αναγκαία η ύπαρξη ασφαλιστικών δικλείδων που θα επιτρέπουν στην κομματική ηγεσία να καθορίζει τη σύνθεση της κοινοβουλευτικής ομάδας έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι παραπάνω στόχοι.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το σκεπτικό της εισηγητικής έκθεσης περιλαμβάνει ακριβώς τέτοιες επιταγές. Τέλος ιδιαίτερα αποκαλυπτική είναι η δήλωση του υφυπουργού Τύπου ότι αποφασίστηκε ήδη για τις επόμενες εκλογές «την ευθύνη της ιεράρχησης των υποψηφίων βουλευτών του ΠΑΣΟΚ σ' όλη τη χώρα να την έχει ο κ. Παπανδρέου». Και παρ' όλο ότι το καταστατικό του ΠΑΣΟΚ προβλέπει ότι η ΚΕ ορίζει τους υποψηφίους, παρ' όλο ότι και φέτος εξαγγέλθηκε για τον επόμενο χρόνο το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, όπου θα μπορούσε να γίνει η όποια αναγκαία τροποποίηση του καταστατικού, παρ' όλο ότι οι επόμενες εκλογές θα γίνουν αρκετά μετά το συνέδριο, έτσι που θα υπάρχει ο αναγκαίος χρόνος για να μπορέσει η βάση να συμμετάσχει στις διαδικασίες επιλογής, προτιμήθηκε να αφεθεί στην απόλυτη κρίση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ η ιεράρχηση της σειράς εκλογής. Και βέβαια, τέτοια μέτρα, δεν προωθούν την εξέλιξη των κομμάτων από αρχηγικά σε κόμματα αρχών.

Τέλος, όσο η Βουλή θα παραμένει στον υποβαθμισμένο ρόλο του διεκπεραιωτή του νομοπαρασκευαστικού έργου των διάφορων υπουργείων, όπου οι «τεχνοκράτες» θα καταρτίζουν τα νομοσχέδια και οι βουλευτές θα περιορίζονται στο τελετουργικό επίπεδο των αγορητών για να υπερψηφίσουν ή να καταψηφίσουν ανάλογα με την πλευρά που κάθονται, οι εξαγγελίες για αναβάθμιση του επιπέδου του κοινοβουλευτικού διαλόγου θα μένουν χωρίς περιεχόμενο.

Όσον αφορά τα υπόλοιπα επιχειρήματα που κατά καιρούς έχουν ειπωθεί ούτε αυτά αντέχουν στην κριτική. Έτσι, ούτε με την κατάργηση του σταυρού θα έχουν οι ψηφοφόροι την ευχέρεια να γνωρίζουν τους υποψηφίους μια που ο κλειστός συνδυασμός δεν επιτρέπει στον ψηφοφόρο να έχει την παραμικρή επίδραση στη διαμόρφωση της σειράς εκλογής. Και αυτή ακριβώς η αίσθηση της αδυναμίας του ψηφοφόρου θα οδηγήσει βαθμιαία στην αποδυνάμωση του ενδιαφέροντος του πολίτη και στην αποπολιτικοποίησή του.

Ούτε ακόμη, η συναλλαγή και η διαφθορά θα εξαφανιστούν αυτόματα, όσο η διογκωμένη δημόσια διοίκηση με τις γραφειοκρατικές καθυστερήσεις που δεν συμβιβάζονται με τις απαιτήσεις της καπιταλιστικής ανάπτυξης, θα υποχρεώνει τους πολίτες, να καταφεύγουν στο χρηματισμό ή στα «μέσα» για να επιλύσουν νόμιμα αιτήματά τους. Όμως η ορθολογική οργάνωση της δημόσιας διοίκησης προϋποθέτει, πολιτικό, κύρια κόστος, που στις

Sie haben 2 Stimmen

hier 1 Stimme für die Wahl eines Wahlkreisabgeordneten (Erststimme)		hier 1 Stimme für die Wahl einer Landesliste (Partei) (Zweitstimme)	
☐ 1. Dr. Wilfried, Helmut Wahlkreis 11 SPD	☐	☐ SPD	☐
☐ 2. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 12 CDU	☐	☐ CDU	☐
☐ 3. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 13 F.D.P.	☐	☐ F.D.P.	☐
☐ 4. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 14 A.D.D.	☐	☐ A.D.D.	☐
☐ 5. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 15 D.K.P.	☐	☐ D.K.P.	☐
☐ 6. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 16 E.A.P.	☐	☐ E.A.P.	☐
☐ 7. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 17 G.I.M.	☐	☐ G.I.M.	☐
☐ 8. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 18 K.P.D.	☐	☐ K.P.D.	☐
☐ 9. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 19 K.B.W.	☐	☐ K.B.W.	☐
☐ 10. Dr. Rüdiger, Rüdiger Wahlkreis 20 N.P.D.	☐	☐ N.P.D.	☐

● Ψηφοδέλτιο από τις εκλογές στη Δ. Γερμανία στις 3 Οκτωβρίου 1976. Ο ψηφοφόρος έχει πρώτη και δεύτερη ψήφο. Στην πρώτη ψηφίζει απ' ευθείας τον υποψήφιο που προτιμά στην περιφέρειά του. Στη δεύτερη ψηφίζει το κόμμα.

Form of Front of Ballot Paper.

1	BROWN (JOHN EDWARD Brown, of 2 The Cottages, Burlington, Labour.)
2	BROWN (THOMAS WILLIAM Brown, of 13 Barchester Road, Burlington, Liberal.)
3	JONES (WILLIAM DAVID Jones, of The Grange, Burlington, Conservative.)
4	MERTON (HEN. GEORGE Merton, commonly called William Merton, of Burlington.)
5	SMITH (MARY Smith, of School House, Burlington, schoolteacher, Progressive.)
6	WILLIAMS (ELIZABETH Williams, of 3 Ivy Lane, Burlington, housewife.)

Παράδειγμα από τις εκλογές στην Μεγάλη Βρετανία. Οι περιφέρειες είναι μονοεδρικές. Το ψηφοδέλτιο είναι μία λίστα με τους υποψηφίους όλων των κομμάτων, τα οποία έχουν επιλέξει τους υποψηφίους.

σημερινές συνθήκες λειτουργεί απαγορευτικά.

Έτσι, και εφ' όσον υποθεθεί ότι θα εκλείψει το ενδιαφέρον του πολίτευόμενου να συνεχίσει το ρόλο του διαμεσολαβητή θα εμφανιστεί ο διαμεσολαβητής—κομματικός μηχανισμός. Τέλος το επίπεδο και η ποιότητα οργάνωσης των πολιτικών φορέων, δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη του δημοκρατικού διαλόγου. Οποιαδήποτε έκφραση διαφωνίας, θεωρείται έγκλημα καθοσιώσεως, αντιμετωπίζεται με συνοπτικές διαδικασίες στο επίπεδο της ηγεσίας και οδηγεί στον εξοστρακισμό του «αιρετικού» αυτός μεν χωρίς να έχει την ευχέρεια να εκφράσει τις θέσεις του η οργανωμένη δε κομματική βάση να αποκτήσει αντικειμενική πληροφόρηση.

Έτσι προωθείται η δημιουργία πειθίων και υποταγμένων βουλευτών, που θα εξαγοράζουν μια «δύουρη» θέση στον

οικολογία

4 ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΣΤΟΧΗ

& ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

συνδυασμό με την υπακοή-τους στην ηγεσία. Το ότι αυτό θα οδηγήσει σε έλλειψη ενδιαφέροντος και αποπολιτικοποίηση των πολιτών —μία που θα επικρατήσει η αντίληψη ότι η πολιτική είναι υπόθεση αυτών εκεί ψηλά— το δείχνει η έλλειψη, ενδιαφέροντος και η άγνοια για τους βουλευτές επικρατείας και τους Ευρωβουλευτές.

Λόγω του περιορισμένου χώρου το κείμενο δεν μπορεί να προτείνει εναλλακτικές λύσεις αλλά τελείως ενδεικτικά αναφέρει ορισμένες νομοθετικές —έστω— ρυθμίσεις που είναι δυνατόν να έχουν ουσιαστική επίδραση και που οπωσδήποτε έπρεπε να προηγούνται από το πρόβλημα της κατάργησης του σταυρού.

1. Καθιέρωση της απλής αναλογικής που πέρα από την αντιπροσωπευτικότητα συμβάλλει στο ιδεολογικό ξεκαθάρισμα των κομμάτων και τη συζήτηση των προγραμμάτων.

2. Αναδιανομή και διεύρυνση των εκλογικών περιφερειών ώστε να κατοχυρώνεται το ισοδύναμο της ψήφου (παράδ. το 1981 στην Κεφαλλονιά το εκλογικό μέτρο ήταν 8.355 ενώ στην Β' Αθηνών 20.658').

3. Χρηματοδότηση των κομμάτων που να εξασφαλίζει κατ' αρχήν ίσες δυνατότητες στα κόμματα.

4. Έλεγχος των οικονομικών με τρόπο που να διασφαλίζεται και ο πολίτης από τα φακελώματα αλλά και τα κόμματα από την εξάρτηση από το μεγάλο κεφάλαιο μέσω εισφορών (φοροδιαφυγή).

5. Καθορισμός ορίων εξόδων και έλεγχος στις προεκλογικές δαπάνες κόμματος υποψηφίου.

6. Η προβολή των υποψηφίων από την τηλεόραση (μιας που έχει μπει πια στο εκλογικό παιχνίδι) με ίσους όρους και ουσιαστική πολιτική αντιπαράθεση.

Η χρησιμοποίηση, σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό των προεκλογικών δημοσκοπήσεων θα επιτρέψει στα κόμματα να έχουν μια αρκετά καθαρή εικόνα για την έκβαση των εκλογών, ακόμα και στο επίπεδο της εκλογικής περιφέρειας.

Είναι λοιπόν αυτονόητο, ότι ένα μεγάλο τμήμα των βουλευτών της νέας Βουλής, θα έχει εξασφαλίσει την εισοδό-του στη Βουλή από τη στιγμή ήδη που θα ανακοινωθεί η υποψηφιότητά-του, χωρίς ο εκλογέας να μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα αυτό. Εξίσου, όμως σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η περίπτωση των υποψηφίων που θα βρίσκονται στις χωρίς «προοπτικές» θέσεις του συνδυασμού.

Για πολλούς υποψηφίους η χωρίς προοπτική εκλογής θέση στις συγκεκριμένες ε-

κλογές θα χρησιμοποιηθεί σαν εφελκυστήρας να καταλάβουν μια καλύτερη θέση στις επόμενες ή μεθεπόμενες εκλογές. Αυτή ακριβώς η προσδοκία θα ευνοεί κάθε είδους καριερισμό και θα συντελέσει στη γρηγορότερη και εντονότερη εμφάνιση γραφειοκρατικών φαινομένων με τις ίδιες επαχθείς συνέπειες στη λειτουργία των κομμάτων μ' αυτές που έχει σήμερα ο σταυροθηρικός ανταγωνισμός των υποψηφίων. Ακόμα θα ευνοηθεί η εμφάνιση και δημιουργία κομματικών στελεχών που επειδή θα απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης της ηγεσίας του κόμματος θα είναι σε θέση να υποβιβάζουν ή να προβιβάζουν τους υποψηφίους.

Τέλος για όσους πιστεύουν ότι παρά τα αρνητικά και τις δυσκολίες θα ανοίξει ο δρόμος για κόμματα αρχών, πρέπει να τονιστεί ότι η δυνατότητα επηρεασμού των κομματικών μελών είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι των ψηφοφόρων όχι βέβαια από έλλειψη πληροφόρησης ή ενδιαφέροντος αλλά κυρίως λόγω της συνήθειας να υποτάσσεται κανείς στην κομματική ηγεσία χάριν του κοινού σκοπού. Που όμως ο «κοινός σκοπός» περιορίζεται συνήθως στην ανάγκη για εκλογικές επιτυχίες του κόμματος —αδιάφορο με ποιό πρόγραμμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καθημερινή 7.2.78 έως 2.4.78. Πολιτική, τχ. 2, Ιανουάριος-Μάρτιος '82. Σύγχρονα θέματα, τχ. 14, Μάρτιος '82.

2. Είναι χρήσιμο να παρουσιαστούν σε συντομία οι βασικότεροι τύποι συνδυασμών.

α. Ο κλειστός συνδυασμός. Η σειρά εκλογής των υποψηφίων δε μπορεί να αλλάξει. Ο εκλογέας ψηφίζει τον συνδυασμό ολόκληρο. Οι έδρες που αντιστοιχούν στον συνδυασμό καταλαμβάνονται από τους υποψηφίους με τη σειρά που ανακηρύχθηκαν από το αρμόδιο δικαστήριο.

β. Ο χαλαρός συνδυασμός (σειρά που ανατρέπεται). Η σειρά των υποψηφίων επιδέχεται αλλαγές. Ο εκλογέας έχει τη δυνατότητα να ψηφίσει το συνδυασμό με τη σειρά που είναι ή να επιλέξει υποψηφίους. Συνήθως γίνεται με την αναγραφή αριθμών δίπλα στα ονόματα των υποψηφίων ή με σταυρό ή με αναγραφή των συγκεκριμένων ονομάτων στο ψηφοδέλτιο. Δηλαδή ο εκλογέας έχει την ευχέρεια να ξαναψιάξει τη

σειρά του συνδυασμού σύμφωνα με την προσωπική-του άποψη.

γ. Ο ελεύθερος συνδυασμός. Ο εκλογέας έχει το δικαίωμα να σχηματίσει νέο συνδυασμό αφού μπορεί να διαγράψει ή να προσθέτει ονόματα υποψηφίων και άλλων συνδυασμών.

3. D. Nohlen: Wahlsysteme der Welt – München Zürich 1978 (η μετάφραση δική-μου).

4. Εξόρμηση, 25-26.9.82.

5. Ν. Μουζέλης: Ταξική δομή και σύστημα πελατείας. Η περίπτωση της Ελλάδας. Κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα (επιμ. Γ. Κοντογιώργη), Εξάντας 1977, σελ. 124.

6. Βλ. B. Zeuner: Wahlen ohne Auswahl – Die Kandidaten – aufstellung zum Bundestag στο Kritik, τόμος III, opladen 1971.

7. Μ. Δρεττάκη: Εκλογές 1974, Αθήνα 1982, σελ. 94.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

N. Μουζέλης: Ταξική δομή και σύστημα πελατείας. Η περίπτωση της Ελλάδας. Κοινωνικές

και πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα, Αθήνα 1977.

M. Δρεττάκη: Εκλογές 1974, Αθήνα 1982

H. Kaack: Wahlkreisgeographie und Kandidatenauslese Köln – Opladen, 1969.

H. Kaack: Wer Kommt in der Bundestag? Opladen 1969.

H – P. Biege u.a. Zwischen Persönlichkeitswahl und Partei entscheidung – Hain 1978.

D. Nohlen: Wahlsysteme der Welt, München Zürich 1978.

D. Sternberger – B. Vogel: Die Wahl der Parlamente, τόμος I Europa – Berlin 69.

B. Zeuner: Kandidaten aufstellung zur Bundestag. Wahl 1961. Den Haag 1970.

B. Zeuner: Wahlen ohne Auswahl – Die Kandidaten – aufstellung zum Bundestag, στο Kritik, τόμος III Opladen 1971.

European electoral systems handbook and G. Haud κ.ά., London 1979.

Παιδικός Σταθμός

«Το μικρό σχολείο»

* Δίπλα στο πράσινο του Φιλοπάππου
* Σ' ένα πολύ όμορφο νεοκλασικό, με μεγάλους, φωτεινούς χώρους και κήπο.

* Με ανθρώπους που δουλεύουν κύρια για να αναπτύξει το παιδί πρωτοβουλία, κοινωνικότητα, δυνατότητα να εκφράζεται και να δημιουργεί.

* Για παιδιά προσχολικής ηλικίας που κατοικούν στις «νότες» περιοχές της Αθήνας: Κουκάκι, Θησείο, Καλλιθέα, Πατράλωνα, Ν. Σμύρνη, κτλ.

Γ. Κολοκοτρώνη 56 Τηλ. 77.75.674-36.00.992

Η κατάργηση του σταυρού προτίμησης

αφετηρία για νέες εξελίξεις στην πολιτική ζωή του τόπου

της Μαρίας Κορνηνού

Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ στη Βουλή του Νομοσχεδίου για την κατάργηση του σταυρού προτίμησης, στις 24 Σεπτεμβρίου, σηματοδοτεί την αφετηρία για καινούριες εξελίξεις στην πολιτική ζωή του τόπου. Επιχειρεί να κλείσει μια για πάντα το κεφάλαιο της πελατειακής πολιτικής για να περάσουμε στην πολιτική των μαζών. Το μέτρο αυτό είναι αναμφισβήτητο ένα θετικό βήμα γιατί απαλλάσσει τη χώρα από τη μάλιστα των κομματάρχων και των παραγόντων που ακόμη διασώζονταν κάτω από το πρόσχημα της άμεσης εκλογής των εκπροσώπων απ' το λαό. Συγχρόνως βάζει και φραγμό στις τεράστιες δαπάνες ορισμένων βουλευτών για την προσωπική-τους εκλογή. Βέβαια δεν αρκεί η υιοθέτηση ενός θεσμικού πλαισίου για να εξασφαλιστεί αυτόματα η αναπαραγωγή του Δυτικού κοινοβουλευτικού πρότυπου. Γιατί τα χαρακτηριστικά του περιφερειακού καπιταλισμού δεν μεταλλάσσουν μόνο με αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο. Όπωςδήποτε όμως δημιουργούνται για το λαϊκό κίνημα καινούρια πλαίσια που θα του επιτρέψουν την καλύτερη προβολή των συλλογικών-του αιτημάτων μέσα από το κοινοβούλιο. Ενώ ως τώρα η εκπροσώπηση συλλογικών συμφερόντων αποδυναμωνόταν από την παράλληλη λειτουργία πελατειακών δικτύων¹ που ουσιαστικά διαπραγματεύονταν ατομικές εξυπηρετήσεις.

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ της «Νέας Δημοκρατίας» είναι χαρακτηριστική της αδυναμίας του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης να επαναπροσδιορίσει το ρόλο-του τώρα που βρίσκεται εκτός εξουσίας. Το Κόμμα αυτό εξακολουθεί να αποτελείται από μεγάλο αριθμό βουλευτών με ισχυρή τοπική επιρροή περισσότερο προσωπική παρά κομματική, που η κατάργηση του σταυρού πλήττει άμεσα. Έτσι ενώ η κατάργηση του σταυρού ενισχύει τη θέση του τωρινού-της αρχηγού, η υιοθέτηση αυτού του νομοσχεδίου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή για λόγους εσωτερικής ισορροπίας. Παράλληλα η σχεδόν απόλυτη κατακραυγή για το παλιό σύστημα ωθεί τη «Νέα Δημοκρατία» να προτείνει ένα μικτό σύστημα, συνδυασμό εκλογής αριθμού βουλευτών από λίστα που ορίζει το Κόμμα και άλλων με το σύστημα του σταυρού προτίμησης. Και στο ΠΑΣΟΚ δεν έχουν ολοκληρωθεί εκείνες οι διαδικασίες που θα επέτρεπαν στις τοπικές οργανώσεις να διεκδικήσουν από τις πρώτες εκλογές με τον καινούριο Νόμο την επιλογή των υποψηφίων. Έτσι δηλώθηκε ότι αποφασίστηκε από τον Πρόεδρο και το Εκτελεστικό Γραφείο την ευθύνη της ιεράρχησης των υποψηφίων βουλευτών σ' όλη τη χώρα να την έχει ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ.

ΓΙΑ ΤΑ μικρότερα Κόμματα όπως το ΚΟΔΗΣΟ και την ΕΔΗΚ η κατάργηση του σταυρού πρέπει να ενταχθεί σε ενιαίο πλαίσιο με την καθιέρωση της απλής αναλογικής. Για την Αριστερά το πρόβλημα του σταυρού δεν υπήρξε ποτέ. Προδικτατορικά η ΕΔΑ ήταν το μόνο κόμμα που η κοινοβουλευτική ομάδα ήταν απόλυτα υποταγμένη στον κομματικό μηχανισμό. Μεταδικτατορικά το ΚΚΕ δημιούργησε έναν κομματικό μηχανισμό που ελέγχει απόλυτα το θέμα της σταυροδοσίας. Το ΚΚΕ εσ. άφησε ελεύθερο το θέμα της σταυροδοσίας, αλλά εκεί τα στενά πλαίσια για κοινοβουλευτική εκπροσώπηση έκαναν την έκφραση πολυφωνίας μια πολυτέλεια². Ο πρόεδρος της ΕΔΑ, Ηλίας Ηλιού είχε προτείνει το 1979, ένα σύστημα που να συνδυάζει την πολυσταυρία με την αναμόρφωση των εκλογικών περιφερειών. Θα επιχειρήσουμε τώρα μια σύντομη σκιαγράφηση της λειτουργίας του σταυρού προτίμησης στο ελληνικό κοι-

νοβουλευτικό σύστημα, ιδιαίτερα στη μεταπολεμική περίοδο. Για να διερευνήσουμε πώς ο σταυρός βοήθησε στην αναπαραγωγή ενός συστήματος με πελατειακά χαρακτηριστικά που φαλκίδευε την εκπροσώπηση των λαϊκών αιτημάτων.

Η ΑΠΛΗ αναλογική σε συνδυασμό με τον σταυρό προτίμησης καθιερώθηκε το 1926, από την κυβέρνηση Κονδύλη. Το νομοσχέδιο αυτό είχε περάσει στη Βουλή το 1925. Εισηγητής-του ήταν, ο Α. Παπαναστασίου. Ο Παπαναστασίου υποστήριξε στην εισαγωγή του Νομοσχεδίου στη Βουλή ότι θα βοηθούσε στην ισχυροποίηση των Κομμάτων ιδεών και την αποδυνάμωση των προσωπικών Κομμάτων. Για πρώτη φορά εισάγεται ο θεσμός της εκλογής των βουλευτών από κομματικό κατάλογο απ' όπου εκλέγονταν οι βουλευτές της Γ' κατανομής. Ο τρόπος όμως που εφαρμόστηκε το εκλογικό σύστημα μαζί με τη διατήρηση του σταυρού προτίμησης οδήγησε μεταπολεμικά στη μετάθεση του πολιτικού ανταγωνισμού από την ιδεολογική αντιπαράθεση στον πλειστηριασμό των υποσχέσεων.

ΤΟ ΠΕΛΑΤΕΙΑΚΟ σύστημα αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού. Η ανασυγκρότηση των πελατειακών δικτύων, δηλ. της προσωπικής βάσης των αστών πολιτικών γίνεται στη διάρκεια του Εμφυλίου όταν ήταν αποφασιστικής σημασίας για τους «εθνικόφρονες» να ξανακερδίσουν την υποστήριξη του αγροτικού στοιχείου. Φυσικά οι πιο κατάλληλοι φορείς για την επίτευξη του στόχου αυτού ήταν οι συντηρητικοί πολιτικοί. Το έργο-τους διευκολύνεται ιδιαίτερα από το γεγονός ότι υπήρχαν τότε αυξημένες ανάγκες για την επάνδρωση τόσο των γραφειοκρατικών όσο και των καταπιεστικών κρατικών μηχανισμών³. Αλλά για εγγενείς λόγους αυτή η επάνδρωση δεν μπορούσε να γίνει με τις συνηθισμένες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Έτσι βουλευτές και πολιτευόμενοι αποκτούν διευρυμένες αρμοδιότητες στρατολόγησης για τη διοίκηση, το στρατό και τα σώματα ασφαλείας. Αυτές οι συνθήκες τους επιτρέπουν να συγκροτήσουν ή να επανασυγκροτήσουν τα πελατειακά-τους δίκτυα που μετατρέπονται στους κύριους φορείς για τη διανομή κρατικών παροχών και διορισμών. Παράλληλα ο σταυρός προτίμησης αποκτά ουσιαστική σημασία για τον καθορισμό των φέουδων των πολιτευόμενων στους νομούς.

Η ΤΕΡΑΤΟΠΟΙΗΣΗ του κρατικού μηχανισμού, είναι το αναγκαίο τίμημα που πληρώνουν οι κυρίαρχες τάξεις για τη νομιμοποίηση της εξουσίας-τους⁴. Ενώ αποκλείουν τις λαϊκές τάξεις από την εξουσία, αφήνουν τους κρατικούς εκπαιδευτικούς μηχανισμούς να λειτουργούν σαν βαλβίδα ασφαλείας: δηλαδή να λειτουργούν σαν διαυλοί κοινωνικής κινητικότητας για τα παιδιά των αγροτών που είτε τοποθετούνται από τους πολιτικούς-τους προστάτες στη Διοίκηση, είτε σταδιοδρομούν σ' ελεύθερα επαγγέλματα. Άλλωστε, η ενσωμάτωση - περιθωριοποίηση των αγροτών που εντείνεται μεταπολεμικά, κάνει απαραίτητη τη διοργάνωση ενός συστήματος προνοίας που εξασφαλίζει τους κατάλληλους πόρους στους αγρότες. Αλλά η διανομή αυτών των παροχών διαμεσολαβείται από τις πολιτικές πελατείες. Έτσι ενισχύονται οι πελατειακές εξαρτήσεις των αγροτών και εμποδίζεται ο σχηματισμός οριζόντιων πολιτικών συμμαχιών στην ύπαιθρο. Τυπικό παράδειγμα, οι καπνοπαραγωγικές περιοχές Αιτωλοακαρνανία και Καβάλα, που τις πολιτικές πελατείες των βουλευτών της δεξιάς διοργανώνουν συνήθως οι καπνέμποροι και οι μεσίτες-τους. Έτσι πριν

από τη δικτατορία, μια μερίδα καπνοπαραγωγών, βρίσκονταν στην ίδια πελατεία με τους παράγοντες εκείνους που επιδιώκουν στον οικονομικό τομέα διαμετρικά αντίθετους στόχους.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ λοιπόν ένα σύστημα που προσδίδει στα αστικά κόμματα τα εξής χαρακτηριστικά:

- προσωποπαγή χαρακτήρα
- αδυναμία ανανέωσης της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης
- ισχυρός ανταγωνισμός μεταξύ των υποψήφιων του ίδιου κόμματος και

- απουσία της βάσης από την κομματική ζωή.

α. Το πρώτο χαρακτηριστικό δεν ήταν συνέπεια της ύπαρξης του σταυρού προτίμησης αλλά η ενίσχυση της θέσης του αρχηγού στα μεγάλα αστικά κόμματα, νοθεύει την έννοια της άμεσης εκλογής του βουλευτή από τους ψηφοφόρους που υποτίθεται ότι διασφάλιζε το σύστημα του σταυρού προτίμησης. Είναι γνωστό ότι μέχρι το 1964, τους συνδυασμούς των αστικών κομμάτων κατάρτιζε ο αρχηγός του κόμματος με τους στενούς-του συνεργάτες. Φυσικά οι επιλογές-του προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις τοπικές ισορροπίες και την ύπαρξη φέουδων που δημιουργούνται στις αγροτικές περιφέρειες από τους ισχυρούς βουλευτές. Έτσι αναγκάζονται συχνά, να περιλάβουν στους συνδυασμούς-τους υποψήφιους που είχαν παρεκκλίνει από τις αρχές του κόμματος λόγω της τοπικής-τους επιρροής⁵.

Από την άλλη πλευρά βέβαια, η ύπαρξη αυτής της τοπικής επιρροής δεν ήταν πάντοτε απόρροια ρουσφετολογικών εξυπηρετήσεων. Οι ψηφοφόροι υποστηρίζουν πολλές φορές πολιτικές προσωπικότητες για τις ιδεολογικές-τους τοποθετήσεις, πχ. πολλοί από τους βουλευτές της ΕΠΕΚ και μετά τη διάλυση του κόμματός-τους εξακολουθούν να διατηρούν την τοπική-τους επιρροή χάρη στις ιδεολογικές-τους θέσεις.

β. Η αδυναμία ανανέωσης της Κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, ήταν κατευθείαν απόρροια της λειτουργίας πελατειακών δικτύων που επέτρεπαν στους βουλευτές να διακονίζουν την κατοχή μιας έδρας και σε μερικές περιπτώσεις να τη μεταβιβάσουν είτε στους γιούς-τους είτε σε στενούς συγγενείς. Η αποκρυστάλλωση των κοινοβουλευτικών ομάδων συντελείται πρώτα στο χώρο της Δεξιάς. Ενώ μέχρι το 1950 το ποσοστό καινούριων υποψηφίων κυμαίνεται από 40 ως 26, μετά το 1952, κινείται σε χαμηλά επίπεδα και ποτέ δεν υπερβαίνει το 20%. Το ίδιο ισχύει και για τα μεγάλα κόμματα του Κέντρου: δηλαδή ενώ μεταξύ 1946-'51, εμφανίζουν υψηλό ποσοστό νέων υποψηφίων, μετά το '52, σπάνια υπερβαίνουν το 20%.

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε και την ιδιομορφία της εκλογικής συμπεριφοράς που εκφράζεται μ' εντυπωσιακές μεταστροφές των ψηφοφόρων. Πριν από τη δικτατορία το ρεύμα έδωσε τη δυνατότητα σε κόμματα όπως η ΕΠΕΚ και η Ένωση Κέντρου, να εκλέξουν μεγάλο αριθμό καινούριων βουλευτών. Αυτοί οι βουλευτές εκπροσωπούσαν τους ιδεολογικά διακινούμενους ψηφοφόρους, τόσο στ' αστικά κέντρα όσο και στην ύπαιθρο. Μεταδικτατορικά, το ΠΑΣΟΚ έκανε επίσης μια ουσιαστική τομή με την προδικτατορική κοινοβουλευτική Ομάδα Κέντρου, γιατί μεταξύ 1974-'77, 85% στο σύνολο των βουλευτών-του εκλέγονται για πρώτη φορά. Αλλά και στη Νέα Δημοκρατία, υπάρχει κάποια ανανέωση καθώς δείχνει ακόμη και η τελευταία εκλογική αναμέτρηση. Δηλαδή το 1981, που ήταν μια περίοδος ήττας και ενώ στις περιόδους αυτές ενισχύονταν οι βουλευτές με παραδοσιακή πολιτική βάση, από τους 26 βουλευτές που εκλέχτηκαν για πρώτη φορά μόνο 4 κληρονόμησαν τα πολιτικά-τους φέουδα. (βλ. ΑΝΤΙ, τευχ. 191 σελ. 14).

γ. Προδικτατορικά η έλλειψη ανεξάρτητης κομματικής οργάνωσης στ' αστικά κόμματα, ενίσχυε τον φραξιονισμό και τους προσωπικούς ανταγωνισμούς μεταξύ των υποψηφίων. Ή-

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ

2^η έκδοση

«..... η πύξυ εμεφάρου
που μας γίνεται αιώνες τώρα,
είναι εφ'όδιο στο να δεχόμαστε
και το πιο απλό επιχείρημα, με
συνέπεια να μη μπορεί να δουλέ-
ψει με άνεση η επιστημονική
μερίτιμ. Ας υπενθυμίσει τα λό-
για του βασιλιά τ. Κορδού-
του, και ν' αντιφράσουν με ε-
πιτέλους. "Αφ'ότι οι υμνώνες
πέσει στο βούρνο της αμαρ-
τίας και της ανειδίκευτης
σταρτάει και ενδισάφουν
για επιστημονική έρευνα και
μερίτιμ και ο πορὺς υμνός
ζει με αυταπάτες και φαντα-
σιώσεις"».

Α. Κωνσταντίνου

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ "αλεβιζόπουλος"
ΦΕΙΔΙΟΥ 14-16 ΑΘΗΝΑ Τ.Τ 142. Τηλ.: 36.00.059.

ταν συχνό το φαινόμενο οι βουλευτές να κατευθύνουν τα πυρά τους στους τοπικούς-τους αντίπαλους που ανήκαν στο ίδιο κόμμα και να παραμελούν την ιδεολογική αντιπαράθεση με τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Καθώς δεν υπήρχε κομματική οργάνωση που ιδιαίτερα στην ύπαιθρο, να λειτουργεί ανεξάρτητα από τις πολιτικές πελατειές, δεν υπήρχε και ο κατάλληλος μηχανισμός για να επιλυθούν οι ενδοκομματικές έριδες. Ήταν λοιπόν συνηθισμένο το φαινόμενο να μένουν έκθετα τα κόμματα από τους έντονους διαξιφισμούς των πολιτευτών τους. Η πιο συνηθισμένη αιτία τέτοιων συγκρούσεων, ήταν οι αλληλοσυγκρουόμενες δηλώσεις βουλευτών του ίδιου κόμματος για την εξασφάλιση κάποιων πιστώσεων για μια τοπική εξυπηρέτηση.

As αναφέρουμε ορισμένα περιστατικά που έχουμε σταχυολογήσει από τον τοπικό Τύπο. Το '56, ένας βουλευτής της ΕΡΕ, ισχυρίστηκε ότι χάρη στις δικές-του προσπάθειες είχανε δοθεί οι πιστώσεις για την κατασκευή αρδευτικών έργων σε κάποιο χωριό. Σε λίγες μέρες δημοσιεύτηκε γράμμα ενός υπουργού που εκλεγόταν στην ίδια περιφέρεια και που έλεγε ότι χάρη στη δική-του παρέμβαση είχε εκτελεστεί το έργο. Η υπόθεση τράβηξε γι' αρκετούς μήνες καθώς ο κοινοτάρχης αναγκάζοταν τότε να στέλνει ευχαριστήρια στον ένα βουλευτή και τότε να τ' ανακαλεί μπροστά στην επιμονή του άλλου. (Εφημ. «Νέα Εποχή», 14/10, 4/11, 18/11, 25/11 του 1956 και 6/1/57).

Αλλά η περίοδος όπου πραγματικά οξύνονταν οι ενδοκομματικοί ανταγωνισμοί, ήταν η περίοδος των Εκλογών. Η οξύτητα άρχιζε στη διάρκεια της κατάρτισης των συνδυασμών και πολλές φορές συνεχιζόταν και στην περίοδο της προεκλογικής εκστρατείας. Σε τέτοια οξύτητα έφταναν αυτές οι συγκρούσεις πελατειών, που καμιά φορά οι αντίπαλοι φτάναν μέχρι να παίξουν ξύλο. Όπως γράφτηκε στον αντιπολιτευόμενο Τύπο το 1961 για τους υποψήφιους βουλευτές της ΕΡΕ σε μια μεγάλη

συγκέντρωση που γινόταν σε πρωτεύουσα Νομού στις εκλογές εκείνου του χρόνου, οι οπαδοί-τους ήρθαν στα χέρια.

Ο ανταγωνισμός για το σταυρό οδήγησε σε παρασκηνακές συγκρούσεις μεταξύ των πολιτικών του ίδιου Κόμματος ακόμη και στα Κόμματα του Κέντρου. Σύμφωνα με πληροφορίες τοπικών στελεχών σ' ένα Νομό της Βόρειας Ελλάδας υποψήφιος του Κέντρου δήλωσε ότι είχε έρθει σε συμφωνία με συνυποψήφιο-του να μοιραστούν ορισμένους σταυρούς. Τέτοια συμφωνία όμως δεν υπήρχε. Το αποτέλεσμα ήταν να παραπλανήσει τους κομματάρχες του άλλου υποψήφιου και να αποσπάσει πολύτιμους σταυρούς και ο άλλος να χάσει την εκλογή. Άλλη περίπτωση σε Νομό της Κεντρικής Ελλάδας ήταν η αντίθεση γνωστού βουλευτού του Κέντρου να περιληφθεί στο συνδυασμό άλλος υποψήφιος που είχε σα φέουδο επαρχία που ο βετεράνος υποψήφιος κηδεμόνευε. Πρέπει όμως να ομολογήσουμε ότι αυτές οι αντιθέσεις πήραν ουσιαστικότερες διαστάσεις στη Δεξιά. Γιατι η μακροχρόνια παραμονή της παράταξης αυτής στην εξουσία καθώς και ο τύπος διακυβέρνησης ευνοούσαν τη δημιουργία προσωπικών πελατειών που συγχρόνως ήταν ευάλωτες στον ανταγωνισμό παραγόντων από το ίδιο Κόμμα.

δ. Η απουσία της βάσης από την κομματική ζωή επισφραγίζοταν με τον καλύτερο τρόπο με τη διατήρηση του σταυρού προτίμησης. Ακόμη και σε Κόμματα που λειτουργούσαν Νομαρχιακές Επιτροπές στις σπάνιες περιπτώσεις όπου τους ζητήθηκε συμβουλευτικά η υπόδειξη υποψηφίων ουσιαστικά επικύρωναν τους υποψηφίους εκείνους που είχαν σταθερές πελατειακές βάσεις. Στα αστικά κέντρα δημιουργούνται περιθώρια στον αρχηγό του Κόμματος να προωθήσει καινούριους υποψηφίους που εκφράζουν την ιδεολογική γραμμή του Κόμματος αλλά συγχρόνως αποτελούν και προσωπικούς οπαδούς του αρχηγού.

Δεν έχουμε στοιχεία για να αναλύσουμε τη λειτουργία της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ για την περίοδο 1974-'81. Είναι αναμφι-

ΑΣΤΕΡΙ

ΕΡΝΕΣΤΟ ΣΑΜΠΙΑΤΟ

Το τούνελ

ΑΣΤΕΡΙ

ΜΟΧΑΜΕΝΤ ΣΟΥΚΡΙ

Το γυμνό ψωμί

ΑΣΤΕΡΙ

ΙΤΑΛΟ ΚΑΛΒΙΝΟ

Οι δύσκολοι έρωτες

ΑΣΤΕΡΙ

ΠΑΣΚΑΛ ΜΠΡΥΚΝΕΡ

Τα μαύρα φεγγάρια του έρωτα

ΑΣΤΕΡΙ

ετοιμάζονται

ΝΤΙΝΟ ΜΠΟΥΤΖΑΤΙ: Η έρημος των Ταρτάρων

ΜΑΛΚΟΛΜ ΛΟΥΡΥ: Κάτω από το ηφαίστειο

ΑΣΤΕΡΙ

ΣΟΛΩΝΟΣ 121 • ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 36.06.597, 36.19.802

οβήτητο ότι έχουν συντελεστεί ουσιαστικές αλλαγές. Η μεγάλη αγροτική έξοδος που συντελείται στη δεκαετία του 1960 αλλάζει ουσιαστικά τον κοινωνικό ιστό μεγάλων αγροτικών περιοχών ιδιαίτερα στη Βόρεια Ελλάδα. Με αποτέλεσμα να αποδυναμώνονται αυτές οι οργανικές ενότητες όπως η μεγάλη οικογένεια, η κοινότητα, η επαρχία, οι προσφυγικές ομάδες που αποτελούσαν ως τότε τις βάσεις για τα πελατειακά δίκτυα. Αυτοί οι μετασχηματισμοί αποδυναμώνουν το πελατειακό σύστημα και ερμηνεύουν τη μεγάλη ανανέωση της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης που συντελέστηκε από το 1974 έως τις τελευταίες εκλογές. Ακόμη και Νομοί στην ύπαιθρο που δεν γνώριζαν τη μεγάλη μετανάστευση στο εξωτερικό υφίστανται βαθιές αλλαγές που αδυνατίζαν τις πελατειακές εξαρτήσεις πχ. στο Νομό Αιτωλο-Ακαρνανίας οι πελατειακές σχέσεις γίνονται ευκαιριακές και σύντομες και απόλυτα εξαρτώμενες από τη διανομή κρατικών παροχών. Όπως δείχνει η μη εκλογή των βουλευτών Λιβανού και Τρικούπη όταν έχασαν τις κυβερνητικές-τους θέσεις. Αντίθετα οι υπουργοί των κυβερνήσεων της ΝΔ όπως Γ. Σταμάτης, Α. Στράτος επεκτείνουν την τοπική-τους επιρροή σε όλες τις επαρχίες του Νομού.

ΜΕ ΤΗΝ κατάργηση του σταυρού προτίμησης κλείνει ένα κεφάλαιο της πολιτικής ιστορίας του τόπου. Είναι αναμφισβήτητο ότι η διατήρηση αυτού του συστήματος ιδιαίτερα στην περίοδο 1946-'67 συντέλεσε αποφασιστικά στην αναπαραγωγή του πελατειακού συστήματος. Ενός συστήματος που αν και στη συγκρότησή-του έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο και τα Κόμματα του Κέντρου επωφελέθηκε ουσιαστικά η Δεξιά. Αυτές οι προσωποπαγείς πελατείες επέτρεψαν στη Δεξιά να συγκεντρώνει την πλειοψηφία των αγροτικών ψήφων από το 1952 ως το 1963. Στη μεταδικτατορική περίοδο παρατηρήθηκε μια επανασυγκρότηση της Δεξιάς, με βασικές διαφορές βέβαια από την προδικτατορική, που της επέτρεψε να συγκεντρώσει το 1974 την πλειοψηφία και το 1977 την πρώτη θέση στον αγροτικό πληθυσμό. Σ' αυτή την περίοδο η ανασυγκρότηση των κομματικών πελατειών στάθηκε πιο εφήμερη και το 1981 η ψήφος της ΝΔ στις αγροτικές περιοχές έπεσε στο 39,5%.

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ σύστημα δίνει τώρα τη δυνατότητα στον αγροτικό πληθυσμό να κατοχυρώσει με δημοκρατική οργάνωση το δικαίωμά-του να προωθή τους υποψήφιους που εκφράζουν τις συλλογικές-του επιδιώξεις. Αυτή η πορεία προς τη χειραφέτηση δεν είναι εύκολη γιατί μπορεί να ναρκοθετηθεί από τις κομματικές σκοπιμότητες. Αλλά η ωριμότητα του ελληνικού λαού είναι εγγύηση ότι η αγωνιστικότητά-του θα εξασφαλίσει τη δημοκρατικότητα στην πολιτική ζωή του τόπου. □

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μ' αυτό τον όρο χαρακτηρίζονται οι άτυπες συσπειρώσεις ψηφοφόρων γύρω από έναν υποψήφιο που αναπαράγουν τη σχέση προστάτη-πελάτη. Η ανάλυση της κατανομής των σταυρών προτίμησης εικονογραφεί την πελατεία σαν εκλογικό φέουδο. Για μια τέτοια ανάλυση βλ. Μ. Κομνηνού «Σύγχρονα Θέματα», τεύχ. 11, Ιούλιος 1981.

2. Από αρθρογραφία στην «ΑΥΓΗ» των τελευταίων ημερών και κυρίως από το άρθρο του Μανώλη Αναγνωστάκη προκύπτει η αντίθεση μιας μερίδας του κόμματος, για την κατάργηση του σταυρού προτίμησης.

3. Μέχρι το 1951 δεν προβλέπονταν διαγωνισμοί, ούτε, χρειαζόνταν διπλώματα για την πρόσληψη σε δημόσιες υπηρεσίες. Επίσης παρατηρείται μαζική στρατολόγηση αξιωματικών στη διάρκεια του Εμφύλιου με μειωμένες απαιτήσεις για την εισαγωγή-τους στη Σχολή των Ευελπίδων.

4. Στις αρχές του 1960 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία ο αριθμός των τακτικών υπαλλήλων της ελληνικής διοίκησης ανέρχονταν σε 36.525 άτομα.

5. Τον Αύγουστο του 1952 ο Σ. Χούτας βουλευτής του Κόμματος των Φιλελευθέρων κατεψήφισε την Κυβέρνηση Κ.Φ. - ΕΠΕΚ. Τόσο όμως το 1952 όσο και το 1956 περιλήφθηκε στους συνδυασμούς της ΕΠΕΚ - Κ.Φ. και της Δημοκρατικής Ένωσης.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Κεντρική Διεύθυνση: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Τηλ. 72.29.237 - 72.32.819

Η ΑΛΛΗ ΕΠΤΑΕΤΙΑ

**ΣΥΛΛΟΓΗ
ΜΕ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ
ΙΩΑΝΝΟΥ
ΑΠΟ ΤΟ 74 ΩΣ ΤΟ 81**

ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ

- Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ
- ΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΗΣ ΣΚΙΑΣ
- ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΤΙΜΙΑΣ
- ΡΟΔΙΝΟ ΚΑΙ ΓΑΛΑΖΙΟ
- ΟΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΕΛΩΝΑΣ

Ύψιλον / διδλία

Σολομού 16, Αθήνα 148, τηλ. 3638257

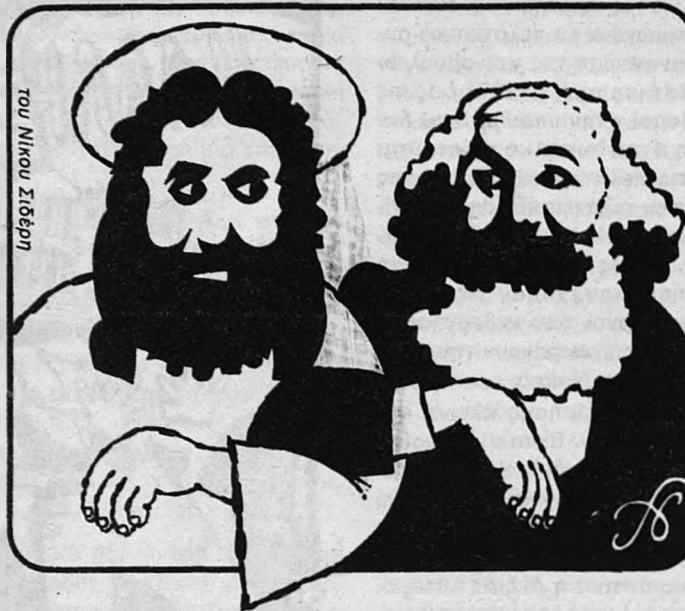
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Η θρησκευτική πλευρά του επιστημονικού σοσιαλισμού

του Κώστα Ζουράρι

Προοίμιο

Το άρθρο που ακολουθεί δεν αναφέρεται καθόλου στην άλλη πτυχή του επιστημονικού σοσιαλισμού, που είναι η ανίχνευση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Η παρουσίαση, που επιχειρώ, του θρησκευτικού χαρακτήρα, ο οποίος λανθάνει στον Μαρξ και στον Λένιν, είναι πολύ κοντά στις απόψεις της ομάδας των «αριστερών μπολσεβίκων», ή «κατασκευαστών του Θεού», όπως αυτοαποκλήθηκαν, και ιδίως του Μαξίμ Γκόρκη και του Λουνάτσarsκη. Ο τελευταίος, που υπήρξε άλλωστε κομμισάριος για την παιδεία από το 1917 μέχρι το 1929, έχει διατυπώσει ολόκληρη θεωρία για τον θρησκευτικό σοσιαλισμό, απαραίτητο συμπλήρωμα της επανάστασης και το 1926 ισχυρίζεται σε άρθρο-του στο επίσημο περιοδικό του κόμματος

«Προλεταριακή Επανάσταση» ότι πρέπει να κατανοήσουμε το σοσιαλισμό, ως την «θρησκεία της οικοδόμησης του σο-

σιαλισμού». Νεώτεροι μάλιστα ερευνητές, πιστεύουν πως οι «κατασκευαστές του Θεού», με τις σημαντικές θέσεις, που κα-

τέλαβαν στον κομματικό-κρατικό μηχανισμό της ΕΣΣΔ, αποτέλεσαν τη γέφυρα μεταξύ του σλαβικού μυστικισμού και της κομμουνιστικής ιδεοκρατίας, η οποία ταίριχεσε τον Λένιν και οργανώνει τα γνωστά προσκυνήματα στο Μουσώλειο.

Σταθμός δε αυτής της πορείας, θεωρείται ο λόγος του Λουνάτσarsκη στο θάνατο του Λένιν, ο οποίος με τις συνεχείς αναφορές στον «ιερομάρτυρα» της νέας πίστεως κτλ. αποτελεί ένα εκκοσμικευμένο απλώς ιερατικό μνημόσυνο.

Παραεκκλίνω ελαφρώς, ως προς την πεποίθηση του Λουνάτσarsκη, στο εξής: δείχνω, αυτό που δεν είναι συνειδητό ίσως στους μπολσεβίκους κατασκευαστές του Θεού, ότι δηλαδή, κάθε πολιτική μεταφυσική ξεκινάει και καταλήγει στον Πλάτωνα. Ίσως, διότι έχει δικιο;

Θα προσπαθήσω σε τούτο το άρθρο να συνεχίσω την επισήμανση που έχω αρχίσει το 1978 στο «Αντί» (Ιούνιος 1978) και στον «Πολίτη» (Νοέμβριος 1978 και 1980): έχει να κάνει με το μεταφυσικό χαρακτήρα της κομμουνιστικής και σοσιαλιστικής συμπεριφοράς. Οι προτάσεις που θα ακολουθήσουν, εν καιρώ, μετά τις υποθέσεις ιχνηλασίας που επιχειρώ, θα είναι, όπως και τότε, προτάσεις κοινής λογικής, διαμετρικά διαζευκτικές ως προς τις αποφάνσεις, που επιβάλλει η γνωστή ως διαλεκτική λογική.

Η αριστερά, ως γνωστόν, βρίθει από εκδηλώσεις διαλεκτικής λογικής, η οποία της επιτρέπει τη μεταφυσική σύνθεση των ασυνθέτων, αλλά ταυτόχρονα πάσχει μεγάλη έλλειψη κοινής λογικής.

Και τότε όπως και σήμερα, την αμχανία που γεννάει η «επιστημονική» ανάλυση, την επωμίζονται οι συγκεκριμένοι άνθρωποι μέσα στις αυτοχειροκροτούμενες πρωτοπορίες. Επειδή όμως οι ιδέες γίνονται υλικές δυνάμεις και δη καταιονητήρες όταν, κατά Μαρξ, ξεπλένουν τους αριστερούς εγκεφάλους, είναι σκόπιμη μια παραπομπή στη θεωρία που συγκροτεί την έννοια ραχοκοκαλιά στην αριστερή-μας νοοτροπία.

Οι κομμουνιστές-σοσιαλιστές είμαστε χιλιαστές;

ΝΑΙ Οι κοινοτιστές-κοινωνιστές πιστεύουμε στη δυνατότητα που έχει ο άνθρωπος να πραγματοποιήσει μια κοινότητα Αρμονίας, επί Γης, ένθα απέδρα πάσα λύπη, οδύνη, στεναγμός, με την απάλειψη της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο. Πιστεύουμε επομένως, κατά αδήριτη λογική συνέπεια, ότι η ζωή των ανθρώπων, η ιστορία-τους, έχει Σκοπό, έχει Τέλος, και ότι αυτός ο Σκοπός - Τέλος είναι: α) πραγματοποιήσιμος· β) ανιχνεύσιμος και ελέγξιμος κατά την ενδιάμεση ανέλιξη (προτσές), διότι υπόκειται σε μια γενική τελεολογία, που διέπεται από Νόμους· γ) οι νόμοι, ενέχουν το στοιχείο της αντίφασης, διότι κινούνται, όπως η διαδραματιζόμενη Ιστορία που τείνει στην ολοκλήρωσή-της, στην Εσχατιά-της· δ) οι Νόμοι είναι αντικειμενικοί, αλλά οι άνθρωποι μπορούν να τους γνωρίσουν. Οι Νόμοι δεν αλλάζουν με την ανθρώπινη θέληση, αλλά οι άνθρωποι με την πάλη-τους, είναι τμήμα αυτών των Νόμων.

Ο κομμουνισμός - σοσιαλισμός είναι ένας εσχατολογικός μονισμός: Ένας ο Σκοπός, ανιχνεύσιμος και πραγματοποιήσιμος. Είναι επίσης

επίγειος χιλιασμός, διότι η πραγμάτωση της τελικής Αρμονίας είναι του Κόσμου τούτου. Ανήκει, με απόλυτη νοηματική και ιδεολογική ταύτιση, στην πλατωνική Καλλιπολη, είναι πολιτεία - πολίτευμα επί της Γης.

Οι Μαρξ - Έγκελς από το Μανιφέστο, μέχρι τις τελευταίες-τους εκδηλώσεις ανήκουν με χαρακτηριστική στιλβνότητα στη χορεία της πλατωνικής ονειροφαντασίας.

Στο Μανιφέστο αναγγέλουν την «ύπαρξη αντικειμενικών Νόμων κίνησης της Ιστορίας». Μία είναι η Ιστορία - Νους, η Ιστορία - Θεός, η Ιστορία - αιτιοκρατία,... και αντικειμενικοί οι Νόμοι που την διέπουν. Διότι η Ιστορία πραγματώνει αναπότρεπτα τον Εαυτό-της.

Διότι πχ. «το ζήτημα δεν είναι στο τι θεωρεί στη δοσμένη στιγμή σαν σκοπό-του αυτός ή εκείνος ο προλετάριος ή ακόμα και ολόκληρο το προλεταριάτο (!). Το ζήτημα συνίσταται στο τι είναι το προλεταριάτο στην πραγματικότητα και τι είναι σχετικά με το κοινωνικό-του Είναι, που ιστορικά είναι υποχρεωμένο να πραγματοποιήσει». (Κ. Μαρξ - Φ. Έγκελς: Η αγία Οικογένεια).

Τι άλλο είναι το «όντως ον» του Πλάτωνα; Είναι πάντοτε Ένα, ποτέ δύο, τείνει μοιραία στην πραγματοποίησή-του μέσα από ενδιάμεσες περιπέτειες και το Τέλος είναι πρόδηλο και αρμονικό. Όλα αυτά δε αναπόδεια και αναντίρρητα. Πηγή αυτής της γνώσης; Η πεποίθησή-μας... Μεταφυσική πλήρης, αρμονική και τετελεσμένη «καθ' εαυτήν»...

Δεν μας ενδιαφέρει τι θέλει ενδεχομένως ακόμη και ολόκληρο το προλεταριάτο! Το ζήτημα είναι η Ουσία-του, τι είναι! Επομένως, όλοι μαζί οι προλετάριοι μπορεί να θέλουν κάτι, αλλά επειδή αυτό το κάτι δεν ταιριάζει με την «όντως ούσαν» ουσία-τους, οι προλετάριοι μπορεί όλοι μαζί να κάνουν λάθος... να είναι αλλοτριωμένοι.

Επομένως επιβάλλεται διορθωτική παρέμβαση... ποιών; Των «επαϊόντων» αυτών που «γνωρίζουν», ώστε η πορεία του προλεταριάτου να ξαναμπει στην κοίτη που το οδηγεί στην Τελείωση - Εσχατιά της μιας και μόνης αρμονικής ουσίας-του... Είναι δε «υποχρεωμένο να πραγματοποιήσει» την Ουσία-του.

Ο συλλογισμός είναι άρτιος, ολοκληρωτικός και τρομοκρατικός. Μη εφέσιμος, ανέκκλητος και ανθρωποβόρος... Ο κομμουνισμός - σοσιαλισμός είναι μία αμιγής πλατωνική ουσιοκρατία.

Η κομμουνιστική - σοσιαλιστική Αρμονία είναι Βία;

ΝΑΙ Το κοινοτικό ειδύλλιο παράγεται με εξαναγκασμό... και διαπαιδαγώγηση...

«Πιθόει τε και βία». Το πολίτευμα, λέει στους Νόμους-του, ο Πλάτων, πρέπει να πετύχει τόσο πολύ, ώστε ακόμη κι αυτά που θεωρούνται ιδιωτικά, όπως τα αυτιά και τα μάτια, πρέπει να ακούν και να βλέπουν το ίδια πράγματα.

Όλοι μαζί να θαμπωνόμαστε, να εκστασιαζόμαστε με το Ένα, μέσα στο Ένα, να είμαστε το Ένα... «Εδώ θα νικήσει η πειθαρχία, η αφοσίωση, η ενότητα θέλησης» (Λένιν: 3ο Πανευρωπαϊκό συνέδριο των συνδικάτων). Πού εδώ; Στη σοσιαλιστική Καλλιπολη. «Αν οι εργαζόμενες μάζες, που φέρνουν το σοσιαλισμό, δεν μπορέσουν να προσαρμόσουν τα όργανά-τους στον τρόπο που πρέπει να λειτουργεί η μεγάλη μηχανική βιομηχανία, τότε ούτε λόγος δεν μπορεί να γίνει για εισαγωγή του σοσιαλισμού» (Λένιν: Προσχέδιο για τα άμεσα καθήκοντα της σοβιετικής εξουσίας).

Ποιά όργανά-τους; Όλα-τους, ανθρώπινα και μηχανικά...

Πώς στήνεται η Αρμονία των μελών; «... με τη σιδερένια πειθαρχία κατά την ώρα της εργασίας, με την αναντίρρητη υποταγή στην ενιαία θέληση των καθοδηγητών του προτάσεως της εργασίας» (Λένιν: Τα άμεσα καθήκοντα της σοβιετικής εξουσίας). Πειθαρχία, υποταγή, φύλακες: Τριάς αδιαίρετος και ομοούσιος. Πού; Στην Καλλιπολη, στην Σεβαστούπολη, στο Γκντανσκ και αλλαχού. Το αποτέλεσμα; Εξασφαλισμένο...

Οι κομμουνιστές-σοσιαλιστές είμαστε μονοθεϊστές;

ΝΑΙ Τη λέξη, θεός, ο Μαρξ την αντικαθιστά με τη λέξη Ιστορία, με κεφαλαίο ιώτα: η Ιστορία είναι μία, αυτοκαταφασκει, έχει αυταξία και όπως ο ένας θεός των μονοθεϊστικών θρησκειών, η Ιστορία έχει την Πρόνοιά-της: λέγεται αιτία ή αναγκαιότητα. Ο θεός - Ιστορία είναι δυναμικά τριαδικός όπως στο χριστιανισμό: θέση - Πατήρ, άρνηση - Υιός ενανθρωπισμένος και άρνηση της άρνησης - Πνεύμα, που είναι ταυτόσημο με την έννοια Λόγος, κοινή έννοια στο χριστιανισμό και στον κομμουνισμό - σοσιαλισμό.

Και στους ιδεοκρατικούς αυτούς χιλιασμούς, ο Λόγος εκφράζει το δυναμικό και βουλησιαρχικό στοιχείο της Ενότητας. Ο «σαρκωθείς Λόγος» του χριστιανισμού αποτυπώνει τη θέληση για θέωση του ανθρώπου (την μετά θάνατον Ανάσταση - Αρμονία). Ο Λόγος, στον επιστημονικό σοσιαλισμό, επικυρώνει τη *βεβαιότητα* ότι η θέληση, που εκφράζεται ως πάλη των τάξεων, οδηγεί τον Λόγο - Οδηγητή της Ιστορίας, δηλαδή το προλεταριάτο, στην αυθυπέρβασή-του και στο θρίαμβο του κομμουνισμού - πολιτείας της Αρμονίας.

Όπως κάθε μονοθεϊστικός χιλιασμός, ο κομμουνισμός είναι το παν και αποκλείει ό,τι δεν είναι ο εαυτός-του: ο κομμουνισμός - σοσιαλισμός είναι «αντικειμενικά» απολυταρχικός, ολοκληρωτικός: «Ακολουθώντας το δρόμο της μαρξιστικής θεωρίας θα πλησιάσουμε όλο και περισσότερο στην αντικειμενική αλήθεια... Ακολουθώντας όμως οποιοδήποτε άλλο δρόμο δεν θα καταλήξουμε σε τίποτε άλλο, παρά μόνο στη σύγχυση και στο ψέμα». (Λένιν, *Υλισμός και εμπειριοκριτικισμός*).

Μία η Αλήθεια και ένα το αντιθετό-της: το Ψέμα.

Αποστόλου Παύλου φαινότερον...

Οι κομμουνιστές-σοσιαλιστές είμαστε βασιλικοί άνδρες;

ΝΑΙ Και βασιλικές γυναίκες σήμερα, εφ' όσον πρέπει να προσαρμοστούμε στη θηλότητα, που επιβάλλουν οι καιροί-μας.

Οι επιστημονικοί σοσιαλιστές-ιστρίες, πιστεύουμε ακράδαντα και αναπόδεδικτα ότι σωτηρία δεν υπάρχει χωρίς πρωτοπορία. Έχουμε πλήρως ενστερνισθεί τη γνώμη του Πλάτωνα: τη γνώση που είναι απαραίτητη για την επίτευξη της ιδανικής πολιτείας, της Ιδέας του Αγαθού, τη διαθέτουν εκλεκτοί ελάχιστοι, οι βασιλικοί άνδρες, αυτοί «που αποσπώνται από την τάξη-τους και αίρονται, υπερυψώνονται και καταντούν τους γενικούς νόμους κίνησης της Ιστορίας» (Κ. Μάρξ - Έγκελς: Κομμουνιστικό μανιφέστο).

Είναι οι «επαγγελματίες επαναστάτες» του Λένιν, δηλαδή εμείς οι «καθοδηγητές», που απαιτούμε αναντίρρητη υποταγή στη θέλησή-μας, εκ μέρους των μαζών. (Βλέπε Λένιν οπ. παρ.).

«Αν δεν *κατεβάσουμε* έτσι τα ιδανικά...», (Λένιν: το οικονομικό περιεχόμενο του Ναροντικισμού), εμείς, που στηριζόμαστε στην επιστημονική γνώση, δεν υπάρχει «καμιά πιθανότητα να τα αποδεχθούν οι μάζες». (Λένιν: οπ. παρ.).

Εμείς οι ανεβασμένοι, οι κορυβαντίωτες όπως οι χρησμοδοί στη

μέθεξη της αλήθειας, πρέπει να τα «κατεβάσουμε», τα ιδανικά, στις μάζες. Οι μάζες είναι αδρανείς ως αγέλη κι εμείς ως βασιλικοί άνδρες - υφάντρες (Πλάτ. Πολιτικός) ξέρουμε ότι το κόμμα είναι «αγελαιοτροφικόν» κι η καθοδήγηση τέχνη «αυτεπιτακτική»: επιτάσσει μόνη-της την πειθαρχία, πρώτα σ' εμάς κι εμείς στους άλλους. Είμαστε οι μηχανικοί των ψυχών, στίλβνοι όπως το ατσάλι όταν το «δένουμε». Η μόνη λοιπόν λογική λύση για την επιλογή των βασιλικών - επαγγελματικών στελεχών είναι η *αυτεπιλογή* της ηγετικής ομάδας, άλλως «κοοπτάτσια». Επομένως, όλος ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός δεν είναι παρά η ολιγαρχία των εκλεκτών, που καθορίζει το χρονοδιάγραμμα της ευτυχίας των μαζών. Οι μεγάλοι Υφαντές εξυφανουν την Ιερά Οθόνη, που χωρίζει τις μάζες από τα νήματα που τις διευθύνουν και *προβάλλουν* επάνω-της, το Δράν αποτύπωμά-τους: *Το Κόμμα ή το Κίνημα*, ταυτόχρονα Μεσάζων και Μεσότευχος, Διόδια και Εμπόδια για τη βασιλεία των επιγείων ουρανών. «Πηγής απεικασμα» (Πλάτ. Κρατύλος).

Οι κομμουνιστές-σοσιαλιστές είμαστε απολιτικοί;

ΝΑΙ Με μονομανή φανατισμό μισούμε την πολιτική, την αντιδικία, την ισηγορία... Στόχος-μας δεν είναι η συνύπαρξη των αντιθέτων, αλλά η κατάργησή-τους. Δεν αγαπούμε την πολυφωνία γιατί είμαστε εραστές της *ομοφωνίας*. Ανεχόμαστε την πολλαπλότητα των απόψεων υπό τον όρο ότι θα τους εκμαιεύσουμε την παμψυχία και την ομοψυχία-τους. Δεν ασκούμε στην πολιτική γιατί αυτό θα σήμαινε για μας, ότι με νηφαλιότητα «νομίζειν δε τας τε *διανοίας των πέλας παραπλησίους είναι*» (Θουκυδίδης Α, 84) με τις δικές-μας. Ότι δηλαδή οι άλλοι, οι διπλανοί-μας ή οι μακρινοί-μας, είναι αμετάκλητα άλλοι και μπορούν να υπάρχουν ασυρρίκνωτα διαφορετικοί από μας εις τον αιώνα τον άπαντα, *ακριβώς διότι τα μυαλά-τους μοιάζουν με τα δικά-μας*...

Πολιτική σημαίνει διαύγεια για να εκτιμήσουμε την ιδιομορφία του Άλλου και συνύπαρξη με τον αμετάκλητα ιδιόμορφο Άλλο. Εμείς ζητούμε από το κόμμα, όχι το σεβασμό του άλλου μέσω της νηφαλιότητας, αλλά «να σπλισθεί με το μέγιστο *φανατισμό*, αφοσίωση στην επανάσταση» (Λένιν: Κράτος και Επανάσταση).

Πολιτική σημαίνει διαρκής συμβιβασμός με την μοναδικότητα των άλλων. Εμείς ως μόνο συμβιβασμό δεχόμαστε εκείνον που θα επιτρέψει «την ειρηνική πρόοδο της επανάστασης και την *ειρηνική απόσβεση* της πάλης των κομμάτων στο εσωτερικό των Συνελεύσεων» (Λένιν: *Σχετικά με το συμβιβασμό*).

Ισοπεδώνουμε τις διαφορές στο δρόμο για την επανάσταση - ανάσταση, με το σβύσιμο της πάλης των πολλαπλών ιδιομορφιών. Στόχος, η μεγάλη Σιωπή στην εσχάτη της Αρμονίας...

Οι κομμουνιστές - σοσιαλιστές δεν έχουμε πολιτική σκέψη, διότι δεν δεχόμαστε την «διάνοιαν των πέλας» ως παραπλησία με την δική-μας. Είμαστε απλώς μύστες, ως σπαδοί της Ιδέας και ιεροφάντες, ως αρχηγοί-της. Έχουμε δηλαδή θρησκόληπτα ανακλαστικά. Τον ελεύθερο άνθρωπο που ισηγορεί δημιουργώντας, τον θεωρούμε μορφή πεπερασμένη, προωρισμένη να σβύσει. Γι' αυτό στα Συνεδριά-μας ψηφίζουμε ομόφωνα δι' ανατάσεως της χειρός και αναστάσεως της ομοψυχίας.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο Κ. Μάρξ έχει εξαιρετικά απλουστευτική πολιτική σκέψη. Είναι αγγιδευμένος μόνιμα στο διπολό εκμετάλλευση - απελευθέρωση και στη δημοκρατία βλέπει ακόμη ένα καταπιεστικό καθεστώς, όπου απλώς η πλειοψηφία δυναστεύει τη μειοψηφία των τώως εκμεταλλευτών.

Αν λοιπόν αρθεί η εκμετάλλευση, λήγει το πρόβλημα της Αρχής, της Εξουσίας και επομένως αίρεται η ανάγκη της πολιτικής. Ο κομμουνισμός - σοσιαλισμός είναι η κατάργηση της πολιτικής. Δεμένος στο μεταφυσικό-του όραμα της εξάλειψης των προστριβών, ο Μάρξ δεν μπόρεσε ποτέ να συλλάβει ότι η πολιτική βασίζεται σε στοιχεία πολυπλοκότερα, που διατρέχουν και υπερβαίνουν την εκμεταλλευτική κοινωνία. Δεν είδε αυτό που ο Θουκυδίδης διέγινωκε ες εμάς. Ότι οι άνθρωποι, την Αρχή την δέχονται ή την επιδιώκουν και κατόπιν δεν την εγκαταλείπουν, διότι νικούνται πάντα υπό των «τριών μεγίστων»: «υπό δέους, έπειτα και τιμής, ύστερον και ωφελίας». (Α,75).

Η πολιτική δράση είναι, επομένως, συνεχώς συνθετότερη από την απλή εκμετάλλευση, ή την αποφυγή-της. Διότι δέος προκαλεί η απλή, πλούσια, αστάθμητη, εκρηκτική παρουσία του άλλου δίπλα-μου, απλώς διότι είναι παρών και δίπλα-μου, ακόμη κι όταν έπαψε να ασκεί εκμετάλλευση εις βάρος-μου. Ο διπλανός-μου είναι πάντοτε ένα Αίνιγμα. Το δε Αίνιγμα προκαλεί το Δέος. Ες εμάς.

Η Τιμή είναι ασυμπιέστη επιδίωξη του ανθρώπου, πριν και μετά την

εκμετάλλευση. Η τάση για Τιμή, που είναι κατάφαση του Ανεπαναλήπτου στον κάθε άνθρωπο, προσκρούει στην αντίστοιχη διεκδίκηση Τιμής από το διπλανό-μου. Η σύγκρουση είναι αδιάλειπτη, παντοτινή και επιβεβλημένη. Ες αεί. Εκτός αν η Αρμονία καταντήσει τους ανθρώπους ασπόνδυλα μαλάκια.

Επομένως η πολιτική είναι η νηφάλια τέχνη, που τείνει στο σεβασμό της τριλογίας δέος - τιμή - ωφέλεια, και θέλει τη συνύπαρξη του ανεπαναλήπτου θαύματος που είναι ο κάθε άνθρωπος, με τον άλλο, τον ομοίό-του και ξένο-του.

Η πολιτική, τέχνη της μετριοπάθειας, της ανάκρασης των συγκρούσεων, δεν επιδιώκει την άρνηση της άρνησης ή την ενότηση των αντιθέτων που επέρχεται μόνο με την συντριβή και απορόφηση του ενός από το άλλο: «μη γαρ άλλο τι νομίσητε την γην αυτών ή όμηρον έχειν...» (Θουκ. Α, 82). Δεν επιδιώκω τη συντριβή του Άλλου, στο όνομα της Μιάς Αλήθειας. Ψάχνω, δια της Ομηρίας που διασώζει τον Άλλο, μια μόνιμη συναλλαγή με το δέος, την τιμή, την ωφέλεια, με την Αλήθεια δηλαδή του Άλλου. Η πολιτική αρνείται τον τυραννικό ολοκληρωτισμό του κάθε χλιασμού, σοσιαλισμού, κομμουνισμού, χομείνισμού και πάσης φύσεως εσμού.

Η πολιτική τέχνη είναι το Αίνιγμα, που περιφρουρεί το ανθρώπινο Αίνιγμα. Είναι ο συλλογικός, άρα ανέκκλητα δημοκρατικός Αινικτής, που υπαινίσσεται μονίμως την πολυμορφία των θεσφάτων και δέχεται τον ακατάσχετο υπαινιγμό, που εκπέμπουν συνεχώς μεταξύ-τους οι άνθρωποι, για να συνομιλήσουν, να αγαπηθούν, να μισηθούν, δηλαδή να συμβιώσουν.

Αρμονία ή αντιδικία;

Η κατάργηση της πολιτικής μέσα στην εγκαθίδρυση της έσχατης αρμονίας, σημαίνει έσχατη πλάνη, εμπεδώνει τη μεγάλη Σιωπή, εγκαθιδρύει *Καινή Φρικίαση* στη θέση της αρχέγονης εκμετάλλευσης και εξαπολείνει έναντι όλων μια αδιατάρακτη Βία.

Η πολιτική, ως Αινικτή, είναι η αυτοελεγχόμενη βία, βία που μετριάζεται διότι κάθε άνθρωπος-κοινωνός συνεισφέρει το δέος, την τιμή και την ωφέλειά-του έναντι της αντίστοιχης τριπρακτικής συμπεριφοράς του άλλου. Η κομμουνιστική - σοσιαλιστική ψευδαίσθηση, όπως όλων των χλιασμών, ότι η βία μπορεί να εξοβελισθεί μέσω της αρμονίας, καταργεί τον άνθρωπο και παραγνωρίζοντας τη βία - Αρχή, τη διαιώνίζει. Η μόνη κατάργηση της βίας είναι ο *μετριάσμός-της*, δηλαδή η διαώνιση της δημοκρατίας, η *αντιδικία* δια μέσου της *ισηγορίας*, «αμφί πλήθουσσαν αγοράν».

Άλλως ο σοσιαλισμός γίνεται ουτοπία ή αλογία τυραννική.

Πολιτική ή αρμονικές συστοιχίες των ασυμβιβάστων;

Όλοι οι χλιαστές, επομένως και οι κομμουνιστές και οι σοσιαλιστές, είμαστε δέσμοι των προκατασκευασμένων, αναποδειξίμων σχημάτων-μας.

Επειδή έχουμε προαποφασίσει ότι τα πάντα τείνουν αδήριτα στην ενότητα και στον επιτεύξιμο Λόγο - Σκοπό της Ιστορίας, προσπαθούμε πάση αφέλεια να εντάξουμε την πολυπλοκότητα της ζωής στις προκατασκευές-μας. Και επειδή τα γεγονότα είναι πεισματάρικα, ο σοσιαλιστικός επιστημονισμός καταλήγει συνήθως, όταν ασχολείται με την πολιτική, σε θεωρητικές τερατογενέσεις.

Ο Μάρξ υπήρξε πρώτος θύμα του μεταφυσικού-του μονισμού. Χρησιμοποίησε κάθε φορά τις έννοιες, τάξη, ή πάλη των τάξεων, που θα έπρεπε να είναι εργαλεία για την ανίχνευση της ζωής, ως *πραγματικά μορφώματα*. Και ως συνεπής πλατωνιστής προσπάθησε πάντα να βρει το ζευγάρι των αντιστοιχιών, ή το παιχνίδι των αντανάκλασεων: α) Κάθε έννοια τάξης είναι γι' αυτόν τάξη πολυπληθής και ολική, δηλαδή περιέχει όλο τον πληθυσμό που αναλογεί στα κριτήριά-της πχ. το προλεταριάτο (δηλ. όλοι οι εργάτες) β) Κάθε τάξη ανακλάται σε αντίστοιχο πολιτικό μόρφωμα και αν αυτό δεν υπάρχει, ο Μάρξ το κατασκευάζει: η απόλυτη Ιδέα και το απεικασμα-αποτύπωμά-της. Πχ. Μιλώντας για τους Τόρις, κόμμα της αριστοκρατίας που, λέει, είναι υποχρεωμένο να κάνει την πολιτική των αστών όταν είναι στην εξουσία: «Εν συνόψει, όλη η αριστοκρατία είναι πεπεισμένη ότι πρέπει να κυβερνά επ' ωφέλεια των αστών. Αλλά ταυτόχρονα είναι αποφασισμένη να μην τους αφήσει να έρθουν στα πράγματα» (Κ. Μάρξ: Πολιτικά έργα).

1. Πρώτες μεταφυσικές αναγωγές-συρρικνώσεις:

Όλη η αριστοκρατία; Όλοι οι αστοί;

2. Δεύτερη εμπειρική και λογική προσρευτική ανακολούθηση:

Γιατί η αριστοκρατία (όλη!) δεν θέλει να κυβερνά για δική-της ωφέ-

λεια; Πώς έχει την εξουσία αν δεν έχει δύναμη; Αδράνεια του ιστορικού προτσές; Οι αστοί, γιατί ενώ μπορούν μέσα στην κοινωνία, δεν μπορούν (ακόμη); στην εξουσία; (Όλοι-τους;).

Περιπέτειες της διαλεκτικής;

Αλλά η εμμονή στην ανεύρεση αρμονικών συστοιχιών είναι ακόμη πιο αφελής, οι διαπιστώσεις ακόμη πιο αναπόδεικτες, στη 18η Μπρυμαίρ. Ο Μάρξ έχει μπροστά-του εκατομμύρια Γάλλων γεωργών. Δεν έχουν όμως πολιτικό κόμμα, άρα, κατά την πλατωνική - μαρξιστική ιδεολογία της «όντως ούσης» τάξης, «τάξης υπέρ εαυτής», που έχει συνείδηση του εαυτού-της μόνο όταν, ολόκληρη και συμπαγής αρττώνεται σε πολιτική αυτοοργάνωση, οι Γάλλοι αγρότες *δεν είναι τάξη*. Επειδή όμως το βάρος-τους είναι τεράστιο, ο Μάρξ δεν μπορεί να τους αγνοήσει και τον σώζει η πλατωνική αντανάκλαση: οι μικρογεωργοί υπάρχουν ως ξεχωριστή τάξη, διότι *ανακλώνται* πολιτικά στον Ναπολέοντα τον Μικρό που τους *εκφράζει πολιτικά* (;) εκφράζοντας ταυτόχρονα την αστική τάξη (όλη την αστική τάξη), ενώ ο ίδιος είναι «κουρελοπρολετάριος», που ασκεί έλξη, λόγω ονόματος, στους μικρογεωργούς, οι οποίοι παρ' όλα αυτά ελέγχονται από τους παπάδες!!!

Είναι ολοφάνερο ότι όλη αυτή η εμπειρικολογική ανακολούθια είναι μεταφυσική καθαρή. Σώζεται πάντοτε με την «αντανάκλαση» και την «σε τελευταία ανάλυση» αναγωγή ενός φαινομένου σε κάποιο άλλο, χωρίς μάλιστα ποτέ, κανένα απ' αυτά να οροθετείται (ποιά τάξη, μέχρι πού πάει, πόσο καιρό ισχύει αυτή η κίνηση ή η άλλη). Η «τελευταία ανάλυση» είναι μια άρνηση της ανάλυσης. Και η αντανάκλαση είναι μια προκρούστεια διανοητική γυμναστική για να χωρέσει ένα γεγονός μέσα σε κάποιο άλλο. Δεν είναι τυχαίο ότι για τα ίδια περίπου γεγονότα έγραψε ο «αριστοκράτης» Τοκβίλ και, αν και, ταξικός εχθρός, η υλιστική-του ανάλυση είναι συντριπτικά αρτιότερη από την πλατωνική επεξεργασία του Μαρξ... Διότι η μαρξική αιτιοκρατική μεταφυσική, πρέπει οπωσδήποτε να βρει το πρώτο κινούν αίτιον και να διαπιστώσει, ex post, ότι μόνον η «λύση» του Ναπολέοντος 3ου ήταν η μόνη δυνατή.

Ο Πουλαντζάς χαρακτηρίζει πολύ σωστά στο «Πολιτική εξουσία και κοινωνικές τάξεις»-του, τη διάκριση του Μαρξ σε τάξη καθ' εαυτήν και τάξη υπέρ εαυτής, ως χεγκελιανό ιστορικισμό. Ορθώς μεν, αλλά δεν τόλμησε να συνεχίσει λέγοντας ότι εφ' όσον είναι έτσι, η μαρξική αυτή διάκριση είναι πλήρως πλατωνική. Διότι: τάξη καθ' εαυτήν = πηγή απεικασμα και τάξη υπέρ εαυτής = η πηγή - όντως ον.

Η αναγωγή «σε τελευταία ανάλυση» ενός φαινομένου σε ένα άλλο, είναι πάντοτε μια εκ του αποτελέσματος ανάλυση, και χαρακτηριστικό-της είναι ότι καταδικάζεται να είναι πάντοτε «ορθή», εφ' όσον με λεκτικά σχήματα συμπερίζουμε την πολυμορφία της ζωής. Η εμμονή στα μεταφυσικά ζευγάρια των αρμονικών συστοιχιών είναι καθαρά ιδεοκρατική, θεοκρατική αντίληψη της ζωής, διότι μόνον εκεί τα πάντα οργανώνονται από μια γενική ευταξία και η προσωρινή αταξία είναι επιφανειακή. Η πραγματική κοινωνική και πολιτική ζωή διανθίζεται από αστάθμητες αταξίες και πρόσκαιρες συνθέσεις.

Υποτίμηση της πολυμορφίας ή και *αμορφίας* της ζωής, οδηγεί σε θεωρητικές και εμπειρικές ακρότητες: πχ. «... το προλεταριάτο δεν μπορεί να δράσει ως τάξη, παρά εάν συγκροτηθεί μόνο-του σε ξεχωριστό πολιτικό κόμμα». (Κ. Μάρξ: Καταστατικό της 1ης Διεθνούς, άρθρο 7α). Επομένως το αμερικανικό προλεταριάτο που ουδέποτε απέκτησε και δεν δείχνει να βιάζεται να αποκτήσει πολιτικό κόμμα, ουδέποτε έδρασε ως τάξη. Επομένως η σοσιαλδημοκρατία η οποία ουδέποτε δήλωσε ότι είναι κόμμα ξεχωριστό της εργατικής τάξης, έδρασε μόνον υπέρ του εαυτού-της επί μισό αιώνα, συνεπικουρούμενη ενθουσιωδώς από το προλεταριάτο, που δεν απέκτησε ποτέ συνείδηση του εαυτού-του. Και ούτω καθ' εξής...

Είναι όμως καιρός για τους κομμουνιστές, σοσιαλιστές και λοιπούς αριστερούς, να απαλλαγούμε από την ιδεοκρατία που παραμορφώνει την πολιτική-μας πρακτική. Ας κρατήσουμε τα ονόματα που συνηθίσαμε γιατί μας τα έδωσε η παράδοση των αγώνων και γαλουχηθήκαμε σ' αυτά. Άλλωστε ο Έγκελς μας λέει ότι «τα πραγματικά πολιτικά κόμματα δεν έχουν ποτέ μια ονομασία που να τους ταίριαζε τέλεια: το κόμμα εξελίσσεται, η ονομασία παραμένει» (Έγκελς: Διεθνή θέματα).

Κι ο Λένιν μας λέει ότι «αυτό το παράλογο και βάρβαρο όνομα «μπολσεβίκος», είναι ανεκτό...». (Λένιν: Κράτος και επανάσταση).

Είναι καιρός όμως να απαιτήσουμε πολιτική σκέψη που να μην ιδεοκρατείται.

Μπορούμε αν: α) απαλλαγούμε από τη διαλεκτική λογική, β) επιμεινουμε στην κοινή λογική, και γ) διαβάσουμε Θουκυδίδη.

Η Θουκυδίδεια διαύγεια

Ο πελοποννησιακός πόλεμος συνεχίζεται πάντοτε και εύχομαι να μην τελειώσει ποτέ. Εύχομαι δηλαδή να υπάρχει πάντα η δυνατότητα που έχουμε να αντλούμε μέσα στη θουκυδίδεια διαύγεια, ψήγματα πολιτικής αυτογνωσίας, το χλευασμό που επιβάλλει η θέα κάθε μεταφυσικού φανατισμού και τα στοιχεία της «υλιστικής» πολιτικής μετριοπάθειας.

«Υπό φύσεως αναγκαίας», πάντοτε, «δια παντός» οι άνθρωποι ασκούν εξουσία όταν επικρατούν.

Και υπάρχει πλήρης απροσδιοριστία στην εξιχνίαση του καλού και του κακού διότι δεν υπάρχει αντικειμενική αλήθεια, που ο ένας υπερασπίζεται κι ο άλλος κακομεταχειρίζεται.

Οι άνθρωποι πάντοτε, «τα μεν ηδέα καλά νομίζουσι, τα δε συμφέροντα δίκαια».

Κριτής για τα ποιά είναι τα γλυκά και τρυφερά, ποιά συμφέροντα, ποιά άδικα;

Κανείς, εκτός από την ισορροπία που επιβάλλει η γνώση που έχουμε, ότι η διάνοια-μας μοιάζει με τη διάνοια των άλλων. Κανένα άλλο κριτήριο υπεροχής δεν υπάρχει υπέρ ενός και κατά του άλλου.

Να επέμβουμε ή να μην επέμβουμε στη Σικελία, στο Αφγανιστάν, ή στο Σαλβαντόρ;

Να σφάξουμε ή να μη σφάξουμε τους Μυτιληνιούς, τους Πολωνούς εργάτες, τον καμποτζιανό λαό; Να ανεβάσουμε ή να κατεβάσουμε τα επιτόκια επενδύσεων; Να προτιμήσουμε τις διαρθρωτικές αλλαγές ή την ρήξη;

Σε κάθε αγωνιώδη ερώτηση που ανακύπτει από την πολιτική ποικιλομορφία της ζωής, η θουκυδίδεια διαύγεια μας δίνει το κλειδί: για κάθε προοπτική υπάρχει μια *ισομοιρία επιχειρημάτων*, διότι υπάρχει μια ισοδυναμία άγνοιας και γνώσης, βούλησης και αβουλίας, τόλμης και ατολμίας, στους ανθρώπους που σέρνουν το χορό του φόβου, του συμφέροντος και της τιμής-τους. Δηλαδή, δεν υπάρχει κλειδί. Υπάρχει η ήρεμη αποδοχή της βίας και η ευγένεια στην προσπάθεια για την αποτροπή-της.

Δεν υπάρχει η, πάντοτε εκ των υστέρων ανακαλυπτόμενη, αντικειμενική ροπή των γεγονότων. Άλλωστε στην πολιτική δεν υπάρχει γεγονός... Και πώς να υπάρχει; Αυτό που εγώ θεωρώ, ότι εδώ αρχίζει κι εκεί τελειώνει, μπορεί ο άλλος, κάθε άλλος να το βλέπει ότι ούτε έτσι αρχίζει ούτε εκεί τελειώνει: «Ακόμη και την καθιερωμένη σημασία των λέξεων ως προς τις πράξεις, την άλλαξαν αυθαίρετα»... (Θουκ.Γ, 82). Γιατί; Γιατί αυτοί οι άλλοι, μπορούν να ζουν το δικό-τους ορισμό των πραγμάτων, ως προς εμένα και να επιβάλλουν αν μπορούν, μια γενική ασάφεια...

Τίποτε δεν είναι προορισμένο αντικειμενικά να τείνει προς τα εκεί κι όχι προς τα εδώ, να γίνει έτσι κι όχι αλλιώς.

Στη Σικελία, είμασταν καταδικασμένοι, λόγω του ιμπεριαλισμού-

μας να πάμε... Πήγαμε και καταστραφήκαμε. Θρίαμβος της αιτιότητας;

Τους Μυτιληνιούς, είμασταν καταδικασμένοι, λόγω του ιμπεριαλισμού-μας να τους σφάξουμε. Όμως δεν τους σφάξαμε... Θρίαμβος της απροσδιοριστίας;

...τας προσπιπτούσας τύχας ου λόγω διαιρετάς...

Η Τύχη και ο Λόγος συνυπάρχουν με ίση, ίσως, δύναμη και ίση, ίσως, συχνότητα. Κι ο Λόγος δεν ελέγχει την Τύχη, όπως κι η Τύχη δεν κατακαλύπτει το Λόγο.

Η διαύγεια του θουκυδίδειου Λόγου ξέρει πως ο Λόγος δεν μπορεί να διακρίνει ανάμεσα στις προσπιπτούσες τύχες. Τι κάνει τότε ο Λόγος αφού δεν διακρίνει, και αφού δεν διακρίνει, δεν τείνει να πραγματώσει το Τέλος-του; Ο Λόγος υπάρχει. Ξέρει ο άνθρωπος, ότι ο Λόγος υπάρχει ως δύναμη μετριασμού της συμφοράς αλλά και της ευημερίας. Και μας καλεί, ο Λόγος, να είμαστε κάτι περισσότερο από αθύρματα της ιστορίας, κάτι λιγότερο από θεοί της αλαζονείας.

Να είμαστε, και παρά δύναμη τολμητάι και παρά γνώμην κινδυνευταί και επί τοις δεινοίς ευέλπιδες...

Ύστερη σημείωση

Αυτοί όλοι, που έχουν διαπιστώσει τη θρησκευτική φύση του μαρξισμού και την εκλεκτική συγγένεια μεταξύ σοσιαλισμού - κομμουνισμού και χριστιανισμού, είναι πια αμέτρητοι.

Γι' αυτό προτείνω μόνο τον τόμο στον Gallimard με τίτλο: Η θρησκευτική διάσταση της πολιτικής (Le religieux dans le politique, 1981), όπου ευρωπαίοι αριστεροί και μαρξιστές διανοητές όπως ο Cl. Lefort, Leo Strauss, Eric Weil κ.ά. παρουσιάζουν τις θρησκευτικές πτυχές του επιστημονικού σοσιαλισμού.

Στην Ελλάδα, ο κομμουνιστής ιστορικός και διευθυντής του Κέντρου Μαρξιστικών Ερευνών στη Θεσσαλονίκη, Κωστής Μοσκόφ, δημοσίευσε στις εκδόσεις «Εξάντα» ένα δοκίμιο με τίτλο: Η συνάντηση με το Καθόλου. Εκεί, με εκπληκτική ευαισθησία υποστηρίζει ότι, στην εποχή-μας, το Σώμα του ζώντος Χριστού, κεφαλαίωδης έννοια της ανατολικής ορθόδοξης Εκκλησίας, εκφράζεται μέσα από το αγωνιζόμενο προλεταριάτο, κι ότι ο νέος Παράκλητος που συμβάλλει στη θέωση του πληρώματος μέσα από την Ανάσταση - Επανάσταση, είναι το κόμμα της πρωτοπορίας. Όπερ έδει δείξει...

Αλλά φυσικά υπάρχει όλο το έργο του μοναδικού Μπερντιάγιεφ, που είναι μια θεόπνευστη διακονία υπέρ του σοσιαλισμού και του χριστιανισμού και όπου μέσα από μία μερική απόρριψη αλλά και ένθερμη συνηγορία υπέρ του μαρξισμού, ο μέγας ελληνορθόδοξος Ρώσος, δείχνει ολοκάθαρα, την ολοκάθαρη θρησκευτική φύση του επιστημονικού σοσιαλισμού.

Αυτά τα ελάχιστα, για να μην κομίζει κανείς γλαύκα εις Αθήνας...

Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

το τελευταίο βιβλίο του

ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ:

Για τον Γκράμσι

Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Μία σύνοψη των αναζητήσεων και της προβληματικής του ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ στο μαρξισμό, τη σύγχρονη φιλοσοφία, τη θεωρία του κράτους και τον Ευρωκομμουνισμό.

Τα περιεχόμενα του βιβλίου:

- *Πορεία προς έναν προβληματικό Ευρωκομμουνισμό*
- *Γκράμσι: Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ - Προλεγόμενα στη μελέτη για την ηγεμονία στο Κράτος*
- *Το Κράτος του κεφαλαίου*
- *Για το πρόβλημα της εξουσίας*
- *Η κρίση των πολιτικών κομμάτων*

Τάς κεφαλάς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν

Ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Εὐαγγελίζομαι τῷ χώρῳ χαράν μεγάλην. Συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί, ὅτι τάς πενθίμους ἡμέρας μου εἰς ἱεραποστολήν, εἰς γῆν ἡμιβαρβάρων ἀναλίσκων, οὐκ ἠδυνήθη ὅπως κομίσω ὑμῖν ἐνωρίτερον τὸ μέγα, τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα. Ἦδη, ὅμως, ὅφ' ἱερᾶς συγκινήσεως κατεχόμενος, στεντορεῶς ἀγγέλλω ὅτι ἐσώθησαν! Οἱ ἀδελφοί μας, οἱ ἐπὶ μακρόν ὑπὸ τῆς ἐπαράτου νόσου τῆς κομμουνιστικῆς ἀθείας κατατρυχέντες, ἐπιστρέφουσιν πλήρεις συντριβῆς καὶ μετανοίας εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ὅποیان ὁσμήν εὐωδίας πνευματικῆς ἀποπνέουσιν αἱ ἄλλοτε δῶσαν τὴν πτωμαίνην τῆς ἀπιστίας σελίδες τῆς «Αὐγῆς». Κρίνατε μόνο. Εἰς τὸ φύλλον τῆς 4ης Σεπτεμβρίου (μνημὴ Μωϋσέως τοῦ προφήτου καὶ Βαβύλου τοῦ πανσέπτου ἱερομάρτυρος —βοηθεία μας) ἔτους Σωτηρίου χιλιοστοῦ ἑνεακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ δευτέρου, ἀναγιγνώσκω εὐφροσύνως:

«Θεολογικὸ Συνέδριο καὶ Σοσιαλισμός. Ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ ΚΚΕ ἐσωτ. μίλησε ο σ. Κ. Ζουράρις. Μεταξὺ ἄλλων ἀνέφερε ὅτι:

«Δεν θα σας είναι άγνωστο ὅτι εἴμαστε διαπρύσιοι κήρυκες ἐνὸς σοσιαλισμοῦ με ἐλευθερία καὶ πολυφωνικὴ δημοκρατία. Επομένως γιὰ μας εἶναι ἀπλὸ: ὁ σοσιαλισμός εἶναι μίᾳ κατὰ κόσμον ἀναζήτηση τῆς κοινοτικῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι κοινότης μυστηριακῆ. Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ βρίσκει τὴν ἐνότητά του δια μυστηρίων».

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν ἐπεσήμανε:

«Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πιστεύουμε, ὅτι εἶναι σύμπτωμα ὀχι κρίσης, ἀλλὰ ιδιόμορφης ἀκρίσιας, αὐτὸ το ὁποῖο βυρσοδομοῦν ἀνελλήνιστοι ἐμπειρογνώμονες: Νὰ υποβαθμίσουν τὴ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν στὴν ὅλη παιδεία τοῦ Γένους.

Εσεῖς, λοιπόν, οἱ θεολόγοι —τόνισε— ἔχετε σήμερα μίᾳ ωραία ευθύνη: Πρέπει νὰ υπενθυμίζετε συνεχῶς στοὺς τεχνοκράτες ποὺ κατακλύζουν τοὺς προθαλάμους τῆς ψυχῆς-μας, ὅτι εἶναι μετὰ βίας, μετρίως ἀρμόδιοι γιὰ τὶς δραχμικὲς περιπέτειες τῆς ντομάτας».

Τάδε ἔφη Κωνσταντῆς ὁ Νέος Θεολόγος, καὶ κατὰ κόσμον μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΕ ἐσωτ. Μὴ ταρασσέσθω ἡμῶν ἡ Χριστιανικὴ καρδιά, ἀδελφοί, ἐκ τοῦ γράμματος σ. τοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ νεφωτίστου ἀδελφοῦ μας, ὑπὸ τοῦ φύλλου «Αὐγῆ» προστιθεμένου. Σ. ἦτο «σύντροφος» καλεῖται ὁ κομμουνιστὴς ὑπὸ τῶν συστασιωτῶν αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅμως, πρόκειται περὶ γράμματος ψευδευγράφου, διότι ὁ λαλὼν τὰ θεῖα ἔπη τὰ εἰς τὴν «Αὐγὴν» δημοσιευθέντα οὐχὶ Σ. ἀλλὰ Χ. μόνον δύναται νὰ ὀνομάζεται: Χ. ἦτοι Χριστιανός. Τό Σ. εἶναι ἐπιβίωσης παλαιοῦ ἐποικοδομήματος τὸ ὁποῖον ἐπιβίῳ ἄφ' οὗ ἐξέλιπεν ἡ βᾶσις αὐτοῦ —ὡς καὶ ὁ μυσάρῳς Ἑβραῖος, συμπατριώτης τοῦ σφαγέως Μπέγκιν, Κάρολος Μάρξ (ἐπάρaton τὸ ὄνομά του) θά ἔλεγεν. Ὁρασεῖν χρῆ. Ἡ νέα βᾶσις εἰς τὴν νέον ὕψος, ἐκκλησιαστικόν, βυζαντινοπρεπές, ἐκφράζεται. Διαπρύσιοι εἶναι ὁ νέος ἱεροκήρυξ ἐνὸς σοσιαλισμοῦ μέ ἐλευθερίαν καὶ τῶν Πανσέπτων καὶ Ἀχράντων Μυστηρίων λατρεῖαν. Γλώσσα θεόπνευστος ὡς ἡ τῆς ὄνου τοῦ Βαλαάμ. Ἀπολωλὸς ἦν ὁ ἀδελφός καὶ εὐρέθη. Τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψε. Ἀγαλλίσθη ἀδελφοί.

Πτωχὸς καλόγηρος, κατὰ κόσμον μετρῶν εἰς τὸ τεχνοκρατικόν κομβοσχοινίον μου τὰς πενιχρὰς δραχμὰς τοῦ ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος εἰμαι, φεῦ, ἀσθενικὸς περὶ τὴν βιολογίαν τοῦ Γένους. Ἡμαρτον, ἀδελφοί, ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ Γένους ἐφαίνετο μοι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἀχραινῆ χριστιανικὴν μου πίστιν, καθ' ἣ ἔχον παραπλανηθεῖ ὑπὸ τοῦ ἑλεεινοῦ Ἑβραίου αἰρετικοῦ Παύλου, τοῦ δολιοφθορέως τῆς ἀγνῆς ἡμῶν πίστεως, τοῦ καὶ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν κληθέντος ὑπὸ τῶν διεθνιστῶν συντρόφων του τῆς Τρίτης Κομμουνιστικῆς Διεθνούς. Μὲ εἶχεν ἐξαπατήσει, ὁ ἄθλιος, διδάσκων ὅτι:

«Οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν, οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θήλῃ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»

Ἄκουσον, ἄκουσον. Τό Ἄρειον Γένος ἡμῶν, τὴν καθαρότητα τοῦ αἵματος τοῦ ὁποίου ἐσεβάσθη ὡς καὶ ὁ ἱσαπόστολος Ἀδὸλφος, τὸ Γένος ἡμῶν, ἡ Φυλὴ, ἡ Ράτσα, ἀδελφὸν τῶν ἐπαράτων Ἑβραίων παρανόμων.

Ἀπαγε τῆς βλασφημίας. Λυτρωθεῖς ἐκ τῆς πλάνης, ὕμνον ἀναπέμπω εἰς τὸν φωτίσαντά με διὰ τοῦ θεοπνεύστου ἀποφθέγματος «Ἑλλάς Ἑλλήνων Χριστιανῶν» —Στυλιανόν τὸν Μεγαλομάρτυρα.

★ ★ ★

Δέν γεννᾶται ὁ Ἑλλήν Χριστιανός ἀδελφός. Γίγνεται. Διὰ τῆς ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων ὑποχρεωτικῆς καὶ καταναγκαστικῆς τοῦ ἁγίου μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν διδασκαλίας, γαλουχεῖται ἡ νεότης καὶ ἄγεται ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς Πίστεως τὴν στενωπὸν. Τεχνοκράται ἀνελλήνιστοι εἰς χώρας τῆς ἀπωλείας —εἰς ἃς σπουδάζομεν ἡμεῖς, οἱ Νέοι Θεολόγοι, ἵνα κάλλιον τὴν ἁμαρτίαν γνωρίσωμεν ὥστε ἀποτελεσματικότερον πολεμήσωμεν αὐτήν— τὸ τῶν Θρησκευτικῶν μάθημα προαιρετικὸν ἔχουσιν καταστήσει. Οὐδόλως τολμῶντες βεβήλους τοιαύτας εἰσηγήσεις ἐν μέσῳ τοῦ Γένους ἡμῶν —καθ' ὃ ἐδῶ εἶναι Μπαλκάνια, δέν εἶναι παιῖζε, γέλασε— τὴν υποβάθμισιν τοῦ μαθήματος βυρσοδομοῦσιν, διὰ τῆς μειώσεως τῶν ὥρων διδασκαλίας. Διὰ νὰ διδάσκονται οἱ νέοι μας περισσότερα μαθηματικά ἢ περισσότεραν φυσικὴν, ἤδη δὴ μερίζον ἀθεῖαν. Ἀλλὰ ἔχουσιν γνῶσιν οἱ ἐπουράνιοι χωροφύλακες καὶ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ζουράρειως λαλοῦσιν.

Ἦδη δὲ δρέπομεν ἀγαλούς τοὺς καρπούς τῆς ἐν Χριστῷ διαπαιδαγωγίσεως τῆς νεότητος. Συναντῶνται πλέον οἱ ἀθληταὶ τῆς Πίστεως καὶ οἱ ἀθληταὶ τοῦ στίβου καὶ χρυσὰ μετάλλια περὶ τὸν πάνσεπτον λαίμον τῆς Παναγίας, τῆς εἰς τὸ θαυματουργόν εἰκόνισμα τῆς Μονῆς τῆς Τήνου εἰκονιζομένης, καθ' ὅπνους ὀραματίζονται. Τοιοῦτον θεῖον ἐνύπνιον θά ἦτο ποτε δυνατόν ἂν, ἀντὶ θρησκευτικῶν ἐδιδάσκοντο οἱ ἀθληταὶ μας βιολογίαν; Ἐχασαν ὀριστικῶς τὴν μάχην τῶν εἰκόνων οἱ ἐπάρατοι Ἰσαυροί, οἱ εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες. Καὶ ἐάν περὶ τὸ θέμα τῆς προσκυνήσεως τῶν Ἀγίων εἰκόνων ἀπώλεσεν ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία «τὴν μάχην τῆς ἐσωτερικῆς ἀνανέωσης» (ὅπως θὰ λέγαν καὶ στο ΚΚΕ ἐσωτ. ἀν δὲν ἦταν ἀπρεπὲς νὰ μιλᾶνε γιὰ σκοινὶ στο σπῆτι τοῦ κρεμασμένου) ποῖα ἡ ζημία; Ὅτι ἐδουλώθη κατὰ κόσμον ἡ βασιλεύουσα εἰς τὸν Μωάμεθ; Ἐσώθη, ὅμως, τὸ Γένος διὰ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ τὸν Ὑψηλάντην διὰ στόματος Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἀφώρῃσεν, πρὸς τὴν μυστηριακὴν ἐνότητα τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τὴν κατὰ κόσμον Ψωροκώσταιναν ἀποβλέπουσα...

★ ★ ★

Εἰς τὰ Μυστήρια, ἀδελφοί. Ἐκεῖ θά ἐπανάλθωμεν. Μυστήριον μέγα ὁ γάμος. Ὁ Θρησκευτικὸς, οὐχὶ ὁ κατὰ κόσμον πολιτικός, ὃν ἀνελλήνιστοι τεχνοκράται ἐβυρσοδόμησαν διὰ νὰ καταφθῇρῳσιν τὰ θεμέλια τοῦ Γένους. *Humani et divini juris communicatio*, ὡς εἶπεν καὶ ὁ Θεῖος Μοδιστίνος. Ἡ δὲ γυνὴ νὰ φοβεῖται τὸν ἄνδρα. Ἄντε, γιὰ πολὺ μᾶς σκότισε καὶ ἡ γυναικεία ἀπελευθέρωση. Ἐτοί πού πάμε θά μᾶς βάλουν νὰ πλύνουμε καὶ τὰ πιάτα, οἱ ξεμυαλισμένες. Καίρος νὰ θυμηθοῦν ὅτι «ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἐλήφθη αὕτη». Καὶ νὰ τὸ διδάσκωνται αὐτὸ καταναγκαστικῶς οἱ ἐλληνοπαῖδες εἰς τὸ τῶν θρησκευτικῶν ἁγίων μάθημα, ἀντὶ τῶν λήρων τῆς Δαρβινεῖου βλασφημίας. Οἱ κατὰ κόσμον ἀπόγονοι τῶν πιθήκων ὀφείλουν νὰ ἀναζητοῦν τὴν μυστηριακὴν ἐνότητα τῆς προελεύσεώς των εἰς τὴν Θεῖαν πληοπλαστικὴν τῆς Γενέσεως. Εἶναι πολὺ ἀπλό.

Μυστήριον μέγα καὶ ἡ Ἱερωσύνη, ἡ διὰ τῆς Θεῖας Χάρτος ἀποκλειστικῶς τὸν Ἱερέα ἐξουσιοδοτοῦσα τὰ Ἀχραντα Μυστήρια νὰ τελῇ. Ἐκβάλλονται, ἤδη, ἐκ τῆς ψυχῆς μας καὶ ἐξοβελίζονται ἐκ τοῦ νοῦς μας οἱ ψευδοπροφῆται καὶ ψευδοδιδάσκαλοι οἱ τοὺς πανσέπτους Ἱερεῖς ἡμῶν τολμήσαντες νὰ χλευάσωσιν.

Ἐκάς ὁ ἀφορεσμένος Λασκαράτος, ὁ ἀπόβλητος τῆς Ἐκκλησίας Ροῖδης. Ἐκάς καὶ ὁ ἐν ἐνδύματι προβάτου ἐλθὼν, λύκος δὲ τῆς ἀθείας καὶ τῆς ἀπατρίας ἔσθων, ὅστις ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς προστασίας τῆς κατὰ κόσμον Πολιτείας τὴν θεῖαν Ἱερωσύνην ὕβρισην διὰ στίχων βεβήλων:

«Φωτιά βάλαν, το κάψανε το σπῆτι-μον
καὶ συντριψαν τὴ λύρα-μου με τὴ βαθεῖα ἀρμονία
τὴν Πολιτεία δυο Λάμιες τὴ ρημάζουνε:
Ἡ λύσσα τοῦ καλόγερο, τοῦ δασκάλου ἡ μανία».

Λυσσόδηκτος ἤσουν σύ, ψευδοπατριώτα, κρυπτοκομμουνιστά! Τί θά εἶ-
χες ἐξεμέσει ἄθλιε, ἐναντίον τοῦ διδασκάλου τῶν Ὁρησκευτικῶν, ὅστις,
συνδυάζει τοῦ καλογήρου τόν ἔνθεον ζῆλον καί τοῦ διδασκάλου τήν φανατι-
κήν ἀφοσίωσιν. Φρίττει ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου! Ὁρθῶς σοῦ ἔκαυσαν τό σπί-
τι σου. Καί λίγα πού σοῦ κᾶναν. Γιούχα καί πάλι γιούχα τῶν πατριδίων
σου, ὕβριστά τοῦ Γένους μας, ποιητά τῶν Γύφτων.

Ὁ δέ Ψευδάγγελος, ἐκεῖνος, ὁ ἐν μέσῃ Γερμανικῇ κατοχῇ κηδεύσας
καί ὑμνήσας σέ ὡς δῆθεν πατριώτην ἐτόλμησεν νά χαραῖξῃ εἰς στίχους τήν
ὑβριν κατά πάσης θεότητος:

«Ὁ κάθε Χριστιανός, μπορεί Χριστός να γίνει
κι η κάθε Χριστιανή, μια Παναγιά, Γλαριών!»

Ἦ, τῆς θρασυτέτος ἄβυσσος, τῆς ἐπάρσεως κορυφή! Καί τί θά ἀπογί-
νουν οἱ ἱερεῖς καί τῆς Ἱερωσύνης τό μέγα μυστήριον, ὅταν ὅλοι οἱ Χριστια-
νοί γίνουν Χριστοί, ἀνόντε; Πῶς θά διδάσκῃ ὁ καθηγητής τῶν Ὁρησκευ-
τικῶν τᾶς Εὐᾶς μας νά φοβοῦνται τούς ὄφεις καί διά βίου νά αἰσχύνονται
διά τό προπατορικόν ἁμάρτημα καί τήν ἀπώλειαν τοῦ Παραδείσου, ἄν κά-
θε Χριστιανῇ γίνῃ μιᾷ Παναγίᾳ. Ἀπαγε τῆς βλασφημίας, Ὁρφικέ εἰδω-
λολάτρα!

Ἦδη δέ βλέπω προτροπάδην νά ἐκδιώκεται ἐκ τῶν γραφείων τῆς «Αὐ-
γῆς» καί νά ἐξορκίζεται ἡ σιὰ τοῦ παλαιοῦ της χρονογράφου, τοῦ γνω-
στοῦ ἐκείνου κωφοῦ βουλγαρικοῦ κτήνους, ὅπερ οὐδέ πρό αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας μας ἐσκέφθη νά ἀναχαιτίσῃ τόν
ὀχετόν τῆς βορβορώδους τοῦ ποιήσεως:

«Σαράντα σβέρκοι βωϊδινοί ... κι ἀπὲ γερὰ ρεβήμενοι
μέ λιγδωμένες μπουκλές καθίσανε στό τζάκι
σκεμπέδες σταυροθόλωτους κι ἀβάσταχτες ἐνοιώσανε
καί βρώμικες ποδαρούκλες... φαγούρες στό μπατζάκι».

Στό μπατζάκι, ἀθεόφοβε! Ὑπό τό ἅγιον ράσον. Τούς διά τῆς ἐπιφοιτή-
σεως Πνεύματος Ἀγίου φωτισθέντας καί Ἄγιον Μῦρον ἀποπνέοντας ἱε-
ράρχας, γελοιογραφεῖς ὡς ὄζοντας ἰδρωτίδας, κρασίλας, ποδαρῖλας καί ὦ
φρικτότατον, βαρβατίλα! Ὑπαγε νά συνωστισθεῖς εἰς τό Τμήμα Μετα-
γωγῶν τῆς ψυχῆς μας ὁμοῦ μετά τῶν ἀνελληνίστων τεχνοκρατῶν. Ἀνελ-
λήνιστε μεταφραστά τοῦ χυδαίου λόγου Ἀριστοφάνους.

Ἀδελφέ Ζουράρι, μετ' εὐλαβείας καί χαρᾶς ἀκροῶμαι τοῦ πολυφωνι-
κοῦ σου κηρύγματος. Εἰσαι, ὅμως, νέος εἰς τὰ τῆς Πίστεως καί ὁ Διάβολος
ἐπιχειρεῖ νά σέ παγιδεύσῃ διά τοῦ ἰδίου σου αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Πρόσε-
ξον, ἀδελφέ μου. Ἡ ἐπίκλησις τῆς πολυφωνικῆς δημοκρατίας εἶναι ἡ πρῶ-
τη παγίς. Διότι πολυφωνική δημοκρατία κατά κόσμον δέν συμβιβάζεται
μέ ὑποχρεωτικῶν τῶν Ὁρησκευτικῶν διδασκαλίαν, ὡς ἀκριβῶς δέν συμ-
βιβάζεται μέ κατανγκραστικήν διδασκαλίαν τοῦ χυδαίου ἀθεϊστικοῦ κομμου-
νιστικοῦ δόγματος. Ἐν πολυφωνικῇ δημοκρατίᾳ μόνον ὁ βουλούμενος δι-
δάσκειται τὰ τῆς Πίστεως, ὁπότε ὑποβαθμίζεται τό μάθημα τῶν Ὁρησκευ-
τικῶν, προαιρετικόν καθιστώμενον, πρὸς μεγίστην τοῦ Γένους ζημίαν.
Ποία πολυφωνία ἐπιτρέπεται ὅταν ἕνας εἶναι ὁ Λυτρωτής, ὡς ὀρθῶς διά
τοῦ παραδείγματος διδάσκουν οἱ τοῦ ἄλλου κόμματος σύντροφοι, σεμιναρι-
σταί τοῦ εὐσχήμονος Ἰωσήφ;

Ἐάν δέ φρονῇς ὅτι ἡ διὰκρίσις τοῦ κατά κόσμον ἀπό τοῦ μετά κόσμον ἀ-
ποτελεῖ ὁδόν διαφυγῆς ἐκ τοῦ διλήμματος, πλανᾷσαι, ἀδελφέ. Ὁ Ἐωσφό-
ρος ἔχει τοποθετήσῃ ψευδῇ σηματοδότησιν εἰς τό κρίσιμον αὐτό σταυρο-
δρόμῳ ἵνα κατὰ κλημνὸν ὀδηγήσῃ τήν κούρσαν τῆς ψυχῆς σου.

Ἐάν, ἀδελφέ, ἦτο νοητός ὁ χωρισμός τοῦ πεδίου τῆς ὑπάρξεως εἰς δύο
παρὰλληλους ἀγρούς —τόν κατά κόσμον καί τόν κατά τὰ μυστήρια— ὥ-
στε εἰς τόν ἕνα νά ἀλωνίζῃ ἐλευθέρως τό Κόμμα εἰς δέ τόν ἕτερον τό Ἱερα-
τεῖο, τότε θα ἦτο ὁμοίως νοητός καί ὁ χωρισμός τῆς Ἐκκλησίας ἀπο τήν
Πόλιτείαν, ὡς ἀκριβῶς αἰτεῖται καί τό ἄφρον καταστατικόν τοῦ Κόμματος
τοῦ ὁποίου ἡγεῖσαι. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θά ὤφειλεν νά χωρισθῇ
καί τό πολιτικόν ἀπό τό Κατηχητικόν σχολεῖον, ἡ δέ Πολιτεία δέν θά ἦ-
δύνατο πλέον νά μαντρώνει τό αἰχμάλωτον ἀκροατήριον τῶν Ἑλληνοπαί-
δων πρὸς χρῆσιν τῶν Χριστιανοδιδασκάλων. Καί πάλιν ἀπόλλυται τό Γέ-
νος.

Ἀντιλαμβάνομαι, ἀδελφέ, τόν τρόπον καθ' ὃν σκέπτεσαι νά ἐφαρμόσεις
τήν πολυφωνίαν εἰς τήν ἰδίαν σου Κεντρικήν Ἐπιτροπήν. Ἠλίου φαεινότε-
ρον ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν παλαιοὶ ἀμετανόητοι κομμουνισταί θά ἀρχίσουν

νά ἄδουν τήν βλάσφημον στροφὴν τοῦ ἐμβατηρίου τῆς Τρίτης Διεθνούς,
τήν λέγουσαν:

Θεός, αρχόντοι, Βασιλιάδες
με πλάνα λόγια μας γελούν...».

Θά καταπνίξουσιν τήν ὀχλαγωγίαν των οἱ περὶ ἐσέ ψάλλοντες εἰς τόνον
Βυζαντινὸν τό σοβαρόν μέλος:

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ὁ Θεός τόν εὐσεβέστατον Γραμματέα ἡ-
μῶν Γιά-α-α-α-νη...»

Πλὴν, τὰ κοσμικὰ προβλήματα εἶναι ὅπως οὖν δυσχερέστερα τῶν Κεν-
τρικῶν Ἐπιτροπῶν καί τῶν μωρῶν Συνεδρίων. Ἡ κατά κόσμον ἀναζητή-
σις τῆς κοινοτικῆς ζωῆς, ἣν ἐπιδιώκει κατ' ἐσέ ὁ σοσιαλισμός, λησμονεῖ νά
σκεφθῇ τό εἶδος τοῦ κόσμου εἰς τόν ὁποῖον κατά κόσμον ζῶμεν. Τί νόημα
ἔχει ἡ ἀφθονία καί ἡ κοινοκτημοσύνη τῶν ἀφθόνων ὑλικῶν ἀγαθῶν ὅταν
τεθῇ ἀντιμέτωπος πρὸς τήν φθαρτότητα τῶν ἐγκοσμίων. Ματαιότης μα-
ταιότητων. Οὐ συνοδεύει ὁ πλοῦτος. Κοιλιάδα δακρύων διερχόμεθα ἵνα
διά τοῦ μαρτυρίου ἀρθῶμεν εἰς τήν αἰώνιον ζωὴν. Ἡ κατά κόσμον σοσια-
λιστικὴ κοινότης διεκδικεῖ τήν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τήν κοιλιάδα
τῶν δακρύων τῆς ὑψηλότητος! Ὅποια ἀντινομία! Ὅποια πεπλανημένη δόξ,
ἀνεπίδεκτος ἐπιτυχοῦς καταλήψεως. Δέν ὑπάρχει ἐπιλογὴ ἐπιτυχίου ἐπιτυ-
χίας διά τόν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Ὁρθῶς εἶπεν ὁ μέγας Χριστιανὸς καί
μέγας τῶ ὄντι ποιητῆς εἰς τήν χώραν τοῦ Σαίξπηρου: δέν ἔχετε ἄλλην ἐπι-
λογὴν πλὴν μεταξὺ τοῦ πυρός τῆς Κολάσεως καί τοῦ πυρός ὅπερ, κατα-
καῖον τὰ Σόδομα καί Γόμορρα τὰ κατά κόσμον θά λυτρώσῃ —ἀφ' οὗ
δοκιμάσῃ— τούς πιστούς. The choice of fire and fire. Οἱ δέ ἀγῶνες ὑ-
πὲρ τῆς παγκοσμίου Εἰρήνης εἰς τούς ὁποίους εἰδικεύεται ὁ σοσιαλισμός ἀ-
ποτελοῦσιν μίαν ἀκόμη οὐτοπίαν. Θαρσεῖν χρή, ἀδελφέ. Τί εἶναι ὀλίγα
πυρηνικά ὀλοκαυτώματα καί ὀλίγα ραδιενεργὰ ἐγκυώματα προκειμένου νά
κληρονομήσωμεν τήν αἰωνίαν δρόσον τῆς Παραδείσεως. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ
βομβαρδισμοῦ θά δροσίξουν τούς πιστούς πτέρυγες ἀγγέλων, ὡς ἐδρόσι-
σαν τούς παῖδας ἐν καμίνῳ. Ἰδοὺ ἡ ἄσφογος λογικὴ τῆς Δευτέρας Παρου-
σίας, τήν ὁποίαν καί αὐτὴν θά διδάσκονται ὑποχρεωτικῶς οἱ ἑλληνοπαῖδες
εἰς τό μάθημα τῶν Ὁρησκευτικῶν, διά τήν σωτηρίαν τοῦ Γένους οὐχὶ εἰς
τήν παρούσαν, πρόσκαιρον, ἀλλ' εἰς τήν μετὰ θάνατον, αἰωνίαν ζωὴν.
Ἀντραλίζομαι, πεινώ —σοῦτ! Θά φᾶς στόν Οὐρανόν!

★ ★ ★

Καί πολύ ὀρθῶς, ἀδελφέ Ζουράρι, μετὰ χλευασμοῦ ὁμίλεις διά τούς τε-
χνοκράτας, τούς μετὰ βίας, μετρίως ἄρμοδιους γιὰ τίς δραχμικῆς περιπέ-
τειες τῆς ντομάτας. Βεβαίως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς οὐδόλως ἀ-
πηξίωσεν νά εὐλογῇ τούς ἄρτους καί τούς ἰχθεῖς ἵνα θρέψῃ τὰ πεινῶντα
πλήθη. Τό δέ ὕδωρ εἰς οἶνον μετέτρεψε διὰ τούς τεχνοκράτας τούς συνω-
στιζομένους εἰς τὰ μπουντουάρ τοῦ ἐν Καννᾷ γάμου. Πλὴν ὅμως, ἐπέπλη-
ξε τὴν Μάρθαν καί περὶ πολλὰ μερινώσαν καί τυρβάζουσιν, καί δὴ περὶ
τήν ἀθλίαν ντοματοσαλάταν, τήν ὁποίαν μετὰ βουλιμίας καταβροχθίζει τό
ἀνελλήνιστον τμήμα τοῦ Γένους μας, τό καί «λαουτζίκος» καλούμενον ἐν
ταῖς Γραφαῖς. Ὡς τροφὴ Ἑλλήνων Χριστιανῶν εἶναι ἀπαράδεκτος ὑλιστι-
κὴ ἡ ντοματοσαλάτα. Μόνον ἄβοκάντο σάλαντ στηρίζει τήν ἑλληνοπρεπῆ
διάνοιαν. Ἦδη δέ δέομαι εἰς τόν Ὑψιστον φῶτισιν νά πέμπῃ εἰς τούς μετὰ
βίας ἀξίους τεχνοκράτας νά συγγρατῇσιν τᾶς δραχμικᾶς περιπετείας τοῦ
χυδαίου λαχανικοῦ εἰς σεβαστόν τῆς τιμῆς του ὕψος. Διότι αἱ πολὺ φθηνὰ
τομάτα δέν τρώγονται. Χρησιμοποιοῦνται ἄλλως πῶς —θου Κύριε φυλα-
κὴν τῷ στόματι μου— κατά κόσμον!

Κατὰ κόσμον... ἡ μάλλον κατά τὸν κοσμάκη που δε διστάζει νά πε-
τάξῃ καὶ κανένα σάπιο λαχανικὸν στα γελοῖα θεάτρα ἐμᾶς των δια-
νουμένων. Μόνο που εἶναι κρίμα νά δίνουν στόχους σε τέτοιου εἶδους
βλήματα οἱ δοκιμασμένοι καὶ ωραῖοι αγωνιστῆς που ἔχουν τὴν ατυχίαν
να συνυπάρχουν μέσα στο εσ. με τους Νέους Θεολόγους. Αυτοὶ οἱ κά-
πως πιο παλαιοὶ μποροῦν νά θυμηθοῦν μια εποχὴ μεγάλη, ἕνα επανα-
στατικὸν κίνημα που χωρὶς νά κατεβάζῃ τὴ σημαία τῆς θεωρίας του, ἡ
τῆς αθείας του, εἶχε ἀρκετὴ δύναμη ὥστε νά ἐμπνέει τούς παπᾶδες νά
σηκώνουν τὰ ὄπλα καὶ νά γεμίζουν τὰ ἀνελλήνιστα βουνὰ μας Παπα-
Κουμπούρες. Τώρα; Αὐτὸ ἀπόμεινε στους αγωνιστῆς; Νά ἐμπνέουν
τους κουμπούρες νά σηκώνουν τις πέννες για νά γεμίσουν τὴν Ἑλλάδα
παπᾶδες;

Ἐνας αριστερὸς ψάλτης

Ὁ κατά κόσμον

Γιώργος Κατηφόρης

Προς τους φίλους του «ANTI»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού-μας σας πληροφορούμε ότι:

● Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης-μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη-του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρνει τα τεύχη από 1-9.

Για τον Β'	τόμο τεύχη από	10-22
Γ'		23-35
Δ'		36-48
Ε'		49-61
ΣΤ'		62-74
Ζ'		75-89
Η'		90-102
Θ'		103-115
Ι'		116-128
ΙΑ'		129-141
ΙΒ'		142-154
ΙΓ'		155-167
ΙΔ'		168-180
ΙΕ'		181-195
ΙΣΤ'		196-208

● Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κτλ.), όπως είναι και οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των φίλων αναγνωστών-μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη-τους για το «ANTI», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλιών τευχών και, ιδιαίτερα, εκείνων που αφορούν τους τόμους Α' μέχρι και Ζ'.

● **TIMH TOMOY:** 600 δρχ.

● **Ζ' και ΙΕ' ΤΟΜΟΙ:** 650 δρχ.

● **TIMH BIBLIOΔΕΣΙΑΣ**
με παράδοση των αντίστοιχων τευχών): 300 δρχ.

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ 60 δρχ.

● Για αλλαγή των τευχών με τόμους συνεννοηθείτε απ' ευθείας με το περιοδικό:

Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601)

Τηλ: 72.32.713 και 72.32.819

Κομμάντος κατά του θορύβου ή ένα γιαούρτι για κάθε κορνάρισμα

του Σπύρου Καβουνίδη

Αυτό δεν είναι άρθρο, αυτό δεν είναι άποψη, είναι πρόσκληση σε τεντυμποισμό. Αλήθεια, τιμωρείται και η ηθική αυτοουργία για παράβαση του νόμου 4000 ;

Τότε πέστε-το φαντασία με χολή, εκδικητικό όνειρο, βρείτε εσείς πώς θα το πείτε τέλος πάντων.

Κάθεσαι στο τιμόνι μπρός στο κόκκινο φανάρι. Ο καλοκαιρινός ήλιος σε χτυπάει κατευθείαν μα και από την αντανάκλαση στην ασφάλτο και στο μετόν που σε ζώνει. Είσαι μούσκεμα στον ιδρώτα και επί πλέον τρώς και πηχτό καυσαέριο από τα ανοιχτά παράθυρα. Την πρώτη την έχεις μόνιμα μέσα και το δεξί χέρι στο λεβιέ. Το ένα πόδι στο γκάζι και τ' άλλο στο ντεμπραγιάζ, ισορροπείς στη μικρή ανηφόρα για να φύγεις γρήγορα έστω και σε βάρος του δίσκου-σου. Ο από πίσω-σου μαρσάρει προειδοποιητικά και λίγο απειλητικά. Καλά, θα φύγω αμέσως, μη φοβάσαι δε θα σε καθυστερήσω, σκέφτεσαι. Και να, το πράσινο ανάβει. Σε κλάσμα του δευτερολέπτου έχεις χαλαρώσει το αριστερό πόδι που 'ναι στο ντεμπραγιάζ, έχεις τεντώσει το δεξί στο γκάζι, το αυτοκίνητό-σου πάει να ξε... ΜΠΙΙΠ! Σε πρόλαβα, θα σκέφτεται ευτυχής ο από πίσω. Και τα νεύρα-μου ρε φίλε; Και να πεις πως δεν έφυγα γρήγορα... Δηλαδή όμα σου πέσει και κανένας αργός τί κάνει;

Γυρίζεις να τον κοιτάξεις. Πώς νά 'ναι άραγε; Μάλλον με λιγδιάρικο μαλλί, λεπτό μουστακάκι, γόπα κρεμασμένη στο στόμα και γυαλιά ηλίου - καθρέφτες. Όμως νάτος δίπλα-σου. Όχι, είναι πενηντάρης με άσπρο κοντομάνικο και γραβάτα, ελαφριά φαλάκρα, γκριζούς κροτάφους, σφιγμένα δόντια και βλέμμα αποφασισμένο και λίγο ηλίθιο. Σαν τον Λίνο Βεντούρα στις κακές στιγμές-του. Για να δείξεις την καλή-σου διάθεση την παρατήρηση την κάνεις με χαμόγελο. «Πόσο πιο γρήγορα να ξεκινήσω ρε φίλε» του πετάς απ' το παράθυρο. «Ο Στράτος είμαι;». Και βέβαια εσύ δεν είσαι ο Στράτος μα κι εκείνος δεν είναι φιλαθλος, κι ο Στράτος έκανε μεν καλή εκκίνηση μα έπαθε κλακάζ στον τελικό κι έτσι η φήμη-του δεν έφτασε στ' αυτιά του Βεντούρα. Σου ρίχνει ένα θολό βλέμμα και μαρσάρει.

Πού στάθηκε, τί έκανε δεν ξέρεις. Μα στο μεθεπόμενο φανάρι νάτος πάλι από πίσω-σου. Εσύ με περισσή ετοιμότητα ανεβάζεις διακριτικά και τις στροφές μόλις ανάβει το κόκκινο στους πεζούς, έτοιμος να εκτιναχθείς, να τον προλάβεις, μόλις ανάψει το πράσινο. Δεν αντέχεις άλλο κορνάρισμα, ιδίως αυτό το γρήγορο, το κοφτό που σου τσακίζει τα νεύρα μέρα-νύχτα είτε οδηγείς τ' αυτοκίνητό-σου είτε κάθεσαι στη βεράντα-σου ή τρώς το παγωτό-σου στο ζαχαροπλαστείο. Δεν προλαβαίνει ν'

ανάψει το πράσινο και πας να ξεκινήσεις, να φύγεις πριν προφτάσουν τα δάχτυλά-του ν' αγγίξουν το κλάξον-του μα σταματάς, κρατιέσαι αναγκαστικά, ο γεράκος που περνάει δεν έχει φτάσει στο πεζοδρόμιο. ΜΠΙΙΠ, ΜΠΙΙΠ, το μαχαίρι του Βεντούρα νιώθεις να σου τρυπάει τα τύμπανα. Έξαλλος, βγάζεις το κεφάλι απ' το παράθυρο. «Τί θες βρε γελοίο; Να τον πατήσω τον άνθρωπο;». Το σπινάρισμά-του προς απάντησή-σου. Κι ένα συννεφάκι καυσαερίου στη γρήγορη εναλλαγή-του από πρώτη, σε δεύτερη για να εξαφανιστεί γρήγορα. Και τα νεύρα-σου; Άντε να δουλέψεις τώρα... Παρκάρεις λοιπόν εκεί δίπλα, κλείνεις τα μάτια και αφήνεις στην ηδονή του εκδικητικού-σου ονείρου.

Ξανάρχεται η ίδια σκηνή. Πας να ξεκινήσεις, ο γεράκος μπρός-σου, καθυστερείς, δύο κορνάρισμα από πίσω. Και ξάφνου, από κάπου που 'ταν κρυμμένοι ξεπηδούν από τις δύο μεριές του αμαξιού-του, εκείνος κι εκείνη, με μαύρα μπερέ στραβά βαλμένα στο κεφάλι και, μέσα σε κλάσματα του δευτερολέπτου, εκτινάσσουν μέσα από τ' ανοιχτά παράθυρά-του την εκδίκησή-τους, την εκδίκησή-σου, την εκδίκησή όλων-μας. Δυό κεσεδάκια γιαούρτι μ' ελάχιστη διαφορά φάσης προσγειώνονται στον Βεντούρα πασαλείβοντάς-τον από πάνω ως κάτω.

Ξανά! Ξανά! Φωνάζεις ενθουσιασμένος. Επανάληψη λοιπόν σε αργή κίνηση. Διακρίνεις δύο σπινθηροβόλα μάτια, ένα μαύρο μπερέ στραβά βαλμένο και ένα χέρι απ' το οποίο αργά-αργά φεύγει πηχτό το γιαούρτι, απλώνεται στον αέρα, άσπρο στο γκριζό φόντο της ασφάλτου και των πολυκατοικιών. Διαγράφει μια μικρή καμπύλη τροχιά. Οι πρώτες σταγόνες λερώ-νουν το μεταλλικό χρώμα τ' αυτοκινήτου, λίγες καθίζουν στο τζαμάκι του μικρού παραθύρου κι ίσα-ίσα προλαβαίνουν ν' αρχίσουν το αργό κύλισμα προς τα κάτω. Ένα κομμάτι ασπρίζει τμήμα της μαύρης δερμάτινης επένδυσης του τιμονιού κι ένα άλλο καλύπτει το στροφόμετρο. Ο κύριος όγκος του γιαουρτιού τον πετυχαίνει στο μάγουλο και λίγο στο δεξί μάτι, βάφοντας άσπρο και το φρύδι-του. Η ορμή του χτυπήματος τον κάνει να στρίψει λιγάκι προς την άλλη πλευρά ίσα-ίσα για να δεχτεί κατάμουτρα το άλλο γιαούρτι που του παίρνει το γουρλωμένο μάτι-του, τη χοντρή μύτη-του, μπαίνει και λίγο μέσα στο ανοιχτό από έκπληξη στόμα-του, πέφτει στον κόμπο της γραβάτας, ενώνεται με το άσπρο του ποκαμίσου-του, κυλώντας τελικά πάνω στο μπλε ριγωτό παντελόνι-του.

Μπράβο παιδιά! Φωνάζεις ξαλαφρωμένος. Τώρα μπορείς να συνεχίσεις με καλύτερη διάθεση.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΙΣΠΑΝΙΑ: Αλλαγή στον εκλογικό χάρτη

Ο Τεχέρο στο Ισπανικό Κοινοβούλιο, το Φλεβάρη του '81 παραδίδει «μάθημα εννόμου τάξεως»...

«Ο Στρατός είναι η πιο σημαντική πολιτική δύναμη στην Ισπανία». Η φράση αυτή του Σαντιάγο Καρίγιο παρά λίγο να βρει δικαίωση με την ανακάλυψη της προετοιμασίας στρατιωτικού πραξικοπήματος, που θα εκδηλωνόταν την προηγούμενη των εκλογών της 28ης Οκτωβρίου.

Ήδη η δεξιά προσπαθεί να σταματήσει την άνοδο του σοσιαλιστικού κόμματος, δηλαδή να εκμεταλλευθεί το φόβο για την εγκαθίδρυση μιας στρατιωτικής δικτατορίας, και έτσι να επαναφέρει τους ψηφοφόρους προς τα συντηρητικά κόμματα.

Ο Τεχέρο μέσα από τη φυλακή, δήλωσε χαρακτηριστικά ότι: η νίκη του σοσιαλιστικού κόμματος θα υποχρέωνε το στρατό να επέμβει...

Οι μέχρι σήμερα σφυγμομετρήσεις δείχνουν ένα μεγάλο μέρος των εκλογέων να παραμένει αναποφασιστο. Το σίγουρο όμως είναι ότι ο εκλογικός χάρτης της Ισπανίας θα υποστεί σημαντικές αλλαγές, σε αντίθεση με τις εκλογές του '79 που είχαν δώσει ουσιαστικά τα ίδια αποτελέσματα με τις πρώτες μεταφρανκικές εκλογές του '77.

Οι πολιτικές δυνάμεις στην Ισπανία τα δύο τελευταία χρόνια έχουν αλλάξει σημαντικά. Έτσι οι εκλογές, έγιναν αναπόφευκτες ενώ κανονικά θα έπρεπε να διεξαχθούν την Άνοιξη του '83.

Η Ένωση Δημοκρατικού Κέντρου, —η κεντροδεξιά παράταξη που κυβέρνησε την Ισπανία στη μεταφρανκική περίοδο— έχει υποστεί αλεπάλληλα πλήγματα από τις τελευταίες εκλογές όπου είχε συγκεντρώσει το 35,2% των ψήφων. Η παραίτηση από την πρωθυπουργία, του χαρισματικού ηγέτη του κόμματος Α. Σουάρεθ ήταν η αρχή που οδήγησε το κόμμα σε κρίση και διάσπαση. Ο σημερινός πρωθυπουργός Κάλβο-Σοτέλο δεν κατάφερε να διατηρήσει τη συνοχή του συνασπισμού των ετερόκλητων μικρών πολιτικών κομμάτων από τα οποία απαρτίζεται η Ένωση Δημοκρατικού Κέντρου, και που την τοποθε-

τούσαν στο κέντρο του φάσματος των πολιτικών δυνάμεων. Με τον Κάλβο-Σοτέλο το κόμμα πήρε δεξιότερη κατεύθυνση πράγμα που οδήγησε στην ανεξαρτοποίηση της αριστερής πτέρυγας-του, δηλαδή των σοσιαλδημοκρατών, με επικεφαλής τον πρώην υπουργό Δικαιοσύνης Ορντονιέθ. Αυτό δεν εμπόδιζε και διαρροές βουλευτών και προς την ακροδεξιά Λαϊκή Συμμαχία του Φράγκα Ιριμπάρνε.

Εν τω μεταξύ τα αποτελέσματα στις εκλογές για τα περιφερειακά κοινοβούλια Γαλικίας, Οκτώβρης '81, και Ανδαλουσίας, Μάιος '82, έδειξαν μια πτώση του κυβερνητικού κόμματος και αντίθετα άνοδο της Λαϊκής Συμμαχίας. Έτσι, έγινε φανερό πως αν το Κέντρο ήθελε να ξαναβρεθεί στην εξουσία έπρεπε να συμμαχήσει με ένα άλλο πολιτικό κόμμα.

Η διάσπαση έγινε αναπόφευκτη γιατί η πλειοψηφία-του διάλεξε το δρόμο της συνεργασίας με την ακροδεξιά Λαϊκή Συμμαχία. Ο Σουάρεθ αποχώρησε από το κόμμα τον περασμένο Αύγουστο, δημιουργώντας το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κέντρο, και δήλωσε ότι θα υποστηρίξει μια σοσιαλιστική κυβέρνηση.

Το σοσιαλιστικό κόμμα παρ' όλο που πέρασε και αυτό μια μεγάλη ιδεολογική κρίση το 1979, όταν στο 28ο συνέδριο εγκαταλείφθηκε ο χαρακτηρισμός του κόμματος ως «μαρξιστικού», κατόρθωσε να την ξεπεράσει.

Ο Γκονζάλεθ ισχυροποίησε τη θέση-του μέσα στο κόμμα και το οδήγησε σε πιο μετριοπαθείς θέσεις. Παρά την έντονη κριτική που άσκησε σαν αντιπολίτευση, συμφώνησε, παράλληλα με την κυβέρνηση, ακόμη και με έγγραφες συμφωνίες, πάνω σε βασικά θέματα. Π.χ. για την οικονομική πολιτική, το ρόλο του στρατού, την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, στο θέμα των περιφερειακών αυτόνομων κοινοτήτων (Καταλωνία, χώρα των Βάσκων) κ.α. Αυτό το έκανε σημαντικό παράγοντα σε επίπεδο λήψης πολιτικών αποφάσεων, ταυ-

τόχρονα όμως μίκρυνε την απόσταση Κέντρου και Σοσιαλιστών στη συνείδηση του ισπανικού λαού.

Το σοσιαλιστικό κόμμα είναι αντίθετο στη δημιουργία μιας «Ενωμένης Αριστεράς», σύμφωνα με το γαλλικό πρότυπο, για την κατάκτηση της εξουσίας. Αντίθετα σε πολλές περιπτώσεις πρότεινε το σχηματισμό κυβέρνησης «εθνικής ενότητας» με δική-του συμμετοχή, χωρίς κάτι τέτοιο να γίνει αποδεκτό από το Κέντρο.

Η μετριοπαθής στάση και το άτολμο πρόγραμμα που έχει σήμερα το σοσιαλιστικό κόμμα, δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά παρά μόνο αν έχουμε υπόψη ότι έχει σαν πρωταρχικό στόχο την εδραίωση της δημοκρατίας και αφήνει σε δεύτερη μοίρα τους κοινωνικούς αγώνες.

Τον ίδιο στόχο έχει και το κομμουνιστικό κόμμα, όπως δήλωσε κατ'επανάληψη ο Καρίγιο. Εδώ όμως η κρίση του κόμματος δεν έχει ξεπεραστεί. Οι αλεπάλληλοι συμβιβασμοί οδήγησαν σε έντονες αμφισβητήσεις, με επακόλουθο τις διαγραφές πολλών ηγετικών στελεχών για διαφωνία, και αποχωρήσεις αρκετών χιλιάδων μελών. Ο Καρίγιο στο 10ο συνέδριο (Ιούλιος 1981) υποστήριξε ότι «Δεν πρόκειται για στρατηγική που διαλέξαμε αλλά για στρατηγική που μας επέβαλλαν οι περιστάσεις».

Αντίθετα με την πτώση που αναμένεται να παρουσιάσει το Κομμουνιστικό Κόμμα, η ακροδεξιά «Λαϊκή Συμμαχία» του Φράγκα Ιριμπάρνε, παλιού υπουργού του Φράγκο, βρίσκεται σε άνοδο και ελπίζει να συσπειρώσει τους δυσαρεστημένους δεξιούς ψηφοφόρους, μετά τη διάσπαση του κυβερνητικού κόμματος.

Τα αποτελέσματα των εκλογών δεν πρέπει να δώσουν αυτοδύναμη πλειοψηφία σε κανένα κόμμα. Πιστεύεται όμως ότι το Σοσιαλιστικό Κόμμα θα κατορθώσει να σχηματίσει κυβέρνηση με τη βοήθεια των κομμουνιστών και του Κοινωνικού Κέντρου του Σουάρεθ. Αυτό θα είναι μια μεγάλη νίκη της δημοκρατίας στην Ισπανία πάνω σε μία δεξιά που δεν έχει παραιτηθεί από τίποτα, ούτε ακόμη και από ένα στρατιωτικό πραξικόπημα.

Βασίλης Πετριτσόπουλος

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

Οι νεωτερικοί
ποιητές
του μεσοπολέμου

από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

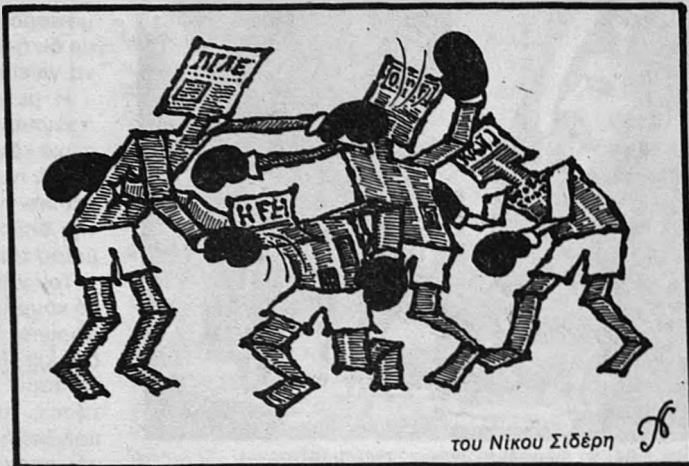
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

3 Μηνύσεις + 2 «πόθεν έσχες» + 1 πειθαρχικό + 2 νέες εφημερίδες...

του Στέλιου Κούλογλου

«Και η δικαστική εξουσία αναμένει, αφού όλο και κάποια μήνυση μεταξύ εκδοτών και άλλων θιγόντων θα εκδικαστεί». Με αυτή τη φράση τελείωνε το άρθρο που δημοσιεύσαμε στο προηγούμενο ΑΝΤΙ (τχ. 215), για την κρίση του Τύπου και τον συνεχόμενο πόλεμο μεταξύ εκδοτών.

Μέσα στις 15 μέρες που πέρασαν, μεσολάβησαν τρεις μηνύσεις ανάμεσα σε εκδότες ή δημοσιογράφους, η παραπομπή του Φιλίππου στο Πειθαρχικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ και νέες επιθέσεις, καταγγελίες και αποκαλύψεις για «πρόσωπα και πράγματα», που αφορούν τον Τύ-

Παραμένει πάντως σαν ερώτημα τι θα γίνει αν μια τέτοια εφημερίδα προκρίνει μια πολιτική γραμμή διαφορετική ή και αντίθετη απ' αυτήν της κυβέρνησης...

Διεργασίες όμως συντελούνται και στο παρασκήνιο. Παρά την κρίση του Τύπου, τα σχέδια και οι πληροφορίες για την έκδοση νέων εφημερίδων, όλο και πληθαίνουν.

Δεν εννοούμε φυσικά τον εκδότη της «Αυριανής» κ. Κουρή ο οποίος —φιλοδοξώντας ίσως να μετατρέψει την «εφημερίδα του λαού» σε συγκρότημα— ετοιμάζεται να εκδώσει μια καθημερινή αθλητική εφημερίδα (χωρίς να ξέρουμε —είναι αλήθεια— τι θέση θα καταλάβει στον «Φίλαθλο» το δεξί χέρι του κ. Κουρή, ο χουντικός διευθυντής της «Αυριανής» κ. Κουτσούμης).

ΕΠΑΝΕΜΦΑΝΙΣΗ

«ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ»

ΚΑΙ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ»;

Πληροφορίες φέρνουν τον εκδότη της «Εγνατίας» κ. Βουδούρη, να ετοιμάζει την έκδοση μιας νέας καθημερινής «λαϊκής» εφημερίδας, που θα πάρει το όνομα της παλιάς «Αθηναϊκής». Άγνωστη παραμένει ακόμα η πολιτική γραμμή του νέου φύλλου, το οποίο θα παράγεται σε ένα από τα πιο σύγχρονα συστήματα φωτοσύνθεσης και εκτύπωσης.

Σύμφωνα με άλλες ειδήσεις, για εκδοτικές πρωτοβουλίες ετοιμάζεται και ο «Όμιλος Βαρδινογιάννη». Αφού εξαγόρασε πρόσφατα την «Μεσημβρινή», ο «Όμιλος», που διατηρεί στενές επαφές με τον κ. Μητσοτάκη, προτίθεται να επανεκδώσει την «Ελευθερία». Λέγεται ότι το τελικό οκέν θα συνδυαστεί με την πιθανή εμφάνιση ενός νέου κεντροδεξιού σχήματος, γεγονός που μεταθέτει την έκδοση του νέου φύλλου για αργότερα και εξαρτά τον προσανατολισμό-του και από τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών.

Αντιφατικές —σκόπιμα ίσως— εμφανίζονται οι ειδήσεις για το «Συγκρότημα Λαμπράκη». Σύμφωνα με ορισμένες πηγές, σχεδιάζεται η επανέκδοση του «Βήματος» σε καθημερινή βάση και σε σχήμα Tabloid. Σε

πο και τους ιεροφάντες-του.

Αναμφισβήτητα το πιο σημαντικό σημείο των νέων συγκρούσεων αφορά τα οικονομικά του Τύπου και κυρίως τις ξένες επεμβάσεις που —όπως καταγγέλεται— πραγματοποιούνται μέσω της χρηματοδότησης ελληνικών εφημερίδων. Μια παλιά ειδηση που δεν έχει ποτέ διαψευστεί, δηλαδή η χρηματοδότηση —με ευνοϊκότατους όρους— του «Ριζοσπάστη» από Τράπεζα του Λουξεμβούργου, συμπληρώθηκε από την πληροφορία ότι ο πρόεδρος της Τράπεζας είναι μέλος της κεντρικής επιτροπής του ΚΚ της Ανατ. Γερμανίας.

αυτή την περίπτωση, δεν διευκρινίζεται η αιτιολογία που θα επικαλεστεί ο εκδότης για την τόσο σύντομη αλλαγή της απόφασης να αναστείλει την έκδοση του «Βήματος», όταν μάλιστα από τότε το φύλλο της Κυριακής σημείωσε πτώση της κυκλοφορίας-του.

Από την άλλη πλευρά, την τελευταία εβδομάδα κυκλοφόρησε η φήμη ότι ο κ. Λαμπράκης ετοιμάζεται να κλείσει και τα «Νέα». Μια τέτοια ενέργεια θα ισοδυναμούσε πάντως με την απόφαση του μεγαλοεκδότη να αποσυρθεί από το πολιτικό παιχνίδι, και ίσως η διάδοση της «πληροφορίας» να αποσκοπεί απλά στην άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση.

Η έκδοση πάντως νέων εφημερίδων —όταν μάλιστα στις περισσότερες περιπτώσεις η εμφάνισή-τους συνδυάζεται με άμεσες πολιτικές σκοπιμότητες— φαίνεται ότι θα οξύνει τον πόλεμο επιβίωσης των εκδοτών. Η πείρα άλλωστε δείχνει, ότι η επιτυχία μιας νέας εφημερίδας στηρίζεται εν πολλοίς στον επιτυχή πόλεμο που θα αρχίσει με την εμφάνισή-της, στις υπόλοιπες «κατεστημένες», μέχρι που να «παλιώσει» και να έρθει η σειρά-της. Έτσι έγινε με την «Ελευθεροτυπία» και τα «Νέα», την «Αυριανή» που επετέθη εναντίον των δύο προηγούμενων, του «Έθνους» εναντίον όλων. Έτσι θα μπορούσαν να εξηγηθούν και οι —προκαταβολικές— συχνές επιθέσεις του «Έθνους» εναντίον του κ. Μητσοτάκη.

ΤΡΕΙΣ ΑΚΟΜΑ ΜΗΝΥΣΕΙΣ

Υπάρχουν βέβαια και οι μηνύσεις... Αυτή του εκδότη της «Ελευθεροτυπίας» κ. Τεγόπουλου για το απόσπασμα κατά των εκδοτών στην περιφημη έκθεσή του κ. Φιλίππου («Δεν είναι ούτε δημοσιογράφοι, δεν είναι καθαροί, δεν είναι έντιμοι δεν είναι άνθρωποι») χαρακτηρίστηκε ως «απλή εξύβριση» και παραπέμφθηκε στο αρχείο. Το «Έθνος» με την σειρά-του ανακοίνωσε ότι θα μηνύσει την «Αυγή» η οποία με ευκαιρία την εξαγορά της «Παέζε Σέρα» έγραψε ότι:

«Εμείς λ.χ. εδώ στην Ελλάδα βλέπουμε

Η δημοσίευση της ανταπόκρισης από την Αθήνα στους «Νιου Γιρκ Τάιμς» προκάλεσε την οργισμένη αντίδραση του «Ριζοσπάστη», ενώ η ταυτόχρονη αναγγελία της εξαγοράς της Ιταλικής «Παέζε Σέρα» —απογευματινής του ΚΚ— από Ιταλούς κεφαλαιούχους που έχουν μεγάλες οικονομικές συναλλαγές με την ΕΣΣΔ, οδήγησαν την «Αυγή» και λίγο πριν την «Ελευθεροτυπία» να ζητήσουν με πρωτοσέλιδα άρθρα την «οικονομική ενίσχυση του κράτους ιδίως προς τις ασθενέστερες εφημερίδες», έτσι ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος «της μονοπωλίας του Τύπου από το μεγάλο κεφάλαιο».

Εν τω μεταξύ οι οικονομικοί ελεγκτές του κράτους, παρέδωκαν τα στοιχεία από τον οικονομικό έλεγχο των εφημερίδων, στους αρμόδιους υπουργούς.

ΟΤΑΝ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΑΙΖΕΙ ΤΟ ΧΑΡΤΙ ΤΟΥ «ΕΘΝΟΥΣ»

Η συγκέντρωση αυτών των στοιχείων, αποτελεί αναμφισβήτητα πολύ γερό χαρτί στα χέρια της κυβέρνησης, που δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί στις «διαπραγματεύσεις» σαν «ατού» για αμοιβαίες αποσιωπήσεις αλλά θα πρέπει να κοινοποιηθεί στο αναγνωστικό κοινό, σαν αναγκαίο στοιχείο της απαραίτητης κάθαρσης. Προς το παρόν η κυβέρνηση αρκείται να παίζει το επικίνδυνο χαρτί του «Έθνους», οικοδομώντας απλώς νέες σχέσεις και προτιμήσεις, αντί της αναγκαίας στάσης ίσης απόστασης και ανεξαρτοποίησης της πολιτικής εξουσίας από τις εφημερίδες και κυρίως το αντίστροφο. Κατά τα άλλα η κυβέρνηση αρκείται στις υποσχέσεις για οικονομική βοήθεια προς απόκτηση μηχανημάτων φωτοσύνθεσης και στην τακτοποίηση των μελλοντικά άνεργων δημοσιογράφων σε κάποιες κρατικές θέσεις, αν και η κρατική ιδιότητα λίγο συμβαδίζει με την έννοια του δημοσιογράφου. Απομένει η ιδέα του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Αρσένη, ο οποίος προτρέπει τους δημοσιογράφους να εκδώσουν μια συνεταιριστική εφημερίδα, προς την οποία «θα δοθεί κάθε δυνατή βοήθεια».

στην περίπτωση της «Παέζε Σέρα» την επανάληψη —με ελάχιστες διαφορές— ενός σεναρίου που έχει ήδη παιχθεί εδώ στην Αθήνα και που αποτελεί την ιστορία της αγοράς, της χρηματοδότησης και της έκδοσης της εφημερίδας "Έθνος".

Τέλος, ο διευθυντής της «Μεσημβρινής» κ. Λαμπρίας, μήνυσε —με αρκετή καθυστέρηση— συντάκτη του «Έθνους» και τους υπεύθυνους της εφημερίδας, για ένα άρθρο που περιείχε προσβλητικούς προσωπικούς χαρακτηρισμούς και επιγράφονταν «Τάκης ο Κλαζομένος»...

Η «Μεσημβρινή», πάντως, δεν έχει δημοσιεύσει ακόμα το απομαγνητοφωνημένο κείμενο από τις κασέτες της συνέντευξης του Φίλιπ Αιητζί στο «Έθνος» επιδιώκοντας ίσως να το χρησιμοποιήσει σαν απόδειξη της δημοσιογραφικής δεοντολογίας του «Έθνους», στην προσεχή δίκη.

Σχετικά με την παραποίηση της συνέντευξης από το «Έθνος» αλλά και τις εξωδημοσιογραφικές επεμβάσεις για το κλείσιμο της υπόθεσης, (ώστε να μην θιγεί η «συμπαθής» εφημερίδα) το ΑΝΤΙ έχει αρκετά στοιχεία, στα οποία θα αναφερθεί, όταν χρειαστεί. Έτσι κι αλλιώς το σήριαλ του Τύπου θα έχει και συνέχεια...

ΟΙ «ΠΡΟΣΤΑΤΕΣ»...

Να και μια κατηγορία που χρειάζεται οποσδήποτε απάντηση. Το ΑΝΤΙ σε παλιότερο σχόλιο-του (τχ. 207) είχε αναφερθεί στο

γεγονός. Έγραψε, λοιπόν, ο εκδότης της «Ελευθεροτυπίας» στις 3.10 για τον συνάδελφό του του «Έθνους»:

«Δεν φοβάται όμως ο κ. Γ. Μπόμπολας ότι κάποια μέρα —πιθανότατα όχι στο πολύ μακρινό μέλλον— ο σημερινός ομοτράπεζός-του θα τον αποκαλεί και δίκαια μάλιστα, πρώην και νυν εργολάβο, υποδηματοποιό, προμηθευτή, μεταφορέα και άλλα ηχηρά παρόμοια; Και

να του υπενθυμίσει ότι είναι και φοροφυγάς μιας και την πολυτελή βίλα-του στο Ψυχικό, 900 τετραγωνικών μέτρων, χώρια η πισίνα, ο τεράστιος κήπος, τα δυο λυκόσκυλα κτλ. τη δήλωσε στην εφορία για αγοροκία 200 τμ. και γλίτωσε τη διαπόμπευση που υπέστησαν οι άλλοι μικροφοροφυγάδες χάρη στον πρώην υπουργό Δρεττάκη που δεν έδωσε τα στοιχεία στη δημοσιότητα υπό το φόβο του κιτρινογράφου διευθυντή-του;»

Παρ' όλο που το θέμα τέθηκε ακόμα μια φορά, οι αρμόδιοι κυβερνητικοί παράγοντες σιωπούν. Άγγελος-φύλαξ του «Έθνους» φαίνεται ότι είναι ο υπουργός Ενεργείας κ. Κουλουμπής, παλιός συνεταίρος του εκδότη κ. Μπόμπολα σε εργολαβικές δραστηριότητες.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο άρθρο του προηγούμενου τεύχους για την κρίση του Τύπου, γράφτηκε ότι ο «Ρίζος της Δευτέρας», σε ένα ρεπορτάζ-του για την κηδεία του Μ. Λοϊζου, δεν ανέφερε το όνομα του Δ. Σαβδόπουλου, ανάμεσα στους καλλιτέχνες που παρευρέθηκαν στην κηδεία. Αυτό δεν είναι αλήθεια! Ήταν δικό-μας λάθος. Από τη σπουδή κλεισίματος της ύλης δεν παρατηρήσαμε ότι σε άλλη στήλη του ρεπορτάζ αναφέρονταν και το όνομα του Διονύση Σαβδόπουλου.

Ευχαριστούμε τον καλό φίλο που μας επέστησε την προσοχή και μας έδωσε, έτσι, την ευκαιρία να επανορθώσουμε ένα λάθος δικό-μας.

ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ: ΤΟ ΓΚΡΙΖΟ ΦΩΣ και οχτώ ΠΙΝΑΚΕΣ

Έκδοση σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων αριθμημένα από το 1-500

Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ: ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Μιά προσεκτική συγκριτική μελέτη θα δείξει πιστεύω ότι το Γ κ ρ ί ζ ο φ ώ ς κατ'άγεται από τον Νεκρόδειπνο και θα πρέπει να διαβαστεί ως συνέχεια του. Πάντως καίρια θέματα εκείνης της σύνθεσης επανέρχονται εδώ σε καινούριες αναλογίες και κατανομές. Μήτρες ποιητικές, που είδαν εκεί για πρώτη φορά το φώς, μεταφέρονται (αυτούσιες σχεδόν) εδώ και δοκιμάζονται κάτω από διαφορετικό φώς. Ο ποιητικός, λοιπόν, λόγος φαίνεται να γυρεύει, ύστερα από τη δραματική του περιπέτεια στον Νεκρόδειπνο, τη γενέθλιά γη: ξυπνώντας στην Ιθάκη του, μας αφήνει να διακρίνουμε πάνω στο σώμα της γλώσσας του σημάδια από τα πάθη και τις γνώσεις του. Αυτό είναι όλο, κι αυτό είναι πολύ.

Δ.Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΛΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 36.15.783

Το μέλλον του ελληνικού κινηματογράφου

Στο 23ο φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου δεν υπήρξαν οι μεγάλες εκπλήξεις. Φάνηκαν όμως δυνατότητες για τον καλό ελληνικό κινηματογράφο, που δείχνουν ότι μπορεί να προχωρήσει και αν υπάρξει διαφορετική υποδομή, να προσφέρει πολλά στην πολιτιστική ζωή του τόπου. Φάνηκε φέτος ότι ο θεσμός της Θεσσαλονίκης μπορεί να ανανεωθεί και να παίξει καταλυτικά θετικό ρόλο στην κινηματογραφική παραγωγή.

Αν και η τελική ποιότητα του φεστιβάλ δεν ήταν η αναμενόμενη υπήρξαν σ' αυτό ταινίες, νέοι και παλιοί δημιουργοί, που με την κατάλληλη υποδομή μπορούν να «ταράξουν» τα νερά και να δημιουργήσουν νέες προοπτικές για τον ελληνικό κινηματογράφο. Ο προγραμματισμός του ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και η πολιτική του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών θα έχουν καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια ανανέωσης του θεσμού και δημιουργίας νέων προϋποθέσεων που να στηρίζουν και να προωθούν μια καινούρια πολιτική σ' αυτό το χώρο.

Η «μετρίότητα της φετινής παραγωγής», που από πολλούς επισημάνθηκε, δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι δεν υπάρχουν δυνατότητες ή ότι ο καλός κινηματογράφος θα κινηθεί στα ίδια επίπεδα. Οι αναλαμπές των τελευταίων χρόνων, η προσπάθεια που κάνουν αρκετοί σκηνοθέτες και νέοι δημιουργοί, αν συνδυασθεί με μια ποιοτικά διαφορετική πολιτική μπορεί να τονώσει την κινηματογραφική παραγωγή, να ανοίξει νέους δρόμους και το λίγο «φως», αλλά υπαρκτό όμως, να επεκταθεί. Είναι μάλιστα αναγκαία τώρα, η εκπόνηση και εφαρμογή, μιας ουσιαστικής και μακροπρόθεσμης πολιτικής, μιας και το Υπουργείο Πολιτισμού δηλώνει ότι έχει τη βούληση για κάτι παρόμοιο. Είναι ώριμη η στιγμή για να αξιοποιηθούν και να διευρυνθούν οι δυνατότητες του καλού ελληνικού κινηματογράφου.

«Μάθε για την ΕΟΚ»

Αν ο τόπος αυτός δεν ήταν τόπος της ασοβρότητας και του «άρπα-κόλα», η καμπάνια «Εί-σαι στην ΕΟΚ, μάθε για την ΕΟΚ» θα παρέπεμπε σ' αυτό εδώ το περιοδικό (που κινδυνεύει να κλείσει), στο «Εψίλον» (που κλείσει), στις ειδικές σελίδες του «Οικονομικού Ταχυδρόμου», στις εκδόσεις του εδώ γραφείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Είμαστε στην ΕΟΚ, αλλά ούτε να μάθουμε σοβαρά θέλουμε, ούτε να παρακολουθήσουμε τις εξελίξεις στον τεράστιο αυτό οργανισμό που λέγεται ΕΟΚ, ούτε να πληροφορηθούμε για τα προβλήματα που γεννάει η ένταξη. Μια τέτοιας ποιότητας και τόσο σοβαρή προσπάθεια, ως αυτή της «Επιθεώρησης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων», που είναι καθαρά ιδιωτική, θα έπρεπε να ενισχυθεί από τους κρατικούς φορείς, τους Οργανισμούς, τις μεγάλες επιχειρήσεις, τα Πανεπιστήμια, τις Τράπεζες, τους Συλλόγους, τους Συνεταιρισμούς, ρωτήστε όμως

* ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, τόμος 3ος, τεύχος 2ο (γραφέας: Κριεζώτου 8, τηλ. 36.28.888).

να μάθετε πόσες συνδρομές πήραν όλοι αυτοί, για να ενισχύσουν —επ' ωφελεία-τους— αυτή την προσπάθεια! Έξω από σλογκανιστικές ανοησίες υπέρ ή κατά της ένταξης, δεν ενδιαφερόμαστε να μάθουμε σωστά για την ΕΟΚ; Και ποιος θα πληρώσει γι' αυτή την άγνοια, παρά η χώρα-μας, που δε θα επωφεληθεί απ' όσες και όποιες δυνατότητες της προσφέρει η εισοδός-μας στην ΕΟΚ;

Πάρτε στα χέρια-σας, για παράδειγμα το 2ο αυτό τεύχος του 3ου τόμου, που εκτός από τα συνηθισμένα νομικά, οικονομικά και πολιτικά χρονικά, καθώς και την κοινοτική νομολογία και νομοθετική πολιτική είναι αφιερωμένο στο Μνημόνιο με τις θέσεις της ελληνικής κυβέρνησης για τις σχέσεις Ελλάδας και ΕΚ. Πέρα από τα κείμενα με τις θέσεις της ελληνικής κυβέρνησης και την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο για το Ελληνικό Μνημόνιο, περιέχει τα εξής άρθρα:

— Μιχ. Χρυσομάλλης: Το Μνημόνιο στα πλαίσια της νέας εξωτερικής πολιτικής απέναντι στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

• Ο ζωγράφος Παλαιολόγος Θεολόγος εκθέτει από τις 21 Οκτωβρίου, στην αίθουσα τέχνης ΕΨΙΛΟΝ ΜΙ (Ορφέως 2, Βόλος) 25 έργα σε λάδι και ακρυλικό, δουλειά των τελευταίων δύο χρόνων. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 10 Νοεμβρίου.

• Ένα μεγάλο αφιέρωμα παρουσιάζει η **Ταινιοθήκη της Ελλάδος** στον αγγλικό και γαλλικό κινηματογράφο. Συνολικά το αφιέρωμα περιλαμβάνει 35 σημαντικές ταινίες από την κινηματογραφία κάθε χώρας. Το αφιέρωμα που άρχισε στις 11 Οκτωβρίου στον Κινηματογράφο «ΕΜΠΑΣΣΥ» συνεχίζεται με τις ακόλουθες προβολές:

Παρασκευή 15.10. «Η Μαριάννα της νιότης-μου» του Ζυλιέν Ντυβιέ, 6-8 μμ. — «Άμλετ» του Λώραν Ολιβιέ, 8-10 μμ. — «Ντάρλινγκ» του Τζων Σλέσσιγκερ, 10-12 μμ.
Σάββατο 16.10. «Η Σκύλλα» του Ζαν Ρενουάρ, 6-8 μμ. — «Και ο Θεός έπλασε τη γυναίκα» του Ροζέ Βαντίμ, 8-10 μμ. — «Ο υπηρέτης» του Τζότζεφ Λόζεβ, 10-12 μμ.

Όσοι φίλοι του κινηματογράφου ενδιαφέρονται για πληροφορίες σχετικά με δραστηριότητες της Ταινιοθήκης της Ελλάδας και εγγραφές, μπορούν να απευθύνονται στα γραφεία-της, Κανάρη 1, τηλ. 36.12.046.

• Στην Παγκόσμια Έκθεση Βιβλίου, που γίνεται αυτές τις μέρες στη Φραγκφούρτη σε ειδικό περίπτερο, έγινε η παρουσίαση του έργου «Ελλάδα, Ιστορία και Πολιτισμός» των εκδόσεων «Μαλλιάρης-Παιδεία».

Το ενιαίο αυτό έργο έχει γραφεί από καθηγητές και ειδικούς επιστήμονες και αναφέρεται στην ιστορία και στον πολιτισμό του τόπου-μας από την αρχαιότητα ως σήμερα.

— Γ. Παπαντωνίου: Ελλάδα - ΕΟΚ: από την ειδική συμφωνία στις ειδικές ρυθμίσεις,

— Μιχ. Παπαγιαννάκης: Η νέα κοινοτική πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης,

— Παν. Καζάκου: Παρατηρήσεις στο Μνημόνιο για την αναρρύθμιση των σχέσεων Ελλάδας και ΕΚ,

— Δανάης Μυλωνάκη: Το αίτημα της Ελλάδας για ειδική μεταχείριση της γεωργίας-της στην ΕΟΚ,

— Π. Ιωακειμίδης: Προς μια τυπολογία πολιτικοοικονομικών συνσπασμών και τάσεων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Τέλος, εκτός αφιερώματος υπάρχει το άρθρο του Κ. Στεφάνου «Διεθνικές επιχειρήσεις και δο-

Κύρια όμως, το έργο είναι επικεντρωμένο στον πολιτισμό της Ελλάδας και οι τελευταίοι τόμοι που κυκλοφόρησαν καλύπτουν και ολοκληρώνουν την περίοδο από την Αρχαιότητα (Α' και Β' μέρος), το Βυζάντιο και την Τουρκοκρατία —Επανάσταση του '21.

Στην Παγκόσμια Έκθεση της Φραγκφούρτης, συμμετέχουν συνολικά δεκατέσσερις εκδοτικοί οίκοι της χώρας-μας.

• Ο Κινο-Emigrek σε συνεργασία με την Εθνική Ταινιοθήκη Ελλάδος διοργανώνει στις 29 και 30 Οκτώβρη και στις 5, 6 και 7 Νοέμβρη κινηματογραφικό φεστιβάλ στη Νέα Υόρκη. Στο φεστιβάλ θα προβληθούν μια σειρά από αντιπροσωπευτικές ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου. Ένας από τους στόχους των οργανωτών είναι «η προώθηση του ελληνικού ποιοτικού κινηματογράφου στον Έλληνα μετανάστη και επίσης στο πλατύ αμερικάνικο κοινό».

• Οι ηθοποιοί στο

Τη συμπάθειά-μας έχουν σ' αυτές τις εκλογές οι μοναχικοί υποψήφιοι, χωρίς μηχανισμό και σταυροδοσία. Σ' αυτούς και ο Γιώργος Κοτανίδης ο ηθοποιός του «Ελευθέρου Θεάτρου», και τώρα υποψήφιος στο συνδυασμό του Δ. Μπέη. Γεμάτος χιούμορ πάντα, είπε στη συγκέντρωση της πλατείας Κυψέλης για τους «περιεργούς ανθρώπους» του κ. Εφραίμ, «που φαντάζονται ότι οι Αθηναίοι, βαρέθηκαν τόσο να βλέπουν το νέφος πάνω απ' τα κεφάλια-τους, ώστε να θέλουν να το αντικαταστήσουν με ένα τεράστιο καπέλο...».

• Η εκδήλωση φωτογραφικών του Γιάννη Σκουρογιάννη που λειτουργεί στην αίθουσα εκθέσεων του ΜΕΟ (25ης Μαρτίου 19, Ν. Ψυχικό) τελειώνει την Κυριακή 17 Οκτώβρη. Λειτουργεί καθημερινά 11-13 και 18.30-22.

μές ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα» καθώς και η γνωμοδότηση του Γ. Αναστασόπουλου «Άμεσες επενδύσεις κα- τοικών κρατών - μελών της ΕΟΚ στην Ελλάδα».

Ας αναφερθώ, τέλος, σ' ένα σκίτσο του Γ. Ιωάννου για ένα άλλο περιοδικό, που κινδυνεύει κι αυτό να κλείσει. Υπήρχε κάποιος που έλεγε: «Δεν ξέρω τι ακριβώς είναι ο «Πολίτης», αλλά για να κινδυνεύει να κλείσει, πρέπει να είναι καλό». Παραφράζοντας τον Γ. Ιωάννου (χωρίς τη μεγαλοφυΐα παραστατικό του σκίτσου-του) θα μπορούσαμε να πούμε ότι «η Επιθεώρηση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» κινδυνεύει να κλείσει άρα είναι καλή». **Σπήλιος Παπασπηλιόπουλος**

Για τη μέθοδο στα σχολεία διδασκαλίας

του Γιώργου Μουστάκη Θεολόγου-Κοινωνιολόγου

Είναι «κοινός τόπος» ότι οι μέθοδοι διδασκαλίας στο ελληνικό σχολείο χαρακτηρίζονται από επιβίωση ακαμψία. Ο μονοδιάστατος κλασικισμός, η απουσία έρευνας πάνω στη διδακτική πράξη και η επιβολή από την εξουσία μιας ανελαστικής εκπαιδευτικής πολιτικής είχαν δημιουργήσει μια αφόρητη κατάσταση μέσα στη σχολική τάξη. Μέχρι σήμερα ακόμη χρησιμοποιούνται στερεότυποι μέθοδοι διδασκαλίας, που αγνοούν συνήθως, τόσο τη φύση της πραγματικότητας, όσο και την ψυχολογία του μαθητή. Η απολυτοποίηση των λεγόμενων «σταδίων διδασκαλίας» και η δασκαλοκεντρική «παράδοση» δεν έχουν ακόμη λησμονηθεί.

Σήμερα όμως απαιτείται η ανάπτυξη μιας ζωντανής επικοινωνίας - συνεργασίας - δασκάλων και μαθητών που αυτή πετυχαίνεται με τη μέθοδο. Μέθοδος στη διδακτική ονομάζεται ο ειδικός τρόπος που προσφέρεται, ναζίζεται και κατακτάται το διδακτικό αγαθό. Η σωστή μέθοδος δεν αγνοεί την προσωπικότητα του μαθητή, αλλά υποκινεί το ενδιαφέρον του κι έτσι διευκολύνει τη μάθηση.

Διδασκαλία δεν σημαίνει μόνο μια προφορική αναφορά από το δάσκαλο και προβολή νέων γνωστικών στοιχείων για να «μεταδοθούν» στο μαθητή, αλλά μια γόνιμη διαλεκτική ανταπόκριση δασκάλου μαθητών, εμπειριών και «γνώσεων».

Μορφές διδασκαλίας, ονομάστηκαν οι διαδοχικές φάσεις που απαιτήσαν να διέρχεται ένα μάθημα διάρκειας μιας διδακτικής ώρας, ή περισσότερο, όπως η προπαρασκευή, η προσφορά, η επεξεργασία, η έκφραση και η εφαρμογή. Η σειρά των σταδίων διδασκαλίας απαρτίζει τη λεγόμενη πορεία διδασκαλίας που α-

πό καιρό έχει κλονιστεί η εφαρμογή της.

Οι Μέθοδοι διδασκαλίας συνδέονται στενά με τις μορφές και την πορεία διδασκαλίας. Σε σχέση με τον τρόπο έρευνας του θέματος - αντικείμενου διακρίνονται σ' επαγωγή, παραγωγή, σύνθεση, ανάλυση, σύγκριση, διάρεση, περιγραφή κτλ. Σε σχέση μάλιστα με τον μαθητή και το ρόλο του δασκάλου διακρίνονται στην Ερβαρτιανή, του σχολείου εργασίας, την εξατομικευμένη, την προγραμματισμένη, των ομάδων εργασίας, την αλληλοδιδασκτική, του κατευθυνόμενου διαλόγου.

Προτάσεις για το ξεπέρασμα της διδακτικής κρίσης

α. Οι παλιές σημερινές τυποποιημένες μέθοδοι διδασκαλίας δεν επιτρέπεται να θεωρούνται πανάκεια, μοναδικοί και αμετάβλητοι τρόποι διδασκαλίας. Και τούτο γιατί δεν υπάρχει μια αποκλειστική μέθοδος, που να μπορεί να εφαρμοστεί καθολικά σε κάθε διδασκαλία, για κάθε αντικείμενο, σε κάθε τάξη και από κάθε δά-

σκαλο.

Οι διάφορες μέθοδοι θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με ποικίλους γόνιμους συνδυασμούς για την επιτυχία των επιθυμητών σκοπών και στόχων. Μπορούμε να διαχωρισθούμε από τη δικτατορία και την απολυτοποίηση της μιας τυποποιημένης μεθόδου που αγνοεί συνήθως το μαθητή, αφού κέντρο της είναι ο δάσκαλος, αυτός και μόνο. Αγνοεί ακόμη την ψυχολογία της τάξης και την ιδιομορφία του αντικείμενου.

β. **Παράγοντες.** Μια κατάλληλη και σύγχρονη διδακτική μέθοδος πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους παρακάτω παράγοντες.

1. Το παιδί μαθητή-μαθήτρια, (ψυχοβιολογία και πνευματική ανάπτυξη).
2. Την ψυχολογία και δυναμική της ομάδας, ή της τάξης.
3. Τους γενικούς σκοπούς της εκπαίδευσης.
4. Το αναλυτικό πρόγραμμα και τους ειδικούς σκοπούς του μαθήματος.
5. Τη συγκεκριμένη ενότητα διδασκαλίας.

6. Την προσωπικότητα και τις ικανότητες του δασκάλου.

7. Τον κατάλληλο ή όχι χώρο διδασκαλίας σε σχέση πάντοτε με το χρόνο και τις γενικότερες συνθήκες του σχολείου.

Κάθε φορά ο δάσκαλος - καθηγητής εκτιμώντας την όλη κατάσταση, όπως διαμορφώνονται από τους παραπάνω παράγοντες ρυθμίζει και επιλέγει, ως επιστήμονας και τεχνίτης της διδακτικής πράξης, το δρόμο της μεθόδου που θ' ακολουθήσει. Τη στάση-του βέβαια μπορούν να την επηρεάσουν και αιφνίδια παρουσταζόμενες υποκειμενικές καταστάσεις, ή απρόβλεπτες αντικειμενικές συνθήκες. Ο καλός δάσκαλος με την ώριμη προσωπικότητα, έχει την ετοιμότητα και την ευελιξία για αλλαγές στη διδακτική μέθοδο ή τις μεθόδους επιδιώκοντας να αυφύψει έναν ερευνητικό διάλογο και να αναπτύξει με τη φιλελεύθερη και υπεύθυνη στάση-του μια διαλεκτική σχέση (επικοινωνία) ανάμεσα στο μαθητή, τον ίδιο, και τα φαινόμενα.

γ. Ιδιαίτερη σημασία στο πολύμοχο έργο της διδασκαλίας και αγωγής αποκτούν ορισμένοι ειδικοί τρόποι έκφρασης και επικοινωνίας των μαθητών, που ικανοποιούν βαθύτερες ανάγκες της νεανικής προσωπικότητας, όπως το παιχνίδι, η γιορτή, ο περίπατος, η εκδρομή κτλ. Υπάρχει συχνά κίνδυνος, η διδασκαλία να αυτοπεριοριστεί στα όρια μιας σχολαστικής ξερής γνώσης και να φθάσει η γνώση να γίνει νοσησιарία. Οι ειδικοί τρόποι που έχουμε αναφέρει βοηθούν στην έκφραση και καλλιέργεια του συναισθηματικού κόσμου, της ανάπτυξης του συλλογικού - κοινωνικού πνεύματος, της αισθητικής και φέρνουν το παιδί σε δημιουργική επαφή με τη φύση και τη ζωή.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΙΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΝΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΛΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΥ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να εξημερωθούν τα ζώα και να γίνει η πόλη...

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟ ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ.

Πορνογραφία: υποκατάστατο της επικοινωνίας

Ατμόσφαιρα πρόβας στο παρά πέντε. Νέα παιδιά που χορεύουν και τραγουδάνε. Ζωηρόχρωμη πλατεία μιας πολιτείας στη σκηνή. Με καθυστερήσεις και διακοπές για τις ανάγκες της δουλειάς, κουβεντιάσαμε με τον Μάνο Χατζιδάκι, κύριο «δράστη» της «Πορνογραφίας»: Μουσικό θέαμα για όλα όσα υποκαθιστούν στη ζωή-μας την ουσιαστική και αληθινή επικοινωνία στην ερωτική, την κοινωνική και την πολιτική ζωή-μας.

ΑΝΤΙ: Εδώ και καιρό «Πορνογραφία» ακούμε, και «Πορνογραφία» δε βλέπουμε. Πώς ξεκίνησε αυτή η ιδέα και ποιά είναι γενικά η προϊστορία της παρουσιάσής-της;

Μ.Χ: Όπως και στην «Οδό Ονειρων», άρχισα αυτή την ιστορία χωρίς να έχω συνειδητοποιήσει ακριβώς τι θα κάνω. Είχα διάθεση να κάνω κάτι. Αρχικά ξεκίνησα με την ιδέα να γίνει, να γραφτεί το έργο. Και μάζεψα γι' αυτό το σκοπό 5-6 δόκιμους νεότερους συγγραφείς, ώστε να το προλάβουμε σε ένα διάστημα άλφα... Εγώ να κάνω τη μουσική και άλλος τη σκηνοθεσία. Οι συγγραφείς δεν συμφώνησαν με τον παραγωγό. Ο παραγωγός ήταν μάλλον ανέτοιμος για να κάνει μια τέτοια εργασία. Τελευταίωρηθήκαμε αρκετά. Στο μεταξύ άρχισαν να συγκεκριμενοποιούνται μέσα μου ορισμένες ιδέες. Και η ιδέα της «Πορνογραφίας» ήταν μεταγενέστερη. Να ψάχνω, κατόπιν, να βρω τους ανθρώπους που θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν αυτές τις ιδέες. Τελικά με τους Α. Δαβαράκη, Γ. Βικέλα και Μ. Παπαγγέλλου φτάσαμε να αποσαφηνίσουμε περισσότερα πράγματα.

ΑΝΤΙ: Υπάρχουν και κείμενα δικά-σας, δεν είναι έτσι;

Μ.Χ: Ναι, αλλά κυρίως του Άρη Δαβαράκη και του Γιάννη Βικέλα η συμβολή ήταν σημαντικότερη. Υπάρχει ένα κείμενο του Δημήτρη Ρίζου κι ένα κείμενο του Αντώνη Κυριακούλη. Έτσι διαμορφώθηκε ένα έργο το οποίο παρ' όλο που είναι σπονδυλωτό διαθέτει μια ενιαία γραμμή από κάτω.

Αντί για τον κλασικό κομπέρ της επιθεωρήσεως τα νούμερα συνδέονται με ένα τραγουδιστικό τρίο ή ντϋέτο ή σόλο που αποτελεί ένα συνδυαστικό στοιχείο μεταξύ των διαφόρων επεισοδίων. Υπάρχει όμως, και μία ακόμη εσωτερικότερη σύνδεση: τα πρόσωπα. Για παράδειγμα ο Σέρλοκ Χόλμς, που εμφανίζεται σε διάφορες στιγμές του έργου...

ΑΝΤΙ: Και η μαϊμού, τι είναι;

Μ.Χ: Στην Μπλάνς Επιφανί κυνηγάνε τη μαϊμού και τελικά αποδεικνύεται ότι έχει μεταμορφωθεί σε Κινγκ Κονγκ. Είναι ένα παιχνίδι. Όχι απόλυτα λογικό. Έτσι, ελεύθερο, με τη φαντασία...

Από την πρόβα μας φτάνει το τραγούδι:

Πορνογραφία

σημαίνει συνουσία

συνωμοσία

στο φως

των αστεριών

για την Ευρώπη

μα και για την Ασία

Πορνογραφούμε στα μάτια των παιδιών

ΑΝΤΙ: Τι είναι, λοιπόν, η πορνογραφία;

Μ.Χ: Η έννοια της πορνογραφίας είναι η έλλειψη επικοινωνίας. Το υποκατάστατο της επικοινωνίας. Πορνογραφία για μας δεν είναι μια πορνεία σωμάτων, αλλά αυτό το υποκατάστατο της επικοινωνίας. Όπως στον έρωτα η πορνογραφία είναι το υποκατάστατο της ερωτικής επικοινωνίας έτσι γενικότερα η πορνογραφία είναι ένα υποκατάστατο της επικοινωνίας που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη ζωή.

ΑΝΤΙ: Και οι πολιτικές αιχμές, πώς δένουν με την έννοια της πορνογραφίας; Για παράδειγμα, στο νούμερο με τους κομμωτές...

Μ.Χ: Κάνω μια σάτιρα, όχι όμως αντιπολιτευτικού χαρακτήρα. Είναι μια σάτιρα των εύκολων λύσεων, της εύκολης χρησιμοποίησης των όρων σοσιαλισμός, δημοκρατία. Όλα αυτά τα πράγματα έχουν μια ευκολία χρήσης και τοποθέτησης. Ενώ στην ουσία δεν πρόκειται για ουσιαστικές αλλαγές, ούτε για σοσιαλισμό αληθινό. Είναι ένα ερζάτς, ένα υποκατάστατο στη θέση των αληθινών εννοιών των λέξεων.

Στους κομμωτές ειδικά η σάτιρα των λέξεων είναι κάπως πιο *burlesque*, πιο *cloquesque*. Ο σκοπός-μου, πάντως, δεν ήταν να κάνω μια πολιτική σάτιρα με στενή έννοια, ούτε όμως και με την παραδοσιακή, επιθεωρησιακή έννοια.

ΑΝΤΙ: Σε τί ποσοστό μέσα στο σύνολο έχετε κάποιες «πολιτικές», ας τις πούμε, αιχμές;

Μ.Χ: Πάντα κάτι αναφέρεται. Αλλά υπάρχουν και νούμερα, όπως το κινέζικο και αυτό με την Μπλάνς Επιφανί που δεν έχουν ίχνος.

Δεν θέλησα να κάνω μια φτηνή αντιπολιτευτική σάτιρα. Στο τέλος, όμως, όπως θα δείτε, αποδεικνύεται ότι πορνογραφία είναι ολόκληρη η νεότερη ελληνική ιστορία με τη λάθος τοποθέτηση πολλών θεμάτων, με την εκμετάλλευση πολλών ζητημάτων.

Σε καμιά περίπτωση δε μ' ενδιαφέρει μια κομματική ή τρέχουσα πολιτική κριτική. Η σάτιρα, όταν γίνεται, έχει αγαθή πρόθεση και όχι πρόθεση εκμετάλλευσης.

ΑΝΤΙ: Μια «πολιτική» σάτιρα, λοιπόν, με την ευρύτετη έννοια...

Μ.Χ: Ναι, της κοινωνικής κριτικής. Είμαι, άλλωστε, ένα άτομο βαθύτατα πολιτικοποιημένο. Δεν είμαι ένα πρόσωπο που δεν μετέχει στα κοινά. Αλλά με τη στενή, κομματική, έννοια δεν είμαι ενταγμένος πουθενά. Είμαι συνεπής με τον χαρακτήρα μου. Είμαι αστός φιλελεύθερος. Σαν τέτοιος εκδηλώνομαι. Αυτό, όμως, δεν έχει, δυστυχώς, αντίστοιχη εκπροσώπηση, ώστε να είμαι ενταγμένος. Συνεπώς δε μ' ενδιαφέρει να υπερασπιστώ μία κομματική παράταξη. Άλλωστε, όπως θα είδατε, υπήρχαν νύξεις και ως προς τη Δεξιά. Η κοπελιά με το βάλς... Υπάρχει η στενή αντίληψη ή μάλλον η τοποθέτηση της Δεξιάς σε ό,τι ξεπερασμένο, θεωρώντας ότι αυτό είναι θεματοφύλαξ ηθικής, παραδόσεως, κτλ. Και αυτό είναι αντικείμενο σάτιρας και το καυτηριάζω. Αλλά και πάλι η πρόθεσή-μου δεν είναι αυτή. Μ' ενδιαφέρει να δω το θέμα ευρύτερα μέσα στην κοινωνία. Ακριβώς δηλαδή, αυτό το υποκατάστατο στην ανθρώπινη επικοινωνία πάσης μορφής. Από την πολιτική μέχρι την ερωτική. Αυτό όμως θέλω να γίνει, όχι με «σοβαρό» τρόπο, αλλά σαν ένα παιχνίδι. Ένα θέαμα που θέλει να είναι παιχνίδι.

ΑΝΤΙ: Θα μπορούσαμε να κατατάξουμε τη θεατρική φόρμα σε κάποιο γνωστό είδος, στην επιθεώρηση ίσως;

Μ.Χ: Όχι, δεν κάνουμε επιθεώρηση. Δανειζόμαστε πολλά στοιχεία από το σπονδυλωτό της επιθεώρησης, αλλά βασικά εί-

ναί ένα μουσικό θέαμα που ούτε κι εγώ μπορώ να πω ότι έχει ένα πρότυπο. Με ενδιέφερε όμως πάρα πολύ να μην κάνουμε επιθεώρηση. Σε μας οι ηθοποιοί παίζουν σοβαρά απ' την αρχή ως το τέλος, δεν κάνουν, δηλαδή, επιθεώρηση. Η κίνηση, είναι οργανωμένη, όλα είναι οργανωμένα, σαν σ' ένα σοβαρό θέαμα. Στην επιθεώρηση έχουμε μεταφορά ενός κειμένου και ο ηθοποιός είναι φορέας-του και το μεταφέρει μέσω μιας τυποποιημένης προσωπικότητας στο θεατή. Εδώ δεν υπάρχει αυτή η τυποποίηση. Ακόμα και η Νοταρά η οποία έχει ένα χαρακτηριστικά προσπαθούμε να είναι διαφορετική κάθε φορά. Αλλιώς ως γυναίκα, αλλιώς ως αυτοκράτωρ που είναι άνδρας και αλλιώς σαν Σαπφέν Νότερο που βγαίνει με τα φοβερά μαλλιά...

ΑΝΤΙ: Είναι μήπως ολίγον Ελλάς;

Μ.Χ: Όχι σ' αυτήν την περίπτωση. Αλλά σε άλλο νούμερο υπάρχει μία γυναίκα μικροαστικής προελεύσεως που οραματίζεται τη γαλλική επανάσταση και λυπάται γιατί δεν είναι κι αυτή μέσα στους ευγενείς που θα τους πάρουν το κεφάλι. Η Σαπφέν συνδέει το νούμερό-της με αυτό.

ΑΝΤΙ: Και οι συνεργάτες-σας;

Μ.Χ: Τα περισσότερα παιδιά είναι καινούρια. Έτσι αποφεύγεται και αυτή η περίπτωση τυποποίησης. Παιζει ο καθένας ένα ρόλο. Στο κινέζικο όλοι οι άνδρες παίζουν τους γυναικείους ρόλους, όπως γίνεται στο παλιό κινέζικο θέατρο, και όχι για λόγους σάτιρας. Ο Τζούμας παίζει το Χόλυγουντ. Στο τέλος εμφανίζεται με όμοκιν και κάνει ένα νούμερο στη βεράντα σαν να είναι η εποχή του Ρόμπερτ Ταίλντορ, του Τάυρον Πάουερ το '40.

ΑΝΤΙ: Και οι πολλές Μαίριλιν;

Μ.Χ: Α! αυτό είναι μια ελεγεία στη Μαίριλιν. Είναι μια σάτιρα στον ερωτισμό που πρόκυψε μετά το θάνατο της Μαίριλιν. Κάνουμε ένα νούμερο με το κλασικό-της ντύσιμο και τα ψεύτικα βαμμένα-της μαλλιά, όπου εμφανίζονται πολλές πανομοιότυπες Μαίριλιν...

ΑΝΤΙ: Τα σκηνικά είναι του Μίνου Αργυράκη;

Μ.Χ: Και τα κοστούμια. Ο Φλερύ κάνει τις χορογραφίες, του λόγου-μου τη σκηνοθεσία και με βοήθησε πάρα πολύ ο φίλος-μου ο Διαμοντόπουλος. Από ηθοποιούς η Κανελλοπούλου, η Τζιραλίδου, ο Τζού-

μας, η Ναταλία Στεφάνου και άλλοι νέοι, όπως σας είπα.

ΑΝΤΙ: Η μουσική δεν είναι όλη δική-σου;

Μ.Χ: Πράγματι. Χρησιμοποιώ μουσική του Μαξ Στάνερ. Ο Κινγκ Κονγκ εμφανίζεται με την αυθεντική μουσική από το παλιό φιλμ του '38. Αλλά και η οδός του Μπλαντάντ είναι του Μίνου Αργυράκη. Τη διόρθωση λιγάκι, αλλά η ιδέα είναι ίδια. Το μουσικό θέμα του Σέρλοκ Χόλμς, είναι ενός μουσικού γκρουπ του '68. Οπωσδήποτε, όμως, υπάρχει και πολλή καινούρια δική-μου δουλειά.

ΑΝΤΙ: Και το βαλς που είναι η «Πορνογραφία» πώς γεννήθηκε;

Μ.Χ: Δούλεψα πάνω σε μία ιδέα που μου έδωσε το φιλμ ενός γκρουπ, των Band. Το «Τελευταίο βαλς». Το είχατε δει; Εκεί, λοιπόν, ενώ όλη η μουσική ήταν ΡΟΡ υπήρχε ένα βάλς, παιγμένο όμως με όργανα ηλεκτρικά.

ΑΝΤΙ: Αυτό στο τέλος, το μελαγχολικό;

Μ.Χ: Κάτι τέτοιο θέλω να κάνω κι εγώ. Ένα βαλς, το βαλς της πορνογραφίας, που να θυμίζει κάτι παλιό, αλλά παιγμένο με εντελώς σύγχρονο τρόπο. Και όλα να τελειώνουν με τον φωτογράφο (ο Χορν στην «Οδό Ονείρων») που φωτογραφίζει το ταμπλώ χρησιμοποιώντας το παλιού τύπου φλάς και έτσι να σβήσουν τα φώτα στη σκηνή.

Πορνογραφία σημαίνει στην ουσία φωτογραφία

σημάδι των καιρών

ΑΝΤΙ: Όλα αυτά που συμβαίνουν, έχουν τόπο, συγκεκριμένο;

Μ.Χ: Όλο το έργο γίνεται σε μια πλατεία. Μια πλατεία χωρίς τοποθεσία, μπορεί στο Σόχο, μπορεί και την Αθήνα...

ΑΝΤΙ: Μα νομίζω πως υπάρχει τοποθεσία, γιατί κάπου στο σκηνικό γράφει ΡΙΣΙΝΙ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Μ.Χ: Μα πρόκειται για διαφήμιση. Εμείς την παραγωγή την κάναμε με διαφήμιση. Δεν είχαμε χρήματα. Σκέφτηκα, λοιπόν, να κάνουμε όπως και στην Αμερική.

ΑΝΤΙ: Ο Χατζιδάκης και παραγωγός τώρα;

Μ.Χ: Ναι, δεν είχα χρήματα. Πού να τα βρω; Είδαμε τι αίσχος είναι οι παραγωγοί στην Ελλάδα και τελικά πήραμε διαφήμιση που δεν περνά στο πρόγραμμα ή στον τοίχο, αλλά στο σκηνικό. Ο Μαρινόπουλος μας έδωσε ένα εκατομμύριο. Έτσι, με τη διαφήμιση, καλύψαμε τα έξοδα της παραγωγής. Δεν χρυστάμε τίποτα και πληρώθηκαν όλοι όσοι δουλεύουν. Τελικά στην Ελλάδα για να κάνετε μια σοβαρή δουλειά, πρέπει να φύγετε απ' το κατεστημένο. Πρέπει να βρείτε άλλους τρόπους.

ΑΝΤΙ: Όμως παλιότερα δοκιμάσατε να δουλέψετε, και δουλέψατε, μέσα στο κατεστημένο.

Μ.Χ: Σήμερα δεν μπορώ. Έχει δημιουργηθεί ένα φοβερό κατεστημένο απ' την πλευρά των παραγωγών. Γι' αυτό και δεν μπορεί να προκόψει τίποτα στο θέατρο. Δεν μπορούν να αντιληφθούν τις ανάγκες, αλλά και έναν τρόπο εργασίας. Θες να κάνεις μια δουλειά, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει να ανέχεσαι τα συμπλέγματα του κυρίου ή της κυρίας παραγωγού...

ΑΝΤΙ: Και τώρα που σχεδόν όλα είναι πιά έτοιμα, τι σχεδιάζεις;

Μ.Χ: Είμαι πιο νηστευμένος από ό,τι άλλοτε με την «Οδό Ονείρων». Μ' αρέσει πολύ αυτή η μορφή θεάτρου και μπορώ να πω ότι με την «Πορνογραφία» μετέχω πολύ περισσότερο από ό,τι παλιά. Τόσο πολύ μ' έχει ενθουσιάσει που ήδη οραματίζομαι μια άλλη ιδέα που θα την πραγματοποιήσω αμέσως μετά...

Η συνέντευξη δόθηκε στους Στ. Κούλογλου και Άντεια Φραντζή. Φωτορεπορτάζ Χρήστου Βλάχου.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Εκδόσεις «Σύγχρονα Θέματα»

Α. ΒΡΥΧΕΑ - Κ. ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Απόπειρες Μεταρρύθμισης της
Ανώτατης Εκπαίδευσης
1911-1981

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

Διαμαρτυρία ενώπιον των ελευθεριακών του παρόντος και του μέλλοντος για τους συμβιβασμούς του 1937.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

ΚΙ' ΕΣΥ
ΚΑΘΕ ΑΥΓΗ
ΜΕ ΤΗΝ

ΑΥΓΗ

ΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟΝ

ΙΑ ΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ

ΤΗΝ ΕΛΛΑ

Βιβλιο-παρουσίαση

«Ακλόνητες αρχές» και Ντε Σαντ

«Δεν βλέπουν όλοι αυτοί τον ο-
χετό της πορνογραφίας στις χει-
ρότερες μορφές που διαβρώνει
και θανατώνει ψυχικά τη νεολαία,
το λαό». Το απόσπασμα είναι α-
πό άρθρο του κ. Ζώη Μεταξά
στην «Χριστιανική» (24.9.82) με
αφορμή την καταδίκη του εκδό-
τη του Ντε.Σαντ και αναφέρεται
σε όσους «σπείνουν τα δικα-
στήρια» για να υπερασπιστούν
εκδότες που «κυκλοφορούν τα
βιβλία-του», «για να μη θιγεί τάχα
η τέχνη και η ελευθερία της έκ-
φρασης». Το άρθρο βέβαια λέει
και άλλα πολλά. Υπερασπίζεται
μεταξύ άλλων και την ελευθερία
της έκφρασης με... όρους όμως.

Και καταλήγει, αφού πρώτα πει
διάφορα, ότι ο Σαντ είναι εκπρό-
σωπος «της τέχνης των μαρκη-
σιών», των «πυργούχων» της
«διεφθαρμένης μπουρζουαζίας»
και αφού διερωτηθεί «πώς θα πο-
λεμήσουμε τους Τούρκους αν
χρειαστεί;» με «τέτοιες προϋπο-
θέσεις» ότι «φυσικά με τα κριτή-
ρια του λαού-μας, τα χριστιανικά,
δε στέκει οποιοσδήποτε Σαντ» γι'
αυτό... στη φωτιά, να ησυχάσου-
με.

Ο ίδιος προτείνει για την επι-
τροπή που θα κρίνει «τα επίμαχα
έντυπα», την ακόλουθη σειρά α-
πό εκπροσώπους —τι, πώς και

γιατί, είναι ή δεν είναι λογοκρι-
σία δεν μας εξηγεί— πρώτα «παι-
δαγωγών» μετά «κρατικών λει-
τουργών», στη συνέχεια «εκπρο-
σώπων συλλόγων γονέων», της
«εκκλησίας», «ανθρώπων της
τέχνης», «δικαστικών» κ.ά. Εκ-
προσώπους όμως έχουν και οι α-
γρότες, οι εργάτες, οι φοιτητές,
οι αστυνομικοί, οι πυροσβέστες,
οι μασόνοι, οι κηδεμόνες, οι με-
σήλικες κ.ο.κ. που τους ξέχασε
φαίνεται ο αρθρογράφος από τον
κατάλογό-του. Πάλι καλά.

Η ουσία είναι γι' αυτόν, ότι η
λύση των προβλημάτων του λαού
«προϋποθέτει σαν βάση τις ακλό-
νητες αρχές της λαϊκής Ορθόδο-
ξίας». Αλλά τότε, όχι μόνο τον
«ακόλαστο» Ντε Σαντ δεν θα
διαβάζουμε, αλλά και πολλοί άλ-
λοι πρέπει να απαγορευθούν σύμ-
φωνα με τις «ακλόνητες αρχές»

του πνευματικά μαζοχιστή αρ-
θρογράφου της «Χριστιανι-
κής»...

ΤΖΕΗΜΣ ΘΕΡΜΠΕΡ

Μύθοι για την εποχή-μας

Μετ: Σωτ. Κακίση

Εκδ: «Οδυσσεύς», Αθήνα 1982

Οι «Μύθοι για την εποχή-μας»
παρουσιάστηκαν το 1940. Σήμε-
ρα είναι σύγχρονοι σαν τα τελευ-
ταία τραγούδια των «Καρς» ή τα
πολλά κινηματογραφικά επιτεύγ-
ματα των νεαρών Γερμανών: με
λιτότητα εντυπωσιακή και με ο-
νειρική αισιοδοξία.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

525 Τάγμα Πεζικού

Εκδ: «Καστανιώτης»,

Αθήνα 1982

Όσοι επιστρατεύθηκαν το
1974 ακόμα κι όσοι δεν επιστρα-
τεύθηκαν πρέπει να διαβάσουν
αυτό το σύγχρονο «ελληνικό έ-
πος».

Αυτή η εθνική-μας ιλαροτρα-
γωδία αποδόθηκε ζωντανά και ά-
μεσα, με καταγισμό από γεγονό-
τα, πληροφορίες και τερπνά επει-
σόδια. Τελικά όταν ο αναγνώ-
στης κλείσει αυτό το «μυθιστό-
ρημα» δεν έχει πληροφορηθεί μό-
νο για την επιστράτευση (αυτή εί-
ναι η πρόφαση!). Μέσα στις σελί-
δες «525 Τ.Π.» έχει χωρέσει η
ψυχή της σύγχρονης Ελλάδας
του κλασικού Διοικητή, των
μπακάληδων που κρύβουν τα
τρόφιμα των σκυλαδίκων της ε-
παρχίας, της άσβεστης μνήμης
της Αντίστασης, ως την «ετοιμό-
τητα»-μας σαν λαός να ληστέ-
σουμε και να διαλύσουμε τα πάν-
τα.

ΣΤΕΦ. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ

Λεξικόν Λατινοελληνικόν

Εκδ: «Γρηγόρη», Αθήνα

Σε φωτοτυπική ανατύπωση κυ-
κλοφορεί το κλασικό πια, λεξικό
του Στ. Κουμανούδη. Στον τόμο
υπάρχει και το παράρτημα με συ-
νώνυμα και αντίθετα που έχει
συντάξει ο Γ. Αθ. Τουρλίδης.

ΒΑΣ. ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ

ΣΟΦ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ

Ο Αρχαίος Κόσμος

Εκδ: «Γνώση», Αθήνα 1982

Είναι το πρώτο βιβλίο της σει-
ράς «Εγχειρίδια Ιστορίας» των
εκδόσεων «Γνώση». Προορίζεται
για τα Λύκεια, αλλά ενδιαφέρει
και ένα ευρύτερο αναγνωστικό
κοινό. Έχει γίνει προσπάθεια,
για μια δομική ερμηνευτική προ-
σέγγιση των ιστορικών φαινομέ-
νων και για μια συνολική σύλλη-
ψη της ιστορικής εξέλιξης και έ-
χει μείνει στην άκρη ο άκριτος
και σχολαστικός ιστορικός-
των ηρώων και των ημερολογια-
κών καταγραφών.

Σ. ΦΡΟΥ'ΝΤ

Αυτοβιογραφική μελέτη

Εκδ: Μ. Αβραάμ, Αθήνα

Η μελέτη αυτή δημοσιεύθηκε
για πρώτη φορά στα 1925. Μεγα-
λύτερη σημασία έχουν εδώ μάλ-
λον τα επαγγελματικά παρά τα
αυτοβιογραφικά στοιχεία. Από
αυτή την άποψη θα μπορούσε να
χαρακτηρισθεί ακριβέστερα «αυ-
το-εργογραφία», αν ο όρος ήταν
δόκιμος. Για τη νέα έκδοση ο
συγγραφέας έκανε κάποιες βελ-
τιώσεις και προσθήκες στο κεί-
μενο, ενώ παράλληλα, πρόσθεσε
ορισμένες υποσημειώσεις και ένα
υστερόγραφο προκειμένου να
καλύψει την περίοδο των δέκα ε-
τών που μεσολάβησε από τη συγ-
γραφή του βιβλίου.

ΖΩΡΖ ΜΠΑΤΑ'ΓΓ

Ο ερωτισμός

Μετ: Μίκα Χουλιαρά

Επιμέλεια Αλέξης Ζήρας

Εκδ: «Θεωρία», Αθήνα 1982

Με τον ερωτισμό θέλουμε, με
τρόπο απόκρυφο, να ξεφύγουμε
από τα όριά-μας, να πάμε πέρα
από τους εαυτούς-μας. Ο ερωτι-

σμός, μ' αυτή την έννοια, μαρτυ-
ρεί αυτή τη νοσταλγία που έχουν
τα όντα για μια συνέχεια η οποία
αναιρεί το διαχωρισμό-μας σε ά-
τομα ξεχωριστά. Αλλά πώς γίνε-
ται να μη βλέπουμε ότι αυτός ο
πόθος για απελευθέρωση είναι ά-
μεσα συνδεδεμένος με το θάνατο
και τον φόνο; Τέτοιας λογής εί-
ναι τα θέματα αυτής της κεφα-
λαιώδους μελέτης του Ζωρζ
Μπατάιγ, του σημαντικότερου α-
πό τους «καταραμένους» συγ-
γραφείς της εποχής-μας.

ΧΟΥΑΝ ΡΟΥΛΦΟ

Η παιδιάδα στις φλόγες

Μετ: Φ.Δ.Δρακονταειδής

Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1982

Συλλογή διηγημάτων στα ο-
ποία κυριαρχεί η εκρηκτικότητα
της επανάστασης του 1910-19
στο Μεξικό, με αρχηγούς τον
Ζαπάτα και τον Βίγια. Ο συγγρα-
φέας είναι απόλυτα γνώστης της
ψυχολογίας των χωρικών, των ό-
σων έκαναν για την επανάσταση
και των ανταμοιβών που έλαβαν,
δίχως να ξεχνάει τα πάθη-τους.
Όπως σημειώνει ο μεταφραστής
«το αποτέλεσμα είναι μια άμεση
εντύπωση στηριγμένη σε μια
γλώσσα, που δίχως να μετατρέ-
πεται σε διάλεκτο, έχει ιδιαίτερο
χρώμα και ρυθμό σε βαθμό που
για πολλούς — και ειδικούς — ο
Χουάν Ρούλφο να είναι αμετά-
φραστος». Το έργο του Χ. Ρούλ-
φο τιμήθηκε το 1980 με το εθνικό
βραβείο λογοτεχνίας του Μεξί-
κού.

ΤΖΕ'ΙΜΣ ΚΡΟΥΣ

Μελισσόυλα-Σούλα-Φροσούλα

Μετ: Ρένας Καρθαίου - Μάριου Α.

Στελλάκη

Εκδ: Στ. Πατάκης, Αθήνα 1982

Η ιστορία της μικρής Φροσού-
λας, που ζει ανάμεσα στους γο-
νείς-της και τ'αδελφία-της. Μέ-

σα από τις σελίδες του βιβλίου
αυτού περνάει η ψυχολογία των
παιδιών της προσχολικής ηλι-
κίας και των πρώτων σχολικών
χρόνων, με τις χαρές, τις μικρο-
λύπες, τα μικροψέματα και τους
μικρούς φόβους, αλλά προπαν-
τός μ' εκείνη την αθώα φαντασία
που αναπλάθει όλο το γύρω κό-
σμο με την παιδική χάρη.

25 + 6 Ποιήματα

Μετ: Κ.Γ. Καρυωτάκη

Εκδ: «Στοχαστής», Αθήνα

Μια σημαντική προσφορά για
τους φίλους της λογοτεχνίας, αλ-
λά και για την ίδια τη γνώση της
ιστορίας-της. Ο ποιητής Κ.Γ. Κα-
ρυωτάκης, στο περιθώριο των
άλλων δραστηριοτήτων-του, έ-
δωσε αυτές τις λίγες, αλλά ση-
μαντικές μεταφράσεις ποιητών
όπως ο Βερλαίν, ο Μπωντλαίρ
και ο Βιγιόν. Επιλογές χαρακτη-
ριστικές της εκλεκτικής συγγέ-
νείας-του με αυτούς, που δίνουν,
συμπληρωματικά, το στίγμα του
ποιητή.

MIMIKAS I. KPANAKH

Contre-temps

Εκδ. Εστία, Αθήνα 1982

Η τρίτη έκδοση ενός μυθιστο-
ρήματος που πάει ενάντια στο
χρόνο. Γραμμένο το 1946 έχει μια
«ιστορική» αξία, αφού πρόκειται
για μια από τις πρώτες παρου-
σίες μιας γενιάς γυναικών λογο-
τεχνών αμέσως μετά τον πόλεμο
και την κατοχή. Εκδιδόμενο ξα-
νά το 1982, διατηρεί την επικαι-
ρότητά-του στην καταγραφή των
ανθρώπινων σχέσεων. Το έργο α-
πομυθοποιεί τον έρωτα, την ίδια
ώρα που τον εξυμνεί. Διεσπύει
στην ανθρώπινη συμπεριφορά ε-
ξαντλητικά, και συγχρόνως δια-
τηρεί έντονα το ρομαντικό στοι-

χείο. Μυθιστόρημα των αντιθέσεων που θα οδηγήσει τον Βάρναλη σε μια βιβλιοκριτική-του το 1948 στον «ΡΙζοσπάστη» (δημοσιεύεται στην αρχή της έκδοσης) να το χαρακτηρίσει σαν «το καλύτερο μυθιστόρημα της χρονιάς» την ίδια ώρα που κατηγορεί την συγγραφέα ότι γράφοντας-το «συντάσσεται με τις σκοτεινές δυνάμεις της Αντίδρασης»!!

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Πώς είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του '21

Τόμος τέταρτος 1824-1826
Αθήνα 1982

Ο τέταρτος τόμος της πολυτιμής εργασίας του Κ. Σιμόπουλου αφορά τη διετία 1824-26. Τα κείμενα των ξένων καλύπτουν πολλά κενά, αποκαλύπτουν νέα στοιχεία, ανατρέπουν επικρατούσες απόψεις, και κυρίως βοηθούν στην καλύτερη προσέγγιση της ιστορίας του Αγώνα.

Η όλη εργασία του συγγραφέα καλύπτει ένα βασικό βιβλιογραφικό κενό και αποτελεί ανεξάντλητη πηγή νέων στοιχείων. Ανεξάρτητα από το ρόλο και τις επιδιώξεις των ξένων οι μαρτυρίες τους επιβεβαιώνουν εκτιμήσεις, διευκρινίζουν και επιτρέπουν σε πολλές περιπτώσεις, μια ουσιαστικότερη προσέγγιση της νεοελληνικής ιστορίας, όχι μόνο στα ελληνικά πλαίσια αλλά και σε συνάρτηση με τις διεθνείς εξελίξεις.

ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ

Πτέρυξ χρόνιων παθήσεων
Εκδ. Εστία, Αθήνα 1982

Συλλογή ποιημάτων, τα οποία αν και διατηρούν την αυτοτελειότητά τους θα μπορούσαν να διαβαστούν σαν μια ενότητα. Την ενότητα αυτή δεν την στοιχειοθετεί μια εξωτερική αφηγηματική ή θεματική συνοχή. Περισσότερο μια κοινή ατμόσφαιρα και ένας αφανής μύθος. Μέσα στην ατμόσφαιρα αυτή, ρεαλιστικές ή παράδοξες οι ιστορίες της «πτέρυγας των χρόνιων παθήσεων», χρησιμοποιούν την αφηγηματική σκηνοθεσία σαν μέσο για την υποβολή μιας γνήσιας ποιητικής ατμόσφαιρας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

Μεταπολεμικοί πεζογράφοι
Κριτικά κείμενα
Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ, Αθήνα 1982

Άρθρα και κριτικές δημοσιευμένα σε έντυπα — από το 1961-1981 — και που αφορούν πεζογράφους της «πρώτης» και της «δευτέρας» όπως τουλάχιστον τους ταξινομεί ο Α.Κ., μεταπολεμικής γενιάς. Έργα σαν αυτό είναι πολύ χρήσιμα για κάθε μελετητή της νεότερης λογοτεχνίας μας: Δίνουν μια πολύ εκτεταμένη (σε θέματα και πρόσωπα) εικόνα της παραγωγής αλλά και κάποιο μέτρο της ευαισθητοποίησης του αναγνωστικού κοινού (αφού και ο κριτικός είναι τμήμα αλλά και

οδηγός αυτού του κοινού) τη στιγμή που κυκλοφορεί ένα λογοτεχνικό έργο. Είναι λοιπόν εργαλείο αλλά και τμήμα - αντικείμενο της ιστορίας της Λογοτεχνίας-μας. Αυτά τα γενικά αφορούν και τη συναγωγή άρθρων του Α.Κ. Αλλά στην προκειμένη περίπτωση ο αναγνώστης έχει ένα ακόμα κέρδος: επικοινωνεί με μια τίμια φωνή αυτής της μεταπολεμικής λογοτεχνικής γενιάς που ταυτίζεται με πρόσωπα και καταστάσεις αλλά κρατά την ακεραιότητά-της και την ευθικρισία-της.

ΜΩΡΙΣ ΜΠΕΖΑΡ

Μια στιγμή στη ζωή κάποιου άλλου

Εκδ.: «Οδυσσεύς», Αθήνα 1982

Ο Μωρίς Μπεζάρ είναι από τους μεγαλύτερους καλλιτέχνες του 20ού αιώνα. Επικεφαλής μιας ομάδας που αποτελείται από εβδομήντα και περισσότερους χορευτές, δημιουργός περισσότερων από εκατό μπαλέτων που έχουν παιχτεί στις τέσσερις από τις πέντε ηπείρους ο Μπεζάρ σ' αυτό το βιβλίο ένωσε την ανάγκη να αφηγηθεί. Η καλύτερα να εκμυστηρευθεί. Γιατί πρόκειται για πραγματικές εκμυστηρεύσεις που γίνονται με χιούμορ και απόλυτη ειλικρίνεια.

Περιγράφει, τα εφηβικά-του χρόνια στην επαρχία, τη γέννηση των πιο διάσημων από τα μπαλέτα-του: Η ιεροτελεστία της άνοιξης, Νίζινσκι ο κλόουν του Θεού, Ο έρωτας του ποιητή κτλ. Μιλά για τους φόβους-του, τις επιτυχίες, τη δόξα, το θεό και τον έρωτα.

ΜΑΡΘΑ ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΥ

Αφιέρωματα περιοδικών
Συμβολή στην καταγραφή-τους (1880-1980)

Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1982

Το τεύχος - αφιέρωμα είναι ένα είδος που έχει καλλιεργηθεί συστηματικά από τον ελληνικό περιοδικό Τύπο. Βέβαια η μορφή των αφιερωμάτων δεν είναι ενιαία, και τα θεματά-τους ποικίλουν από αφιερώματα σε πρόσωπα, σε τόπους, σε λογοτεχνικά, πολιτιστικά, κοινωνικά και πολιτικά θέματα.

Μέχρι τώρα το τεύχος - αφιέρωμα, σαν ξεχωριστό είδος δεν έχει προσεχθεί πολύ, ούτε υπάρχουν πολλές μελέτες και εργασίες για αυτό, και ιδιαίτερα για το πώς εμφανίσθηκε, την ιστορική-του πορεία και με ποιές μορφές εμφανίζεται σήμερα.

Στην εργασία αυτή είναι, όπως δηλώνει και ο τίτλος-της, συγκεντρωμένα τα τεύχη - αφιερώματα που έχουν ως τώρα εμφανιστεί, (1980), μέσα στις σειρές των ελληνικών περιοδικών. Αν και περιορίζεται στην απλή καταγραφή των τευχών - αφιερωμάτων, χωρίς αναλυτική ή και κριτική βιβλιογραφική παρουσίαση του περιεχομένου-τους, είναι ση-

μαντική.

Αποτελεί την πρώτη σοβαρή προσπάθεια καταγραφής αυτού του είδους, χρήσιμη αλλά και ενδιαερυντική, για θέματα για τα οποία ελάχιστα γνωρίζουμε είτε από την έλλειψη βιβλιογραφίας, είτε από την έλλειψη καταλόγων και δελτίων των περιοδικών.

ΦΟΥΛΑ ΛΑΜΠΕΛΕ

Ο Χριστόφης και το πορτραίτο του παπού

Εικονογρ.: Τρύφων Κόρμης

Εκδ.: «Τεκμήριο», Αθήνα 1982

Δύο νουβέλες που με το τρυφερό χιούμορ-τους, την ευρηματικότητα και την ειρωνεία, συγκινούν μικρούς και μεγάλους. Οι δύο ιστορίες αν και δεν συσχετίζονται, συνεχίζουν όμως η μία την άλλη. Η πολύχρωμη εικονογράφηση του Τ. Κόρμη, χωρίς να περιγράφει «πιστά» το κείμενο, ολοκληρώνει τις ιδέες των ιστοριών.

ANNA ΒΟΥΡΒΟΥΛΗ -

ΝΕΡΟΥΤΣΟΥ

Θέλω = Μπορώ

Αθήνα 1982

Στο βιβλίο γίνεται μια προσπάθεια για να διδαχθεί στους νέους η «τακτική» που πρέπει να ακολουθήσουν για να αναπτύξουν δυνατή θέληση. Κύριο στοιχείο για την εργασία, τη συμπεριφορά και την αρμονική συνεργασία θεωρείται από τη συγγραφέα η καλή θέληση.

ΖΙΑ ΝΤΕΛΕΖ

Ο Προυστ και τα σημεία

Μετ.: Καίτη Χατζηδήμου-Ιουλιέτα Ράλλη

Εκδ.: «Εκδόσεις Ράππα», Αθήνα

Τούτο το βιβλίο, με την αναθεωρημένη σημερινή τελική μορφή-του, προσπαθεί να αναλύσει την εκπομπή των σημείων που ξεκινάει από τους διάφορους πυρήνες του Προυστ, κατόπιν το σύνολο μιας μηχανής που παράγει αυτά τα σημεία, καθώς επίσης και τις γραμμές της απόδρασης, ολόκληρο το έργο της Αναζήτησης, και, τέλος, το πιο ανησυχητικό πρόσωπο αυτού του έργου, την Αράχνη.

Δ. Α. ΜΙΑΝ

Η Γουίννυ — Ο Πούφ

Μετ.: Παυλίνα Παμπούδη

Εκδ.: «Οδυσσεύς», Αθήνα 1982

Όπως η «Αλίκη» του Λουίς Κάρολ, ή όπως «ο Μάγος του Οζ» του Μπάουμ, «Η Γουίννυ - Ο Πούφ» δεν περιορίζεται μόνο για τα παιδιά. Μπορούμε να πούμε ότι δεν ανήκει σε μία συγκεκριμένη κατηγορία βιβλίων. Η εικόνα όπου ο μικρός Πήγκλετ, τρέχει να σώσει, χωρίς να σκεφθεί μεγέθη και σχέσεις μεγεθών, τον φίλο-του Κρίστοφερ Ρόμπιν είναι χαρακτηριστική για το πόσο ευχάριστα διαβάζεται και από τους μεγάλους.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Γιώση Κόνραντ

Η Φρέγνα
υπό τα έρπυ νησιά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ
1950-1980

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομυχάλη 9 - Αθήνα
Τηλ. 36.07.744

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΙΓΜΑ

Μαυρομυχάλη 20 - τηλ. 36.38.941

Προσφορά
στην παγκόσμια παιδική
φιλολογία και τέχνη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗ

Κυκλοφορεί σε 32 χώρες

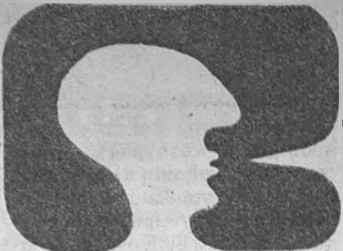
Σειρά Α' βιβλία 6 Δρχ. 240 το ένα
» Β' » 5 » 130 » »

Και μια ωραία αξιοποίηση
της λαϊκής μας παράδοσης
με τα 6 πρώτα

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗ

Πωλούνται ένα-ένα Δρχ. 50
Δεμένα όλα μαζί » 300

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

● Η στήλη του «Διαλόγου» είχε διατυπώσει μια παράκληση στους φίλους αναγνώστες. Να μας στέλνουν γραμμάτια, αλλά να παίρνουν υπόψη-τους την έκταση και τις δυνατότητες της στήλης να τα δημοσιεύει ολόκληρα. Οι πιο πολλοί αναγνώστες-μας, ανταποκρίθηκαν, αρκετοί όμως συνέχισαν να στέλνουν πολυσέλιδες επιστολές, δύσκολο πάντα να τις δημοσιεύουμε ολόκληρες. Επαναλαμβάνουμε την παράκληση, ελπίζοντας στη θετική-σας ανταπόκριση, έτσι ώστε να βοηθηθεί ο «Διάλογος» για να γίνει πιο ουσιαστικός και με πιο πολλά θέματα κάθε φορά.

ΠΕΡΙ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ

● Ο στρατιώτης Π.Δ., μας γράφει, με αφορμή την παραίτηση του κ. Παναγούλη, τις απόψεις-του για το θέμα:

Αγαπητό ANTI,

Αισθάνομαι την ανάγκη να εκφέρω τη γνώμη-μου μέσω της στήλης-σας μια και δεν έχω τη δυνατότητα να λάβω μέρος στις διάφορες συζητήσεις (είμαι στρατιώτης). Είναι αλήθεια πως η παραίτηση και οι λόγοι της παραίτησής-του κερδίζουν τις εντυπώσεις. Όμως είναι σίγουρο πως τα μέλη, οι φίλοι και όσοι πιστεύουν πως ο σοσιαλισμός είναι κοινωνικό φαινόμενο και όχι φυσικό, καταδικάσαν την απόφασή-του.

Διότι η κριτική εκ μέρους (της αριστεράς) είναι δεκτή μόνο όταν γίνεται από κατανόηση, αλληλεγγύη και όχι στη διεκδίκηση

αυθεντικότητας μιας πραγματικής αλλαγής που θέλουν να επαγγέλονται μερικοί.

Ακόμη η κριτική —αν και αποτελεί στοιχείο της γνήσιας λειτουργίας της Δημοκρατίας— σήμερα εξυπηρετεί και προβάλλει συγκεκριμένα συμφέροντα.

Διότι κ. Παναγούλη ακόμη και αν είχατε διαφωνίες, διαφορές, με την κυβέρνηση σε ουδεμία περίπτωση αυτές δεν μεταβιβάστηκαν με μια επιστολή στο πρόεδρο (διαβάστε καταστατικό).

Κύριε Παναγούλη και αν ακόμη υποθέσουμε ότι οι λόγοι ήσαν σοβαροί (πολιτικά) —αυτό βέβαια είναι συζητήσιμο— επιλέξατε λάθος χρονική περίοδο. Διότι σαν μέλος ΚΕ, υπευθυνός Εσωτερικών, έπρεπε να γνωρίζεται ότι η ΤΑ αποτελεί λειτουργικά άξιο της λαϊκής κυριαρχίας, και όλα τα μέλη, φίλοι του ΠΑΣΟΚ έχουν ριχθεί στον αγώνα για τις Δημοτικές. Και ένα μήνα πριν των εκλογών υποβάλλετε παραίτηση, ενώ είχατε τη δυνατότητα να εκφράσετε οποιαδήποτε πολιτική άποψη μέσα στα όργανα που συμμετείχατε.

Αλήθεια πιστεύετε ότι θα υπάρχουν μέλη του ΠΑΣΟΚ που θα συμφωνήσουν με την απόφασή-σας;

Ποιός είναι αυτός που πιστεύει ότι: Όσοι έχουν διαφωνίες - αντιθέσεις - διαφορές (που είναι ανα-

πόφευκτες), παραιτούνται σε χρονικό διάστημα 10 μηνών.

Αλήθεια πιστέψατε ποτέ ότι η κριτική εκ μέρους μη προνομιούχων αποτελεί σχήμα οξύμωρο; Σήμερα κ. Παναγούλη σας υπενθυμίζω ότι η πολιτική του ΠΑΣΟΚ σε πρώτη φάση θα είναι μια αντιδεξιά πολιτική και ότι η πιστή εφαρμογή του προεκλογικού κυβερνητικού προγράμματος δεν θα φέρει το σοσιαλισμό (για όσους γνωρίζουν τι εστί σοσιαλισμός).

Ευχαριστώ
στρατιώτη Π.Δ.

● Ο αναγνώστης-μας Κώστας Γαλανάκης από τη Θεσσαλονίκη σημειώνει μεταξύ άλλων, απαντώντας στο άρθρο του συνεργάτη-μας Σπ. Λιναρδάτου «Ναι μεν, Αλλά» (ANTI τευχ. 211-212), σε μακροσκελή επιστολή-του:

Στην κριτική που ασκείτε στα μέχρι τώρα κυβερνητικά μέτρα φαίνεται ότι παραγνωρίζετε ορισμένα δεδομένα και προχωρείται σε ρηχές προσεγγίσεις. Το ΠΑΣΟΚ δεν κρίνεται μόνο στο κατά πόσο προωθεί τον εκδημοκρατισμό και τον εκσυγχρονισμό. Κρίνεται στο κατά πόσο κτίζει τα θεμέλια ενός σύγχρονου ελληνικού σοσιαλισμού, ενός σοσιαλισμού που δεν θα ανάγεται σε μιαν α' φάση στο μέλλον, αλλά που θα βιώνεται καθημερινά. Γιατί μπορεί να υπάρξει εκσυγχρονισμός χωρίς να «ακολουθείται» από το σοσιαλισμό. Και σε αυτό το σημείο οι εκτιμήσεις του συνόλου της αριστεράς —πλην ΕΔΑ— είναι ότι το ΠΑΣΟΚ προχωρεί σε

μερικά θετικά βήματα, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να βαυκαλίζεται ότι κτίζει το σοσιαλισμό εδώ και τώρα...

Σε όλους τους τομείς της πολιτικής-του το ΠΑΣΟΚ προχωρεί σε αλλαγές λίγο - πολύ σύμφωνες με το προεκλογικό-του πρόγραμμα, αν και πολύ διακριτικές σε σχέση με τα όσα επαγγέλλοταν προεκλογικά και εδώ έγκειται η παραπλάνηση μεγάλου αριθμού ψηφοφόρων της αριστεράς. Ένα είναι σίγουρο ότι έχει ξεχάσει το ΠΑΣΟΚ: το σύνθημα «λαός - ΠΑΣΟΚ στην εξουσία» έχει περάσει στις σφαίρες του μύθου.

Και καταλήγει το κείμενο της επιστολής:

Γι' αυτό θα συμφωνούσα με το κλείσιμο του άρθρου-σας κ. Λιναρδάτο αν δεν μου θύμιζε το ύφος-του μερικά παρωχημένα συνθήματα του τύπου «ή εμείς ή το χάος», «Καραμανλής ή τανκς» κτλ. Κανείς προοδευτικός πολίτης δεν θέλει να πέσει το ΠΑΣΟΚ. Αλλά θα πρέπει και το ίδιο το ΠΑΣΟΚ να αναλογισθεί τις τεράστιες-του ευθύνες απέναντι στο μεγάλο εκλογικό στρώμα που του έδωσε την εξουσία. Θα πρέπει επιτέλους το λαϊκό κίνημα να 'ρθει στο προσκήνιο της ιστορίας κι όχι να μένει παθητικός θεατής των γεγονότων.

Φιλικά,

Κώστας Γαλανάκης

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΖΟΥΡΑΡΙ

● Πήραμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή σχετικά με το γράμμα του κ. Ζουράρι που

Ανανέωση μεθοδολογίας

● Ο οικονομολόγος ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ με έντονο τόνο καταγγέλλει με κείμενό-του που τιτλοφορεί «Επιστροφή στις ρίζες — από την Ανανέωση στην Υποτέλεια», τις πολιτικές συναλλαγές που παραδειγμα-τους αποτελούν οι εκλογές του ΚΚΕ εσ., στο Αιγάλεω:

Είναι γνωστό ότι υπάρχει μια πάγια θέση του κόμματος αυτού, όπου εκτός από τους πέντε ή έξι (5 ή 6) μεγάλους δήμους της χώρας —όπου η ηγεσία έχει τον πρώτο λόγο— σε όλους τους άλλους Δήμους, κάθε κομματική οργάνωση μπορεί να ακολουθήσει την δική-της εκτίμηση, σχετικά με την εκλογική-της παρουσία και συνεργασία...

Με βάση αυτή την κομματική θέση, η ΚΟΒ Αιγάλεω, σε επίπεδο Συνέλευσης, αφού συζητήσε διεξοδικά το όλο θέμα και μέτρησε τις δυνάμεις-της, πήρε την απόφαση: να υποστηρίξει έναν υποψήφιο Δήμαρχο, ανεξάρτητο...

Αφού έγιναν οι σχετικές επαφές (ισότιμη κάθοδο), άρχισε και μια προς τα έξω παρουσία (τοπικές περιοδίες, μαζικές συγκεντρώσεις κτλ.) Και εντελώς ξαφνικά, έρχεται μια αντιπροσωπεία της Επιτροπής Πόλης της Αθήνας, όπου ούτε λίγο ούτε πολύ, ζητούσε την ακύρωση της απόφασης της ΚΟΒ και επανεξέτασή-της (!).

Από συγκλίνουσες πληροφορίες, μαθεύτηκε ότι η ηγεσία του ΚΚΕ Εσωτερικού «πιέστηκε» από το ΠΑΣΟΚ (σε Κεντρικό πάντα επίπεδο) για την ανατροπή της απόφασης εκείνης, και στην συνέχεια να υποστηρίξει τον δικό-της υποψήφιο... (πράγμα που τελικά επεβλήθηκε στη ΚΟΒ).

★ ★ ★

Υποτέλεια και Διαλεκτική είναι δυο έννοιες διαμετρικά αντιρρόπουσες και στον ίδιο βαθμό αντιφατικές, όσο η Λογική και η Εμβολή.

Όταν μεταξύ των λεκτικών εννοιών και των μηχανισμών σκέψης παρεμβάλλονται η γλωσσική διαστρόφη μιας ασυνάρτητης «ανανέωσης» και η αυθαίρετη ερμηνεία των λέξεων, τότε η ακυρότητα μιας απόφασης ή η καταστρατήγηση μιας κομματικής θέσης είναι πλήρης και η πλαστότητα ενημέρωσης απόλυτη!

Έτσι η ανταλλαγή γνώμων και απόψεων, η αντικειμενική θεώρηση των πραγμάτων, η απόφαση μιας κομματικής συνέλευσης, σε τελευταία ανάλυση η αλήθεια, υποτάσσονται στη βούληση των ισχυρών της κομματικής καθοδήγησης, δηλαδή «δολοφονούνται»!

Τίποτε περισσότερο, τίποτε λιγότερο δεν είναι ο δρόμος της ανανέωσης που ευαγγελίζεται η ηγεσία του ΚΚΕ Εσωτερικού: Δογματισμός!

Ένας δογματισμός που σκοτώνει το λόγο, στραγγαλίζει την ελεύθερη έκφραση, δηλητηριάζει τη σκέψη! Ένας δογματισμός απονέκρωσης της επικοινωνίας του λαού με την αλήθεια, ένας δογματισμός αποσιώπησης και μονόλογου!

Αυτή την εξαθλιωτική κατάσταση υφίσταται σήμερα η ΚΟΒ του Αιγάλεω, μετά από την απαράδεκτη παρέμβαση της ηγεσίας του ΚΚΕ Εσωτερικού και την ανατροπή αρχικής απόφασης (σε επίπεδο Συνέλευσης) για τη συμμετοχή-της και υποστήριξη σε ένα υποψήφιο δήμαρχο στις προσεχείς δημοτικές εκλογές!

Και γίνεται περισσότερο εξαθλιωτική γιατί, ο ίδιος δογματισμός επεκράτησε στη συνέχεια και στην πλειοψηφία των μελών της ΚΟΒ, εξυφαινοντας «αριστοτεχνικά» τον πέλο συγκαλύψης των καθοδηγητικών σατραπισμών!

Επομένως, το πρόβλημα της οργάνωσης, το κλασικό πρόβλημα του κόμματος και της λειτουργίας-του, η πολυπλοκότητα της αριστεράς, για μια ακόμα φορά προσάραξαν στην κοίτη της πνευματικής ακινησίας!

Ο όρος «ανανέωση», όπως και κάθε είδους τέτοιοι ορισμοί, δεν μπορούν να καθοριστούν δογματικά και απαιτούν επεξεργασία με συνεχή ανάπτυξη, δεν μας απαλλάσσει καθόλου από την αναγκαιότητα μιας αυστηρής θεω-

δημοσιεύθηκε στο τεύχος 215:

Αγαπητό ANTI,

Από την επιστολή (μπράβο-του) Ζουράρι προς Μπανιά που δημοσιεύσες (μπράβο-σου) στο τχ. 215, αν κατάλαβα καλά (αν όχι, δική-μου η παρανόηση...), μπορείς να λες ότι είσαι κομμουνιστής χωρίς (πιά;) να σε νομίζουν δα, και κρετινο...

ΝΣΠ,
φίλος, φανατικός «ANTI»

ΜΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ

● Ο αναγνώστης-μας Γ. Παπαϊωάννου από το Περιστέρι σε καταγγελία-του, αναφέρει μεταξύ άλλων:

Στο συνδυασμό του υποψήφιου δημάρχου κ. Φωλόπουλου μεταξύ των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων είναι και ο Στέφανος Ξηρίδης. Προδικτατορικά ο ίδιος ήταν στέλεχος της Ένωσης Κέντρου και στις δημοτικές εκλογές του 1978 κατέβηκε με το συνδυασμό του χουντικού Κωνσταντάκου, που τώρα τον υποστηρίζει η ΝΔ. Πώς συμβαίνει και ο κ. Σ. Ξηρίδης έγινε ξαφνικά δημοκρατικός; Μήπως δεν τον γνωρίζουν οι συνυπόψήφιοί-του και αγνοούν το παρελθόν-του, πράγμα απίθανο, ή μήπως η υποψηφιότητά-του είναι μέσα στα πλαίσια των «δημοκρατικών συνεργασιών»;...

Γ. Παπαϊωάννου

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΕΝΑ ΔΡΟΜΟ

● Για την «οδό Ιάσωνος» στο Βόλο μας γράφει ο Χ. Παυλόπουλος, τόπο συνάντησης μέρους της νεολαίας, που «μένουν αδιάφοροι» και «καπλώθ' την βρίσκουν με το περιεργό ντύσιμο και φέρσιμό-

τους». Με αποτέλεσμα, όπως γράφει «μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις να ανοίγουν κάθε είδους καταστήματα με σκοπό την κερδοσκοπική εκμετάλλευση της νεολαίας».

Να τι προτείνει στην επιστολή-του ο ίδιος για το θέμα:

Νομίζω, ότι θα μπορούσαν να παρθούν άμεσα και ριζικά μέτρα, για τον αποκροσανατολισμό αυτόν, τμήματος της νεολαίας του Βόλου, από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε συνεργασία με τις προοδευτικές πολιτικές δυνάμεις για τη σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων αυτών που σημαντικό μέρος-τους είναι άνεργοι και μαθητές.

Φιλικά

Χρήστος Παυλόπουλος
Φοιτητής Νομικής
Βόλος

ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΔΗΜΑΡΧΟ

● Πήραμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητό ANTI,

Υπάρχει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της στενομυαλιάς, της αδιαφορίας, της νοστορπίας λοχία εν τέλει, που χαρακτηρίζει τους καρεκλοκένταυρους των δημόσιων υπηρεσιών-μας.

Συγκεκριμένα: πολλοί είναι οι Αθηναίοι που κατευθυνόμενοι προς τις αφετηρίες της οδού Ακαδημίας διασχίζουν τα προπύλαια για να φτάσουν στον μεταξύ των κτιρίων του Πανεπιστημίου και της Ακαδημίας πεζόδρομο. Καθώς οι περισσότεροι ανεβαίνουν απ' την Πανεπιστημίου ή την Κοραή, θέλοντας ν' αποφυγουν τα ζικ-ζακ, διασχίζουν δια-

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ!

Δέν υπάρχει λόγος να κρατάτε ολόκληρες τις εφημερίδες που διαβάζετε, για να φυλάξετε μία είδηση που σας ενδιαφέρει. Κρατείστε μόνο την είδηση. Ζητείστε μας τα άποκόμματα όλων των εφημερίδων, για να μη μπείτε έσείς στον κόπο να τα συγκεντρώσετε.

Δουλειά μας είναι να ενημερωνόμαστε και να σας ενημερώνουμε.

Διαβάζουμε όλες τις εφημερίδες (έλληνικές και ξένες) και κρατάμε για λογαριασμό σας, τα άποκόμματα που σας άφορούν.

Δέν είμαστε «μερικοί άνθρωποι», αλλά ένα ολόκληρο δημοσιογραφικό έπιτελείο που δουλεύει υπεύθυνα για την ειδική - δική σας ενημέρωση.

Έπικοινωνείστε μαζί μας!

EXPRESS NEWS

Τό προσωπικό σας Άρχείο.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΛΥΒΑΣ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ & ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ**

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6 ΤΗΛΕΦ. 3243.351 ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 122

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

ρίας!

Γαι τη διαμόρφωση μιας καινούριας πολιτικής και ιδεολογικής τάσης, πάνω από κάθε άλλη τάση, μπαίνει η επιστημονική εργασία που αποτελεί την ουσία των προβλημάτων: σχέση ανάμεσα στο κόμμα και στην τάξη, σημασία και λειτουργία της ιδεολογίας, φύση της «επαναστατικής συνείδησης», σχέση στον άμεσο αγώνα και στον τελικό σκοπό!

Πρέπει κάποτε να αντιληφθούν οι κάθε μορφής κοντυλοφόροι —από το βαθύ κόκκινο μέχρι την άραχλη καραμπογιά— ότι από γενιά σε γενιά αλλάζουν και αυτά που κρεμιούνται στους τοίχους!...

Και περισσότερο από κάθε άλλον, το ΚΚΕ Εσωτερικού!

Τη δική-του ιδεολογική αγκύλωση, την ηθική-του καχεξία και την «ανανεωτική»-του ανεπάρκεια, πιστεύει ότι κατάρθωσε να την μεταδώσει στο χώρο της πραγματικής ανανεωτικής τάσης, του οποίου τη νοημοσύνη περιφρόνησε!

Οι κομματικοί «αγκιτάτορες» ισχυρίζονται ότι, χωρίς αυτούς η αριστερά οδηγείται στο... χάος, ενώ το ιδεολογικό χάος είναι αυταπόδεικτα οι ίδιοι!...

Το «ιδεολογικό»-τους υπόβαθρο συνθέτουν και σταθεροποιούν ένας άκρατος «βερμπαλισμός» συνοικιακής επιθεώρησης. Ανεφώδιαστοι για την αντιμετώπιση θεμελιωδών τοπι-

κολαϊκών προβλημάτων, αναλίσκονται στη χρήση... εμπλάστρων, στην εξαγορά οπαδών!

Όσο κι αν αναπτύχθηκε από τους Καλλιούλες της κομματικής ηγεσίας η αλλοτριώση, όσο κι αν τελειοποιήθηκαν οι μηχανισμοί παραγωγής πολιτικών υποζυγίων σύροντες τις άμαξες των «συνεργατών» ή «συμμάχων», όσο κι αν οργιάσε η βιομηχανία κατασκευής πολιτικών ειδώλων στο τελευταίο-τους Συνέδριο, ο κόσμος της κομμουνιστικής Αριστεράς, τελικά ψηλαφώντας στο σκοτάδι, ξέριε να βρίσκει το φως!

Σε λίγες μέρες θα σταθούμε μπροστά στις κάλπες, για την αποφασιστικότερη ίσως ετυμηγορία των τοπικολαϊκών και δημοτικών-μας πραγμάτων.

Ο λαός του Αιγάλεω καλείται να διαλέξει ανάμεσα στο υποτελικό και το ελπιδοφόρο αύριο. Ανάμεσα σ' εκείνους των οποίων η πολιτική εξυπηρετεί τα κομματικά συμφέροντα και σ' εκείνους των οποίων οι αρχές, οι επαγγελίες, ο αγώνας και το πολιτικό παρελθόν εγγυώνται την απαλλαγή του δήμου από τους αλχημιστές της παρακμής-του!

Και τούτο το γνωρίζουν οι αυλητρίδες του κομματικού κατεστημένου, οι θιασώτες του δημαρχιακού θώκου πανικοβάλλονται!...

Θάμα λυπρό το πανικόδ!...

Όταν μάλιστα καταλαμβάνει ένοχες συ-

νειδήσεις, που κατά καιρούς περιγηθήκαν σε διάφορους ανθώνες δημοτικών συνδυασμών προκειμένου να διατηρήσουν τον «χρυσόφορο» τίτλο του λιβανιστή και του καντηλανάφτη!

Άτομα που μετατοπίζονται όπως τα τραπουλόχαρτα στις πολιτικές «πασιέντζες» για να μη χάσουν το μερδικό για μια θέση στο δημοτικό συμβούλιο, κι αλλάζουν «ιδεολογικό» περίβλημα κραδαινοντας φτυάρια γεμάτα λάσπη!

Προκλητικοί, αναιδείς και συκοφάντες, αλλά και πλήρεις πανικού και απελπισίας στην κατακόρυφη πτώση-τους, λερώνουν ό,τι βρουν κι όπως μπορούν, οι μίσθαρνοι αυτοί νεροκουβαλητές...

Γιατί υποχρεωτικά η «συναλλαγή» πρέπει να έχει σαν άμεσο αντικείμενο το «χρυσίον» του δημοτικού συμβούλου; Ή μήπως δεν είναι συναλλαγή η προσέλευση σ' ένα πολιτικό χώρο προσώπων, προερχομένων από αντίπαλο πριν στρατόπεδο, έναντι μιας θέσης στο δημοτικό συμβούλιο;

Η ιστορία των δημοτικών πραγμάτων δεν γράφεται με αστήρικτες δικαιολογίες και δεν πρόκειται να δείξει έλεος, όσο για το λαό, συνεχίζει να παρακολουθεί με απορία το παιχνίδι που παίζεται στο όνομά-του και για λογαριασμό-του!...

Θανάσης Μουρατίδης

ΘΕΩΡΙΑ
Οπτικά
αισθητικές
και
σημειωτικές

ΛΟΥΓΚΟΥΣΤΟ ΜΠΟΛΑ
τό θέατρο
του καταπιεσμένου

ΘΕΩΡΙΑ
Οπτικά
αισθητικές
και
σημειωτικές

EDWIN BERRY BURGUM
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία
Προβλεπ. Τσίρας, Κίραρας, κ.λ.

ΘΕΩΡΙΑ
Οπτικά
αισθητικές
και
σημειωτικές

GISELE FREUND
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΘΕΩΡΙΑ
Οπτικά
αισθητικές
και
σημειωτικές

ΓΙΟΥΡΙ ΛΟΤΜΑΝ
αισθητική και σημειωτική
του κινηματογράφου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΘΕΩΡΙΑ»

Z. Πηγής 17, τηλ. 36.24.187

γωνίως το χώρο των προπυλαίων πατώντας πάνω στο γκαζόν της ανατολικής πλευράς. Φυσικά το γκαζόν καταστρέφεται.

Παρατηρούμε λοιπόν από πολλά χρόνια μια σιωπηλή και πεισματική διαμάχη ανάμεσα στους διαβάτες και σε κάποιον ή κάποιους αρμόδιους (του Πανεπιστημίου Αθηνών, ίσως) που φαίνεται να 'χουν πάρει το ζήτημα προσωπικά: ο κόσμος περνάει, το χόρτο εξαφανίζεται, οι «υπεύθυνοι» το ανανεώνουν, φυτεύουν θάμνους, περιφράζουν το χώρο, ο κόσμος πατάει τα σύρματα, καταστρέφει τους θάμνους κι εξακολουθεί να περνάει, «οι υπεύθυνοι» ξαναφυτεύουν το γκαζόν, νέα σύρματα, νέα εμπόδια που με

τη σειρά τους καταστρέφονται απ' τους διερχόμενους και πάει λέγοντας.

Δεν επαρκεί βλέπετε το υπηρεσιακό μυαλό των αρμοδίων για να κατανοήσει το απλούστατο γεγονός ότι, αφού η διαδρομή αυτή είναι η πλέον διευκολύνουσα ο κόσμος θα εξακολουθεί να λύνει το προβληματάκι με τον δικό του τρόπο μέχρις ότου φτιαχτεί στο συγκεκριμένο μέρος ένα μικρό πέρασμα με πλάκες. Έτσι και ο κόσμος δεν θα ταλαιπωρείται και ο χώρος θα επαναποκτήσει την καλαισθησία του.

Ο γραφειοκράτης όμως δεν επιδιώκει την εξυπηρέτηση των πολιτών επιδιώκει την καθυστέρηση των «διοικουμένων» και αν-

τιμετωπίζει το κοινό σαν εχθρό στον οποίο πρέπει να επιβάλλει την εν πολλοίς αυθαίρετη θέλησή-του. Εξ ου και το σήριαλ του γκαζόν.

Το ίδιο ακριβώς πρόβλημα που χρόνιζε στο χώρο του Πνευματικού Κέντρου λύθηκε με τον προαναφερθέντα τρόπο, αποτέλεσμα ίσως κάποιου νέου πνεύματος που έχει έρθει στο Δήμο-μας μαζί με τον κ. Μπέη. Λεπτομέρεια, θα μου πείτε. Ίσως, αλλά και δείγμα του πως αντιμετωπίζονται ζητήματα σοβαρότερα.

Θεοδόσης Σκαλαιο
Αθήνα (Δυστυχώς)

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΩΝ ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ

● Ήταν αδύνατο οι Πανευρωπαϊκοί αγώνες στίβου, που μέχρι και πολιτικό πρόβλημα δημιούργησαν με τις γνωστές ερωτήσεις της ΝΔ στη Βουλή, να αφήσουν ασυγκίνητους τους αναγνώστες-μας. Βέβαια όχι για όσα ενόχλησαν τη ΝΔ αλλά από διαφορετική άποψη και για κάποια σχόλια που γράφτηκαν.

Ο αναγνώστης-μας Γ. Ζερβός εκφράζει τη λύπη-του γιατί και το ANTI κατέκρινε τον αγασμό στους Πανευρωπαϊκούς. Να ποιά είναι η άποψή-του η οποία επεκτείνεται και στην ορθόδοξη παράδοση που διακατέχει τους Έλληνες:

Αγαπητό ANTI,

Διαβάζοντας το πολιτικό δεκαπενθήμερο του τεύχους 214, δεν μπορώ παρά να εκφράσω τη λύπη-μου γιατί και συ μαζί με άλλους κατακρίνετε το ότι έγινε αγασμός στους Πανευρωπαϊκούς αγώνες, και μάλιστα ευαισθητοποιείσαι από το γεγονός ότι ήταν ανοιχτές οι κάμερες της Γιουροβίζιον, μην τυχόν και ρεζιλευτούμε και θεωρηθούμε υποανάπτυκτοι από τους «πολιτισμένους ευ-

ρωπαϊκούς», που θα μας ταύτιζαν με το Ιράν του Χομεϊνί (ο ιμπεριαλισμός, πέρα από πολιτικός, πολιτισμικός, οικονομικός, είναι αν δεν κάνω λάθος και ιδεολογικός, πράγμα που είναι δύσκολο για την ελληνική Αριστερά να νιώσει).

Βέβαια, σαν αριστερό περιοδικό, δικαιούσαι να δυσανασχετείς όχι μόνο για τον αγασμό, αλλά και για τις μετάνοιες του Ανδρέα στην Παναγία Σουμελά, και για την προσευχή που έγινε στη ΔΕΘ. Είναι δικαίωμα του καθένα να έχει τις απόψεις-του. Γιατί όμως σε πείραζε που η Βερούλη δήλωσε ότι νίκησε γιατί προσευχήθηκε; Δεν έχει κι αυτή το δικαίωμα να πει την άποψή-της, όσο κι αν αυτό μας στεναχωρεί;

Πάντως, όλα τούτα που επισημαίνεις στο πολιτικό δεκαπενθήμερο, όσο υπερβολικά κι αν φαίνονται σε πολλούς, δεν παύουν να είναι έκφραση μιας αναμφισβήτησης πραγματικότητας: τα βιώματα του ελληνικού λαού κέντρο-τους έχουν την Ορθόδοξη παράδοση και εμπειρία, όπου στηρίζεται και το πνεύμα της

κοινότητας που —ως ένα βαθμό— διακατέχει τους Έλληνες. Αυτών των δυο πραγμάτων προέκταση —και διαστρέβλωση ως ένα βαθμό— είναι ότι ο Γιώργος Βότσης στην «Ελευθεροτυπία» φοβήθηκε ότι θα φανούμε: «χώρα παπαδοκρατούμενη και πολιτικολογούσα».

Αντί λοιπόν να χτυπάμε και να χλευάζουμε το γεγονός ότι προσευχήθηκε η Βερούλη, στ' όνομα της εξομοίωσης με τη δυτικοευρωπαϊκή αντίληψη για τη ζωή, καλά θα κάναμε να εξετάζαμε μήπως η απόρριψη των δικών-μας βιωμάτων —ακόμα και στ' όνομα ενός αριστερού ριζοσπαστισμού— οδηγεί στα αδιέξοδα που ήδη παρατηρούνται στη Δυτική Ευρώπη: ο άνθρωπος, ο αυτοδύναμος αρνητής του Θεού, ενώ «λευτερώνεται» από το Θεό γίνεται σκλάβος των μηχανισμών αυτοάμυνας που σκαρώνει.

Με αγάπη
Γιάννης Ζερβός
Φοιτητής Νομικής

«Επτά κείμενα για τον Νίκο Καββαδία»

Γράφουν: Αλέξανδρος Αργυρίου,
Γιώργος Ιωάννου, Στρατής Τσίρκας
και Ντίνος Χριστιανόπουλος.

Μια έκδοση βασισμένη σε κείμενα ήδη δημοσιευμένα στο ANTI.

Αλλά και δύο ανέκδοτες εργασίες:
Αλεξ. Αργυρίου, «Λούλης κατά Καββαδία»
και Ντίνος Χριστιανόπουλος,
«Ο Γάλλος ποιητής H. J.-M. Levet
και η επίδρασή-του στον Νίκο Καββαδία»
Μία συμβολή στη γνωριμία του ποιητή
των «μακρινών οριζόντων»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεσποκράτους 131 τηλ. 72.29.237 - 72.32.713

ΕΠΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Αλέξανδρος Αργυρίου • Γιώργος Ιωάννου
Στρατής Τσίρκας • Ντίνος Χριστιανόπουλος

ΑΘΗΝΑ 1982
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Υπεύθυνο - Αδέσμευτο - Αντικειμενικό

ΚΑΧΟ ΜΠΡΕΝΤΕΛ
Η εργατική εξέγερση
του 1953

στην Α. Γερμανία
ΖΑΝ-ΠΙΕΡ ΒΟΥΑΓΙΕ

ΡΑΪ'Χ:

Τρόπος Χρήσης

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

μοτική των γηπέδων, των εργο-
στασιών και των γαιώνων».

Ε. Ο κατακλυσμός των γλωσσικών ιδιοκατασκευασμάτων του κειμένου (προνόμιο βέβαια «των υπευθύνων και καλοπίστων ανθρώπων») με εκείνα τα απερίγραπτα και κακόχη: «Ιδεογενεσία», «Μαζοτέλεια», «Ιδεολογισμός», «Ιδεολογισμός», «Ποιοτική», «Αρκετές επιτυχίες», και «Συμπάγεια» που μας... κούφισαν, όπως λένε και οι νεολαίοι.

Αλλά, πέρα από αυτά και άλλα πολλά που μπορείς να ψαρεύσεις στο κείμενο, πρωταρχικά, νομίζω, πως δεν πρέπει να μείνει απάντητη η εξωφρενική θεωρία του συντάκτη, ότι, τάχα, η καταγραφή και η σύνταξη των γραμματικών και συντακτικών κανόνων της ζωντανής δημοτικής γλώσσας (κάθε ζωντανής, ωριμής γλώσσας) δημιουργεί ομοιοτυπία η οποία αποτελεί... «Ολοκληρωτισμό» και «Βαρβαρότητα», που «εγκλωβίζει τον άνθρωπον στην εφιαλτική «πραγματικότητα» ενός παρανοϊκού τετραγωνισμού»!!!

Αναρωτιέται κανείς αν, τέτοιες θέσεις, είναι στημένες παγίδες του νεολογιστικού που βυσοδομεί ή περιστασιακός ναρκισσισμός κάποιον Αλκιβιάδη που κόβει την ουρά του, σπάνιας ράτσας, σκύλου-του για να προκαλέσει τους Αθηναίους.

Βέβαια δεν περιμένω απάντηση σ' αυτές-μου τις σκέψεις. Όχι γιατί με έχει απογοητεύσει η τύχη προγενέστερου σημειώματός-μου από 6 Ιουλίου 1982. Κατανοώ πως, ίσως κείμενα σαν κι αυτό εδώ, όπως και το προηγούμενο, που εκφράζουν, κάπως ρομαντικά και αυθόρμητα, αντιδράσεις-κραυγές, αγανακτισμένων πολιτών, δεν μπορούν να αντιπαραταχθούν στις πανούργες «μελέτες» των «Ειδημόνων» του νεοκαθολογισμού. Μ' όλο τούτο, πιστεύω πως χρειάζεται, έστω μια άλλη, έγκυρη απάντηση σ' ένα τέτοιο κείμενο κι αυτήν ακριβώς την απάντηση θέλει να προκαλέσει αυτό-μου το σημείωμα.

Τουλάχιστον για λόγους «ισορροπίας» του «Αντί» αλλά και για να ξεσκεπαστούν τα τερτίπια που μεθοδεύονται από τους οπισθοφύλακες του κατεστημένου λογιστικού.

Εκτός, αν ισχύει εκείνο το πικρό που ο Καίσαρ κάπου επισημαίνει, σαρκάζοντας, ότι δηλαδή η πνευματική ελίτ μοιάζει με τις αράδες του βιβλίου: Αρχίζουν από αριστερά και τελειώνουν δεξιά...

Πάντοτε φίλος-σου
Τριαντάφυλλος Σαρρής

Υ.Σ. Φαίνεται πως δεν είμαι ο μόνος γκρινιάρης. Στο τεύχος-σου (214) κι άλλος, η κ. Μαρία Δουλή, φαίνεται να... τσιμπήθηκε κι αυτή από τον συνεργάτη-σου κ. Στ. Ράμφο.

● Σ.Σ. Επειδή τον πονάει, τον κ. Τρ. Σαρρή, ας αρχίσουμε από τα δεξιά προς τα αριστερά: Δεν συμφωνεί μαζί-μας ότι «γλωσσική αριστερά» μπορεί να συμβαδίζει με «πολιτική δεξιά» και αντιστρόφως; Όπως βέβαια, πολύ συχνά το «πολιτική και γλωσσική δεξιά» ή «αριστερά» συμβαίνει να συμπίπτουν; Αλλά το ζητούμενο είναι διαφορετικό: Μια άλλη, από εκείνη του Στ. Ράμφου, άποψη. Την περιμένουμε.

Γιατί όμως χρεώνει με «κόκκινη» (;) κάρτα το ΑΝΤΙ; Επειδή δεν προτάξαμε πρόλογο; Από την πρακτική του περιοδικού δεν κατάλαβε ο τακτικός αναγνώστης-μας ότι δεν συμφωνούμε με τον

Στ. Ράμφο; Δεν νομίζει ότι ακόμα και με την παράληψη πρόλογου πρέπει να ακουστεί ο νεοκαθολογισμός με τα επιχειρήματά-του; Ο Τρ. Σ. υπαινίσσεται ήδη με την επιστολή-του πόσο δεν είναι πειστικοί οι νεοκαθολολόγοι.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΩΝ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ

● Με αφορμή το γράμμα του Θ. Σάλλα για το ίδιο θέμα που δημοσιεύθηκε στο ΑΝΤΙ (τεύχ. 213) ο Γ. Χριστόπουλος από την Αθήνα σημειώνει μεταξύ άλλων, ότι:

● Η εκπαίδευση των Ελληνο-παιδών του εξωτερικού είναι πρόβλημα περισσότερο πολιτικό παρά εκπαιδευτικό, γιατί χαρακτηρίζεται από την αδυναμία της χώρας-μας να διαπραγματευθεί «με ίσους όρους» προς τις χώρες της Δύσεως —κυρίως— επειδή αυτές διαθέτουν σχολικά προγράμματα επίκαιρα και πληρέστερα.

● Για να διαπραγματευθεί το Ελληνικό κράτος την ισοτιμία τίτλων της Ελληνόγλωσσας παιδείας με την αντίστοιχη ξένη (π.χ. Γερμανική), πρέπει τα εκπαιδευτικά συστήματα να είναι ποιοτικά περίπου ισοδύναμα, κάτι που δεν προβλέπεται να γίνει πριν από 10-15 χρόνια, με τα σημερινά δεδομένα.

Για τη «ρεαλιστική» αντιμετώπιση του προβλήματος προτείνει: α. Στην αποδοχή σαν κύρια μόρφωση για τα παιδιά-τους, αυτή που παρέχουν οι χώρες υποδοχής μεταναστών, δηλαδή την ξενόγλωσση παιδεία.

β. Το ευαίσθητο σημείο της σύνδεσης της νέας γενιάς με την πατρίδα-μας να το καλλιεργήσουν στέλνοντας στις περιόδους της διακοπής τα παιδιά-τους στην Ελλάδα και πιέζοντας το ελληνικό κράτος ν' αναλάβει μέρος δαπάνης χτίζοντας σε κάθε νομό αντίστοιχους ξενώνες.

γ. Παράλληλα θα μπορούσε το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας να μελετήσει την παροχή κάποιας βοηθητικής παιδείας (επιμόρφωσης) στους Ελληνοπαίδες του εξωτερικού.

Με τιμή

Γιάννης Χριστόπουλος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Υπεύθυνος τυπογραφείου:
Ιωάννης Δημητρόπουλος
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα

● ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
NENH PA'IS

● Μοντάζ:
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΠΑΝΟΣ

● Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

● Φωτοστοχαιοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

● Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

● Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις»
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ» Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

● Κάθε ευνούγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 500 δρχ. · Ετήσια 1.000
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ: 3.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη · Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. · Καναδάς · Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία · Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 40
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 60

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:

Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 7232.713

● για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλεία
Μ. Κατζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμωκή 78, τηλ. 279.720
Εσσαλονίκη

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΕΣΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1981

ΑΘΗΝΑ
ΛΟΝΔΙΝΟ
ΠΑΡΙΣΙ
ΛΥΩΝ
ΜΑΔΡΙΤΗ
ΜΙΛΑΝΟ
ΖΥΡΙΧΗ
ΓΕΝΕΥΗ
ΡΩΜΗ
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ
ΤΙΡΑΝΑ
ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ
ΒΙΕΝΝΗ
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΤΡΙΠΟΛΗ
ΚΑΪΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΤΕΛ ΑΒΙΒ
ΝΑΪΡΟΜΠΙ
ΓΙΟΧΑΝΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΤΖΕΝΤΑ
ΝΤΑΧΡΑΝ
ΝΤΟΥΜΠΑΪ
ΚΟΥΒΕΪΤ
ΑΜΠΟΥ ΝΤΑΜΠΙ

"Έχετε 28+1 λόγους νά ταξιδέψετε μέ τήν 'Ολυμπιακή στό έξωτερικό

Ἡ 'Ολυμπιακή Ἀεροπορία πετάει σέ 28 διεθνείς προορισμούς. Καί μαζί της, αἰσθάνεσθε σάν στό σπίτι σας, γιατί ἡ ἑλληνική φιλοξενία σᾶς συνοδεύει παντοῦ.

Ἐπί πλέον, οἱ περισσότερες πτήσεις τῆς 'Ολυμπιακῆς, γίνονται χωρίς ἐνδιάμεσους σταθμούς. Γιά παράδειγμα, ἡ 'Ολυμπιακή πετάει κατευθείαν γιά Νέα Ὑόρκη. Ἐτσι φθάνετε γρήγορα καί ξεκούραστα, μέ τά πιο σύγχρονα ἀεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας στό έξωτερικό, γιά δουλειές ἢ διακοπές, ὁ καθένας ἀπό τοὺς 28 προορισμούς μας, εἶναι ἓνας λόγος γιά νά πετάξετε μέ τήν 'Ολυμπιακή Ἀεροπορία. Ἀλλά ὑπάρχει πάντα ἀκόμα ἓνας λόγος: ἡ εὐχαρίστηση ἀπό τό ταξίδι σας.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γιά περισσότερες πληροφορίες ἀποταθεῖτε σέ μᾶς ἢ στόν πράκτορά σας

ΙΣΤΟΡΙΑ

“καλθος”

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΚΗ Α. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

(Η ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ)

«Αν κάποιο αναγνώσμα είναι χρησιμο στους πολίτες που κυβερνάνε τις δημοκρατίες, αυτό είναι εκείνο που δείχνει του μισους και της διχονοίας τις αιτίες μέσα στην πολιτεία, για να μπορούν στο εξής να μένουν ενωμένοι, σωφρονισμένοι πια από τα βασάνα που τραβήξαν άλλοι»

Μακιαβελλί, Ιστορία της Φλωρεντίας

4 ΤΟΜΟΙ

ΣΕΛΙΔΕΣ 2525

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

εκδόσεις “καλθος”

ΑΝΑΣΤΑΓΟΡΑ 1, ΑΘΗΝΑ

Τηλ. : 5246241